

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Ε΄ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

1959

9

69

ΠΔ Β

Αναγνωρίσιον

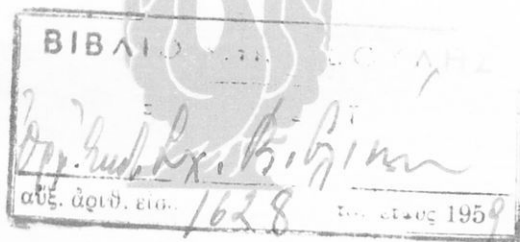
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Ε/Δ = 7

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Γ. ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΥ — Θ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
Δ. ΔΟΥΚΑ — Δ. ΔΕΛΗΠΕΤΡΟΥ
Ν. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ
Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1959

002
ΥΝΣ
ΕΤΕΑ
979

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

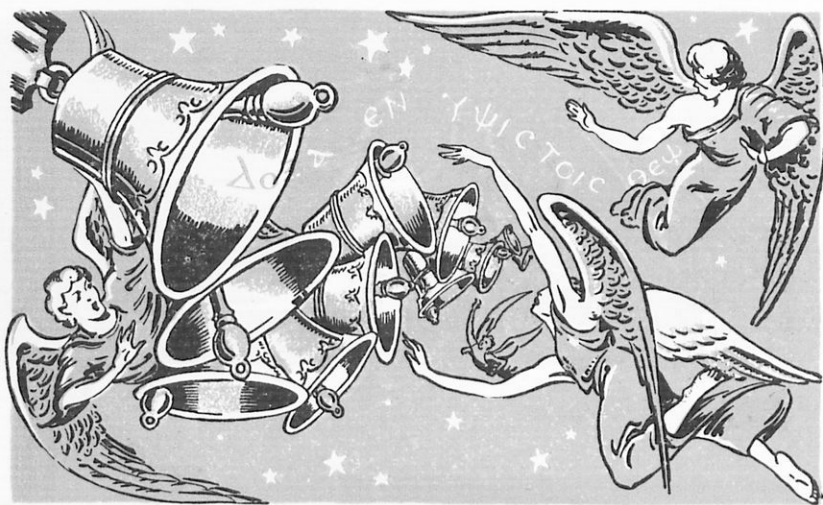
1. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

Σὲ νοιώθω στῆς ζωῆς τὸ κάθε βῆμα,
στὴν ἀνθοστόλιστη τοῦ Ἀπρίλη γῆ,
μέσ' στ' ἀφρογάλανο τὸ κύμα,
μέσ' στὴ ροδολουσμένη ἀγλή.

Σὲ νοιώθω στὶς νυκτερινές μου ὥρες,
ὅταν τῶν ἀστρων τὰ μυστήρια μελετῶ,
ὅταν μέσ' στὶς οὐράνιες τὶς χῶρες
τὸ φωτεινὸ Σου θρόνο ἀναζητῶ.

Σὲ κάθ' ἐπίσημη στὸ σπίτι μας ἡμέρα
ἢ σὲ γιορτὲς ἢ σὲ χαρὲς
ἢ σὲ σκηνὲς τοῦ πένθους θλιβερές,
Σὲ νοιώθομεν ἀνάμεσά μας σὰν πατέρα.

«Ἐμπρὸς στὸ ἄπειρο» Ἀριστομένης Προβελέγγιος

2. ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ξημέρωσαν Χριστούγεννα. Οί ἐκκλησιῆς σημαίνουν,
 κουνιοῦνται τὰ καμπαναριὰ καὶ οἱ φωνές, ποὺ βγαίνουν
 ἀπ' τὸ βαθὺ τὸ διάπλατο κάθε καμπάνας στόμα,
 μοιάζουν χερουβικὸς ψαλμούς, σὰν ἀπ' οὐράνιο δῶμα.
 Χιλιάδες τὰ Χριστούγεννα τὰ τραγουδοῦν ἄγγελοι
 καὶ κάθε ἀχτῖδα ἀπὸ ψηλά, ποὺ κάθε ἀστέρι στέλλει,
 μοιάζει ἀγγελικὴ ματιά. Θρησκεία! Γλυκειὰ μάννα!
 Τί ὁμορφὴ δίνεις ἐσὺ λαλιὰ καὶ στὴν καμπάνα
 καὶ πόσο ἐκείνη ἡ λαλιὰ σαλεύει στὴν καρδιά μας!
 Πόσες ἐκεῖνος ὁ Σταυρὸς ἀπ' τὰ καμπαναριὰ μας,
 στὴν ἀντηλιάδα χύνοντας τόσες χρυσὲς ἀχτῖδες,
 χύνει βαθεῖά μας στὴν ψυχὴ γλυκές, χρυσὲς ἐλπίδες!

«Ὁ Καλόγερος τῆς Κλεισούρας»

Κώστας Κουστάλλης

3. Ο ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΗΣ

Ἡ Φάτνη τῆς Βηθλεὲμ φεγγοβολεῖ στὴν παγωμένη χειμωνιάτικη νύχτα.

Τὸ μαγικὸ ἄστρο, ποὺ καθωδήγησε τοὺς Μάγους, λάμπει σταματημένο ἐκεῖ ἀπὸ πάνω της. Στὶς ἀκτῖνές του, ποὺ ἀπὸ τὰ οὐράνια φθάνουν ὥς τὴ γῆ σὰν τόσες φωτεινὲς σκάλες, ἀνεβοκατεβαίνουν Ἀγγελοι.

Μέσα οἱ τρεῖς Μάγοι γονατιστοὶ προσφέρουν τὰ δῶρά τους σ' ἓνα νεογέννητο παιδί, ποὺ τὸ κρατεῖ ἡ μητέρα του στὴν ἀγκαλιά της, ἐνῶ οἱ βοσκοὶ τῶν ἀλόγων ἀπὸ πέρα ἐνῶνουν τὰ τραγούδια τους μὲ τοὺς ὕμνους τῶν Ἀγγέλων.

Ἕνα βρέφος. Ἀλλὰ τί εἶναι τὸ βρέφος αὐτό, ποὺ γίνονται τόσα θαύματα καὶ στὸ κεφαλάκι του ἀστράπτει ἓνας φωτοστέφανος ;

Εἶναι ὁ Θεός, ποὺ εἶχε πάρει τὴ μορφή ἑνὸς βρέφους. Εἶναι ὁ Χριστούλης, ποὺ σὲ λίγο θὰ γίνῃ Χριστὸς καί, ἀφοῦ

πεθάνη μαρτυρικά για τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, θ' ἀναστηθῇ, θ' ἀναληφθῇ, θ' ἀνέβῃ πάλι στὸν οὐρανό, ἀπ' ὅπου κατέβηκε, για νὰ μείνῃ στή γῆ τριαντατρία μόνο χρόνια, καὶ θὰ καθήσῃ για πάντα στὰ δεξιά τοῦ Πατέρα του.

Δὲν σημαίνει λοιπὸν τίποτε, ἂν σήμερα μᾶς παρουσιάζεται σὰν ἓνα νεογέννητο παιδί στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας του. Τὸ βρέφος αὐτὸ εἶναι ὁ Θεός μας, κι ἂν γονατίσωμε κι ἐμεῖς μπροστά του καὶ προσευχηθοῦμε, θὰ μᾶς ἀκούσῃ ὁ Χριστοῦλης σὰν νὰ 'ταν κιόλας ὁ μεγάλος Χριστός.....

Ἄς μποῦμε λοιπὸν στή λαμπρὴ Φάτνη, πού βλέπομε μετὴ φαντασία μας, ὅπως τὴν εἶδαμε τόσες φορές σὲ ἅγιες εἰκόνες ἢ στὰ παιδιάτικα ὄνειρά μας. Ἄς γονατίσωμε μπροστά του κι ἄς τὸν προσκυνήσωμε. Δὲν πειράζει, ἂν δὲν ἔχωμε νὰ τοῦ προσφέρωμε, σὰν τοὺς Μάγους, « χρυσόν, λίβανον, καὶ σμύρναν ». Τὰ δικά μας δῶρα, τὸ ἴδιο εὐπρόσδεκτα ἀπὸ ἓνα Θεό, εἶναι ἡ πίστι μας, ἡ ἀγάπη μας, ἡ λατρεία μας. Ἐπειτα ἄς προσευχηθοῦμε, ἄς τοῦ ζητήσωμε νὰ μᾶς δώσῃ ὅ,τι ποθοῦμε περισσότερο.

Ἀλλὰ τί νᾶναι αὐτὸ τὸ ποθητό ;

Μᾶς τὸ λένε οἱ Ἀγγελοι μετὸν ὕμνο τους :

« Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ

καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία ».

Ναί, αὐτὸ θὰ ζητήσωμε καὶ μεῖς ἀπὸ τὸ νεογέννητο Χριστοῦλη : νὰ ξαναφέρῃ στή γῆ τὴν εἰρήνη, πού τόσο καιρὸ τώρα λείπει μακριά. Καὶ θὰ τὸν παρακαλέσωμε τόσο θερμά, ὥστε νὰ μᾶς εἰσακούσῃ.

4. ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΩΝ ΟΡΦΑΝΩΝ

Ὁ ξανθὸς ἐπισκέπτης Ἦταν μιὰ δυστυχησμένη χρονιά. Πεῖνα, ἀρρώστεια καὶ δυστυχία ἐμάστιζαν τὸν τόπο.

Μέσα στὴ γενικὴ αὐτὴ δυστυχία ὁ Θεοδωράκης καὶ ἡ Φανὴ ἦσαν ὀρφανὰ ἀπὸ πατέρα, ποὺ τὸν εἶχαν χάσει ἀπὸ μιὰ βαρεῖα ἀρρώστεια. Ἔτσι ἔμειναν τὰ δύο παιδιὰ μόνα στὸν κόσμον μὲ τὴ μητέρα των, μόνα καὶ ἀπροστάτευτα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ κυρὰ - Ἀννα δὲν ἐλύγισε. Ἐκρυψε στὰ κατὰβαθα τῆς καρδιᾶς τὸν πόνο τῆς καὶ ἄρχισε νὰ ξενοδουλεῇ, γιὰ νὰ ζήσῃ τὰ παιδάκια τῆς. Καὶ πάλι δὲν ἐπρόφθανε μὲ τὴ μεγάλη ἀκρίβεια.

Καὶ σὰν νὰ μὴ ἔφθαναν ὅλα αὐτά, ἔπεσε καὶ στὸ κρεβάτι μὲ τὰ μεγάλα κρύα τοῦ Δεκεμβρίου. Ἐπέρασε βέβαια τὸ κακό, ἀλλ' ἦρθαν τὰ Χριστοῦγεννα καὶ ἀκόμη ἀδύνατη δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἐργασθῇ. Γι' αὐτὸ ἡ παραμονὴ τῆς μεγάλης ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἦρε τὸ πτωχικὸ σπιτάκι — ἓνα δωμάτιο ὅλο ὅλο — ἔρημο ἀπὸ πατέρα, ἀπροστάτευτο ἀπὸ μητέρα, ἄδειο ἀπ' ὅ,τι φέρνει τὴ χαρά.

Τὰ δύο παιδιὰ — 10 χρόνων τὸ ἀγόρι, 8 ἡ κορούλα — ἔκαναν τὴν προσευχούλα των καὶ ἐκοιμήθηκαν νηστικά, γιὰτὶ τὸ λίγο ψωμάκι τοῦ δελτίου τὸ εἶχαν φάγει ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα. Ποιὸς ξέρεי τί ἀχνιστὰ ψωμιὰ νὰ ἔβλεπαν τὰ καημένα στὸν ὕπνον των!

Ἡ ἄμοιρη μητέρα ἄναψε τὸ καντήλι, ἐγονάτισε κάτω ἀπὸ τὰ εἰκονίσματα καὶ παρεκάλεσε τὴν Παναγία καὶ τὸ

θεῖο παιδάκι της, τὸν μικρὸ Χριστούλη, νὰ λυπηθοῦν τὰ ὄρφανά.

Πῶς ἤρθαν τὰ ἐφετεινὰ Χριστούγεννα! Χωρὶς τὸν ἄνδρα της, χωρὶς ψωμάκι, χωρὶς ζεστὸ φαγάκι γιὰ τὰ παιδιὰ της! . . . Δάκρυα ἐπλημμύρισαν τὰ μάτια τῆς πονεμένης μητέρας, ποὺ ἐξέσπασαν σὲ θρήνο.

Ἄλλ' ὁ θρήνος τῆς ἔφερε κάποιον ἐλαφρῶμα καὶ ἔτσι ἀποκοιμήθηκε καὶ ἐκείνη. Ὡρες ἐπέρασαν καὶ ἡ κυρά - Ἄννα ἦταν βυθισμένη στὸν ὕπνο· κάποτε, σὰν σὲ ὄνειρο, ἄκουσε νὰ κτυποῦν οἱ καμπάνες, ποὺ ἐκαλοῦσαν τοὺς χριστιανοὺς στὴ μεγάλη ἐορτή· ὁ ἥχος των ἔφθανε στ' αὐτιά της χαρμόσυνος, ἀλλὰ μισοσβημένος.

Θέλει νὰ σηκωθῇ νὰ τρέξῃ στὴν ἐκκλησία μὲ τὰ ζυπόλυτα παιδάκια της, ἀλλὰ δὲν τὰ καταφέρνει νὰ ξυπνήσῃ, σὰν νὰ ἦταν ναρκωμένη. Ὁ κόπος, ἡ ἀδυναμία καὶ ὁ πόνος τὴν κρατοῦν μὲ ἄλυτα δεσμά.

Σὲ λίγη ὥρα πάλι ἐνόμισε ὅτι ἐκτύπησαν τὴν θύρα· ἦταν ὅμως τόσο βαρὺς ὁ ὕπνος της, ποὺ οὔτε τώρα τὴν ἄφηνε νὰ σηκωθῇ. Κάποιος ἐπέρασε μέσα ἐλαφρά - ἐλαφρά, σὰν νὰ ἐπατοῦσε στὰ νύχια, νὰ μὴ τοὺς ξυπνήσῃ. Ποιὸς τάχα νὰ ἦταν ; Ἄνοιξε τὰ μάτια της νὰ ἰδῇ· τῆς ἐφάνηκε ὅτι τὰ ἄνοιξε. Καὶ εἶδε τότε ὅτι ὁ ξένος ἦταν ἓνας νέος γλυκός, ξανθός, μὲ μάτια γεμᾶτα συμπάθεια, λέτε καὶ ἦταν ἄγγελος.

Ἔκαμε νὰ φωνάξῃ, νὰ ἐρωτήσῃ ποιὸς ἦταν αὐτὸς μὲ τὴν οὐράνια εὐμορφιά, ἀλλ' ὁ βαρὺς ὕπνος δὲν τὴν ἄφηνε. Ὁ Ἐπισκέπτης ἐπροχώρησε δύο - τρία βήματα καὶ ἔβαλε ἓνα χάρτινο κιβώτιο, ἓνα μεγάλο κιβώτιο, ἐπάνω στὸ τραπέζι τοῦ σπιτιοῦ.

Ἀπλῶσε ἔπειτα στὰ δύο παιδάκια τὰ ἀγγελικά του χέρια, ποὺ εἶχαν στὶς παλάμες κάποια παλιὰ οὐλή. Τὰ ἐχάϊδεψε καὶ

ένα φῶς ζωηρό, ἀλλ' ἀπαλὸ καὶ γλυκὸ ἐχύθηκε γύρω καὶ ἐφώτισε σὰν γελαστὸς ἀνοιξιάτικος ἥλιος· τοὺς ἐχαμογέλασε καὶ ἕνα ἄρωμα ἀπὸ ρόδα ἐπλημμύρισε τὸ δωμάτιο.

—Χριστέ μου! εἶπε· σὲ ἐγνώρισα ἀπὸ τὶς θεῖες πληγές Σου!

Καὶ μὲ καρδιά πλημμυρισμένη λαχτάρα καὶ πόθο ἐπετάχθηκε νὰ πέση στὰ πόδια του, νὰ τ' ἀσπασθῇ, νὰ τὰ βρέξῃ μὲ τὰ δάκρυά της.

Ἄλλ' ὅταν εὐρέθηκε ὀρθή, ὁ γλυκὸς καὶ ξανθὸς Ἐπισκέπτης μὲ τὰ οὐράνια μάτια εἶχε χαθῇ. Τὸ ὄνειρο εἶχε σβήσει· μόνον τὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ ἐτρεμόσβηνε στὸ εἰκονοστάσι.

**Τὸ χάρτινο
κιβώτιο** Ἐκαμε τὸ σταυρό της καὶ ἔπειτα ἔρριξε μιὰ ματιά στὰ παιδιὰ της· ἡ ἀναπνοοῦλα των ἀκούονταν ἐλαφρά· ἐκοιμῶντο ἡσυχα - ἡσυχα, σὰν σὲ θεῖο παράδεισο, εὐλογημένα ἀπὸ τὰ χέρια μὲ τὶς θεῖες πληγές!

Ὅταν ὅμως τὸ βλέμμα της ἔπεσε στὸ τραπέζι, εἶδε ἐκεῖ ἐπάνω ἕνα κιβώτιο χάρτινο, σὰν ἐκεῖνο, πὺν ἄφησε ὁ θεὸς Ἐπισκέπτης. Μὲ ὅλη τὴν ἀδυναμία της ἔτρεξε καὶ τὸ ἐπῆρε στὰ χέρια· τῆς ἐφάνηκε πολὺ βαρὺ. Τὸ ἀνοιξε· ὦ! τὸ θαῦμα, χίλια δύο καλά.

—Χριστέ μου! Χριστέ μου! εἶπε πάλι. Καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ χαρὰ τὰ παιδάκια της:

—Θοδωράκη, Φανή! Ἐυπνῆστε! Σηκωθῆτε γρήγορα!

Καὶ τὰ ἔπιανε πότε ἀπὸ τὰ πόδια, πότε ἀπὸ τὰ χέρια νὰ ξυπνήσουν.

Τὰ παιδιὰ ἐξύπνησαν τέλος ἀπὸ τὸν βαθὺ πρῶτὸν ὕπνῳ καὶ καθισμένα στὸ κρεβάτι ἔτριβαν τὰ ματάκια των. Τρομαγμένα ἀπὸ τὸ πρῶτὸ ἀγουροξύπνημα ἐρώτησαν μὲ ἀπορία:

—Γιατί, μαννούλα, μᾶς ἐξύπνησες τόσο πρῶτ' ;

—'Ελάτε, ἐλάτε γρήγορα νὰ ἰδῇτε· τοὺς ἀπάντησε καὶ τοὺς ἔδειξε τὸ κιβώτιο.

Τί νὰ ἰδοῦν ! Ἐπάνω ἦσαν δύο ζευγαράκια ὑποδήματα ἀκριβῶς στὸ πόδι των· ἓνα κουστούμι γιὰ ἀγόρι, ἓνα φορεματάκι ζεστό γιὰ κοριτσάκι, ἓνα φόρεμα μάλλινο σὲ πῆχεις γυναικεῖο, δύο τόπια πολυχρώμα, μία κούκλα καὶ ἓνας σιδηρόδρομος, σιδηρόδρομος σωστός μὲ μηχανή, σκευοφόρο καὶ βαγόνια. Τὰ παιδιὰ δὲν ἐχόρταιναν νὰ τὰ βλέπουν καὶ τὰ δάκτυλά των ἄρχισαν νὰ τὰ ψάχνουν.

Ἀπὸ κάτω ἦταν καὶ δεύτερος θησαυρός. Κουτιά, κουτιά χάρτινα καὶ τενεκεδένια. Ἄλλα εἶχαν κρέας, ἄλλα ψάρια, ἄλλα συμπυκνωμένο γάλα, ἄλλα νωπὸ βούτυρο, ἄλλα φυστίκια, γαλετάκια, ζάχαρη, σοκολάτα, τσάι, καραμέλλες, ἀφράτα μπισκότα· ὥς καὶ βῶλοι ἦσαν μέσα, νὰ παίζουν παιδιὰ.

Τὰ ὄρφανὰ τὰ ἔχασαν· ποιὸς τάχα νὰ ἔστειλε τὰ πολύτιμα πράγματα ! Καὶ ἐκπληκτα ἐρώτησαν :

—Ποιὸς τὰ ἔφερε αὐτά, μητέρα ;

—Ὁ καλὸς Χριστὸς ! Τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου !

Ὁ Θεοδωράκης ἀνυπόμονος ἐπῆρε τὸ κουστούμι καὶ ἄρχισε νὰ τὸ ἐρευνᾷ. Σὲ μία τσέπη ἤυρε ἓνα φάκελο.

—Μαννούλα, κοίταξε ἐδῶ, ἓνα γράμμα· εἶπε καὶ τὸ ἔδωσε στὴ μητέρα του.

Τὸ ἀνοίξαν· εἶχε μέσα ἓνα χαρτονόμισμα τῶν 100 λιρῶν καὶ ἓνα σημείωμα :

«Μία οἰκογένεια ἀπὸ τὸν Γαλατᾶ στέλνει τὸ μικρὸ αὐτὸ δῶρο σὲ μία μητέρα καὶ στὰ παιδάκια της ».

Τὴν ὥρα ἐκείνη — εἶχε βγῆ πιά ὁ ἥλιος — ἀνοίξε ἡ θύρα τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἐμπῆκε μέσα ἡ κυρία Χαρίκλεια, γνωστὴ κυρία τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς ἐνορίας. Ἐγύριζε ἀπὸ τῆς λειτουργίας καὶ ἐπέρασε νὰ εἰπῇ στὴν κυρά - Ἄννα γιὰ τὸ

δέμα, πού εἶχε ἀφήσει περνῶντας. Τὸ ἔστελνε τὸ Φιλόπτωχο Ταμεῖο τῆς ἐνορίας, πού στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ φροντίζει γιὰ τοὺς δυστυχισμένους ὅλης τῆς περιφέρειας. Ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε, γιὰ νὰ μὴν ταράξῃ τὴν προσευχή των.

Γονατισμένοι, μητέρα καὶ ὀρφανά, ἐμπρὸς στὰ εἰκονίσματα εὐχαριστοῦσαν τὸ θεῖο παιδάκι, πού ἐγεννήθηκε τὴν ἡμέρα ἐκείνη, γιὰ νὰ φέρῃ στὸν κόσμο τὴν παρηγορία, τὴν ἀγάπη, τὴν καλωσύνη. Τὸ παρακαλοῦσαν ἀκόμη νὰ προστατεύῃ τὴν ἄγνωστη ἐκείνη οἰκογένεια μὲ τὴ γενναία χριστιανικὴ καρδιά.

Θερμὰ δάκρυα, πού ἔλαμπαν σὰν διαμάντια, κατέβαιναν ἀπὸ τὰ μάτια των !

N. A. Κοντόπουλος

5. ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Γλυκό τοῦ κόσμου στήριγμα, καλή μου Παναγία,
πού ἀκοῦς τῇ δέξει τῶν παιδιῶν, ἀθάνατη Μαρία,
ἄκου καὶ μᾶς, πού ὑψώνομε σ' Ἐσέ τὴν προσευχή μας,
πού ἀπ' τὴν πιστὴ ψυχὴ μας
βγαίνει γιὰ Σὲ θερμῇ.

Εὐλόγησε τὰ ὀνείρατα τοῦ βρέφους, πού κοιμᾶται.
Ὁδήγησε τὰ βήματα τῆς κόρης, πού φοβᾶται.
Στείλε δροσιὰ κι ἀνάπαυσι στοῦ ἀρρώστου τὸ κλινάρι,
ἔχε στὴ θεία Σου χάρι
τὰ μαῦρα τὰ φτωχά.

Τὴ μάνα παρηγόρησε, πού ἔχει παιδὶ στὰ ξένα,
καὶ χύσε μιὰν ἀκτῖνα Σου γιὰ τὸν τυφλό, Παρθένα.
Κράτα τὸ γάλα ἀμίαντο τοῦ βρέφους, πού βυζαίνει,
στρέψε στὴν οἰκουμένη
τὸ βλέμμα σπλαχνικό.

Εὐλόγησε τὰ δάκρυα, καλή μας Παναγία,
ὅπου μὲ πάθος χύνονται μπροστὰ στὴ δυστυχία.
Συχώρεσε καὶ φώτισε κι ἐκεῖνον, πού πλανήθη,
καὶ χύσε του στὰ στήθη
τὴν πίστι τὴ γλυκειά.

« Ἄ παντα »

Στέφανος Μαρτζώκης

6. ΠΑΣΧΑ ΣΤΑ ΠΕΛΑΓΑ

«Χριστὸς
Ἀνέστη»

Τὸ πλοῖο ὁλοσκότεινο ἔσχιζε τὰ νερὰ ζητῶν-
τας ἀνυπόμονα τὸ λιμάνι του. Δὲν εἶχε ἄλλο
φῶς παρὰ τὰ δύο χρωματιστὰ φανάρια ζερ-
βόδεξα τῆς γέφυρας· ἓνα ἄλλο φανάρι ἄσπρο ἀκτινοβόλο
ψηλὰ στὸ πλωριὸ κατάρτι καὶ ἄλλο ἓνα μικρὸ πίσω στὴν πρύ-
μνη του. Τίποτε ἄλλο.

Οἱ ἐπιβάτες ὅλοι ξαπλωμένοι στὶς καμπίνες των, ἄλλοι
παραδομένοι στὸν ὕπνο καὶ ἄλλοι στοὺς συλλογισμούς. Οἱ
ναῦτες καὶ θερμαστές, ὅσοι δὲν εἶχαν ὑπηρεσία, ἐκοιμῶντο
βαριὰ στὰ κρεβάτια των. Ὁ καπετάνιος μὲ τὸν τιμονιέρη
ὀρθοὶ στὴ γέφυρα, μαῦροι ἴσκιοι σχεδὸν ἀνάεροι, ἔλεγες ὅτι
ἦσαν πνεύματα καλόγνωμα, ποὺ ἐκυβερνοῦσαν στὸ χάος τὴν
τύχη τοῦ τυφλοῦ σκάφους καὶ τῶν κοιμισμένων ἀνθρώπων.

Ἐξαφνα ἡ καμπάνα τῆς γέφυρας ἐσήμανε μεσάνυχτα.
Μεσάνυχτα ἐσήμανε καὶ ἡ καμπάνα τῆς πλώρης. Τὸ καμπα-
νοκτύπημα γοργό, χαρούμενο ἐπέμενε νὰ ρίχνῃ τόνους με-
ταλλικοὺς περίγυρα, κάτω στὴ σκοτεινὴ θάλασσα καὶ ψηλὰ
στὸν ἀστροφώτιστο οὐρανό, καὶ νὰ κράζῃ ὅλους στὸ κατὰ-
στρωμα. Καὶ μὲ μιᾶς τὸ σκοτεινὸ πλοῖο ἐπλημμύρισε ἀπὸ

φῶς, θόρυβο, ζωή. Ἄφησε τὸ πλήρωμα τὰ κρεβάτια του καὶ οἱ ἐπιβάτες τὶς καμπίνες των.

Ἐμπρὸς στὴν πλώρη καὶ στὴν πρόμνη πίσω ἀνυπόμονα ἔφευγαν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ναύκληρου τὰ πυροτεχνήματα, ἐφθαναν, λές, τ' ἀστέρια καὶ ἔπειτα ἔσβηναν στὴν ἄβυσσο.

Τὰ ξάρτια, τὰ σχοινιά, οἱ κουπαστὲς ἔλαμπαν σὰν ἐπιτάφιοι ἀπὸ τὰ κεριά. Καὶ δὲν ἦταν ἐκεῖνη τὴ στιγμή τὸ καράβι παρὰ ἓνα μεγάλο πολυκάνδηλο, ποὺ ἔφευγε ἐπάνω στὰ νερά σὰν πυροτέγχνημα.

Ἡ γέφυρα στρωμένη ἔμοιαζε σὰν Ἁγία Τράπεζα. Ἐνα κανίστρι μὲ κόκκινα αὐγά καὶ ἓνα μὲ λαμπροκούλουρα ἦσαν ἐπάνω. Ὁ πλοίαρχος σοβαρὸς, μὲ ἓνα κερὶ ἀναμμένο στὸ χέρι, ἄρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ « Χριστὸς Ἀνέστη ! ». Τὸ πλήρωμα καὶ οἱ ἐπιβάτες γύρῳ του ξεσκούφοι καὶ μὲ τὰ κεριὰ στὰ χέρια ἐξανάλεγαν τὸ τροπάρι ρυθμικὰ καὶ μὲ κατάνυξι.

— Χρόνια πολλά, κύριοι !....
Χρόνια πολλά, παιδιὰ μου !...
εὐχήθηκε, ἅμα ἐτελείωσε τὸν

ψαλμό, γυρίζοντας πρώτα στους επιβάτες και έπειτα στο πλήρωμα ό πλοίαρχος.

—Χρόνια πολλά, καπετάνιε, χρόνια πολλά !... 'Απάντησαν εκείνοι όμόφωνα.

—Και τοῦ χρόνου στά σπίτια σας, κύριοι ! Και τοῦ χρόνου στά σπίτια μας, παιδιά, ξαναεῖπε ό πλοίαρχος, ἐνῶ ἕνα μαργαριτάρι ἐφάνηκε στήν ἄκρη τῶν ματιῶν του.

—Και τοῦ χρόνου στά σπίτια μας, καπετάνιε.

Εὐχὰς καὶ χαρὰς
 "Επειτα ἐπέρασε ἕνας-ἕνας, πρώτα οἱ ἐπιβάτες, ἔπειτα τὸ πλήρωμα, ἐπῆραν ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ κόκκινο αὐγὸ καὶ τὸ λαμπροκούλουρο καὶ ἄρχισαν πάλι οἱ εὐχὰς καὶ τὰ φιλήματα.

— Χριστὸς Ἀνέστη !

— Ἀληθινὸς ό Κύριος !

— Και τοῦ χρόνου σπίτια μας !

Οἱ ἐπιβάτες ἐτράβηξαν στίς θέσεις των νὰ φᾶνε τή μαγερίτσα. Οἱ ναῦτες ζευγαρωτά στους διαδρόμους ἐτσούγκριζαν τ' αὐγά των, ἐγελοῦσαν, ἐσπρώχνονταν μεταξύ των, ἔτρωγαν λαίμαργα, ἐκαλοχρονίζονταν σοβαρά καὶ κοροϊδευτικά.

"Επαυσε τὸ καμπανοκτύπημα· ἕνα-ἕνα ἔσβησαν τὰ κεριά. Τὸ καράβι ἐβυθίστηκε πάλι στήν ἡσυχία του. Ὁ καπετάνιος καὶ ό τιμονιέρης καταμόναχοι ἐπάνω στή γέφυρα, πνεύματα θαρρεῖς ἀνέρα, ἐξακολουθοῦσαν τή δουλειά των σιωπηλοὶ καὶ ἄγρυπνοι.

— Γραμμή !

— Γραμμή !

Καὶ τὸ πλοῖο ὀλοσκότεινο πάλι ἐξακολούθησε νὰ σχίζει τὰ νερά, ζητώντας ἀνυπόμονα τὸ λιμάνι του.

7. ΟΙ ΚΥΡΙΑΡΧΟΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, ἓνας μεγάλος ἄρχοντας μαζί μὲ τριακοσίους στρατιώτας πάνω στ' ἄλογά τους εἶχαν βγῆ στὸ κυνήγι. Περνῶντας κοντὰ ἀπὸ ἓνα ποταμὸ εἶδε δυὸ στρατοὺς, ποὺ πολεμοῦσαν μεταξὺ τους.

Ὁ ἄρχοντας ἦταν ἓνας πολὺ γενναῖος ἄνθρωπος. Ποτὲ ὅμως δὲν ἤθελε νὰ βλέπῃ νὰ χίνεται ἄσκοπα τὸ αἷμα.

Γυρίζει σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς στρατιώτας του καὶ τοῦ λέει: — Σῦρε μὲ τ' ἄλογό σου σ' αὐτὸ τὸν ποταμὸ καὶ πές τους ὅτι ἐγὼ βρίσκομαι ἐδῶ. Τοὺς διατάζω ν' ἀφήσουν τὴ μάχη καὶ νὰ ἔλθουν οἱ ἀρχηγοὶ τους γρήγορα κοντὰ μου.

Σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο δὲν ὑπῆρχε ἄνθρωπος, ποὺ νὰ μὴ ξέρῃ καὶ νὰ μὴ σέβεται τὸν ἄρχοντα.

Σὲ λίγο ἔπαυσε ἡ μάχη καὶ οἱ δύο ἀρχηγοὶ καβάλα στ' ἄλογά τους πλησίασαν.

Ὁ ἄρχοντας τοὺς εἶπε :

— Πέστε μου ποιά εἶναι ἡ διαφορὰ σας, νὰ γίνω ἐγὼ ὁ δικαστὴς σας. Ἄν δεχθῆτε τὴν ἀπόφασί μου, δὲν θὰ χυθῇ αἷμα τὸ αἷμα τόσων ἀνθρώπων.

Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ ἀπάντησε :

— Ἀρχοντά μου, ἐμεῖς εἴμεθα τὰ παιδιὰ δύο ξεχωριστῶν ἔθνων. Πίσω ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀντικρινὸ λόφο ὑπάρχει μιὰ πολὺ ὁμορφὴ πολιτεία. Ἐγὼ λέω πὼς αὕτῃ ἀνήκει στὸ ἔθνος μου, ἐνῶ ὁ ἐχθρός μου ὑποστηρίζει πὼς ἡ πολιτεία αὕτῃ εἶναι δική του. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, ποὺ πολεμοῦν σήμερα μεταξὺ τους τὰ δύο ἔθνη.

Ὁ ἄρχοντας ἀμέσως εἶπε :

— Τώρα θὰ πᾶμε στὴν πολιτεία σας, καὶ ἀφοῦ τὴν ἰδῶ ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρῃ ὥς τὴν ἄλλῃ, θὰ σᾶς πῶ ἔπειτα σὲ ποιὸν ἀνήκει.

Καὶ λέγοντας στοὺς στρατιώτας νὰ τὸν περιμένουν, πῆρε μὲ τοὺς δυὸ ἀρχηγοὺς τὸν δρόμο γιὰ τὴν πολιτεία.

Ἡ πολιτεία ἦταν ἀληθινὰ πολὺ ὠραία. Ὑπῆρχαν ἐκεῖ μέσα μαρμάρινες βρύσες καὶ βιβλιοθῆκες. Ὁ ἄρχοντας τὰ ἐξέτασε ὅλα αὐτὰ ἓνα - ἓνα. Πρώτῃσε πότε καὶ ποιοὶ τὰ ἔκαμαν ὅλα αὐτά. Ὑστερα μπῆκε στὴν ἀγορά. Ἐξέτασε τὰ χαλιά, τὰ ὑφάσματα, τὶς χωματένιες καὶ μετάλλινες κανάτες καὶ τὶς γλάστρες, ποὺ πουλιόνταν στὰ καταστήματα. Μιλῶντας μὲ τοὺς καταστηματοάρχας ἔμαθε ποιοὶ ἦταν ἐκεῖνοι, ποὺ ἔκαμαν αὐτὰ τὰ ἔργα.

Κατόπιν μπῆκε μέσα στὶς συνοικίες. Ἀκουσε τὰ λόγια, ποὺ μιλοῦσαν, τὰ τραγούδια, ποὺ τραγουδοῦσαν μέσα στοὺς δρόμους.

Ὑστερ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ γυρνῶντας σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς, τοῦ εἶπε.

— Ἐσὺ εἶσαι ἄδικος! Αὐτὴ ἡ πολιτεία δὲν μπορεῖ ποτὲ ν' ἀνήκει στὸ ἔθνος σου.

Ἐκεῖνος ἔσκυψε τὸ κεφάλι του μὲ σεβασμὸ καὶ εἶπε :

— Ἡ διαταγὴ ἀνήκει σ' ἐσένα, ἄρχοντά μου, καὶ θὰ γίνῃ ὅ,τι προστάξης. Θὰ ἤθελα ὅμως μιὰ χάρι ἀπὸ σένα. Μπορεῖς νὰ μὲ κάμῃς νὰ πιστέψω, πῶς δὲν ἀδίκησες τὸ ἔθνος μου ;

Ὁ ἄρχοντας, ποὺ ἦταν ἄνθρωπος δίκαιος ὥσο καὶ γενναῖος, ἐξήγγησε στὸν ἀρχηγὸ τὸν λόγο, ποὺ τὸν ἔκαμε νὰ πάρῃ αὐτὴ τὴν ἀπόφασιν.

— Σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, εἶπε, ὑπάρχει κάτι ποὺ τὸ λένε Ὁ μ ο ρ φ ι ᾶ. Κανεῖς μας δὲν τὴν εἶδε. Ἀλλὰ στὸ κτίσιμο, στὸ δούλεμα τοῦ μαρμάρου, στὶς ζωγραφιὰς τῶν τοίχων, σ' ἓνα τραγούδι, τὴν βλέπομε αὐτὴ τὴν ὁμορφιά, τὴν ἀκοῦμε καὶ τὴν αἰσθανόμεθα. Ὅποιο ἔθνος μπορεῖ ν' ἀποτυπώσῃ αὐτὸ τὸ αἶσθημα μὲ δύναμι πάνω στὶς πέτρες καὶ στὸ χῶμα μιᾶς πολιτείας μπορεῖ καὶ νὰ πῇ πῶς αὐτὴ ἡ πολιτεία τοῦ ἀνήκει.

Ἔχω γυρίσει καὶ τὴν ἀγορά σας. Ἐκεῖ ἔμαθα πὼς τὰ πιὸ
 ὠραῖα καὶ στερεὰ πράγματα τὰ ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ
 ἄλλου ἔθνους. Ἀκουσα τὰ τραγούδια, ποὺ τραγουδιοῦνται
 μέσα στὰ σπίτια. Ἀκόμη καὶ στὰ παιδιὰ τοῦ ἔθνους σου
 αὐτὰ τὰ τραγούδια ἀρέσουν καὶ τὰ τραγουδοῦν. Καὶ τελευ-
 ταῖα ἄκουσα τὴ γλῶσσα, ποὺ ὁμιλεῖται μέσα στοὺς δρόμους.
 Ἦταν ἡ γλῶσσα ἡ δική τους. Κι αὐτὸ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα
 ἀπόδειξις. Γιατὶ κυρίαρχος μιᾶς χώρας εἶναι τὸ ἔθνος ἐκεῖνο,
 ποὺ ἡ γλῶσσά του ὁμιλεῖται στὶς ἀγορές, στοὺς δρόμους καὶ
 στὰ σπίτια της.

(Ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ)

8. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ

Τί εἶν' ἡ Πατρίδα μας ; Μὴν εἶν' οἱ κάμποι ;
 Μὴν εἶναι τ' ἄσπαρτα ψηλὰ βουνά ;
 Μὴν εἶν' ὁ ἥλιός της ποὺ χρυσολάμπει ;
 Μὴν εἶναι τ' ἄστρα της τὰ φωτεινά ;

Μὴν εἶναι τάχατε τὰ ἐρειπωμένα
 ἀρχαῖα μνημεῖά της, χρυσῇ στολή,
 ποὺ ἡ τέχνη ἐφόρεσε, καὶ τὸ καθένα
 μιὰ δόξα ἀθάνατη ἀντιλαλεῖ ;

Ὅλα πατρίδα μας ! Κι αὐτὰ κι ἐκεῖνα,
 καὶ κάτω, ποὺ ἔχομε μέσ' στὴν καρδιά,
 καὶ λάμπει ἀθώρητο σὰν ἡλιοῦ ἀκτῖνα
 καὶ κράζει μέσα μας : Ἐμπρός, παιδιὰ !

Ἰωάννης Πολέμης

9. ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ἡ οἰκογένειά μου ἀκολουθοῦσε ἓνα παλιὸ ἔθιμο, ὅταν γιὰ πρώτη φορά ἔμελλε νὰ στείλῃ τὰ παιδιὰ της στὸ σχολεῖο.

Μόλις τελείωσα τὰ τέσσερά μου χρόνια, ἄρχισαν οἱ προετοιμασίες στὸ σπίτι. Ἔνοιωθα καλὰ ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ τρεξίματα καὶ τὰ « πήγαινε - ἔλα » ἀφοροῦσαν ἐμένα.

Μὲ τὴν ἀφροντισιὰ ὅμως, ποὺ χαρακτηρίζει τὴν παιδικὴ ἡλικία, δὲν σκεπτόμουν ν' ἀναζητήσω τὴν αἰτία.

Μιὰ μέρα ἦλθε ἡ ράπτρια νὰ μοῦ πάρῃ τὰ μέτρα μου. Πρόσεξα. Αὐτὸ ποὺ ἔρραβε δὲν ἦταν φόρεμα, ἀλλὰ ἓνα πανταλόνι ἀπὸ χονδρὸ ὕφασμα καὶ ἓνα πουκάμισο. Καὶ μόνον γιὰ μένα. Τὸν ἀδελφό μου τὸν εἶχαν ξεχάσει αὐτὴν τὴν φορά.

Ἔνα πρωτὶ, ἐνῶ ἐτοιμαζόμουν νὰ κατέβω στὸν κῆπο, ἡ γιαιγιὰ μὲ σταμάτησε.

— Σήμερα δὲν θὰ κατέβῃς, μοῦ εἶπε. Πήγαινε νὰ σὲ ντύσῃ ἡ μητέρα σου καὶ θὰ πᾶμε ἔξω.

— Ποῦ;

— Στὸ Ταξείμ.

— Γιατί;

— Γιὰ περίπατο.

Ἀνέβηκα ἐπάνω καὶ φόρεσα τὴν καινούργια μου φορεσιά. Σὲ λίγο ἤμουν ἔτοιμος.

Ὅλα αὐτὰ ἐγίνονταν γιὰτὶ θὰ πήγαينا σχολεῖο. Ὁ ἀδελφός μου μοῦ τὸ εἶχε ψιθυρίσει. Καὶ τώρα, ποὺ ἔφθασε ἡ μοιραία στιγμή, ἔνοιωθα τὴν ψυχὴ μου γεμάτη ἀγωνία, γιὰ τὴν καινούργια ζωὴ, ποὺ θὰ ἄρχιζα.

Τὸ κόκκινο ἀτλαζένιο μαξιλάρι, τὸ μεγάλο ἀλφαβητάριο, οἰκογενειακὸ κειμήλιο, ποὺ ἐδῶ καὶ σαράντα χρόνια τὸ εἶχε μεταχειρισθῇ κι ὁ παπποῦς, ὅλα ἦταν ἔτοιμα.

Ἐξῶ ἀπὸ τὸ σπίτι περίμενε ὁ παιδονόμος, μ' ἓνα ὀλόκλη-

ρο λόγο από παιδιά. Μεγάλος θόρυβος στην πόρτα. 'Ο λόχος άνυπομονούσε κι εγώ άγωνιούσα. 'Αποφασίσαμε νά πάμε πεζή. Τό μαξιλάρι τό έδωσαν στόν παιδονόμο, τήν σάκκα σέ μένα και ξεκινήσαμε.

'Ακολουθοΰσα από πίσω τόν λόγο. Για μιá στιγμή γλύτωσα από τά χέρια τής γιαγιᾶς και τοῦ πατέρα, ποὺ ακολουθοΰσαν κι αὐτοί, και ἔτρεξα πρὸς τὰ παιδιά.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἤθελα. Βρισκόμουνα ἀνάμεσα σέ τριάντα ἄτακτους μικρούς. "Α ! ὅλα κι ὅλα, ἔπρεπε νά γίνω φίλος μαζι τους.

— Πῶς σέ λένε;

— Νίκο.

— 'Εσένα;

— Παῦλο.

— Ξέρεις νά κάμης χαρταετούς;

— Οὐ, και μ' αὐτιά μάλιστα.

'Ο παιδονόμος ἄπονα ἦλθε νά σταματήσει τή συνομιλία μας. Εἴχαμε φθάσει στὸ σχολεῖο.

— "Ελα, Χριστέ και Παναγιά ! Μὲ τὸ δεξιὸ τὸ πόδι νά μπῆς μέσα, φώναξε ἡ γιαγιά.

Περάσαμε μιὰ ἀπέραντη αὐλή. 'Ανεβήκαμε μιὰ πλατειὰ σκάλα. Φθάσαμε στὴν τάξι. Ἦταν ἓνα εὐρύχωρο φωτεινὸ δωμάτιο. Στὰ δεξιὰ καθόντανε τὰ κορίτσια και περίμεναν. Τ' ἀγόρια, ποὺ ἔφθασαν μαζί μου, πέρασαν στ' ἀριστερά.

'Ο παιδονόμος ἔφερε τὸ μαξιλάρι και μ' ἔβαλε νά καθίσω μπροστὰ στὴν ἔδρα τοῦ δασκάλου.

Μὲ μιὰ μύτη γρυπή, μὲ μικρὰ μαῦρα μάτια, μὲ μακριὰ γένεια, αὐστηρὸς ὅσο νά φαίνεται ἄγριος, ἦταν ὁ δάσκαλος. Στάθηκε στὴ μέση και πρόφερε μιὰ προσευχή μὲ ἀκατάληπτες λέξεις. Τὰ παιδιά ὅλα μαζί ἀπάντησαν « 'Αμήν ».

Μόλις τελείωσε τὸ « 'Αμήν », ἦλθε ὁ παιδονόμος και μὲ

βοήθησε νὰ ἀνοίξω τὸ ἱστορικὸ ἀλφαβητάριό μου. Τὸ ἔδωσα στὸ δάσκαλο. Αὐτὸς ἄρχισε :

—'Η ἐπιμέλεια νικᾷ....

—'Η ἐπιμέλεια νικᾷ... ἐπανάλαβα ἐγώ.

—...ὅλας τὰς δυσκολίας....

—....ὅλας τὰς δυσκολίας....

—....καὶ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον....

—....καὶ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον....

—...εἰς δρόμον εὐτυχίας....

—....εἰς δρόμον εὐτυχίας.

—'Ωραῖα τὰ εἶπες !

—'Ωραῖα τὰ εἶπες !

"Ενα δυνατὸ γέλιο ἀντήχησε σ' ὅλη τὴν αἴθουσα. Μέσα στὴν ζάλη μου εἶχα ἐπαναλάβει καὶ τὸν ἔπαινο τοῦ δασκάλου. Μόλις τώρα ἔνοιωθα τὸ λάθος μου.

Μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ μου τὸν κοίταξα. Δὲν κούνησε οὔτε τὰ φρύδια του. Εἶχε ἀκουμβισμένο τὸ χέρι του ἐπάνω στὸ ἀλφαβητάριο καὶ μὲ φωνή, πού ἔμοιαζε σὰν βροντή, ἄρχισε πάλι :

—"Αλφα, βῆτα.

—"Αλφα, βῆτα, ἐπανάλαβα πάλι.

—'Αρκετὰ γιὰ σήμερα, φώναξε.

Κάθισα γεμᾶτος ὑπερηφάνεια. 'Ὡς χθὲς βράδῃ ἔπλεα σ' ἓνα ὠκεανὸ ἀγνοίας καὶ σήμερα τὰ εἶχα μάθει ὅλα !

Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς περιγράψω τί αἰσθανόμουν ἐκείνη τὴν στιγμή. Στὴν ὑπαρξί μου τῶν τεσσάρων χρόνων μιὰ μεγάλη ἀλλαγὴ εἶχε γίνεи. Τρεῖς μέρες ἔμεινα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασί της. Κι αὐτὸ τὸ κατὰλαβαν ὅλοι στὸ σπίτι, ἀφοῦ τρεῖς ὁλόκληρες μέρες ἔμεινα φρόνιμος.

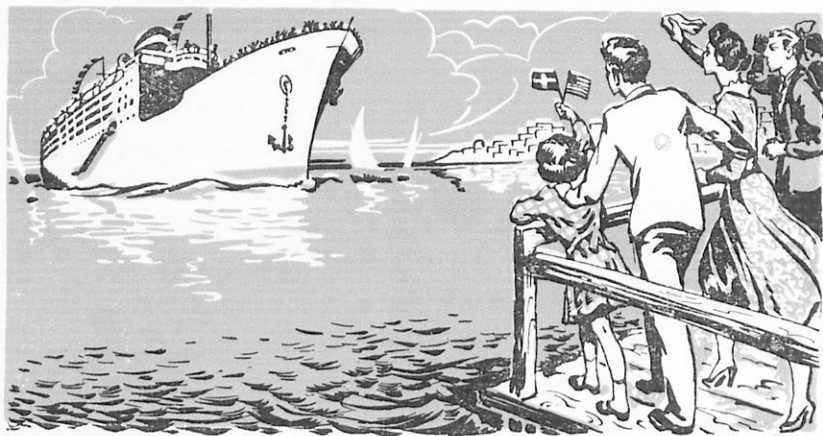
10. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω,
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχή
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχή.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ,
σὰν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰ μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι' ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή :
Νὰ εἶσαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία Τουρκική !

11. ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΣΤΟ ΠΑΤΡΙΟΝ ΕΔΑΦΟΣ

Μετά τὸν ὠκεανὸ ἢ Μεσόγειος καὶ μετὰ τὴ Μεσόγειο τὰ ἀκρογιάλια μας. Καὶ τὰ μάτια τῶν νοσταλγῶν καρφώνονται στὰ ποθητὰ βουνά, στὶς κυματιστὲς λοφοσειρές, στὰ σπίτια, ποὺ καπνίζουν καὶ περιμένουν ἑορταστικὰ τὴν ἐπάνοδο τῶν ξενιτεμμένων.

Ἡ μαννούλα ἀνοίγει ἐπὶ τέλους τὰ κουρασμένα μάτια της, ἡ ἀδελφούλα ντύνεται καὶ στολίζεται τὰ γιορτινὰ της, ὁ πατέρας ἀστράπτει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ξεκινάει γιὰ τὰ λιμάνια καὶ τοὺς σταθμοὺς νὰ δώσῃ τὸ χέρι του στὸ παιδί, ποὺ γυρίζει ἀπὸ τὰ ξένα ὀλοστρόγγυλο, καθαρὸ, μὲ ἀέρα, μὲ εὐγένεια.

Χαρὲς καὶ πανηγύρια ! "Ἀνοιξὶς ! Πρασινίζουν οἱ κάμποι, φουντώνουν καὶ ἀνθίζουν τὰ δένδρα, τὰ ἴδια δένδρα, ποὺ ἔδωσαν τὸν ἥλιο τους κάποτε στὰ μικρὰ παιδιά, οἱ γαλάζιες θάλασσες γαληνεύουν, σημαῖες κυματίζουν παντοῦ γιὰ τὸν ἐρχομὸ τῶν παλληκαριῶν.

Γλυκύτατῃ ἀνατριχίλᾳ μᾶς συναρπάζει ὅλους στὸ ἀντί-

κρυσμα τοῦ βαποριοῦ, ποὺ αὐλακώνει μὲ ὀρμὴ τῇ θάλασσᾳ, ποὺ λὲς καὶ τρέχει μὲ τὸν πόθο μας, καὶ φθάνει, ὅλο φθάνει καὶ κοντοζυγώνει. Τὸ διάστημα δὲν μᾶς χωρίζει πλέον, οἱ ξενιτεμμένοι, νὰ τους, σὰν τὰ περιστέρια ὀλόλευκοι, ἀραδιασμένοι στὸ κατάστρωμα μὲ ὑγρὰ τὰ μάτια, μὲ πιασμένη τὴν καρδιά, γιατί τὸ ὄνειρο ἔγινε ἀληθινό.

Νά καὶ ὁ ἥλιος, ποὺ λάμπει τόσο θερμὰ καὶ ὥραῖα, νά ὁ οὐρανὸς ὁ γαλάζιος καὶ ὀλοξάστερος, νά ἡ βαρκούλα μὲ τὰ λευκά πανιά, νά τὰ μαντήλια, ποὺ στέλλουν μὲ τὸν ἀνεμισμὸ τους τὸν πρῶτο γλυκύτατο χαιρετισμό.

Τί ὥρες, Θεέ μου, καὶ τί στιγμὲς ἀλησμόνητες ! "Ὅταν ἡ ἄγκυρα ἐπὸντιζε στὰ ἤρεμα νερά τοῦ λιμανιοῦ, ἓνα βροντερὸ « Ζήτω ἡ Πατρίδα ! » ἀκούσθηκε, βγαλμένο μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ ὅλων μας. Κι ἀμέσως, χωρὶς ἀργοπορία, μ' ἓνα παλμό, τὰ παιδιὰ μας ἐξεπετάχθηκαν στὸ πάτριον ἔδαφος καὶ ἔσκυψαν καὶ τὸ ἐφίλησαν, τὸ ἐρράντισαν μὲ τὰ δάκρυά τους. Εἶχαν ζήσει χρόνια μακριὰ ἀπὸ τὴ Πατρίδα !

(Διὰ σκευή)

Μιχαὴλ Ροδάς

12. ΧΩΜΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Τώρα ποὺ θὰ φύγω καὶ θὰ πάω στὰ ξένα,
καὶ θὰ ζοῦμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
ἄφησε νὰ πάρω κάτι κι ἀπὸ σένα,
ζακουστή πατρίδα, πολυαγαπημένη.

Ἀφησε μαζί μου φυλακτὸ νὰ πάρω
γιὰ τὴν κάθε λύπη, κάθε τι κακό,
φυλακτὸ ἀπ' ἀρρώστεια, φυλακτὸ ἀπὸ χάρο,
μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἀγαπητό.

Χῶμα δροσισμένο μὲ νυκτιᾶς ἀγέρι,
 χῶμα βαφτισμένο μὲ βροχὴ τοῦ Μάη,
 χῶμα μυρισμένο ἀπ' τὸ καλοκαίρι,
 χῶμα εὐλογημένο, χῶμα ποῦ γεννάει
 μόνο μὲ τῆς πούλιας τὴν οὐράνια χάρι,
 μόνο μὲ τοῦ ἥλιου τὰ θερμὰ φιλιὰ,
 τὸ μωσχᾶτο κλῆμα, τὸ ξανθὸ σιτάρι,
 τὴ γλωρὴ τὴ δάφνη, τὴν πικρὴ ἐλιά.

Θὲ νὰ σὲ κρεμάσω φυλακτὸ στὰ στήθια,
 κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλακτὸ σὲ βάλῃ,
 ἀπὸ σὲ θὰ παίρνη δύναμι, βοήθεια,
 μὴν τὴν ξεπλανέψουν ἄλλα ξένα κάλλη.
 Ἡ δική σου χάρι θὰ μὲ δυναμώνῃ
 κι' ὅπου κι ἂν γυρίζω κι ὅπου κι ἂν σταθῶ,
 σὺ θὲ νὰ μοῦ δίνῃς μιὰ λαχτάρα μόνῃ :
 πότε στὴν πατρίδα πίσω θὲ νὰ ῥθῶ.

Κι ἂν τὸ ριζικό μου — ἔρημο καὶ μαῦρο —
 μοῦ ἔγραψε νὰ φύγω καὶ νὰ μὴ γυρίσω,
 τὸ ὕστερνὸ συχώριο εἰς ἐσένα θὰ ἔβρω,
 τὸ ὕστερνὸ φιλί μου θὲ νὰ σοῦ χαρίσω...
 Ἔτσι, κι ἂν σὲ ξένα χῶματα πεθάνω
 καὶ τὸ ξένο μνηῆμα θάβῃ πιὸ γλυκό,
 σὰν θαφτῆς μαζί μου, στὴν καρδιά μου ἐπάνω,
 χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα ἀγαπητό.

« Ἀμάραντα »

Γεώργιος Δροσίνης

13. ΟΙ ΧΩΡΙΑΝΟΙ

“Ολοι μας γνωριζόμαστε από ανήλικα παιδιά·
μέ το μικρό του τ’ όνομα ένας τόν άλλο κράζει.
Στά μυστικά μας δέν μπορεί νά βάλουμε κλειδιά·
ξέρει καθένας στ’ άλλουνού τά μάτια νά διαβάζη.

Σάν όπως τά τρεχούμενα μοιράζουμε νερά
καί τά σπαρτά ποτίζουμε καθείς με την άράδα,
έτσι τς μοιραζόμαστε καί θλίψη καί χαρά,
γιά βρέχει σ’ όλο τó χωριό, γιά σ’ όλο είναι λιακάδα!

Γάμος ; άστράφτει από χαρά καί γέλιο τó χωριό
κι άντιλαλεί τó νυφικό τραγούδι πέρα ως πέρα.
Θάνατος ; όλοι θλιβεροί· κι άπ’ τó καμπαναριό
κατάμαυρο ή καμπάνα μας βάφει καί τόν άγέρα.

Διάπλατα τς εξώπορτες ή καλωσύνη άνει
καί στο παλάτι του τρανού καί στού φτωχού την τρούπα,
όποιος περάση κι όποιος μπή γιορτή, καθημερινή,
θαύρη στρωμένο καναπέ, θαύρη γλυκό στήν κούπα.

Χώρια άπ’ τς έγνοιες τής ζωής, τούς χάρους τούς πικρούς,
μέσ’ στίς καρδιές μας έχομε παντοτινόν ’Απρίλη,
κι όσες τσουκνίδες βγαίνουνε μονάχες στούς άγρούς,
έκεί ξεμοναχιάζονται πνιχτές στο χαμομήλι.

14. ΑΛΗΘΙΝΗ ΧΑΡΑ

- Γιατί, μαμά μου, τή στιγμή, πού κάνω ἐλεημοσύνη,
νοιώθω στὰ στήθη μου γλυκειά κι' ἀτέλειωτη χαρά,
κι ὅταν τὸ χέρι μου κρυφά τὸν ὀβολό του δίνῃ,
γιατί νομίζω πὼς πετῶ μ' ἀγγελικὰ πτερὰ ;
- Παιδί μου, κάθε ἄνθρωπος, ὅπου στὸν κόσμον μένει,
ἀπ' τή στιγμή, πού ἔρχεται στή γῆ νὰ γεννηθῇ,
ὡς τή στιγμή τὴν ὕστερη, πού φεύγει καὶ πεθαίνει,
ἔχει ἓνα φύλακ' ἄγγελο, πού τὸν ἀκολουθεῖ.
Καὶ κάθε πρᾶξι τοῦ καλῆ ὁ ἄγγελος τὴν κρίνει
καὶ γελαστός, χαρούμενος σκύβει καὶ τὸν φιλεῖ,
κι ὅση χαρὰ ἔχει ὁ ἄγγελος, τόση χαρὰ τοῦ δίνει
μ' ἐκεῖνο τὸ γλυκύτατο κι ἀγγελικὸ φιλί.
Γι' αὐτὸ καὶ σὺ νὰ χρεωστῇς μεγάλη εὐγνωμοσύνη,
εὐγνωμοσύνη στοὺς πτωχοὺς θερμὴ καὶ περισπασή,
πού πάντα γίνοντ' ἀφορμὴ, μὲ τὴν ἐλεημοσύνη,
νὰ χαίρεται ὁ ἄγγελος, νὰ χαίρεσαι καὶ σὺ.

Ἰωάννης Πολέμης

15. ΜΙΑ ΘΑΥΜΑΣΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Έργατίδες Είδατε ποτέ σας κυψέλη με μέλισσες ; 'Ακούσατε τὸ χαρούμενο βόμβο των ; Τις εἶδατε νὰ πηλαινοέρχονται ἀκούραστες ; 'Εδοκιμάσατε τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας των, ποὺ εἶναι γλυκὺ σὰν ζάχαρι καὶ ἀρωματικὸ σὰν ρόδο ; Γνωρίζετε ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος, ἡγεμὼν καὶ ἐργάτες, εἶναι ὅλοι γυναῖκες ; Μάλιστα, γυναῖκες, ἐκτὸς τῶν ἀέργων κηφήνων !

Πρωτὶ - πρωτὶ οἱ ἐργάτιδες, 80—100 χιλιάδες ἀπὸ κάθε γόνιμη κυψέλη, χωρὶς καμμία προσταγὴ ἀνωτέρου, χωρὶς ἀγουροζυπνήματα καὶ φωνές, θὰ βγοῦν στὸ ἔργο· μαζεύουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῇ γῦρι νὰ κάμουν τὶς κηρῆθρες, τοὺς χυμοὺς νὰ κάμουν τὸ μέλι.

Γριὲς ἀκόμῃ, με πτερὰ σχισμένα καὶ σῶμα μαδημένο, ἐργάζονται· μόνον ὁ θάνατος σταματᾷ τὴν ἐργασία, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔρχεται ξαφνικὸς, χωρὶς ἀρρώστειες, χωρὶς πόνους, χωρὶς βάσανα, ὅπως ἔρχεται σὲ ὅλους τοὺς δικαίους.

Ἡ ἐργασία των ἔχει μεθοδικότητα καὶ τάξι. Ἀνάλογα με τὴν ἡλικία καὶ τὴν πεῖρά των ἐργάζεται ἡ κάθε μία. Οἱ μι-

κρές καὶ ἀνήλικες ἀναλαμβάνουν τὴν καθαριότητα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴν ἀνατροφή τῶν μωρῶν. Ἐπειτα, μόλις μεγαλώσουν λίγο, θὰ φέρουν νερό, κατόπιν γῦρι καὶ τέλος οἱ πολυπείρες τὸ μέλι. Ἀλλὰ καὶ πόσες πεθαίνουν τὴν ὥρα τοῦ καθήκοντος ! Ἀλλες τρώγουν τὰ πουλιά, ἄλλες θανατώνει ἡ κακοκαιρία καὶ ἡ βροχή, ἐνῶ πετοῦν οἱ καημένες νὰ συλλέξουν τὰ πολύτιμα προϊόντα των.

Ἡ κυψέλη, οἱ κηρῆθρες κ.λ.π. εἶναι θαῦμα σοφῶν ὑπολογισμῶν, ποὺ μόνο πολὺ σοφοὶ ἀρχιτέκτονες καὶ μηχανικοὶ ἔμποροῦν νὰ σχεδιάσουν. Ἀλλὰ πρὶν κτίσουν, θὰ κάμουν μία γενικὴ καθαριότητα, ποὺ θὰ τὴν ἐξήλεψε καὶ ἡ καλύτερη νοικοκυρά. Θὰ σκουπίσουν τὸ πάτωμα, θὰ πετάξουν δηλαδὴ ἔξω τὸ ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου πτερὰ, ξυλαράκια, χόματα, ἄμμο, φόφια ἢ ζωντανὰ ζωῦφια. Ἀνθρώπινο σπίτι ἔμπορεῖ νὰ εἶναι ἀκάθαρτο, κυψέλη ποτέ !

Ἄν τύχη καὶ δὲν τοὺς φανῇ κατάλληλο τὸ ἔδαφος, τότε θὰ τὸ στρώσουν μὲ ἓνα παχὺ στρώμα ἀπὸ κερί, ποὺ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπομονωτικόν, γιὰ ν' ἀσφαλισθοῦν, καὶ τότε θὰ οἰκοδομήσουν.

Τὸ κτίσιμο καὶ ἡ διαίρεσις τοῦ σπιτιοῦ θὰ γίνουν σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες, ποὺ ἔχουν, καὶ τὰ πρόσωπα, ποὺ θὰ διαμεῖνουν. Ξεχωριστοὶ βασιλικοὶ θάλαμοι γιὰ τὸν ἄρχοντα τῆς κυψέλης, θάλαμοι γιὰ τὶς βασιλοπούλλες, θάλαμοι γιὰ τὰ μωρά, χωριστὰ γιὰ τὰ ἀρσενικά, χωριστὰ γιὰ τὰ θηλυκά, θάλαμοι γιὰ τὶς ἐργάτιδες. Μήπως ἐλησμονήσαμε τίποτε ; Ἀ, ναί, τὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ. Μὴν ἀνησυ-

χῆτε ὅμως· ἔχει προβλέψει ὁ μηχανικὸς καὶ γι' αὐτές, ποῦ θὰ κτισθοῦν !

Ὅλες οἱ πράξεις των σὲ ἓνα μόνο σκοπὸ ἀποβλέπουν, πῶς δηλαδή θὰ ἐξυπηρετήσουν καλύτερα τὴν κοινωνία των, τὴν πατρίδα των. Χάριν αὐτῶν θυσιάζονται καὶ θυσιάζουν τὰ πάντα.

Ἄν π.χ. κανένα ξένο ζῷο, ποντικὸς, σαλίγκαρος κ.λ.π., μπῇ στὴν κυψέλη, καὶ ἂν οἱ θυσίες εἶναι μεγάλες, ὁ παρείσακτος ὅπωςδήποτε θὰ φονευθῇ. Ἀλλὰ τί θὰ γίνη ἓνα τόσο μεγάλο σῶμα, ποῦ δὲν ἤμποροῦν νὰ τὸ ἀπορρίψουν ; Ἀπλούστατα τὸ τυλίγουν μὲ ἓνα παχὺ κάλυμμα ἀπὸ κερί, γιὰ νὰ μὴ φέρῃ ἀρρώστειες μὲ τὴν ἀποσύνθεσί του !

Ἡ κοινωνία τῶν μελισσῶν ἀπαιτεῖ νὰ ἐργάζωνται ὅλοι γιὰ τὴν κοινὴ εὐτυχία· γι' αὐτὸ — ποιὸς ξέρει μὲ πόση λύπη των ! — δὲν τρέφουν αἴσθημα οἴκτου γιὰ τοὺς ἀχρήστους στὴν ἀδελφότητά των. Ἐτσι βλέπομε, ὅταν μία μέλισσα γεννηθῇ ἀνίκανη γιὰ ἐργασία ἢ πληγωθῇ βαριά, νὰ ἔχουν τὴ μεγάλη σκληρότητα, τὴ δικαιολογημένη ἀπὸ τοὺς νόμους των, νὰ τὴ ρίχνουν ἔξω ἀπὸ τὴν κυψέλη νὰ πεθάνῃ. Τὴν ἴδια τύχη ἔχουν καὶ οἱ ὀκνηροὶ κηφῆνες σὲ ἐποχὴ πείνης.

Κι ὅμως οἱ σκληρὲς μέλισσες πρὸς τοὺς ἀχρήστους τῆς ζωῆς εἶναι πολὺ στοργικὲς γιὰ τοὺς ἐργαζομένους, ποὺ εἶναι χρήσιμοι στὴν κοινωνία. Ἐὰν π.χ. συλληφθῇ μία μέλισσα ἀπὸ ἔντομο ἢ τὴν ἀπειλῇ κάποιος κίνδυνος, θὰ τρέξουν ὅλες νὰ τὴν βοηθήσουν. Χωρὶς νὰ συλλογισθοῦν τὸν ἰδικόν των κίνδυνο, χύνονται ἐπάνω στὸν ἐχθρὸ μὲ θυσία τῆς δικῆς των ζωῆς, νὰ σώσουν τὴ συνεργάτιδά των.

Μὲ τὸν ἴδιο φανατισμὸ καὶ αὐτοθυσία θὰ τρέξουν ὅλες ἀπὸ κάθε μακρινὸ ἄνθος νὰ ὑπερασπίσουν τὴν κυψέλη, ὅταν κινδυνεύῃ. Ἀλλες θὰ θυσιάσουν τὴν ζωὴν των, θὰ κτυπη-

θοῦν, θὰ κεντρώσουν, θὰ πεθάνουν· εἶναι στρατιῶτες τῆς μικρῆς πατρίδος των· ἄλλες θὰ μποῦν μέσα, θὰ γεμίσουν τὸ στομάχι των μέλι νὰ τὸ γλυτώσουν ἀπὸ τὸν ἐχθρό· εἶναι οἱ ἀποθηκάριοι, οἱ φύλακες τῶν ἀγαθῶν.

Τὸ ἴδιο δὲν κάνουν τάχα καὶ οἱ ἄνθρωποι σὲ παρόμοιες περιστάσεις ; Ἄλλοι πολεμοῦν στὸ μέτωπο, οἱ στρατιῶτες, κι ἄλλοι, οἱ ἄμαχοι, φροντίζουν στὰ μετόπισθεν γιὰ τὴν παραγωγή τῶν ἀγαθῶν.

Ὅλοι ὅμως ξέρομε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι συνεννοοῦνται μετὰ τῶν στὶς δύσκολες στιγμὲς μὲ τὸ ραδιόφωνο, τὸν τηλέγραφο, τὶς καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν, τὶς ἐφημερίδες καὶ σπεύδουν στὸν κίνδυνο τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ πῶς συνεννοοῦνται οἱ μέλισσες ; Αὐτὸ εἶναι ἓνα μυστήριο, ποὺ οἱ σοφοὶ ἀκόμη δὲν τὸ ἔλυσαν· τὰ παραδείγματα ὅμως, ποὺ εἶδαμε, καὶ ἅπειρα ἄλλα, βεβαιώνουν ὅτι καὶ γιὰ τὰ δυσάρεστα καὶ γιὰ τὰ εὐχάριστα νέα οἱ μέλισσες ἔχουν τὸ δικό των τηλέγραφο, ἀλάνθαστο καὶ ταχύτατο.

Ἡ Βασίλισσα Ἡ κοινωνία τῶν μελισσῶν εἶναι μητριαρχική, ὅπως τὰ παλιὰ τὰ χρόνια ἦταν μία πολιτεία τῶν Λοκρῶν. Δηλαδή σ' ἐκείνη, τὴν παλιά, ἐκυβερνοῦσαν οἱ μητέρες, οἱ γυναῖκες· σ' αὐτὴ τῶν μελισσῶν κυβερνᾷ ἡ γυναῖκα, μία μόνο, ἡ μητέρα. Ὁ λαὸς τὴν λέει Μάννα, ἡ ἐπιστήμη Βασίλισσα.

Ἡ Βασίλισσα εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀκμῆς σὲ μία κυψέλη. Σὲ μία μόνο ἡμέρα τὴν ἀνοιξὶ μπορεῖ νὰ γεννήσῃ 4 χιλιάδες αὐγά. Ἄν τὰ ζυγίσωμε, τὸ βάρος των εἶναι δύο καὶ τρεῖς φορές μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν μητέρα, ποὺ τὰ ἐγέννησε. Καὶ ἀκόμη εἶναι ἡ μόνη μάννα ἀπ' ὅλο τὸ ζωϊκὸ βασίλειο, ποὺ ξέρεи τί παιδιὰ θὰ κάμῃ, καὶ γι' αὐτὸ σὲ ἄλλο μέρος γεννᾷ τὰ θηλυκὰ καὶ σὲ ἄλλο τὰ ἀρσενικά !

Χωρίς τὴ βασιλίσσα τὸ μελίσσι δὲν ἤμπορεῖ νὰ ζήσῃ. Σκορπίζεται καὶ χάνεται, ὅπως οἱ λαοὶ χωρὶς ἄξιο ἀρχηγό. Κι ὅταν τὴν χάσουν, οἱ θρῆνοι τῶν μελισσῶν εἶναι τόσο πολλοί, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴ συγκινήσουν καὶ σκληρὸ ἄνθρωπο ἀκόμῃ. Οἱ θρῆνοὶ τῶν εἶναι ἴσοι μὲ τῶν παιδιῶν, ποὺ χάνουν τὴ μητέρα τῶν.

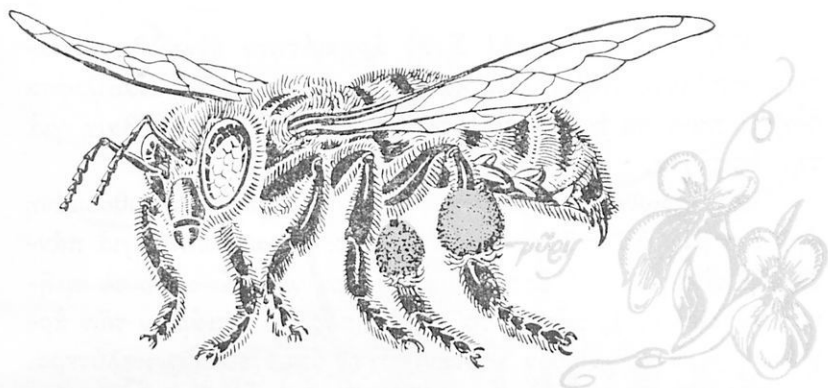
Τὴν γονιμότητα τῆς βασιλίσσας, τὴν πολύτιμη στὴν ἀκμὴ τῆς κυψέλης, τὴν γνωρίζουν πολὺ καλὰ οἱ ὑπήκοοί της· γι' αὐτὸ μὲ κάθε τρόπο προσπαθοῦν ἀπὸ εὐγνωμοσύνη νὰ τὴν περιποιηθοῦν καὶ νὰ τῆς δείξουν τὴν ἀγάπη τῶν.

Κανένας βασιλεύς, καὶ ὁ πιὸ ἐνδοξος, κανένας Πρόεδρος Δημοκρατίας, καὶ ὁ πιὸ ἱκανὸς καὶ ἀγαθός, δὲν ἐδοκίμασε ἀπὸ τὸ λαὸ του τόση ἀφοσίωσι. Στὸ βασίλειο τῶν μελισσῶν δὲν ὑπάρχουν δυσαρεστημένοι, ἀπειθεῖς εἰς τοὺς νόμους, ἀναρχικοί· εἶναι οἱ πιὸ ἰδεώδεις ὑπήκοοι τοῦ κόσμου !

Πρῶτα-πρῶτα τὰ ἀνάκτορα τῆς βασιλίσσας εἶναι ἰδιαίτερα καὶ μεγαλοπρεπῆ. Μέσα στὶς χιλιάδες μέλισσες, ὅλες τὴν τὴν ἀναγνωρίζουν ἀμέσως, τῆς ἀνοίγουν δρόμο νὰ περάσῃ καὶ δείχνουν μεγάλο σεβασμὸ στὸ πέρασμά της. "Ἄν τὴν πάρετε ἀπὸ τὴν κυψέλη καὶ τὴν ξαναβάλετε ἀπὸ ὥρες, τῆς γίνεται ἀληθινὴ ἀποθέωσις. Μόνο τὰ « ζήτω » δὲν ἀκούονται, ποὺ, ἂν ἡξέραμε τὴ γλῶσσα τῶν μελισσῶν, ἴσως νὰ τ' ἀκούαμε κι αὐτά.

"Ὅταν θελήσῃ νὰ φάγῃ, ὅλες σπεύδουν νὰ παραμερίσουν νὰ φθάσῃ μὲ ὅλη τὴν ἀνέσιν της στὶς κηρῆθρες, τῆς προσφέρουν τὴν τροφή καὶ τὴν θωπεύουν μὲ τὶς κεραΐές τῶν, ὅπως χαϊδεύει ἡ μητέρα τὸ μωρό, ὅταν πίνη τὸ γάλα του !

Ἀκόμῃ καὶ ὅταν εἶναι γριά, ζαρωμένη καὶ ἀνάπηρη, οἱ φρουροὶ τῆς θύρας της ποτὲ δὲν θ' ἀφήσουν νὰ μπῇ στὴν κυψέλη ἄλλη βασιλίσσα. Κι ἂν μπῇ κρυφά, τότε ἀλλοίμονό

της. Θά τὴν κλείσουν στὴ φυλακὴ καὶ ἡ θύρα δὲν θ' ἀνοίξῃ, παρὰ ὅταν πεθάνῃ, γιὰ νὰ πετάξουν ἔξω τὸ πτώμα της ! Στὴν κοινωνία τῶν μελισσῶν δὲν ὑπάρχουν ποτὲ οὔτε συνωμότες οὔτε προδότες.

Ἀλλὰ κι ἂν εἶναι τελείως ἄγονη πιά καὶ ἄχρηστη γιὰ καὶ ἄλλῃ νέα Βασίλισσα τὴν ἀντικαταστήσῃ, πάλι δὲν θά τὴν ἐγκαταλείψουν. Τὴν ἀσφαλίζουν καὶ τὴν φρουροῦν ἀπὸ τὴν ὁρμὴ καὶ τὸ μῖσος τῆς ρωμαλέας ἀντιζήλου της.

Βασίλισσα καὶ μέλισσες ἐνώνει μία τρυφερὴ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις, ποὺ ποτὲ δὲν θά ἰδοῦμε σὲ ἄλλα ζῷα λογικὰ καὶ ἄλογα. Ποτὲ ἡ Βασίλισσα μάννα δὲν θά μεταχειρισθῇ τὸ καμπυλωτὸ κεντρί της νὰ κτυπήσῃ τὸν ὑπῆκόό της, τὸ παιδί της· καὶ πάλι ποτὲ μέλισσα δὲν θά χρησιμοποίησῃ τὸ ἴσιο κεντρί της νὰ πλήξῃ τὴ Βασίλισσα, τὴ μάννα της !

Ἀποικίαι Ἡ γονιμότης τῆς βασίλισσας εἶναι, ὅπως εἶπαμε, πολὺ μεγάλη, καὶ οἱ ὑπῆκοοι πληθύνονται κρήγορα. Ἀλλ' ὁ πληθυσμὸς αὐτὸς δὲν χωρεῖ φυσικὰ στὴν κυψέλη· κι ὅμως πρέπει νὰ ζήσῃ, νὰ πολλαπλασιασθῇ. Γίνεται τότε κάτι ἀνάλογο μὲ ὅ,τι ἐγινόταν στὴν ἀρχαιότητα. Γίνονται ἀποικίες !

Ἄλλὰ ποία διαφορά! Στὴν ἀρχαιότητα δὲν ὠδηγοῦσαν τοὺς ἀποίκους οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες, ἐνῶ ἡ Βασίλισσα ὀδηγεῖ πάντοτε ἡ ἴδια τὶς μέλισσες, γιὰ νὰ εἶναι βέβαιη γιὰ τὴν ἐπιτυχία.

Ἐνα πρωῒνὸ τοῦ θέρους ἡ Βασίλισσα, ἀκολουθουμένη ἀπὸ ἓνα μεγάλο πλῆθος ἀπὸ μέλισσες, ἐγκαταλείπει γιὰ πάντα τὴν οἰκογενειακὴ ἐστία, γιὰ νὰ εὔρη νέα. Κι αὐτὸ τὸ σμῆνος εἶναι τὸ σμᾶρι, ὅπως τὸ λέει ὁ λαός, τὸ ἐσμᾶριον τῶν ἀρχαίων. Ποῦ πηγαίνουν; Στὴν τύχη, ὅπου εὔρουν καλύτερα.

Θὰ συναντήσουν κάπου ἓνα δένδρο κι ἡ κουρασμένη Βασίλισσα, ποὺ δὲν εἶναι μαθημένη σὲ τέτοιες ἐκδρομές, θὰ καθίσῃ σ' ἓνα κλαδί του νὰ ξεκουρασθῇ. Γύρῳ της σπεύδουν καὶ κολλοῦν οἱ ἄλλες μέλισσες κι ἔτσι σχηματίζεται ἓνας ὄγκος κρεμασμένος, ποὺ μοιάζει σὰν μεγάλο κυδῶνι ἢ σὰν κοντόχονδρο σταφύλι.

Ἄν τύχη καὶ δὲν ἰδῇ κανεὶς τὸ σμῆνος νὰ τὸ πιάσῃ, θὰ ξαναφύγῃ, γιὰ νὰ εὔρη καμμία κουφάλα ἢ καμμία σχισμὴ βράχου νὰ κτίσῃ τὴ νέα φωλιά του. Ἀλλὰ συνήθως κάποιος μελισσοκόμος θὰ περάσῃ ἀπ' ἐκεῖ, θὰ τὸ ἰδῇ καὶ θὰ τρέξῃ νὰ φέρῃ ἓνα καλάθι νὰ τοποθετήσῃ μέσα τὸ πολύτιμο δῶρο τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τὸ βάλῃ ἔπειτα σὲ καινούργια κυψέλη.

Κι ἀρχίζει τώρα νέα ζωὴ, γεμάτη πάλι φιλοπονία, γονιμότητα, τάξι, στοργή, σεβασμό.

Ἀλλὰ κι ἡ παλιά κυψέλη, ἡ μητρόπολις, δὲν μένει ἔρημη καὶ ἀπροστάτευτη. Ἡ ἀγαθὴ Βασίλισσα ἔχει προνοήσῃ καὶ γι' αὐτό. Ἐχει γεννήσῃ τὶς βασιλοπούλες. Καὶ μία ἀπ' αὐτές, ἡ πιὸ δυνατὴ καὶ ἄξια, θὰ νικήσῃ τὶς ἄλλες καὶ θ' ἀνεβῇ στὸ θρόνο τῆς Βασίλισσας, προικισμένη μὲ ὅλες τὶς ἀρετὲς τῆς Μάννας της, γιὰ νὰ διευθύνῃ τὴ θαυμαστὴ κοινωνία τῶν μελισσῶν.

16. ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΑΡΧΗΓΟΣ

‘Ο λ α ο ς Εύρέθηκα κάποτε σ’ ένα ευτυχισμένο λαό. ‘Ο λαός αυτός ήταν χαριτωμένος, ήμερος, αγαθός, ειρηνικός. Έχαιρόταν τον ήλιο, τον άέρα, τις όμορφιές της φύσεως, χωρίς τίποτε να του λείπη, χωρίς τίποτε να γυρεύη.

‘Ο κόσμος ήταν πλασμένος γι’ αυτόν όσο πιδό τέλεια ήμπορούσε. Καί δέν είχε κανένα παράπονο μέ τό Θεό, πού τόν έπλασε, καμμία βαρυγνωμιά γιά τούς νόμους, πού τόν κυβερνοῦν. “Όλα τριγυρό του ήσαν τέλεια, ώραϊα, αγαθά· καί μέσα του έβασίλευε απόλυτη γαλήνη της ψυχής.

‘Ο λαός αυτός δέν ήξερε από πολέμους κι αίματοχυσίες. ‘Η όμόνοια καί ή αγάπη έβασίλευε στήν πολιτεία του. Ποτέ στή ζωή του λαού αυτού δέν έτυχε ό ένας νά κλέψη τό δίκιο του άλλου. Τά δώρα του Θεού ήσαν κοινά γιά όλους.

Πλούσιοι καί πτωχοί δέν είχαν σταθῆ ποτέ στό λαό αυτό. “Όλοι μαζί ήσαν πλούσιοι ή όλοι μαζί πτωχοί! “Όταν είχε στέγη ό ένας, είχε καί ό άλλος· όταν είχε τροφή ό ένας, είχε καί ό άλλος. Καί πάλι, όταν ή δυστυχία έπεφτε επάνω

των, κανέννας δὲν ἦταν πιὸ δυστυχησμένος ἀπὸ τὸν ἄλλον· καὶ γι' αὐτό, καὶ στὴ δυστυχία ἀκόμη, ἦσαν ὅλοι εὐτυχησμένοι. Δὲν εἶχε κανέννας παράπονο.

Ὁ ἀρχηγός Ὁ λαὸς αὐτὸς εἶχε καὶ τὸν ἀρχηγό του. Ἐνα ἀρχηγό ξένον ἀπὸ τὴν γενιά του. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἐμπόδιζε νὰ εἶναι ὁ καλύτερος ἀρχηγὸς τοῦ κόσμου μέσα στὸν καλύτερο λαὸ τῆς γῆς. Ὁ λαὸς ἐτριγύριζε τὸν ἀρχηγό του μ' ἀγάπη κι ἀφοσίωσι. Τίποτ' ἄλλο δὲν τοῦ ἐζητοῦσε ἀπὸ τὴν ἀγάπη του.

Κι ὁ ἀρχηγὸς δὲν ἐζητοῦσε ἀπὸ τὸ λαό του τίποτε περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ζητᾷ ἕνας πατέρας ἀπὸ τὰ παιδιά του. Ἐκρατοῦσε στὸ χέρι του ἕνα ἀπλὸ σκῆπτρο ἀπ' ἀγριελιά καὶ μ' αὐτὸ ἐκυβερνοῦσε. Ἀλλὰ τὸ σκῆπτρό του ἦταν παντοδύναμο. « Ἐμπρός » ἔδειχνε τὸ σκῆπτρο ; Ἐμπρός . . . « Πίσω » ; Πίσω . . .

Ἐτραβοῦσε ἐμπρός ὁ ἀρχηγός ; Τὸν ἀκολουθοῦσε ὁ λαὸς του. Ἐστεκόταν νὰ ξεκουρασθῇ ; Ὁ λαὸς τὸν ἐτριγύριζε μὲ λαχτάρα. Ἦταν ἕνας ἀρχηγός, πού ποτὲ δὲν θὰ χάσῃ τὸ ἀξίωμά του. Γιατὶ τὸ ἀξίωμα αὐτὸ εἶναι θεμελιωμένο ἐπάνω στὴν ἀγάπη.

Ποιοί εἶναι ; Εὐρέθηκα κάποτε ἀνάμεσα σὲ ἕνα λαὸ καὶ ἕνα ἀρχηγό. Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ τότε, οὔτε μακρινὸς ὁ τόπος . . . Ἦταν κάποιος ἀπὸ τὰ ἀνοιξιὰτικα δειλινὰ κι ἦταν ἐπάνω στὴν καταπράσινη πεδιάδα τῆς πατρίδος μας : Ἐνας γέρος βοσκὸς ἔβοσκε τὰ πρόβατά του.

17. Η ΑΡΓΩ

Οι καλεσμένοι Ἦταν μία Κυριακή τοῦ Αὐγούστου. Ὁραία ἡμέρα. Ὁ καπετάν Μαλάμος ἐβάφτιζε τὸ τρεχαντήρι του κι εἶχε καλεσμένο στὴ χαρὰ ὅλα τὰ μικρὰ νησιά.

Τὸ μικρὸ ναυπηγεῖο τοῦ λιμανιοῦ γεμᾶτο δοκάρια, κατάρτια, μαδέρια — χονδρὲς σανίδες — πελεκούδια, ροκανίδια. Καὶ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὁμορφοβαμμένα καὶ ἔτοιμα ἱστιοφόρα καὶ βαρκοῦλες, καθὼς καὶ σκελετοὶ κάθε λογῆς ἱστιοφόρων. Οἱ ἀπλοῖ πόθοι κι οἱ μεγάλες ἐλπίδες τοῦ ναυτόκοσμου τοῦ νησιοῦ ἔστεκαν στὴν ἀμμουδιά, ἄλλα ἔτοιμα πλεούμενα κι ἄλλα ἀκόμη ξύλα ἄμορφα καὶ σκελετοί.

Οἱ καλεσμένοι γιορτινόντυμένοι ἐγύριζαν στὰ ἔτοιμα πλεούμενα. Ἐπηδοῦσαν μέσα τὰ παιδιὰ, τὰ ἐψηλαφοῦσαν οἱ ἄνδρες, τὰ ἐκαμάρωναν, τοὺς ὠμιλοῦσαν πολλὰς φορές σὰ νὰ ἦσαν ψυχωμένα· ἔλεγαν τὴν ἀξία των, ἐλογάζιαζαν τὴ γρηγοράδα των, ἐσυμβούλευαν τὸν πρωτομάστορα γιὰ τὸ κάθε τι.

Τὸ τρεχαντήρι τοῦ καπετάν Μαλάμου ἐπάνω στὴ σχάρα, μὲ τὴν πλώρη σπαθωτὴ, στεφανοζωμένη τὴν πρύμνη, ἔστεκε κι αὐτὸ στὴν ἀμμουδιά. Ὁλογάλαζη ἡ θάλασσα

ἄστραπτε κι ἐπαιγνίδιζε κι ἔφθανε γλῶσσες γλωσσίτσες στὰ πόδια του, τὸ ἐρράντιζε μὲ τὸν ἀφρό της, τοῦ ἐκελαηδοῦσε μυστικά κι ἐμπιστευμένα :

— "Ἐλα, ἔλα, νὰ σ' ἀναστήσω στοὺς κόλπους μου. Τί κάθесαι ἄψυχο ξύλο καὶ βάρυπνο ; Δὲν ἐβαρέθηκες τὴν ἄβουλη ζωή ; Ντροπή σου ! "Ἐλα νὰ σοῦ δώσω ζωή. "Ἐβγα νὰ παλέψης μὲ τὸ κῦμα. "Ορμησε στηθᾶτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν ἄνεμο. "Ἐλα νὰ γίνῃς ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τραγοῦδι τοῦ ναύτη, καύχημα τοῦ καπετάνιου. "Ἐλα χρυσό μου, ἔλα !

Τὰ βαπτίσια Ὁ καπετὰν Μαλάμος φρεσκοζυρισμένος, γελαστός· δίπλα του ἡ καπετάνισσα ντυμένη τὰ μεταξωτά. Κι οἱ δύο των ἔλαμπαν ἀπ' εὐτυχία. Τὰ βιολιά καὶ τ' ἄλλα ὄργανα ἐλάλαγαν τὴ χαρὰ ὡς τὴν ἄκρη τοῦ νησιοῦ.

Σὲ μιὰ στιγμή τὰ λαλούμενα ἔπαψαν. Ἡσυχία. Ὁ ἱερεὺς, ντυμένος στ' ἄμφιά του, ἔψαλε μὲ κατάνυξι τὸν ἁγιασμό κι ἐρράντισε μὲ τὸ Σταυρὸ τὸ ἱστιοφόρο, τὸ ὁποῖο ἡ καπετάνισσα ὠνόμασε « Ἀργώ ». Ἐπειτα ἐδιάβασε τὴν εὐχὴ στὸ πλεούμενο : « Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τήρησον τὸ πλοῖον τοῦτο, τὴν Ἀργώ· δὸς εἰς αὐτὸ φύλακα ἄγγελον ἀγαθόν . . . ».

— Καλοτάξιδο καὶ πάντα χρυσάφι νὰ φέρνῃ, καπετὰν Μαλάμο ! Εὐχήθηκε τελειώνοντας ὁ ἱερεὺς.

— Καλοτάξιδο, καπετὰν Μαλάμο, καλοτάξιδο ! Καὶ τὸ καρφί του μάλαμα, καπετάνισσα ! Εὐχήθηκε καὶ ὁ ναυτοκοσμος βρέχοντας τὸ ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα, κατὰ τὴ συνήθεια τοῦ νησιοῦ.

— Εὐχαριστοῦμε ! Ἀπάντησαν μ' ἓνα στόμα καπετάνιος καὶ καπετάνισσα.

‘Ο πρωτομάστορας ἄρχισε τὰ προστάγματα . . . Ἐλύθησαν τὰ σχοινιά, ἐβγῆκαν οἱ σφῆνες, καὶ ἡ Ἀργὼ μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων ἐγλίστρησε στὴ θάλασσα, σὰν πάπια μαζὶ μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρωμά της.

Τὰ βιολιά καὶ τ’ ἄλλα ὄργανα ἄρχισαν πάλι νὰ λαλοῦν τῇ χαρὰ στὰ τετραπέρατα τοῦ νησιοῦ.

**Τὸ πρῶτο
ταξίδι** Σὲ δύο ἡμέρες ἡ Ἀργὼ ἔκανε τὸ πρῶτο της ταξίδι μὲ ἐπιβάτες καὶ ἐμπορεύματα γιὰ τὴ μεγάλη χώρα.

‘Ο καπετὰν Μαλάμος, ὅταν ἀνέβηκε πρῶτ - πρῶτ στὴν Ἀργὼ, ἐκρέμασε ψηλὰ στὸ εἰκονοστάσι στὴ μικρὴ κάμαρά του τὸ εἰκόνισμα τοῦ Ἀἰ - Νικόλα, πατρογονικὸ εἰκόνισμα στὸ πλεούμενο τοῦ πατέρα του. Κι ἀφοῦ ἐπεστάτησε νὰ γίνουν ὅλα μὲ τάξι, ἔκαμε τὸ σταυρό του καὶ ἐπρόσταξε νὰ ἀνοίξουν οἱ ναῦτες τὰ πανιά νὰ ξεκινήσουν.

— Καλοταξίδος, καπετὰν Μαλάμο! Καὶ σὲ μεγαλύτερα μὲ τὸ καλό! Τοῦ εὐχῆθηκαν οἱ συντοπιῖτες του, ποὺ εἶχαν κατεβῆ στὸ λιμάνι νὰ ἰδοῦν τὴν πρώτη ἀναχώρησι τοῦ ἱστιοφόρου.

Περνῶντας ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ λιμανιοῦ, ὅπου ἐπάνω σὲ βράχο ἔστεκε τὸ ἀρχοντικὸ του, εἶδε ὁ καπετάνιος στὸ παράθυρο τὴν καπετάνισσα νὰ τὸν χαιρετᾷ μὲ τὸ μαντήλι της :

— Στὸ καλό, καπετὰν Μαλάμο, στὸ καλό! ‘Ο Θεὸς μαζί σας! Κι ἓνα κρυφὸ δάκρυ ἐκύλησε ἀπὸ τὰ μάτια της.

‘Ο καπετὰν Μαλάμος ἐχαιρέτησε μὲ τὸ χέρι του, ἐνῶ ἔδινε τὴν παραγγελία στὸν τιμονιέρη :

— Δεξιά! . . .

Ἀνδρ. Καραβίτσα « Λόγια τῆς πλώρης »
(Διασκευή)

Ν. Α. Κοντόπουλος

18. Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΗ

Ἡ νύχτα ἀπλώνεται, τ' ἀστέρια σπέρνει
καὶ τρεμοσβύνουνε στὸν οὐρανό·
τὸ τρεχαντήρι μου μὲ χάρι γέρνει
σ' ἀγέρι ἥσυχο καὶ σιγανό.

Τὸ ἑφταδιάμαντο λαμπρὸ στεφάνι
τῆς Πούλιας πρόβαλε, φεγγοβολεῖ!
Τρέχε, δελφίνι μου, καὶ μᾶς προφτάνει
ἡ ροδοστόλιστη ἀνατολή!

Μέσ' ἀπ' τὰ κύματα σὲ φῶς λουσμένη
βγαίν' ἡ πατρίδα μου. ὦ, τί χαρά!
Ἐκεῖ ἡ μαννούλα μου μὲ περιμένει,
θωρεῖ τὴ θάλασσα καὶ λαχταρᾷ.

Τρέξε στὰ πόδια της! Ἀπ' τ' ἀκρογιάλι
ρίχνει ἀνήσυχη ἐδῶ ματιά.
Πές της, πὼς μ' ἔφερες ὀπίσω πάλι
ἐσύ, ποὺ μ' ἔσυρες στὴν ξενιτειά.

« Πουήματα »

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

19. ΠΑΤΡΙΔΑ

- Ήένε, πού μόνος κι ἔρημος σέ ξένους τόπους τρέχεις,
πές μου ποιὸς εἶν' ὁ τόπος σου καὶ ποιά πατρίδα ἔχεις ;
- Στ' ἀγαπημένο μου χωριὸ πάντα χαρὲς καὶ γέλια.
Στ' ἀλώνια τραγουδιῶν φωνές, ξεφάντωμα στ' ἀμπέλια,
κι' ὅταν χορεύῃ ἡ λεβεντιά τῇ γιορτινῇ τῇ μέρα,
βροντοχτυπάει τὸ τούμπανο καὶ κελαηδεῖ ἡ φλογέρα.
- Στὴν ξακουστὴ πατρίδα μου ἔχει εὐωδιὰ καὶ χάρι
τὸ ταπεινότερο δενδρί, τὸ πιὸ φτωχὸ χορτάρι·
στοὺς κλώνους τῆς ἀμυγδαλιᾶς σμίγουν ἀνθοὶ καὶ χιόνια
καὶ φέρνουνε τὴν ἄνοιξι γοργὰ τὰ χελιδόνια.
- Στῶν μαγεμμένων τῆς βουνῶν τὰ μαρμαρένια πλάγια
γλυκολαλοῦνε πέρδικες καὶ κλαίει ἡ κουκουβάγια.
Ἡ ἀσημένια θάλασσα μ' ἀφροὺς τὴν περιζώνει
κι ὁ οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρα του τὴ χρυσοστεφανώνει.
- Φθάνει! . . . Τὴ χώρα, πού μοῦ λές, τὴ γνώρισα, τὴν εἶδα!
Τὴν ξακουστὴ πατρίδα σου ἔχω κι ἐγὼ πατρίδα! . . .

Ἐφημερίς « Ἐστία » 1910

Γεώργιος Δροσίνη

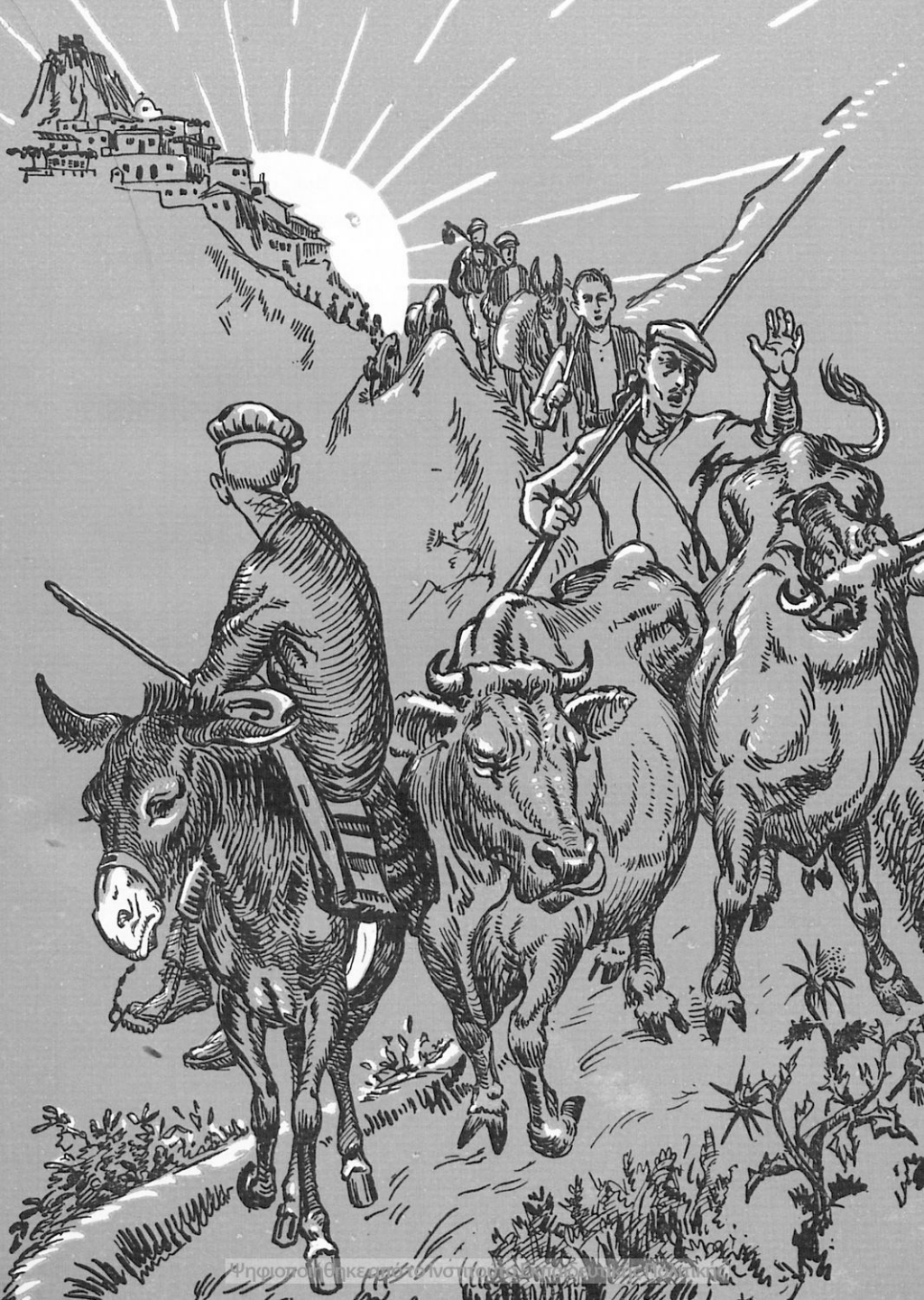
20. ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΩΝ ΧΩΡΑΦΙΩΝ

Τὸν Ὀκτώβριο δυὸ τρεῖς χορταστικὲς βροχὲς ἐπότισαν τὴ διψασμένη γῆ. Τώρα τὶς πρῶτες ἡμέρες τοῦ Νοεμβρίου, οἱ ὥχρὲς καὶ χλιαρὲς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ξαναζεσταίνουν λίγο τὴ φθινοπωρινὴ φύσι.

Τὰ λίγα καθυστερημένα καλοκαιριάτικα πουλιά, τρυγόνια, μελισσοουργοί, ὀρτύκια, τραβοῦν βιαστικὰ κατὰ τὸ νότο. Οἱ πρῶτες τσίχλες, οἱ καλογιάννοι, κάπου κάπου καὶ καμμία μπεκάτσα μᾶς φέρνουν στὰ πτερὰ τους τὰ πρῶτα μηνύματα τοῦ χειμῶνα.

Τὰ κιτρινισμένα φύλλα τῆς συκιᾶς, τῆς μουριᾶς καὶ τῆς βαλανιδιάς δὲν ἀντέχουν πιά οὔτε στὴν παραμικρὴ ἀνάσα τοῦ ἀγέρα. Καὶ μόνον ἡ ἐλιά δὲν φαίνεται νὰ φοβᾶται πῶς θὰ χάσῃ τὴ στακτοπράσινη φορεσιά της. Τ' ἀγριόχορτα ἔχουν ἀρχίσει νὰ ξαναντύνουν τὴ γῆ μὲ τὸ ἀγαπημένο πράσινο φόρεμά της.

Τὶς ἡμέρες αὐτὲς ὅλο τὸ χωριό, μικροὶ μεγάλοι, ξεχύνονται στὴ μικρὴ κοιλάδα καὶ στὰ γύρο ὑψώματα. Πρὶν καλοξημερώσῃ, οἱ δρόμοι κι οἱ γειτονιὲς τοῦ χωριοῦ σὲ κάνουν νὰ πιστεύῃς πῶς μεταμορφώνονται μὲ κάποια μαγικὴ δύναμι σὲ μιὰ πελώρια κυψέλη. Τὸ ἀλάθευτο ρολόϊ τῶν κοκκοριῶν λὲς καὶ ἠλεκτρίζει μ' ἓνα ἀδιόρατο σύρμα τὰ κοιμισμένα κορμιά.

Λίγα λεπτά περνοῦν καὶ βλέπεις τὸ ἀνθρώπινο μελίσσι νὰ κατηφορίζῃ τὰ μονοπάτια τοῦ χωριοῦ.

Προπορεύονται οἱ νέοι ἄνδρες, πού βιάζονται μὲ τὴ βου- κέντρα καὶ τὰ ὄϊ! ὄϊ! τὰ κάπως ἀργοκίνητα βόδια τους.

Ἀκολουθοῦν οἱ γέροι μὲ τὸ ἄδειο σακκούλι τοῦ σποριᾶ στὸν ὄμο καὶ μὲ τὴ χονδροκομμένη μαγκούρα τους, ἡ ὁποία τοὺς στηρίζει στὶς κακοτοπιές, ἀλλὰ καὶ θυμίζει κάπου - κά- που μὲ μόνη τὴν ἀπειλὴ τῆς στὸ φορτωμένο σπόρο γαϊδου- ράκι πὼς πρέπει νὰ ταχύνη τὸ βῆμά του.

Ἐρχονται κατόπιν τὰ πρωτόβγαλτα στὴ δουλειὰ ἀγό- ρια μὲ ἀξίνες στὸν ὄμο καὶ μαζί τους οἱ ἀδελφές τους τρα- βῶντας ἀπὸ τὸ σχοινὶ τίς λίγο κακότερες κατσίκες. Τελευ- ταῖες κλείνουν τὴν πομπή οἱ μητέρες κι οἱ γιαγιάδες μὲ τὰ μωρὰ στὶς πέτσινες φορητὲς κούνιες τους καὶ μὲ τὰ φαγητὰ σὲ σακκούλια καὶ κατσαρόλες. Ἀπαραίτητοι βέβαια συνοδοὶ ἀνακατώνονται μέσ' στὰ πόδια τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων καὶ τὰ σκυλιά.

Μονάχα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ἐτράβηξαν ἄλλο δρόμο γιὰ τὴ μικρὴ πλατεῖα, ὅπου τὰ περιμένει τὸ πρωτὸ μάθημα. Ἄν ἔλειπε κάτι τέτοιες ἡμέρες καὶ τὸ σχολεῖο, ἓνας ξένος ἐπι- σκέπτης θὰ ἐνόμιζε πὼς εὑρέθηκε σ' ἓνα ἐρημωμένο χωριό, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι μετανάστευσαν ὁμαδικὰ σ' ἄλλο τόπο.

Καὶ νὰ σὲ λίγο τὸ μεγάλο πανηγύρι τῶν χωραφιῶν. Ὅπου κι ἂν πέση τὸ μάτι σου, κάτω στὴν κοιλάδα ἢ ἐπάνω στὴ λοφοσειρὰ ὡς τίς κορυφές, θ' ἀγναντέψης τὸ σκορπισμέ- νο μελισσολοῖ τῶν γεωργῶν στὴν ἄγια ἐργασία τῆς σπορᾶς.

Ἐδῶ ὁ γερο - παππούς μὲ τὴ σοφὴ πεῖρα τῆς ζωῆς, μὲ ἀργὰ κι ἐπίσημα βήματα, φουκτιάξει ἀπὸ τὸ σακκούλι του τὸ σπόρο καὶ τὸν σκορπάζει στ' ὠργωμένο χωράφι τόσο τε- χνικά, πού, ἂν κοιτάξης στὸ χῶμα, θαρρεῖς πὼς ἔβαλε μὲ ὑπομονὴ ἓνα - ἓνα σπειρὶ στὴ θέσι του. Παρέκει ὁ ἀτσαλο-

δεμένος ζευγολάτης πατάει, όσο πιο βαθιά ήμπορεί, το σιδερένιο αλέτρι, που το βάρος του κάνει τα βόδια ν' αγκομαχούν. Σ' έν' άλλο χωράφι ένα δεκαπεντάχρονο παιδί έξεψε τα βόδια στη σβάρνα, για να σβαρνίση όσον τόπο είχε χθές όργώσει ο πατέρας του.

Έκεί στις λοφοπλαγιές δέ μπορεί να περάση ή σβάρνα. Οί σβώλοι θα σπάσουν και οί αύλακιές θα ίσοπεδωθούν μόνον με το ξινάρι. Γυναίκες και παιδιά ακολουθούν κατά πόδι το ζευγάρι γι' αυτή τη δουλειά. Κι είναι ακόμη τόσα άνθρωμα μέρη, όπου δέ μπορεί να περάση το αλέτρι. Κι εκεί άρχισε να δουλεύη το ξινάρι. Ούτε σπιθαμή δέ θα μείνη άσπαρτη από το κάθε χωράφι.

"Ολοι εργάζονται αδιάκοπα, λές και συναγωνίζονται ποιος θα προσπεράση. Κι είναι ή μόνη εργασία του χωραφιού, ή όποια δέ σηκώνει τραγούδι. Το αλέτρι και το ξινάρι θέλουν για λογαριασμό τους όλη την άντοχή των πνευμονιών. Μά του καθενός δουλευτή ή ψυχή προσεύχεται σιωπηλά στον Πανάγαθο Πατέρα να εύλογήση τους κόπους του.

"Ολοι εργάζονται. Και μόνον οί πέτσινες κούνιες των μωρών κρέμονται ή κάθε μία από το κλαδί κάποιου δένδρου. "Αλλα μωρά κοιμούνται τον άγγελικό τους ύπνο. "Αλλα εξύπνησαν κι άπλώνουν τα χεράκια τους να πιάσουν κανένα σπουργιτάκι ή κανένα χρυσοκίτρινο φύλλο, που πετάει λίγο επάνω από το κεφαλάκι τους. Κάποια θεία φώτισις έχει κάμει κι αυτά τόσο καλόβολα, λές και νοιώθουν πόσο πολύτιμες είναι οί στιγμές για την άξια δουλεύτρα, τη μητέρα τους.

Και το πανηγύρι των χωραφιών συνεχίζεται με μία μικρή διακοπή για το μεσημεριάτικο φαγητό, ώσπου να σκοτεινιάση.

Γεώργιος Ν. Καλαματιανός

21. Η ΕΞΟΧΗ

Προβαίνει ό ήλιος μ' όλη του τή χάρι
κι από λάμψι τόν κόσμο πλημμυρίζει.
Μέσ' στο χωράφι άτίμητο ζευγάρι
από βόδια θωρεΐς νά τριγυρίζη.

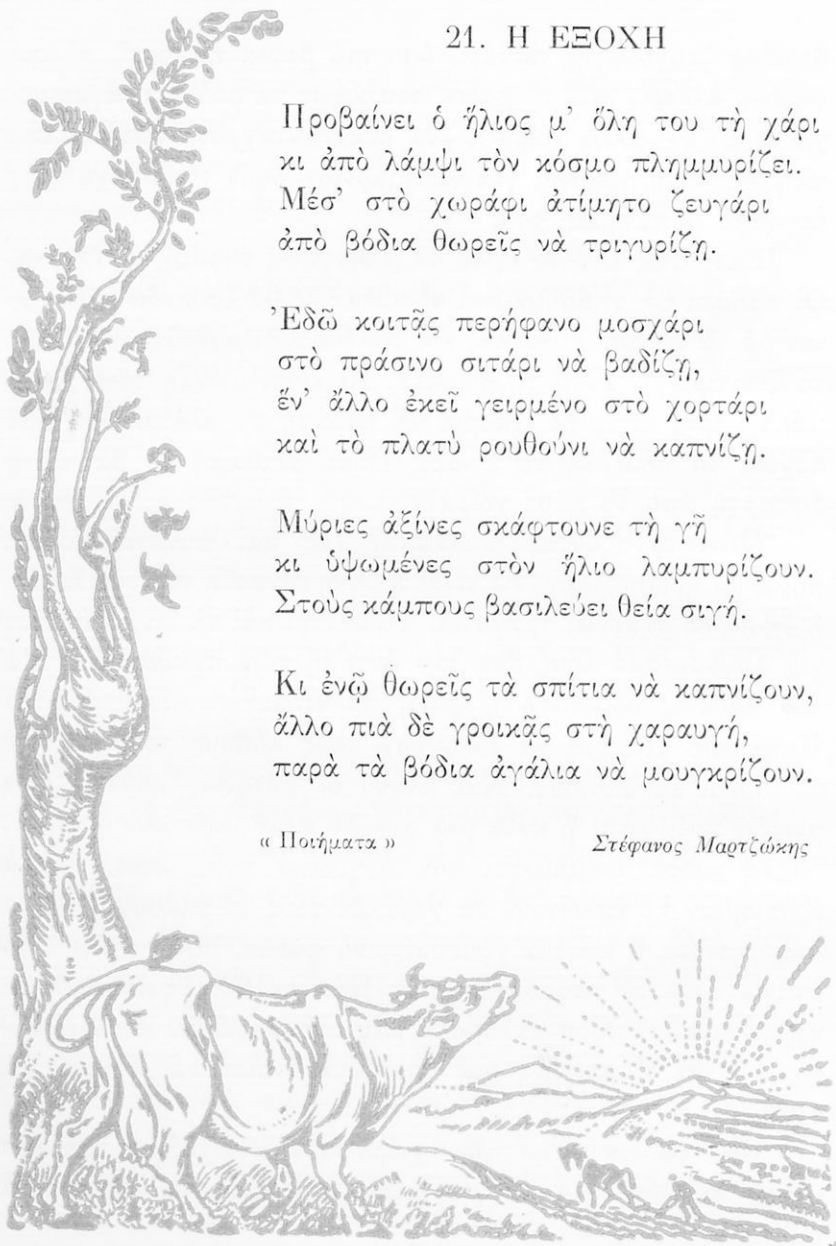
Έδω κοιτᾶς περήφανο μοσχάρι
στό πράσινο σιτάρι νά βαδίζει,
έν' άλλο εκεί χειρμένο στό χορτάρι
καί τó πλατύ ρουθούνι νά καπνίζει.

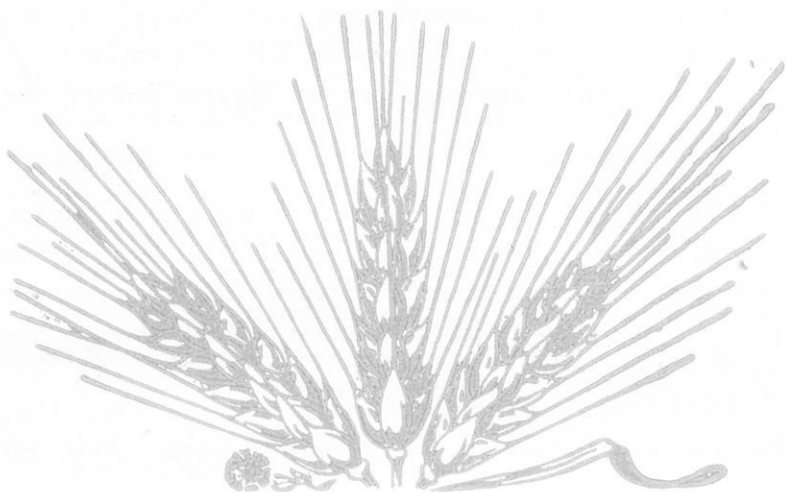
Μύριες άξίνες σκάφτουνε τή γῆ
κι ύψωμένες στόν ήλιο λαμπυρίζουν.
Στους κάμπους βασιλεύει θεία σιγή.

Κι ένῳ θωρεΐς τᾶ σπίτια νά καπνίζουν,
άλλο πιά δέ γροικᾶς στή χαρραυγή,
παρά τᾶ βόδια άγάλια νά μουγκρίζουν.

« Ποιήματα »

Στέφανος Μαρτζώκης

22. ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ὁ σίτος καὶ ἡ
καλλιέργειά του

— Σήμερα, παιδιά, θὰ σᾶς διηγηθῶ ἓνα ἀληθινὸ παραμῦθι ἀπὸ τῆ ζωῇ μου, εἶπε ὁ κ. Λάμπρος.

Τὰ παιδιά ἀνοιζαν τέσσερα τὰ μάτια των καὶ ἐτέντωσαν τὰ αὐτάκια των. Ἦξεραν καλὰ πόσα ὠραῖα πράγματα γνωρίζει ὁ δάσκαλός των! Μέσα στὴν τάξι ἀπόλυτη σιωπή.

— Ἦμουν μικρός, εἶπε, στὴν ἡλικία σας ἐπάνω - κάτω. Ἐνα πρωῒνὸ, μόλις ἐσχόλασα ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ἐπῆγα στὸ χωράφι μας, ὅπου ἐβοτάνιζε ὁ πατέρας μου τὸ σιτάρι. Τὸν ἐβοήθησα λίγο, ἀλλὰ ἐκουράσθηκα, γιατί ἤμουν ἀσυνήθιστος στὴ δουλειά. Μὲ τὴν ἄδειά του ἐπῆγα καὶ ἐκάθισα στὴν ἄκρη, κάτω ἀπὸ μία μικρὴ φουντωτὴ ἐλιά.

Ἦταν ὠραία ἀνοιξιάτικη ἡμέρα καὶ τὸ εὐχάριστο ἀεράκι τῆς ἔφερνε ἕως ἐμεῖ μία γλυκύτατη φωνή :

— Ἀκουσε, παιδί μου, ἔλεγε, τί θὰ σοῦ εἰπῶ.

Τὰ ἔχασα μὲ τὴν ἀπροσδόκητη φωνή. Κοίταξα δεξιὰ - ἀριστερὰ νὰ ἰδῶ ποιὸς μοῦ ὠμιλοῦσε. Δὲν εἶδα κανένα!

Ἀλλὰ ἡ φωνὴ ἐξακολούθησε νὰ ἔρχεται καθαρὴ καὶ γλυκεῖα :

—“Ὀλοι σας μὲ γνωρίζετε· εἶμαι τὸ εὐλογημένο σιτάρι, ὁ σῖτος, ὅπως μὲ λένε τὰ βιβλία σας. Πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ γενιά μου κρατᾷ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἢ τὴ Μεσοποταμία· ἐγὼ ὅμως θέλω νὰ πιστεύω ὅτι εἶμαι καθαρὸ γέννημα τῆς πατρίδος μας.

Πολὺ ἐπαρξενεύτηκα ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτά. Πῶς εἶναι δυνατόν, ἐσκέφθηκα, νὰ ὀμιλοῦν τὰ φυτά. Ἄλλο καὶ τοῦτο! εἶπα μέσα μου.

Καὶ ὁ σῖτος, σὰν νὰ ἐκατάλαβε τὸ λογισμό μου, ἀπάντησε :

— Παραξενεύεσαι βέβαια, παιδί μου, πῶς ἐγώ, ἓνα φυτό, μπορῶ νὰ ὀμιλῶ. Μάθε λοιπὸν ὅτι καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ πουλάκια καὶ τὰ ζῶα, ὅλα, ὅλα ὀμιλοῦν· ἀλλὰ ὀμιλοῦν μόνο στοὺς φίλους των, σὲ ὅσους δηλαδή τὰ ἀγαποῦν. Τότε λένε τὰ μυστικά των, γιατί ξέρουν ὅτι θὰ τὰ συμπονέσουν. Καὶ ἐσὺ εἶσαι φίλος μου, γιατί μὲ ἐβοτάνιζες πρωτύτερα μὲ στοργή.

Τὰ λόγια αὐτά πολὺ μὲ ἐκολάκευσαν· δὲν εἶναι μικρὸ πρᾶγμα νὰ εἶναι κανεὶς φίλος τοῦ σίτου, ποὺ μᾶς τρέφει. Γι' αὐτὸ καὶ μὲ μεγαλύτερη προσοχὴ παρηκολούθησα τὴ συμπαθητικὴ φωνὴ τοῦ φίλου μου.

— Εἶμαι πολὺ εὐτυχισμένο, ἐσυνέχισε, ὅταν ζῶ σὲ φιλόξενα χωράφια, ὅπως εἶναι τοῦτο τοῦ πατέρα σου. Μὲ καλλιεργοῦν μὲ τοὺς νέους τρόπους τῆς ἐπιστήμης, ποὺ ἀλλάξαν τὴ ζωὴ μου καὶ ἐπολλαπλασίασαν τὴν καρποφορίαν μου.

Ὁ καλὸς γεωργός, πρὶν σπείρῃ τοὺς σπόρους μου, διαλέγει γιὰ σπόρο τοὺς γερούς, ἀπορρίπτοντας τοὺς ἄλλους. Ἐπειτα τοὺς ἀπολυμαίνει, γιὰ νὰ τοὺς καθαρίσῃ ἀπὸ τὶς ἀρρώστειες. Ὁργώνει δύο φορές τοὐλάχιστο τὸ χωράφι του, γιὰ νὰ ἀνασηκωθῇ τὸ χῶμα, νὰ ἀερισθῇ καὶ νὰ χορτάσῃ ἡ γῆ νεράκι, πού εἶναι τόσο ἀπαραίτητο στὴ ζωὴ μου.

Ἐπειτα μὲ σπέρνει· ἀλλὰ ποτὲ δὲ μὲ σπέρνει στὰ « πεταχτά », δηλαδὴ σκορπιστὰ μὲ τὴ φούκτα του ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, γιὰτὶ πάει χαμένος ἀρκετὸς σπόρος μου. Μὲ σπέρνει πάντοτε μὲ τὸ χέρι ἢ μὲ τὴ σπαρτικὴ μηχανὴ στὴ σειρά, αὐλακιά αὐλακιά, « κατὰ γραμμὰς », ὥπως λένε οἱ γεωπόνοι.

Ἐτσι, ὅταν φυτρώσω, ἀερίζομαι περισσότερο, μὲ βλέπει καλύτερα ὁ ζωογόνος ἥλιος, ἀπλώνω περισσότερο καὶ βαθύτερα τὶς ρίζες μου, εὐρίσκοντας ἄνετα τροφὴ καὶ νερό. Καὶ τὸ σπουδαιότερο : μπορεῖ εὐκόλα καὶ χωρὶς νὰ μὲ βλάψῃ νὰ μὲ σκαλίσῃ καὶ νὰ μὲ βοτανίσῃ. Βγάζει ἔτσι τὰ ζιζάνια, τὰ ἀγριόχορτα, πού, ἂν τὰ ἄφηνε, θὰ μὲ ἐπνιγαν.

Καὶ τελευτᾷ : Ὁ καλὸς γεωργός δὲν μὲ ἀφήνει ποτὲ νὰ πεινάσω, περιμένοντας νὰ μὲ θρέψουν μόνο ἡ γῆ καὶ ὁ Θεός. Μοῦ δίνει καὶ αὐτός, σὰν καλὸς πατέρας, ἰδιαίτερη τροφή, δηλαδὴ μοῦ κάνει ἓνα εἶδος ὑπερσιτισμοῦ, γιὰ νὰ γίνω ἀκμαῖο καὶ καρπερό. Μὲ λιπαίνει λοιπὸν μὲ χωνευμένη κόπρo καὶ μὲ λιπάσματα : μὲ φωσφορικὸ λίπασμα στὸ ὄργωμα καὶ μὲ νίτρο στὸ ἀδέλφωμα τῶν βλαστῶν μου.

Καλλιεργώντας με ὁ γεωργός, ὥπως εἶπα, γεμίζει τὶς ἀποθῆκες του σιτάρι καὶ ἡ οἰκογένειά του θὰ χορτάσῃ ψωμί. Ἡ χοικοκυρὰ θὰ κάμῃ πλούσια τὰ πρόσφορα γιὰ τὴν ἐκκλησία καὶ ὁ ἱερεὺς θὰ τελέσῃ μὲ τὸν εὐλογημένο ἄρτο τὸ μυστήριον τῆς Θείας Κοινωνίας. Ὅσο περισσεύω θὰ μὲ πωλήσῃ ὁ καλλιεργητής μου καὶ θὰ μὲ στείλουν στὶς πόλεις νὰ φᾶνε, ὅσοι ἐργάζονται ἐκεῖ, ὠραῖο, φθηνὸ καὶ θρεπτικὸ ψωμί.

Οἱ φίλοι του Ἡ ἀγάπη τοῦ καλοῦ γεωργοῦ δὲν σταματᾷ σὲ μένα· εἶναι πλατύτερη. Ἀγαπᾷ σὰν ἐμένα καὶ τὰ πουλάκια, ποὺ κυνηγοῦν ἀδιάκοπα καὶ ἀλύπητα τοὺς ἐχθροὺς μου, ποὺ εἶναι κι ἐχθροὶ ὅλων τῶν φυτῶν. Κυνηγοῦν δηλαδή τὰ ἔντομα, τὰ τρωκτικὰ καὶ τὰ ἐρπετὰ· πρὸ παντὸς ὅμως τὰ ἔντομα. Καὶ ἐσύ, μικρέ μου φίλε, δὲν ἀγαπᾷς τὰ πουλάκια ;

Πρὶν προφθάσω νὰ εἰπῶ τὸ « ναί » στὸν παράξενο ὁμιλητὴ μου, ὁ σῆτος ἐξηκολούθησε :

— Μὲ τὰ ἔντομα καὶ τὰ ἄλλα βλαβερὰ τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ κήπου εἶναι ἀνίκανος ὁ ἄνθρωπος νὰ μετρηθῇ μόνος μαζί των. Εἶναι φοβερὸς καὶ ἀκατάβλητος ἐχθρὸς. Πολλαπλασιάζεται σὲ ἀπίστευτους ἀριθμοὺς καὶ ξεχύνεται στὸν ἀέρα, στὴ γῆ, στὰ νερά. Προσβάλλει ὁ ἴδιος ἢ μὲ τὰ σκουλήκια του καὶ τίς κάμπιες του ὅλη τὴ φύσι. Καταστρέφει τοὺς ἀγροὺς — κι ἐμᾶς τὰ δημητριακὰ βέβαια — τοὺς κήπους, τὰ ὀπωροφόρα καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα, τὰ ἀμπέλια, τὰ δάση· μὲ λίγα λόγια καταστρέφει ὅ,τι τρέφει τὸν ἄνθρωπο κι ὅ,τι τοῦ δίνει τὴ χαρά. Φονεῖ ἀκόμη καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο μὲ τοὺς πυρετοὺς καὶ τίς ἄλλες ἀρρώστειες, ποὺ φέρνει.

Θὰ ἐρήμωσαν τὴ γῆ, ἂν δὲν ἔστελνε ὁ Θεὸς γιὰ βοήθεια τὰ πουλάκια, ποὺ ἐξολοθρεύουν τοὺς καταστροφεῖς τῶν κόπων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς δικῆς μας καὶ τῆς δικῆς του ζωῆς. Τὰ καημένα τὰ πουλάκια! Τί χαριτωμένοι καλοὶ φίλοι!

Μᾶς ἐπισκέπτονται κάθε πρωτὶ, ὅπως ὁ γιατρὸς τὸν ἄρρωστό του, καὶ μένουν μαζί μας ὅλη τὴν ἡμέρα. Μᾶς ἐξετάζουν ἀπὸ τὴν κορυφὴ ἕως τὴ ρίζα, γιὰ νὰ ἀνακαλύψουν τὸν ἐπίβουλο ἐχθρὸ καὶ τὸν ἐξολοθρεύσουν. Καὶ γιὰ νὰ τὸν κατασκοπεύουν εὐκόλα, ὥστε νὰ μὴν τὰ ὑποπτεύεται, καὶ

για να κάνουν ευχάριστη τήν εργασία των, τραγουδοῦν διαρκῶς, ὅπως ὁ καλὸς ἐργάτης.

"Αν ἡ ζωὴ τοῦ γεωργοῦ καὶ ἡ δική μας δὲν εἶναι μονότονη, τὸ χρεωστοῦμε στὴν πρόσχαρη μουσική των. Ἔχομε, βλέπεις, κι ἐμεῖς στοὺς ἀγρούς, ἀνάμεσα στὰ πράσινα φύλλα, τὰ κέντρα τῆς ψυχαγωγίας μας, μὲ μουσικοὺς τὰ πουλάκια. Ἔτσι δὲν ζηλεύομε τὰ κέντρα, ποὺ ἔχουν οἱ ἄστοι στὶς πολιτεῖες, ἀνάμεσα στὰ πολλὰ φῶτα καὶ τοὺς ἄσπρους τοίχους, μὲ τίς ὀρχήστρες, τὰ βιολιά καὶ τὰ ραδιόφωνα....

Εἶδες βέβαια λίγο πρωτύτερα, ὅταν ἐβοτάνιζες, ποὺ ἐπέταξε ἀπὸ τὰ πόδια σου τραγουδῶντας ἓνας κορυδαλλός. Θὰ ἐνόμισες ὅτι ἡ παρουσία σου ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὸν ἀγρὸ ἓνα ἀργόσχολο τραγουδιστή. Δὲν εἶναι σωστό, παιδί μου. Τὸ τραγούδι του ἦταν ἓνας ὕμνος γιὰ τὴ νίκη του. Ἐκαθάρισε ἀπὸ τὰ σκουλήκια τίς ρίζες μου καὶ ἀπὸ τὴ σιταρόψειρα τοὺς βλαστοὺς μου. Ἔτσι τώρα, ποὺ ἐτοιμάζομαι γιὰ τὴν καρποφορία, θὰ εἶμαι γεμᾶτο ἀπὸ υἱεία, ὥστε νὰ κάμω καρπερὰ στάχυα. Τὸ ἐγνώριζες αὐτό ;

— "Οχι, ἐφιθύρισα δειλά.

— Μάθε το λοιπὸν καὶ νὰ εἰπῇς καὶ στὰ ἄλλα παιδιά.

Τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ καὶ γιὰ ἓνα ἄλλο φίλο μου, ποὺ μὲ προστατεύει στὴ σπορά μου. Καλογιάννο ἢ Κοκκινολαίμη τὸν λέτε σεῖς οἱ ἄνθρωποι.

Μισὴ μπουκιὰ εἶναι τὸ κορμάκι του· ἀλλὰ τί δουλεύτης! Ὅταν ὀργώνῃ ὁ γεωργὸς τὸν ἀγρὸ του ἢ σκάβῃ τὸν κῆπό του ὁ χαριτωμένος φίλος μου τὸν παρακολουθεῖ ὅλη τὴν ἡμέρα αὐλακιά - αὐλακιά. "Οποῖος δὲν ξέρει, νομίζει ὅτι σκοτώνει ἔτσι τὴν ὥρα του, γιατί δὲν ἔχει τί νὰ κάμῃ.

Αὐτὸς ὅμως ἀπεναντίας ἐργάζεται σὰν πολὺπειρος ἐργάτης μὲ μεγάλη εὐσυνειδησία. Θανατώνει χιλιάδες σκουλήκια κι ἔντομα. Σὰν ἐπιτήδειος χειροῦργος μὲ τὸ μαχαιράκι

του, τὸ ράμφος του, θὰ καθάριση πρῶτα - πρῶτα τὸ σκαθάρι· κι ἔπειτα κι ἄλλον κι ἄλλον ἐξολοθρευτὴ μου καὶ ἐξολοθρευτὴ σας.

Χιλιάδες κόκκους μου σφῆζει αὐτὸς ὁ μικροῦλης. Χωρὶς αὐτὸν κι ἄλλα πουλάκια μάταια θὰ ἐπερίμενε ὁ ἀγρότης νὰ φυτρώσουμε ἐγὼ καὶ τὰ λαχανικά του. Τὸ ἐγνώριζες αὐτό ;

— Ὁχι· ἐψιθύρισα σαστισμένος.

— Μάθε το λοιπὸν καὶ νὰ τὸ εἰπῆς καὶ στὰ ἄλλα παιδιὰ.

Τὸ παράπονό του

Ἀρκετά, μικρέ μου, σὲ ἐκούρασα μὲ τοὺς φίλους μου, τὰ πουλάκια. Τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ καὶ τὸ παράπονό μου :

Ξέρεις πῶς ζοῦν τ' ἀδελφία μου τὰ σιτάρια ἢ τὰ ἐξαδέλφια μου τὸ κριθάρι, ἢ βρώμη, τὸ ἀραποσίτι καὶ γενικὰ ἅλα τὰ δημητριακὰ στοὺς ἀγροὺς τῶν περισσοτέρων χωρικῶν ; Ἐπειδὴ δὲν ξέρουν οἱ δυστυχησμένοι τοὺς νέους τρόπους καλλιιεργείας, ποὺ θὰ τοὺς ἀπέδιδαν ἄφθονο καρπὸ, τὰ καλλιεργοῦν ὅπως οἱ πάπποι των καὶ οἱ προσπάπποι των· τὰ ἐγκαταλείπουν δηλαδὴ στὴν τύχη καὶ στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' αὐτὸ ξεσπᾷ καὶ στὰ σπαρτὰ καὶ στοὺς ἴδιους, γιατί χάνουν τὴν πολύτιμη ἐσοδεία των. Γι' αὐτὸ συμβαίνει στὸν τόπο μας τὸ πρωτάκουστο : σπέρνουν 50 ἢ 100 κιλά σπόρο καὶ θερίζουν ἄλλες τόσες ἢ καὶ λιγώτερο καμμιὰ φορά !

Καὶ δὲν συμβαίνει μόνο σ' ἐμᾶς, τὰ δημητριακὰ, ἀλλὰ

καὶ σὲ κάθε καλλιέργεια τοῦ γεωργοῦ, ποὺ ἀρκεῖται στὰ πατροπαράδοτα, λησμονῶντας τὴν ἀξία καὶ τὰ διδάγματα τῆς ἐπιστήμης.

Καὶ τὸ χειρότερο· τὰ ἀνόητα παιδιὰ των, ἴσως γιατί δὲν τὰ ἐδίδαξε κανεῖς, κυνηγοῦν καὶ φονεύουν τοὺς καλύτερους βοηθοὺς στὸ ἔργο μας καὶ στὸ ἔργο τῶν γονέων των, τὰ καημένα τὰ πουλάκια. Θλίβομαι κατάκαρδα, ὅταν τὰ βλέπω νὰ φονεύουν τοὺς εὐεργέτες των! Τί ἀχαριστία! . . .

Ἐδῶ ἐσταμάτησε ἡ φωνή.

Ἐφαινόταν τώρα τελευταῖα ὠργισμένη καὶ πολὺ πικραμμένη.

Στ' αὐτιά μου ἐβούϊζαν οἱ τελευταῖες λέξεις :

— Νὰ φονεύουν τὰ πουλάκια, τοὺς εὐεργέτες των! Τί ἀχαριστία!

Ἐντράπηκα καὶ μὲ τὰ δύο μου χέρια ἐσκέπασα σκεπτικὸς τὸ πρόσωπό μου . . .

N. A. Κοιτόπουλος

23. Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΙ

—'Ακουσε, Γιαννάκη, ἄρχισε νὰ μοῦ λήῃ μιὰ μέρα ὁ πατέρας μου: Στὴν ἡλικία σου ἤμουν κι ἐγὼ παιδί ἐξυπνο καὶ προκομμένο. Ὁ πατέρας μου ἦταν πολὺ εὐχαριστημένος μ' ἐμένα κι ὅλος ὁ κόσμος μὲ εἶχε γιὰ καλὸ παιδί. Ἄκουσα τόσους ἐπαίνους, ποὺ στὰ τελευταῖα τὸ πῆρα κι ἐγὼ ἐπάνω μου καὶ κατήντησα ἕνας ἐγωιστής. Κανένα ἀπὸ τοὺς συμμαθητάς μου δὲ λογάζιαζα, ὅλους τοὺς περιφρονοῦσα. Γι' αὐτὸ μοῦ ἄξιζε νὰ πάρω ἕνα καλὸ μάθημα. Καὶ τὸ πῆρα. Ἀπὸ ποίον, νομίζεις ; Ἀπὸ τὸν τελευταῖο τῆς τάξεως !

Ὁ μαθητὴς αὐτὸς ἦταν ἕνας τόσος - δὲ ἀνθρωπάκος, ἀδύνατος, μὲ πρόσωπο χλωμὸ καὶ μαραμένο. Ἡ ματιά του ἦταν πάντα φοβισμένη καὶ γεμάτη θλίψι. Τὸν ἔλεγαν Μιχάλη Λεμονᾶ. Ἀπὸ τὰ φορέματά του φαινόταν πὼς ἦταν πτωχός. Ἦταν ὁ τελευταῖος στὴν τάξι. Ποτέ του δὲν εἶπε μάθημα κι οὔτε παρουσίαζε γραπτὰ. Ὅταν ὁ δάσκαλος τοῦ ἔλεγε μὲ τῇ βαρεῖᾳ φωνῇ του :

— Λεμονᾶ, τὸ τετραδίό σου !

Ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε σιγανὰ καὶ ντροπισμένα :

— Δὲ βρῆκα καιρό, κύριε.

Κι ὁ δάσκαλος τὸν μάλωνε συχνά.

Κάποτε ἡ τύχη τὸν ἔφερε γείτονά μου.

Ἐκεῖνο, ποὺ μοῦ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση, ἦταν πὼς ὁ Λεμονᾶς ἐρχόταν στὴν τάξι πάντα νυσταγμένος. Πολλὲς φορές μάλιστα κοιμόταν ἐπάνω στὸ θρανίο. Κι ὅταν τὸν φώναζε ὁ δάσκαλος, ἐγὼ τὸν ἔσπρωχνα μὲ τὸν ἄγκωνά μου νὰ ξυπνήσῃ. Κι ὁ Λεμονᾶς ξυπνοῦσε τότε τρομαγμένος.

Μιὰ μέρα ὁ δάσκαλος φώναζε πάλι τ' ὄνομά του. Τὸν ἔσπρωξα, τὸν ξανάεσπρωξα, μὰ ποῦ νὰ ξυπνήσῃ ! Μὲ τὰ

πολλά ό Λεμονᾶς ξύπνησε. Σάν άνοιξε όμως τά μάτια του κι αντίκρυσε τόν δάσκαλο, έκρυψε τό πρόσωπο μέσα στίς φούχτες του.

— Λεμονᾶ, πές μας τό μάθημά σου! εἶπε μὲ βαρειά φωνή ό δάσκαλος, κάνοντας πῶς δέν κατάλαβε τίποτε.

‘Ο Λεμονᾶς σηκώθηκε κατακόκκινος, ἔσκυψε γιά μιᾷ στιγμή ἐπάνω μου καί μοῦ εἶπε στ’ αὐτὶ παρακαλετικά :

— ‘Αχ! Πές μου το σέ παρακαλῶ, ‘Ανδρέα!

Ποτέ του δὲ μοῦ εἶχε ζητήσει τέτοιο πρᾶγμα! Ἦταν κατατρομαγμένος. Ἐμοιαζε σάν τὸ ἐλάφι, ποὺ τὸ ἀπόκλεισε ό κυνηγὸς καί ζητοῦσε χάρι. Κρεμόταν ἀπὸ ἐμένα.

‘Αχ! Γιαννάκη μου, παιδί μου, νά ‘ξερεις τί ντροπὴ αἰσθάνομαι αὐτὴ τὴν ὥρα, ποὺ σοῦ τὸ λέω. Καί νά ‘ξερεις τί δάκρυα ἔχυσα γιά τὴν κακία μου αὐτή!

Δέν τὸν λυπήθηκα λοιπὸν καθόλου! Δὲ σκέφθηκα ἄλλο, παρὰ πῶς θὰ τὸν κάμω νά τὰ χάσῃ, γιά νά γελάσῃ ἢ τάξι μαζί του.

Ἐκείνη τὴ μέρα εἶχαμε ἱστορία γιά τὸν Περικλῆ. Τοῦ Λεμονᾶ τὰ σαγόνια ἔτρεμαν ἀπὸ τὸν φόβο του. Ἀρχισε λοιπὸν νά λέῃ :

— ‘Ο Περικλῆς ἦταν... ἦταν... γιὸς τοῦ Ξανθίππου καί... καί...

‘Όστερα σταμάτησε καί γυρνῶντας παρακαλετικά σ’ ἐμένα μοῦ ἔρριξε μιᾷ ματιᾷ, γεμάτῃ ἀγωνία. Τότε μοῦ πέ-
ρασε ἀπ’ τὸ νοῦ μιᾷ διαβολικὴ ἰδέα καί βάζοντας τὸ χέρι μου στὸ σῶμα τοῦ φώναξα :

— Καί τῆς Μαργαρίτας!

‘Ο Λεμονᾶς τὸ ξαναεἶπε φωναχτὰ κι ἡ τάξι ξεκαρδί-
σθηκε στὰ γέλια.

— Κάθισε κάτω, Λεμονᾶ! τοῦ εἶπε ό δάσκαλος θυμωμέ-

νος. Τίποτε δὲν ἔκαμες ὡς τώρα! Καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ δίνεις τὸ κακὸ παράδειγμα καὶ στοὺς ἄλλους.

Κι ὁ Λεμονᾶς ἀπὸ τὴν ντροπὴ τοῦ δὲν ξαναπάτησε πιά στὸ σχολεῖο.

Οἱ διακοπὲς πλησίαζαν νὰ τελειώσουν. Μιὰ μέρα μοῦ λέει ὁ πατέρας μου :

—Ἐχεις ὄρεξι γιὰ κυνήγι, Ἀνδρέα; Αὐριο τὸ πρωὶ θὰ σηκωθοῦμε στὶς τέσσαρες καὶ πρὶν ἀπὸ τὰ χαράμματα θὰ ξεκινήσωμε γιὰ τὶς πέρδικες. Ἐσὺ θὰ σηκώνῃς τὸ σακκίδιο. Ἔτσι θὰ συνηθίσῃς νὰ κουβαλᾷς καὶ τὸ δικό σου μεθαύριο, πρόσθεσε χαμογελῶντας.

Ἀκοῦς ἐκεῖ! Ὅλη τὴν ἡμέρα μὲ τὸν πατέρα καὶ μὲ τὸ σκύλλο μας τὸ Σγουρῆ! Εἶχα μιὰ χαρά, ποῦ δὲ λέγεται. Στὶς τρεῖς τὸ πρωὶ ἤμουν κιόλα στὸ πόδι.

Βγήκαμε ἀπὸ τὴν πόλι καὶ προχωροῦσαμε μὲ βῆμα γοργό, ὅταν ἔξαφνα εἶδα νὰ ἔρχεται ἀπ' ἀντίκρου ἓνα καρροτσάκι. Τὸ ἔσερνε ἓνας μικρὸς στὴν ἡλικία μου. Τὸ καρροτσάκι ἦταν φορτωμένο λαχανικά. Ὅσο γιὰ τὸ μικρό, ποιὸς νομίζεις πὼς ἦταν, Γιαννάκη; Ὁ Λεμονᾶς! Ναί, ὁ Μιχάλης.

Ἀπὸ τότε, ποῦ ἔφυγε ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ποτέ μου δὲν τὸν εἶχα συλλογισθῇ τὸν μικρὸ Λεμονᾶ. Οὔτε καὶ ἀνησύχησα ποτέ γιὰ τὴ σκληρὴ καὶ πρόστυχη πρᾶξι μου! Καὶ ὅμως ἔτσι, ποῦ τὸν εἶδα, καὶ τὴν ὥρα ἐκείνη μάλιστα, αἰσθάνθηκα τὸν ἑαυτό μου κάπως στενοχωρημένο. Δὲ θέλησα νὰ προσπεράσω χωρὶς νὰ τοῦ πῶ δυὸ λόγια.

—Καλημέρα! τοῦ φώναξα. Γιὰ ποῦ μὲ τὸ καρρότσι τέτοια ὥρα, Λεμονᾶ;

—Ἄσε με ἥσυχο, μουρμούρισε ὁ Λεμονᾶς, ποῦ μὲ εἶχε γνωρίσει κι ἐκεῖνος.

Πειράχτηκα καὶ ζήτησα κι ἐγὼ νὰ τὸν πειράξω. Καὶ μένοντας λιγάκι πίσω ἀπὸ τὸν πατέρα μου, τοῦ εἶπα :

— Δὲ μοῦ λές, Λεμονᾶ, κοιμᾶσαι ἀκόμα, ὅπως τότε στὸ σχολεῖο ;

— Φθάνει πιά. Μοῦ ἀπάντησε ἔξω φρενῶν. Δὲ σοῦ φθάνει τὸ κακὸ, ποῦ μοῦ ἔκαμες ! Ἐσὺ ἤσουν ἡ αἰτία, ποῦ ἔφυγα ἀπὸ τὸ σχολεῖο, κι ἐννοεῖς ἀκόμα νὰ μὲ πειράζης ;

Γιὰ μιὰ στιγμή σὼπασε. Ἐγὼ αἰσθάνθηκα τὸ πρόσωπό μου ν' ἀνάβη. Γιὰ πρώτη φορὰ κατάλαβα πόσο σκληρὸς στάθηκα τότε.

— Ἀκουσε λοιπόν, ξαναεἶπε μὲ μιὰ φωνὴ βραχνή ὁ Λεμονᾶς, καὶ θὰ τὰ μάθης ὅλα : Γιατί κοιμόμουν μέσα στὴν τάξι, γιατί ἤμουν ὁ τελευταῖος μαθητὴς καὶ γιατί μὲ βρίσκεις τὴν ὥρα αὐτὴ νὰ σπρώχνω τὸ καρροτσάκι. Πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ, γιὰ νὰ καταλάβῃς τὸ κακὸ, ποῦ μοῦ ἔκαμες.

Ὁ πατέρας μου ἦταν ἄρρωστος ἀπὸ καιρό. Ὁ γιατρὸς μᾶς εἶπε πὼς ἔπρεπε νὰ τὸν στείλωμε μακριὰ σ' ἓνα βουνὸ καὶ νὰ μείνῃ ἐκεῖ ἀρκετοὺς μῆνες. Τὸν στείλαμε. Ἀπὸ τότε ὅμως ἄρχισε στὸ σπίτι μας ἡ πτώχεια κι ἡ στενοχώρια. Τὰ λίγα χρήματα, ποῦ εἶχαμε, τὰ ξοδέψαμε γιὰ τὸ ταξίδι του καὶ γιὰ τὸν πρῶτο μῆνα. Ἔτσι κι ἡ μάννα μου ἀναγκάσθηκε ν' ἀνοίξῃ ἓνα λαχανοπωλεῖο στὴ γειτονιά. Νὰ περνοῦμε ἐμεῖς, νὰ στέλνωμε καὶ τοῦ πατέρα μου.

Μὰ πὼς μπορούσε νὰ τὰ βγάλῃ πέρα μονάχη της ἡ μάννα μου ; Ἐπρεπε νὰ τὴ βοηθήσω κι ἐγὼ. Ἔτσι τὰ βράδυα, ὅταν γυρνοῦσα ἀπὸ τὸ σχολεῖο, τακτοποιοῦσα τὸ μαγαζί, ἔβλεπα τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰ μεσάνυχτα πάλι ξεκινοῦσα μὲ τὸ καρροτσάκι ν' ἀγοράσω λαχανικὰ ἀπὸ τὰ περιβόλια, ὅπως τώρα μὲ βλέπεις.

— Μὰ καὶ τὸν χειμῶνα τὸ ἴδιο ; ρώτησα.

— Βέβαια και τὸν χειμῶνα. Τί πάει νὰ πῇ κρύο, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ πατέρα ;

— Τώρα τὰ κατάλαβα, Μιχάλη, ὅλα (δὲν ξέρω γιατί μοῦ ἤλθε ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ στὸ στόμα τὸ μικρὸ τοῦ ὄνομα). Συχώρα με, σὲ παρακαλῶ, ἐσύ εἶσαι καλός, ἐνῶ ἐγὼ τότε ἤμουν περήφανος καὶ κακός!... Καὶ τώρα πρέπει νὰ διορθώσω τὸ κακό, πού σοῦ ἔκαμα....

— Ἄχ, εἶναι πολὺ ἀργά, φίλε μου! ἀπάντησε ὁ Μιχάλης κουνώντας θλιβερὰ τὸ κεφάλι.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ πατέρας μου εἶχε σταματήσει σ' ἓνα μαγαζάκι, πού ἦταν ἐκεῖ κοντά, νὰ πιῇ ἓνα καφέ.

Ἔτρεξα καὶ τοῦ τὰ εἶπα ὅλα.

Τ' ἄκουε σκυφτός καὶ τὸ πρόσωπό του ἦταν γεμάτο στενοχώρια. Σὰν τελείωσα, σηκώνει τὸ κεφάλι καὶ μοῦ λέγει μὲ φωνὴ αὐστηρή :

— Αὐτὸ λοιπὸν ἄς σοῦ γίνῃ μάθημα. Ὁ Μιχάλης ὁ Λεμονᾶς εἶναι παιδί μὲ ἀξία! Ὅσο γιὰ σένα, ἄς μὴν πῶ τίποτε. Μὲ καταλαβαίνεις!

Ἐμένα μὲ πῆραν τὰ δάκρυα.

— Ἐλα, παρηγορήσου καὶ ὅλα θὰ διορθωθοῦν, ξαναεἶπε ὁ πατέρας μου. Τώρα, ἄς γυρίσωμε σπίτι. Τὸ σημερινό μας κυνήγι πρέπει νὰ σοῦ γίνῃ τὸ καλύτερο μάθημα τῆς ζωῆς σου. Ἐλπίζω νὰ μὴ ξεχάσῃς ποτέ σου τὴν συνάντησι αὐτή.

Στὸ δρόμο βρήκαμε τὸν δάσκαλό μας. Σὰν ἔμαθε τὸ περιστατικὸ ἀπὸ τὸν πατέρα μου, εἶπε καταλυπημένος :

— Τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί, πόσο τὸ ἀδικήσαμε!

Ὁ πατέρας μου ἔμεινε πολλὴν ὥρα μὲ τὸν δάσκαλο. Σκέπτονταν κι οἱ δυὸ τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ γιὰ τὸ ἀδικημένο

παιδί, τὸν Μιχάλη τὸν Λεμονᾶ. Ἀργότερα τὸ διηγήθηκαν στοὺς γνωστούς κι ἀπὸ ἐκεῖ τὸ ἔμαθε ὅλος ὁ κόσμος.

Ἀπὸ τότε ὅλες οἱ μητέρες τῶν παιδιῶν ψώνιζαν τὰ λαχανικά τους ἀπὸ τὸ λαχανοπωλεῖο τοῦ Μιχάλη.

Σύντομα ἔκαμαν στὴ γειτονιά κι ἓνα ἔρανο. Μὲ τὰ λεπτὰ, ποὺ μαζεύθηκαν, πληρώθηκαν τὰ ἔξοδα τοῦ ἀρρώστου κι ἔτσι ὁ Μιχάλης δὲν ἦταν πιὰ ἀναγκασμένος νὰ σηκώνεται τὴ νύκτα καὶ νὰ πηγαίνει στὰ περιβόλια. Ξαναγύρισε στὸ σχολεῖο κι ὁ δάσκαλος τοῦ ἔδειξε μεγάλη συμπάθεια κι ἀγάπη.

Ὁ Μιχάλης ὁ Λεμονᾶς σιγὰ - σιγὰ ἄλλαξε. Ἐγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Ἦταν χαρούμενος, ἔπαιζε μαζί μας, ἀλλὰ κι ἐμεῖς τοῦ φερνόμαστε σὰν καλοὶ φίλοι. Δὲν ἦταν πιὰ ὁ τελευταῖος μέσα στὴν τάξι. Κάθε ἄλλο. Κι ὁ δάσκαλός μας τὸ ὡμολόγησε στὸ τέλος, πὼς ἔγινε ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα παιδιά τοῦ σχολείου.

Μιὰ μέρα ὁ Λεμονᾶς ἦλθε σπίτι μας βιαστικὸς καὶ γεμάτος χαρά.

— Ὁ πατέρας μου γύρισε ἀπὸ τὸ βουνό! Γιατρεύθηκε ὁ λότελα!

Ὅστερα γυρνώντας σὲ μένα μοῦ εἶπε :

— Σ' εὐχαριστῶ, Ἀνδρέα μου, μᾶς παραστάθηκαν σὰν καλὸς φίλος.

— Ἐγὼ πρέπει νὰ σ' εὐχαριστήσω, Μιχάλη, τοῦ εἶπα μὲ χαμηλὴ φωνή. Μοῦ γιάτρεψες τὴν περηφάνεια καὶ μ' ἔμαθες νὰ εἶμαι καλός.

24. ΜΕ ΤΗ ΣΥΡΤΗ

1. ΤΟ ΨΑΡΕΥΜΑ ΜΕ ΤΡΙΚΥΜΙΑ

Ἐπειδὴ τὸ ψάρευμα τῆς συρτῆς εἶναι πολλῶν εἰδῶν, ἀναλόγως πρὸς τὰ εἶδη τῶν ψαριῶν, ποὺ ψαρεύονται μ' αὐτή, καὶ οἱ ἐντυπώσεις ἀπ' αὐτὴν εἶναι πολυειδεῖς.

Σᾶς ἀρέσει ἔξαφνα ἢ ἱστιοπλοῖα μὲ δυνατὸ ἄνεμο, μὲ ὅλα τὰ πανιὰ ἀνοικτά ;

Σᾶς θέλγει νὰ σχίξῃ τὴ θάλασσα ἢ βάρκα καὶ νὰ γέρνῃ ὑπερήφανα μὲ τὴν κουπαστὴ σχεδὸν ὡς τὴ θάλασσα πλαγιασμένη, ἐνῶ στὶς πλευρὲς τῆς σκάζει τὸ κύμα καὶ σᾶς ραντίζει μὲ ἀλμυρὴ ὑγρὴ σκόνη καὶ κάπου - κάπου σᾶς λούζει ;

Σᾶς μεθᾷ αὐτὴ ἡ πελαγίσια ἱστιοπλοῖα, ὅπου ἔχει καμμιὰ φορὰ καὶ τὸ θέλγητρο κάποιου κινδύνου ;

Σᾶς γοητεύει νὰ βλέπετε τὴ θάλασσα, ὅσο φθάνει τὸ μάτι, νὰ σκεπάζεται, ἀπέραντο βαθυγάλαζο λιβάδι, μὲ ἄσπρα

πρόβατα, τὰ ἀφρισμένα κύματα, ὅπου μακριά, πολὺ μακριά, σβήνουν σ' ἓνα ὁμοιόμορφο βαθὺ μολυβένιο βάθος ;

Σᾶς téρπει νὰ ἐπιστρατεύωνται ὅλα τ' ἀναπνευστικά σας ὄργανα, γιὰ νὰ εἰσπνέετε, ὅσο μπορεῖτε πιὸ βαθιά, τὸ ἀλμυρὸ ἄρωμά της ;

Σᾶς συγκινεῖ ἡ στιγμή, ποὺ θὰ κτυπήσῃ τὸ ψάρι, ὅσο νὰ κατορθώσετε νὰ τὸ σύρετε ἐπάνω καὶ νὰ τὸ ρίξετε στὴν κουपाστή ;

Σᾶς συγκλονίζουν, ἐνῶ προσπαθεῖτε νὰ τὸ φέρετε, ὁ φόβος μὴ ξαγκιστρωθῇ, μὴ κόψῃ τὴ συρτή, μὴ σᾶς φύγῃ, καὶ ἡ ἐλπίδα, ὅτι ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή θὰ τὸ ἰδῇτε νὰ ζυγώνῃ στὸ πλευρὸ τῆς βάρκας φουσκωμένο, ἀνίκανο πλέον γιὰ κάθε ἀντίστασι ;

Καὶ ὅσο ποὺ νὰ φθάσετε σ' αὐτὴ τὴν τελικὴ νίκη, ἐνθουσιαζεσθε πότε νὰ σύρετε δυνατὰ τὴ συρτή καὶ πότε νὰ τὴν ἀπολύσετε ἀρκετὲς ὀργυιές, ὅσο ποὺ νὰ φουσκώσῃ τὸ ψάρι σ' αὐτὸ τὸν ἀγῶνα ;

Ἄν ὅλα αὐτὰ σᾶς εὐχαριστοῦν, τότε βεβαίως ἡ προτίμησίν σας θὰ εἶναι τὸ ψάρευμα τῆς συναγρίδας μὲ τὴ συρτή.

Καὶ γίνεται κυρίως αὐτὸ τὸ ψάρευμα μὲ ἱστιοπλοῖα ἀπὸ κόλπο σὲ κόλπο μὲ βόλτες στὰ στενὰ μεταξὺ νησιῶν, τὰ ὁποῖα γειτονεῦουν, ἢ ἔξω ἀπὸ τὰ στόμια κόλπων.

Τὰ νησιά τῶν Κυκλάδων εἶναι πρόσφορα γι' αὐτὸ τὸ ψάρευμα. Πολλές φορές ἀπόλαυσα τίς ἀπερίγραπτες συγκινήσεις του, πότε ἀνασύροντας ἀπελπισμένος κομμένη συρτή ἢ ἀκέραια, ἀλλὰ μὲ ξαγκιστρωμένη τὴ μεγαλοπρεπῆ συναγρίδα, κι ἄλλοτε ἀνασύροντας πανευτυχῆς χρυσοκόκκινη συναγρίδα μέχρι τεσσάρων καὶ πέντε ὀκάδων.

Ἄλλὰ δὲν εἶπα ἀκόμη ποῖα εἶναι ἡ συρτή, μὲ τὴν ὁποῖα φαρεύονται οἱ συναγρίδες, ἀλλὰ καὶ οἱ τόννοι μαζί. Εἶναι δυνατὸ μεταξωτὸ ἢ λινὸ ἀρμίδι μὲ πλεκτὸ ψιλὸ σπάγγο,

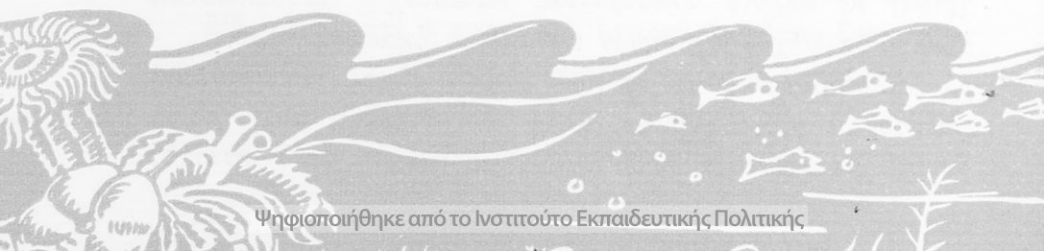
ίσχυρὸ ἀγκίστρι, ἀρκετὰ μεγάλο, δεμένο στὴν ἄκρη σὲ σύρμα δυνατὸ, σχεδὸν ἐνὸς μέτρου, ὅπου καταλήγει τὸ ἀρμίδι, γιὰ νὰ μὴν τὸ κόψη τὸ ψάρι.

Στὸ ἀγκίστρι δολώνεται στερεὰ ἓνας χάνος, ἀφοῦ περᾶση τὸ ἀγκίστρι ἀπὸ τὸ κεφάλι, ξανακαρφωθῇ στὴ μέση καὶ βγῇ ἀπὸ τὴν ἀπέναντι πλευρά. Ἄλλ' ὁ χάνος πρέπει νὰ εἶναι γδαρμένος ὥς τὴν οὐρά, ὥστε, καθὼς τρέχει ἡ βάρκα, τὸ δέρμα, ποὺ κρέμεται, νὰ σύρεται πίσω ἀπὸ τὸ ἀγκίστρι σὰν φούντα. Ἀκόμη καὶ σαφρίδια δολώνονται στὴ συρτὴ τῆς συναγρίδας κι ἄλλα ἀνάλογα ψάρια, τὰ ὁποῖα ἀσημοκοποῦν. Τὸ μῆκος τῆς συρτῆς, τὴν ὁποία ἀπολύει ὁ ψαρεῆς, πρέπει νὰ εἶναι δέκα ἕως εἴκοσι ὀργυιές.

2. ΤΟ ΨΑΡΕΥΜΑ ΜΕ ΓΑΛΗΝΗ

Ἄλλ' ἴσως δὲν σᾶς ἐλκύει αὐτὸ τὸ τρικυμιῶδες ψαρευμα. Ἴσως προτιμᾶτε τὴ γαλήνια θάλασσα μὲ τίς ἐντυπώσεις τίς γλυκειῆς καὶ ἡρεμῆς, ποὺ παρέχει τὸ γλυκοχάραγμα καὶ τὸ σουρούπωμα. Τότε ψαρεύετε πάλι μὲ συρτὴ, ἀλλὰ πολὺ διαφορετικὰ. Ἡ βάρκα μὲ γαλήνη προχωρεῖ σιγά - σιγά μὲ τὸ κουπὶ κοντὰ σὲ κολπίσκους, γῦρο σὲ νησάκια καὶ κοντὰ σὲ βραχώδεις ἀκτές.

Ἡ συρτὴ πλέον, λεπτὴ καὶ μὲ μικρότερο σχετικῶς ἀγκίστρι, τὸ ὁποῖο λέγεται τότε συρταρόλι, σύρεται ἀργὰ δίχως δόλωμα. Ἀντὶ δολώματος ἔχει δύο - τρία πτερὰ γλάρου δεμένα ἐπάνω στὸ ἀγκίστρι ἢ ἓνα λουρίδι ἄσπρο πετσὶ σὲ σχῆμα ψαριοῦ ἢ μὲ ὅμοιο ἀσημένιο ὀρείχαλκο. Ψαρεύ-

ονται με τὸ αὐτὸ ψάρευμα καὶ μελανούρια μεγάλα καὶ κο-
λιοὶ καὶ γοφάρια.

Κι ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ γοφαριῶν, ἀξίζει νὰ περιγραφῇ
ἓνα ἄλλο εἶδος συρτῆς, με τὸ ὁποῖο ψαρεύονται ἀποκλει-
στικῶς τὰ γοφάρια στὸν πορθμὸ τοῦ Εὐρίπου, στὴ Χαλκίδα.
Εἶναι πολὺ παράδοξη συρτή. Γιατί, ἐνῶ λέγεται συρτή, ἀκι-
νητεῖ ἀπολύτως. Κι ἡ θάλασσα ἀπεναντίας τρέχει δίπλα της
καὶ δίπλα εἰς τὸ ἀγκίστρι δεμένον με ἰσχυρὸ πλεκτὸ σύρμα
καὶ δολωμένο με τὸ ψάρι, τὸ ὀνομαζόμενον βαλανίδα ἢ ζαρ-
γάνα, ψάρι λευκοκύανον με ἰσχυρὴ λάμψι, τὸ ὁποῖο φωσφο-
ρίζει τὴ νύκτα, πού γίνεται αὐτὸ τὸ ψάρευμα.

Εἶπα ὅτι ἡ συρτή ἀκίνητεῖ κι ἡ θάλασσα τρέχει δίπλα
της. Καὶ τρέχει τόσο γρήγορα, ὥστε γύρω στὸ ἀγκίστρι με
τὴ δολωμένη ζαργάνα ἢ βελανίδα πού ἀσημοκοπεῖ, γίνεται
ἓνας ὀγκὸς ἀπὸ ἀφρό. Κι ἔτσι τὸ δολωμένο ψάρι κάνει τὴν
ἐντύπωσι καὶ στὰ ψάρια βέβαια, ὅπως καὶ στοὺς ἀνθρώ-
πους, ὅτι αὐτὸ φεύγει ἀντίθετα ἀπὸ τὸ ρεῦμα τῆς θάλασσας,
ἐνῶ, ὅπως εἶπα, ἀκίνητεῖ τελείως.

Ἔτσι οἱ ψαρᾶδες τῆς Χαλκίδος ἐπωφελοῦνται τὰ μυ-
στηριώδη ρεύματα τοῦ Εὐρίπου, πού φεύγουν στενοχωρη-
μένα τὰ νερά ἀπὸ τὸ στενὸ πορθμὸ, πότε πρὸς τὸ βόρειο λι-
μένα καὶ πότε πρὸς τὸ νότιο, γιὰ νὰ ρίχνουν τίς συρτές τους,
ἄλλοι ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴ γέφυρα κι ἄλλοι ἀπὸ κάτω ἢ ἀπὸ
τὸ μέρος τῆς στερεᾶς.

Εἶναι ὠραῖο, πολὺ ὠραῖο, αὐτὸ τὸ ψάρευμα, τὸ ὁποῖο

γίνεται πάντοτε τῇ νύκτα. Ροχθοῦν μὲ τόση γλυκειὰ μελωδία τὰ νερά, καθὼς στριφογυρίζουν στενοχωρημένα, γοργοκίνητα, ὅταν τὸ ρεῦμα εἶναι στὴν ἔντασί του τῇ μεγάλῃ τόσο, ὥστε μὲ δυσκολία κρατεῖ κανεὶς τὴν ἄκρη τοῦ ἄρμι-διοῦ του.

Κι ὅταν κτυπήσῃ τὸ ψάρι μὲ τὸ σφοδρὸ του κτύπημα, πόση χρειάζεται προσοχή καὶ πόση ταχύτης ἐνεργείας! Καὶ εἶναι ἐκ τῶν προτέρων βέβαιο, ὅτι δὲν θὰ γνωρίσῃ τὴν εὐτυχία νὰ ξαγκιστρώσῃ γοφάρι μὲ τὰ χέρια του ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος συγκινεῖται, σαστιίζει, τὰ χάνει.

Γιατὶ ὅλα τὰ ἄλλα ψάρια ἀνθίστανται, ζητοῦν νὰ φύγουν καὶ γι' αὐτὸ ὁ ψαράς πότε πρέπει νὰ τραβᾷ καὶ πότε νὰ ἀπλώνῃ τὸ ἄρμιδι, γιὰ νὰ μὴ κοπῇ, ὅσο πού νὰ κουράσῃ τὸ ψάρι. Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ τὸ γοφάρι! Αὐτοῦ ἡ προσπάθεια εἶναι πῶς νὰ κόψῃ τὸ ἄρμιδι μὲ τὰ μυτερά του δόντια. Καὶ ὅσο ἀποτυγχάνει στὸ σύρμα τῆς ἄκρης τὸ γοφάρι, τόσο τρέχει ἐμπρός, γιὰ νὰ κόψῃ τὴν πετονιά, ὅπου ἤμπορέσῃ.

Πρέπει λοιπὸν ὁ ψαράς νὰ μαζεύῃ τὴν ὀρμιά μὲ μεγάλη ταχύτητα. Γιατὶ ἄλλως θὰ τὴν αἰσθανθῇ ἐλαφρὴ στὰ χέρια του, ἐνῶ τὸ γοφάρι θὰ ταξιδεύῃ ἐλεύθερο μὲ τὸ ἀγκίστρι στὸ στόμα καὶ μὲ ἓνα κομμάτι σύρμα, πού ἔκοψε, χωρὶς ἀπ' αὐτὸ νὰ κοπῇ καὶ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του, γιατί γνωρίζει νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ αὐτό. Ἄλλως συχνότατα ψαρεύονται ψάρια μὲ παλαιὰ ἀγκίστρια στὸ στόμα, γιατί, φαίνεται, στὰ ψάρια τὰ παθήματα δὲν γίνονται μαθήματα.

Τὸ ἀπολαυστικώτερο ψάρευμα μὲ συρτὴ εἶναι ψάρευμα

σὲ μερικὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος, παράλια προνομιοῦχα, ἀπὸ τὰ ὅποια τοὺς θερινοὺς μῆνες περνοῦν σὲ πυκνότατα στίφη ἓνα εἶδος ἀποδημητικῶν ψαριῶν, τὰ σαφρίδια.

Τὸ ψάρευμα αὐτὸ γίνεται μὲ συρταρόλι. Καὶ γίνεται τὴν ἡμέρα, ὅποιαδὴποτε ὥρα κι ἂν εἶναι, ἀρκεῖ νὰ ἐπιτύχη κανεὶς τὶς ἡμέρες καὶ τὶς ὥρες, ποὺ περνοῦν τὰ στίφη τῶν ἀποδημητικῶν τούτων ψαριῶν τοὺς θερινοὺς μῆνες. Μὲ αὐτὰ τὰ συρταρόλια ἡμποροῦν νὰ ψαρεύουν συγχρόνως δύο στὴν ἴδια βάρκα ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα τῆς πρύμνης.

Τὸ ἀπόλαυσα πολλὰς ἡμέρες στὸ λιμένα τῆς Ἰτέας, τοῦ ὠραίου τούτου ἐπινείου τῆς Ἀμφίσσης, τὸ ἐλκυστικὸ τοῦτο ψάρευμα, ποὺ κοντὰ στὰ ἄλλα του χαρίσματα ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἐξαιρετικὸ : "Ὅτι στὰ ἄλλα ψαρεύματα τῆς συρτῆς ἡμπορεῖ νὰ κτυπήσῃ τὸ ψάρι, ἡμπορεῖ καὶ ὄχι· καὶ πολλὰς φορὲς ὁ ψαρεὺς τῆς συρτῆς, ἀντὶ γιὰ χονδρὰ ψάρια, ἐπιστρέφει χωρὶς κανένα ψάρι, ἀφοῦ ἔχασε τὶς ἐλπίδες καὶ τοὺς κόπους του. Καὶ τότε ἐνθυμεῖται ἓνα δίστιχο ὅχι καὶ τόσο ἐνθαρρυντικὸ :

*Τοῦ κνηγοῦ καὶ τοῦ ψαρῶ τὸ παιτό
δέκα φορὲς εἶναι ἀδειανὸ καὶ μιὰ φορὰ γεμάτο.*

Ψαρεύοντας ὅμως μὲ τὸ συρταρόλι τὰ σαφρίδια δὲν διατρέχει ποτὲ αὐτὸν τὸν κίνδυνο, ἀρκεῖ νὰ εἶναι πέρασμα ἀπὸ στίφη αὐτοῦ τοῦ ψαριοῦ. Καὶ τότε δὲν προφθάνει νὰ παίρνῃ ἐπάνω τὴ συρτὴ, νὰ ξαγκιστρῶνῃ τὰ σαφρίδια καὶ νὰ τὴ ρίχνῃ πάλι, γιὰ νὰ τὴν ἀνασύρῃ ἀμέσως ἐκ νέου. Γίνεται τότε

ένας διαγωνισμός, ποῖο νὰ ἔχῃ τὴν εὐτυχία νὰ ἀρπάξῃ τὸ φτερό τοῦ γλάρου, τὸ ὁποῖο εἶναι δεμένο στ' ἀγκίστρι. Καὶ συνωθοῦνται καὶ ὀχλαγωγοῦν σὰν διαδηλωταί, ποὺ ἔρχονται στὰ χέρια, καὶ παλαίουں καὶ πηδοῦں, καὶ ἡ θάλασσα ἀφρίζει σ' ὅλη αὐτὴ τὴν ἔκτασι, ὅπου γίνεται ἡ πάλη τῶν σαφριδιῶν. Σὲ λίγη ὥρα τὸ πανέρι εἶναι γεμᾶτο σαφριδία, τὰ ὁποῖα ἀσημοκοποῦں, ἀλλὰ καὶ τὰ χέρια τοῦ ψαρᾶ μουδιασμένα.

Ἐξαφνα κανένα σαφριδί δὲν κτυπᾷ! Ἐφοβήθηκαν; Ἐγιναν δύσπιστα; Τίποτε ἀπ' αὐτά. Ἐπέρασε πλεόν τὸ στίφος, μεραρχία ἦταν, σῶμα στρατοῦ ἢ στρατιά ὁλόκληρη. Πολλοὶ ψαρᾶδες τότε σταματοῦں ἐπὶ τόπου τὰ κουπιὰ καὶ ἀφήνουν τὴ βάρκα ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ρεῦμα, ἂν βλέπουν ὅτι ὑπάρχει ρεῦμα. Γιατὶ τὸ ν' ἀκολουθοῦں τὸ ρεῦμα τ' ἀποδημητικὰ ψάρια εἶναι ὅ,τι οἱ οὔριοι ἄνεμοι γιὰ τ' ἀποδημητικὰ πτηνά.

Πολλὲς φορές βραβεύεται αὐτὴ ἡ προσδοκία τους, γιατί παρουσιάζεται ἄλλο στίφος, ἀλλὰ κι αὐτὸ ἐπίσης περνᾷ.

« Ψαράδικες Ἱστορίες »

Ἑμμανουὴλ Λυκούδης

25. ΨΑΡΑΔΕΣ

Τώρα, πού φυσοῦν βοριᾶδες
καὶ τὸ κῦμα εἶναι ψηλό,
ἄχ! ἄς εἶμαστε ψαράδες
μέρα νύκτα στὸ γιαλό!

Τ' ἄσπρο κῦμα νὰ μᾶς λούζη,
σκάζοντας στὴν κουπαστή,
τ' ἀγριοβόρι νὰ μᾶς τσουζή,
κι ὅμως νὰ εἶμαστε ζεστοί.

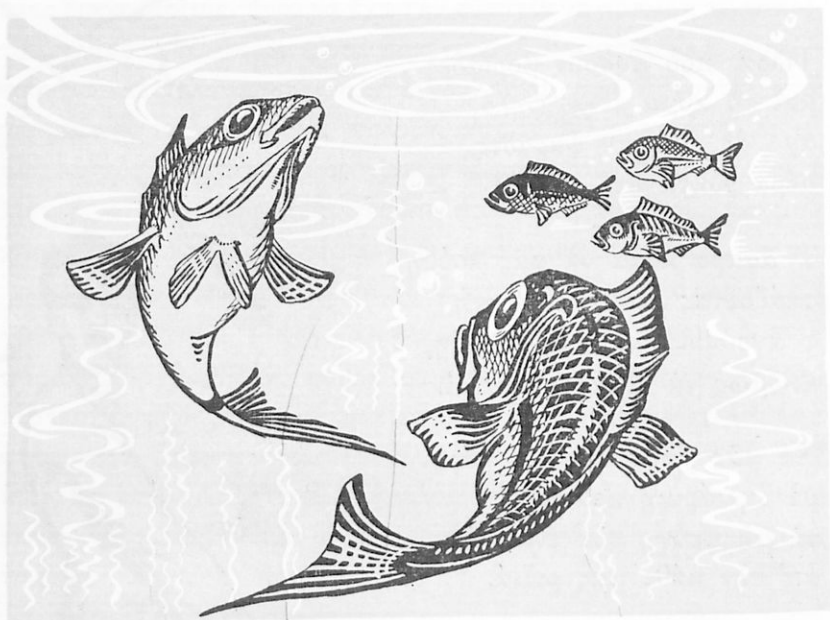
Νὰ μᾶς χαιρετοῦν οἱ γλάροι
μὲ ζηλιάρικη κραξιά,
νὰ μὴ φεύγη οὐτ' ἓνα ψάρι
ἀπ' τὴν κάθε μας ριζιά.

Ὅταν ράβουμε τὰ δίκτυα
σ' ἀκρογιάλι ἀμμουδερό,
νὰ περνοῦν τὰ ἡμερονύκτια
μὲ τραγοῦδια καὶ χορό.

Κι ὅταν μᾶς κρατοῦν οἱ μπόρες
μὲς στὶς λιμανοφωλιές,
νὰ περνοῦμε λίγες ὥρες
στὶς πτωχές μας φαμελιές.

Γεώργιος Ἀθάνας

26. Ο ΣΠΑΡΟΣ

Διαλογὴ

Τὰ ψάρια μοιάζουν σὰν τὰ νομίσματα. Ὑπάρχουν ψάρια ἀργυρᾶ καὶ ψάρια χρυσᾶ. Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ψάρια χαλκωματένια. Ἀνάλογη μὲ τὸ χρῶμα των εἶναι ἡ ἀξία των. Τὰ χρυσᾶ, μπαρμπούνια, λιθρίνια, φαγκριά, συναγρίδες, εἶναι τὰ καλύτερα καὶ ἀκριβώτερα. Τὰ ἀσημένια, ἡ τσιπούρα, τὸ λαβράκι, ἡ σφυρίδα εἶναι ψάρια καλὰ καὶ ἀκριβᾶ. Ἐπειτα ἔρχονται τὰ χαλκωματένια, τὰ μαυρόψαρα. Οἱ στεῖρες, τὰ μελανούρια, οἱ καλογρίτσες καὶ τὰ λοιπά.

Συμβαίνει ὅμως μέσα στὰ νομίσματα νὰ ὑπάρχουν καὶ κίβδηλα. Παριστάνουν τὰ χρυσᾶ ἢ τὰ ἀργυρᾶ, ἐνῶ εἶναι κατωμένα ἀπὸ γάλλωμα, μολύβι ἢ τενεκέ. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς

συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ψάρια. Ποζάρουν γιὰ πολύτιμα, γιὰ ψάρια πρώτης ποιότητος, ἐνῶ δὲν ἀξίζουν σχεδὸν τίποτε.

Ὁ σαργὸς π.χ. προσπαθεῖ διαρκῶς νὰ κλέψῃ τὴ δόξα τῆς τσιπούρας. Θέλει σῶναι καὶ καλὰ νὰ περνᾷ γιὰ τσιπούρα.

— Εἶμαι ἀσημένιο! φωνάζει, μόλις τὸ ἰδῇς. Εἶμαι ἀσήμι καθαρὸ. Βγῆκα ἀπὸ τὸ χυτήριο, ποὺ βγαίνουν οἱ τσιποῦρες. Προσέχετε! Δὲν δέχομαι ὑποβιβασμό!

Κι ὅμως εἶναι κίβδηλο· ψάρι σκάρτο, ἀσήμαντο.

Ρεκλαμαδὸρος Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸ σπάρο. Αὐτὸς εἶναι, ποὺ εἶναι μεγάλος ἀπατεῶν. Καθὼς βγαίνει, γιὰ νὰ τσιμπήσῃ τὸ δόλωμα, παίρνει ὕψος τσιπούρας, γιὰ νὰ μὴν εἰπῶ σωστῆς συναγρίδας. Προχωρεῖ μεγαλοπρεπῶς, ἄλλοτε ἀργὰ ὡς πλουτοκράτης, ἄλλοτε γρήγορα, ὀρμητικὰ ὡς παλληκαρᾶς, πάντοτε καμαρωτός, πάντοτε σπουδαῖος. Κι ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ δὲν λησμονεῖ νὰ πλαγιάζῃ μὲ τὸ πλευρό, γιὰ νὰ σοῦ δείξῃ τὸ ἀσήμι του.

— Ἐδῶ, κύριοι, ἀσήμι τὸ πρᾶγμα, καθαρὸ ἀσήμι! Λάμπω, ἀστράπτω, πετῶ φλόγες ἄσπρες!

— Καλέ, τί μᾶς λές; Δὲν κοιτᾷς τὴ ράχη σου, ποὺ πρασινίζει σὰν παλιὰ βελάδα;

Δὲν βαριέσαι· τὴ δουλειά του αὐτός! Ἐπιμένει, χαλᾷ κόσμο, δὲν ὑποχωρεῖ.

— Εἶμαι ἀπὸ σόϊ, εἶμαι ἀπὸ οἰκογένεια! Ἀπόδειξίς, ὅτι τρώγω ψωμοτύρι. Ἔχω γοῦστα λεπτὰ. Τρώγω ψωμοτύρι! Εἶμαι μικρὴ τσιπούρα.

— Δὲν σὲ φθάνει σαργός;

— Ὁχι! Εἶμαι μικρὴ τσιπούρα. Ὅταν μεγαλώσω θὰ ἰδῇς!

— Τίνος τὰ πουλᾷς αὐτά, κύρ Σπάρο; Ἐσὺ νὰ μεγαλώσῃς; Μεγαλώνει ποτὲ τὸ σόϊ σου;

— Τρώγω ψωμοτύρι, σοῦ ἐπαναλαμβάνω!

— Πολὺ καλὰ, τρῶς ψωμοτύρι! Ἀλλὰ τρῶς καὶ ψοφήμια.
Ἀπ' ὅλα τρῶς. Φύγε ἀπὸ ἐδῶ, σὲ ἐγνωρίσαμε!

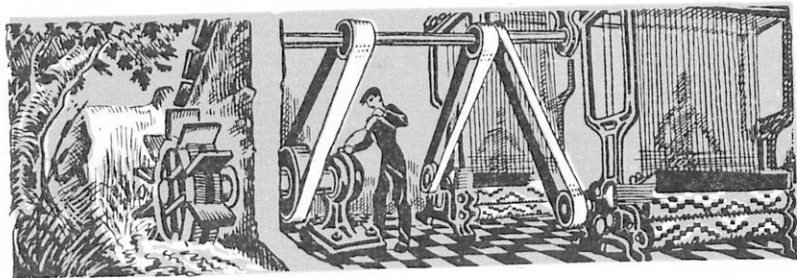
Αὐτὸς εἶναι ὁ σπάρος. Ἕνας μεγαλομανῆς, ἕνας ρεκλα-
μαδόρος, ποὺ δὲν ἔχει ταίρι. Μιμεῖται τὴν τσιπούρα. Παίρνει
τὸ ὕφος της, τὴν πόζα της, κάνει τὸ σπουδαῖο, τὸν ἀριστο-
κράτη.

Εἶναι ἑτοιμος νὰ σᾶς ἀραδιάσῃ τοὺς τίτλους του, νὰ σᾶς
μιλήσῃ γιὰ τὶς ἀριστοκρατικές του συνήθειες, νὰ σᾶς βεβαι-
ώσῃ, ὅτι τὸ βράδυ, γιὰ νὰ μὴν παχύνῃ, περνᾷ μὲ ἕνα ἐλαφρὸ
τσάϊ. Κι ὅμως εἶναι χωριάτης ὡς τὸ κόκκαλο, πολυφαγῶς καὶ
πεινασμένος. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὸν τρόπο, ποὺ ὁρμᾷ στὸ
δόλωμα. Κανένα ἐμπόδιο καὶ κανεὶς φόβος δὲν τὸν συγκρατεῖ.

« Σιλουέτες καὶ πορτραῖτα »
Διασκευὴ Ν. Α. Κοντοπούλου

Θέμος Σ. Ποταμιάνος

27. Η ΑΡΑΠΙΤΣΑ

1. ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

‘Ο Πέτρος είναι γιυός δημοσίου υπαλλήλου. Πολλές φορές ἔχει ρωτήσει τὸν πατέρα του, ποῦ εἶναι εἰρηνοδίκης, ποῖα πρέπει νὰ λέη πατρίδα του, τῇ Λαμία, ἀπὸ ὅπου κατάγεται ἡ οἰκογένειά τους κι ἔχει γεννηθῇ ὁ πατέρας του, ἢ τὴν Πύλο, ὅπου ἐγεννήθηκε ὁ ἴδιος.

—“Ὅλη ἡ χώρα εἶναι πατρίδα σου καὶ γενέτειρά σου! ἀπαντᾷ ὁ πατέρας.

Κι ἀλήθεια ὁ Πέτρος ἀγαπᾷ σὰν πατρίδα του, σὰν τὸ χωριό του, κάθε μέρος, κάθε πόλι, ὅπου μετατίθεται ὁ πατέρας του καὶ ζοῦν ἐκεῖ πιά ἓνα κομμάτι τῆς ζωῆς τους. Μὲ πόση λύπη φεύγει ἀπὸ κάθε τόπο, ὅταν ἔρχεται ἡ μετάθεσι τοῦ πατέρα! Τοῦ φαίνεται κάθε φορά, ὅτι πουθενὰ ἄλλοῦ δὲν θὰ τοῦ ἀρέσῃ περισσότερο, δὲν θὰ περάσῃ καλύτερα. Καὶ κάθε φορὰ τοῦ ἀρέσει ἄλλο τόσο τὸ νέο μέρος ποῦ πηγαίνουν, κάθε φορὰ περνᾷ ἄλλο τόσο καλὰ κι ἀκόμα καλύτερα πολλὰς φορές.

Τώρα τελευταῖα ὁ πατέρας ἐπῆρε καινούργια μετάθεσι γιὰ τὴν Νάουσα. Λίγο μακριὰ ἔπεφτε. ‘Ο Πέτρος εἶναι δυνατὸς στὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας καὶ ἐθυμόταν καλὰ ποῦ ἀκριβῶς κεῖται. Μέσα στὴν καρδιά τῆς Μακεδονίας! Ἀλλὰ ἡ

περιέργειά του ήταν μεγαλύτερη. "Ανοίξε τὸ χάρτη καὶ πολλή ὥρα ἐκοίταξε καλὰ - καλὰ τὴ θέσι τῆς Ναούσης. "Ἐδειξε μὲ τὸ χέρι του τὴ σιδηροδρομικὴ γραμμή, ποὺ περνάει κοντὰ της, ἔδειξε τὸ ὄρος Βέρμιο, ποὺ εἶναι ἀπὸ πάνω της, μέτρησε πόσο ἀπέχει ἀπὸ τὴ Βέροια δεξιά, ἀπὸ τὴν "Ἐδεσσα ἀριστερά της. Καὶ κάπως γιὰ πρώτη φορὰ ἐπεθύμησε νὰ πᾶνε γρήγορα, μιὰ ὥρα γρηγορώτερα.

— Εἶναι σπουδαῖο βιομηχανικὸ κέντρο! εἶπε ὁ πατέρας.

— Καὶ τί ἐργασία ἔχει; ἐρώτησε ἡ μητέρα.

— Περίφημα κλωστήρια καὶ ὑφαντουργεῖα. Κι ὅλα αὐτὰ γιὰτι ἔχει πολλὰ νερά!...

— Πολλὰ νερά; ἐρώτησε ὁ Πέτρος. Μὲ τὸ νερὸ κλώθουν καὶ ὑφαίνουν;

— Μὲ τὸ νερὸ κινοῦν τίς μηχανές κι ἔχουν φθιγγὴ κίνησι. "Ἄν δὲν εἶχαν νερό, θὰ ἤθελαν κάρβουνα ἢ πετρέλαιο καὶ θὰ ἦταν τόσο ἀκριβά, ποὺ δὲ θὰ συνέφερε νὰ γίνουν ἐργοστάσια ἐκεῖ ἐπάνω. Ἐκατάλαβες;

Ὁ Πέτρος ἔβλεπε μὲ τὴ φαντασία του νερά, πολλὰ νερά νὰ πέφτουν μὲ βουητὸ καὶ μὲ ἄφρισμα, καταρράκτες καὶ νὰ βάζουν σὲ κίνησι πελώριες μηχανές, ποὺ ἔκαναν τάχα δαιμονικὸ θόρυβο.

— Θὰ πᾶμε νὰ τὰ ἰδοῦμε τὰ ἐργοστάσια; ἐρώτησε μὲ μεγάλη περιέργεια.

— Καὶ βέβαια θὰ πᾶμε!

— Καὶ τὰ νερά ὅλα;

— "Ὅλα, ὅλα!

Κι ἐπῆγαν. Μόλις ἔφθασαν στὴ Νάουσα, ὁ Πέτρος δὲν ἐπρόσεξε παρὰ τὰ νερά κι ἄλλο δὲν ἐζήτησε παρὰ νὰ πᾶνε νὰ ἰδοῦν τὰ ἐργοστάσια.

—“Έχουμε καιρό! Θα πάμε και θα ξαναπάμε, είπε ἡ μητέρα.

— Θέλω τώρα, βιάζομαι! είπε ὁ Πέτρος· κι ἡ μητέρα γέλασε γιὰ τὴν βιασύνη του.

— Νὰ παραλάβῃ πρώτα ὁ πατέρας. Νὰ τακτοποιηθοῦμε.

“Ὅσο νὰ γίνουν αὐτά, ὁ Πέτρος ἐβάλθηκε νὰ παρατηρῇ τὰ νερά. Καὶ τὰ παρατηροῦσε μὲ περιέργεια καὶ μὲ θαυμασμό. Εὔρισκε κάποιο μυστήριο στὰ νερά αὐτά. Ὡρες πολλές καθόταν κι ἐκοιτοῦσε, ὥσάν νὰ τὸν ἐμάγευε τὸ μυστήριό τους αὐτό, ποὺ δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸ ξεδιαλύνῃ.

Περνάει μέσα στὴν πόλι τὸ νερό! Βαθειὰ ρεμματιὰ σχίζει στὴ μέση τὴν πόλι. Νερόβατα μεγάλα κρέμονται στοὺς ψηλοὺς ὄχθους τῆς ρεμματιᾶς. Κι ἀπ’ ἐπάνω τους κι ἀνάμεσά τους κρέμονται κάτι πανύψηλα παμπάλαια σπίτια κι ἐργαστήρια.

Ἐστάθηκε ὁ Πέτρος στὸ πέτρινο γεφύρι κι ἐκοίταζε τὸ παράξενο θέαμα καὶ δὲν τὸ ἐχόρταινε.

— Τί γραφικὸ θέαμα! εἶπε ὁ πατέρας.

Στὸ βάθος τῆς ρεμματιᾶς περνοῦσε τὸ νερό. Ἐρχόταν κατακυλῶντας ἀπὸ ἐπάνω κι ἐφαινόταν μαῦρο, κατὰμαυρο μέσα στὸ σκιερὸ βάθος τῆς κοίτης. Κι ὅσο αὐτὸ ἦταν μαῦρο, τόσο οἱ ἀφροὶ του ἄσπριζαν περισσότερο. Σὲ πολλὰ μέρη ἐγκρεμιζόταν ὀλάφριστο μέσα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῶν ἐργαστηρίων. Καὶ κάτω ἀπὸ τὸ γεφύρι ἐσχημάτιζε τὸ νερό καταρράκτη κι ἐκτυπιόταν κι ἐκλωθογύριζε κι ἄσπριζε.

— Αὐτὸ εἶναι τὸ νερό ; ἐρώτησε τὴν πρώτη φορὰ ὁ Πέτρος.

— Αὐτό, ἀλλ’ ὅχι ὅλο. Πολὺ τὸ παίρνουν ἀπὸ ψηλότερα ἄλλα ἐργοστάσια καὶ χύνεται ἀπ’ ἄλλοῦ.

Πολλὲς φορὲς ἔρχεται ὁ Πέτρος στὸ γεφύρι καὶ κρεμιέται, θαρρεῖς, κι αὐτὸς μαζὶ μὲ τὰ βάτα καὶ τὰ νερόχορτα ἐπάνω ἀπὸ τὰ νερά καὶ τὸ κοιτάζει μὲ λαχτάρια καὶ μὲ θαυ-

μασμό, πού εἶναι τόσο ὁμορφο καί τόσο δυνατὸ καί τόσο χρήσιμο! Τοῦ φαίνεται πὼς κλώθει, ἐκεῖ στὰ βάθη τῆς ρεμματιᾶς, μοναχό του, χωρὶς μηχανῆς καί χωρὶς ἐργάτες, ἀτέλειωτα νήματα καί πὼς ὑφαίνει τὸ ἴδιο ἀτέλειωτα τόπια ὑφάσματα.

2. ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΣΕ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ

Μὰ δὲν ἄργησε νὰ ἰδῇ ἀπὸ κοντὰ πὼς γίνεται μὲ μηχανῆς καί μὲ ἐργάτες, ἀλλὰ πάντα καί μὲ τὸ νερό, τὸ ἀληθινὸ κλώσιμο καί τὸ ἀληθινὸ ὕφασμα.

— Ἀφοῦ δὲν ἔχεις σχολεῖο, θὰ πᾶμε στὰ ἐργοστάσια! τοῦ εἶπε ἓνα ἀπόγευμα ὁ πατέρας.

Ὁ Πέτρος ἐπέταξε ἀπὸ τῇ χαρὰ του. Ἐπῆγε κι ἡ μητέρα μαζί. Ἐμπῆκαν πρῶτα σ' ἓνα ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια, πού ἦταν κοντὰ στὸ γεφύρι, στὴν ὄχθη τῆς βαθειᾶς ρεμματιᾶς.

— Νεροτριβές! εἶπε ἡ μητέρα.

Γκάπ! Γκούπ! Γκάπ! Γκούπ! ἀνεβοκατέβαιναν κι ἐκτυποῦσαν κάτι χονδρὰ πελώρια σανίδια, πού ἔμοιαζαν μὲ στοιχειωμένα χέρια δράκων τοῦ παραμυθιοῦ. Ἐκτυποῦσαν ἐπάνω σὲ μάλλινα ὑφαντά, κουβέρτες, βελέντζες, κιλίμια καί τὰ ἔκαναν κρουστότερα καί μαλακώτερα.

— Πᾶμε, πᾶμε, ἐφώναξε ὁ πατέρας. Ἔχει ὕγρασία!

Ὅταν ἀνέβηκαν στὴν πλατεῖα, στὸ « Κιόσκι », εὗρῃκαν ἓνα κύριο κοκκινοπρόσωπο κι ὁ πατέρας τοῦ εἶπε ὅτι ἐσχόπευαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὰ ἐργοστάσια.

— Θέλετε νὰ πᾶμε ἐπάνω στ' ἄλλα ἐργοστάσια ; ἐρώτησεν ὁ κύριος.

— Ναί! Ναί! ξεφώνισε ὁ Πέτρος. Κι ὁ πατέρας τὸν ἐμάλωσε, πού ἐμπῆκε στὴ συζήτησι τῶν μεγάλων.

Ὁ κύριος ἐχάιδεψε πατρικᾶ τὸν Πέτρο κι εἶπε γελαστά :

— Δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ χαλάσωμε τὴν ἐπιθυμία. Θὰ πᾶμε!

Ἔστειλε κι ἐφώναξαν ἓνα αὐτοκίνητο. Ἐμπῆκαν ὅλοι μέσα.

— Ποῦ θὰ σᾶς πάω, κύριε Δήμαρχε; ἐρώτησε ὁ σωφέρ.

— Ὡστε ὁ δήμαρχος ἦταν; Ὁ Πέτρος ἀνοίξε τὰ μάτια του καὶ τ' αὐτιά του. Τὸ αὐτοκίνητο ἀνέβαινε ἀπὸ σοκάκια στενὰ κι ἀπὸ ἀνηφορικά λιθόστρωτα. Σὲ κάποια μέρη ἔλεγε κανεὶς πὼς δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ περάσῃ!

Ὁ κ. δήμαρχος ἔδινε στὸν πατέρα διάφορες πληροφορίες. Κι' ὁ Πέτρος τ' ἄκουγε ὅλα μὲ βαθειὰ προσοχή. Εἶπε γιὰ τὰ ἐργοστάσια, γιὰ τοὺς ἐργοστασιάρχες, γιὰ τοὺς ἐργάτες, γιὰ τὴν παραγωγὴ. Ποῦ νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ τὰ θυμηθῇ ὅλα ὁ Πέτρος!

— Ἐχομε дуόμισυ χιλιάδες οἰκογένειες στὴ Νάουσα. Οἱ χίλιες εἶναι ἐργατικὲς καὶ ζοῦν ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια.

Τὸ ἐργοστάσιο ποὺ πηγαίνομε θέλει ἓνα ἑκατομμύριο χιλιόγραμμα μαλλιὰ τὸ χρόνο. Καὶ τὰ φέρνει σχεδὸν ὅλα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό.

— Τί κρῖμα νὰ βγαίνουν τόσα χρήματα ἔξω!

— Κι ἂν δὲν εἴχαμε τὸ νερό, φαντασθῆτε πόσα χρήματα θὰ θέλαμε γιὰ καύσιμο ὕλη! εἶπε ὁ δήμαρχος.

— Γιατί; ἐρώτησε ὁ Πέτρος, ποὺ ἄρχισε νὰ ζαλιζεται ἀπὸ ὅλα αὐτά, ποὺ δὲν τὰ καταλάβαινε.

— Τὰ μηχανήματα τῶν ἐργοστασίων κινοῦνται μὲ τὴν πτῶσι τοῦ νεροῦ. Ἄν δὲν ὑπῆρχε νερό, ἔπρεπε νὰ φέρνωμε ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ γαιάνθρακες!

— Καταλαβαίνω! εἶπε ὁ Πέτρος.

— Δὲν θὰ εἴχαμε βιομηχανία χωρὶς τὸ νερό! εἶπε ὁ πατέρας. Ὁ λευκὸς ἀνθραξ εἶναι σωτήριος.

Τὴν ὥρα, ποὺ ὁ πατέρας ἐξηγοῦσε στὸν Πέτρο γιὰ τὴν

νομάζουν τὸ νερὸ « λευκὸ ἄνθρακα », ἔφθασαν στὸ ἐργοστάσιο.

Τί ἀπέραντο ποῦ ἦταν! Ὁλόκληρη πολιτεία! Κι ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές τοῦ δρόμου ἀπλώνονται τὰ μεγαλοπρεπῆ του κτίρια.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἐργοστασιάρχες τοὺς ὀδηγεῖ. Πρώτη φορὰ βλέπει ὁ Πέτρος ἓνα τόσο μεγάλο ἐργοστάσιο. Καὶ παραξενεύεται. Καὶ τὰ χάνει. Γυρίζουν, γυρίζουν ἀπὸ τμήμα σὲ τμήμα καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχει! Πελώριες αἰθουσες καθαρές, φωτεινές. Χιλιάδες μηχανές, χιλιάδες ἐργάτες, ἔτσι τοῦ φαίνεται.

— Πόσες μηχανές ἔχτε ; ἐρωτᾷ ἀπλοϊκὰ τὸν ἐργοστασιάρχη.

— Ἐργαλειοὺς 350. Ἀδράκτια 17.000.

Δὲν κατάλαβε καὶ πολὺ.

— Ἐργάτες ;

— Χιλίους ἐξακοσίους.

Οἱ ἐργάτες καὶ οἱ ἐργάτριες εἶναι ὅλοι γεροί, καθαροί, γελαστοί! Ἐργάζονται μὲ ὄρεξι καὶ μὲ χαρά! Εἶναι τόσο ἄνετα, τόσο εὐχάριστα ἐκεῖ μέσα! Εἰδικὰ μηχανήματα ἐξασφαλίζουν σ' ὅλες τὶς αἰθουσες ἓνα θαυμαστὸ συνδυασμὸ ἀπὸ ὑγρασία, ἀερισμὸ καὶ θέρμανσι. Ζέστη τὸ χειμῶνα, δροσιὰ τὸ καλοκαίρι. Καὶ πάντοτε καθαρὸς ἀέρας.

Τοὺς ἔδειξε ὅλα τὰ τμήματα, ὅλα τὰ μηχανήματα. Τὰ πλυντήρια, τὰ βαφεῖα, τὰ στεγνωτήρια, τὰ στραγγιστήρια.

Ἀλλὰ τί θαῦμα! Σωστὸ θαῦμα! Στὴ μιὰ ἄκρη μπαίνει ἓνα μαλλὶ ἀκάθαρτο, βρώμικο καὶ στὴν ἄλλη βγαίνουν χιλίων λογιῶν ὠραῖα ὑφάσματα, κασμίρια ἐκλεκτά, ποὺ δὲν ξέρει κανεὶς ποῖο εἶναι ὠραιότερο ἀπὸ τὸ ἄλλο σὲ χρῶμα, σὲ σχέδιο καὶ σὲ ποιότητα.

Τοὺς ἐπῆγγε καὶ στὸ σχεδιαστήριο, ὅπου εἰδικὸς τεχνί-

της, σπουδασμένος στὴν Ἀγγλία, ἐτοίμαζε τὰ σχέδια τῶν ὑφασμάτων, ὀκτακόσια ὥς χίλια σχέδια γιὰ κάθε ἐποχή. Τοὺς ἐπῆγε καὶ στὶς ἀπέραντες ἀποθῆκες, ὅπου εἶναι στοιβαγμένα χιλιάδες τόπια ἀπὸ ἔτοιμα πλέον ὑφάσματα.

— Τί παραγωγὴ φθάνετε ; ἐρώτησε ὁ πατέρας.

— Ἔως δύο ἑκατομμύρια μέτρα τὸ χρόνο. Ἀλλ' ἔχομε ζήτησι πολὺ μεγαλύτερη. Δὲν προφθάνομε καὶ ἐργαζόμεστε ἡμέρα καὶ νύκτα! Ἔμαθε ὁ κόσμος νὰ προτιμᾷ τὰ ἐγγύρια ὑφάσματα. Προβλέπω ὅτι τὰ ξένα θὰ ἐκτοπισθοῦν ὅλως διόλου!

— Εὖγε! Εὖγε! ἔλεγε μ' ἐνθουσιασμό ὁ πατέρας. Ἀληθινὰ σᾶς λέω ὅτι αἰσθάνομαι ἀληθινὴ περηφάνεια!

— Πατέρα! Πατέρα! ἐφώναξε ὁ Πέτρος, ἄλλο τόσο ἐνθουσιασμένος κι αὐτός, θέλω νὰ γίνω ἐργοστασιάρχης.

Ὅλοι ἐγέλασαν μὲ τὴν καρδιά τους, γιὰ τὸ φυσικώτερο καὶ καλύτερο φανέρωμα τοῦ θαυμασμοῦ του δὲν ἔμποροῦσε νὰ γίνῃ.

Προτοῦ φύγουν, ἐπέρασαν νὰ ἰδοῦν καὶ τὴν κινητήριον μηχανή. Ἀπ' ἐκεῖ μέσα ἔφευγε ὅλη ἡ δύναμις, ποὺ ἐκινούσε ἀκούραστα ὅλα τ' ἄλλα μηχανήματα. Ὁ Πέτρος ἤθελε νὰ μάθῃ τὸ κάθε τι. Μὰ δὲν ἔμποροῦσε νὰ τὰ νοιώσῃ ὅλα. Ἐκεῖνο, ποὺ κατὰλαβε καλὰ, εἶναι, ὅτι τὸ νερὸ πέφτει ἀπὸ ψηλὰ μέσα σὲ μιὰ κλειστὴ μηχανή, ποὺ τὴ λένε « τουρμπίνα », τὴν κινεῖ μὲ χιλιάδες στροφές στο λεπτό, ἀπὸ τὴν κίνησι αὐτὴ παράγεται ἡλεκτρισμὸς καὶ ὁ ἡλεκτρισμὸς αὐτὸς κινεῖ καὶ φωτίζει ὅλο τὸ ἄλλο ἐργοστάσιο.

Ἦταν ζαλισμένο τὸ μυαλὸ τοῦ Πέτρου ἀπὸ τίς χίλιες μύριες ἐντυπώσεις. Πόσα εἶδε! Πόσα ἄκουσε! Πόσα ἔμαθε!

Στὸ δρόμο, ποὺ ἐγύριζαν, ὁ πατέρας ἔλεγε :

— Καὶ νὰ σκέπτεται κανεὶς ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ πλοῦτος ἐγεννήθηκε ἀπὸ τὸ νερό!

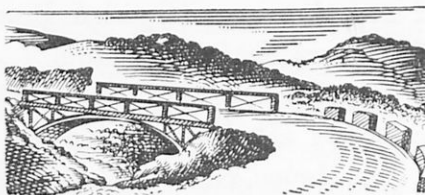
—'Ακριβῶς, μόνον ἀπὸ τὸ νερό! εἶπε ὁ δήμαρχος. Παλαιότερα ὕφαιναν ἐδῶ μόνον χονδρὰ ἐγχώρια ὑφάσματα. Ἦταν μία καλὴ χειροτεχνία. Στὰ 1880 ὁ γερο - Κύρτσης εἶδε στὸν Πειραιᾶ ἓνα κλωστήριο καὶ τὸ μετέφερεν ἐδῶ. Ἀπ' ἐκεῖνο τὸ μικρὸ κλωστήριο νὰ τί ἔγινε σὲ πενήντα χρόνια! Κι ὅλα αὐτά, κύριε εἰρηνοδίκη μου, τὰ χρωστοῦμε στὴν ἀγαπητὴ μας Ἀραπίτσα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ τῆς Ναούσης!

—'Αραπίτσα!

— Ναί, ἔτσι λέμε τὸ ποταμάκι, ποὺ μᾶς φέρνει ἀπ' τὰ βουνὰ τὸ πολύτιμο νερό. Εἶναι αὐτό, ποὺ περνᾷ μέσα στὴν πόλι. Φαίνεται πῶς τὸ εἶπαν Ἀραπίτσα, γιατί εἶναι τὸ νερό του σὰν ὑπόμαυρο. Ἔτσι φαντάζει. Νὰ τὸ προσέξετε. Κι ὅποτε θέλετε, νὰ πᾶμε στὸν Ἀϊ - Νικόλα νὰ ἰδῇτε τίς πηγές του. Εἶναι μία ὠραία κοιλάδα μὲ ποικίλη βλάστησι, ἀπέραντα δάση, χλοερὰ λιβάδια. Ἀπ' ἐκεῖ μέσα πηγάζει ἡ Ἀραπίτσα. Ἀπ' ἐκεῖ ἔχω ὑδρεύσει τὴν πόλι. Ἀπ' ἐκεῖ κατεβαίνει ὅλος αὐτὸς ὁ πλοῦτος, ὅλη αὐτὴ ἡ εὐτυχία! . . .

Ὁ Πέτρος ἐψιθύριζε « Ἀραπίτσα! Ἀραπίτσα! ». Καὶ ἡ βαθύσκιωτη ρεμματιά μὲ τὰ μαῦρα νερὰ καὶ τοὺς δάσπρους ἀφρούς ἔπαιρνε στὴ φαντασία του κάποια μαγικὴ μορφή.

Γεώργιος Ἀθάνας

28. ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ

1. ΤΟ ΤΟΠΙΟ

Ήταν Μάϊος τοῦ 1879, ὅταν γιὰ πρώτη φορά ἐπήγαινα νὰ ἐπισκεφθῶ τοὺς θεόρατους βράχους τῆς Καλαμπάκας. Ἐκεῖ φιλόθρησκοι ἄνθρωποι, ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια, ἔστησαν τὶς ἱερὲς φωλιές τους, ἀφοῦ ἐχωρίσθηκαν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ μεγάλα ἀξιώματα, ποὺ εἶχαν σ' αὐτόν. Ἡμαστέ μιὰ συντροφιά περισσότεροι ἀπὸ δέκα, μὲ ἀρχηγὸ τὸ μητροπολίτη τῆς Λαρίσης. Εἶχαμε σκοπὸ νὰ περάσωμε μία νύκτα ψηλὰ στὸν πιὸ μεγαλόπρεπον καὶ στὸν πιὸ φοβερὸ βράχον, ποὺ ἔχει πλάσει ἡ φύσις στὸν κόσμον! Φαίνεται γίγαντας τῶν γιγάντων ἀνάμεσα στοὺς γιγάντιους ἀδελφούς του, ποὺ σχηματίζουν τὸ σύμπλεγμα τῶν βράχων, τὰ Μετέωρα.

Τόσο ξεχωρίζει ὁ βράχος αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους! Στὴν κορυφή του βρίσκεται τὸ μοναστήρι τῆς Μεταμορφώσεως, ποὺ μόνο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα εἰκοσιτέσσερα μοναστήρια, ὅσα εἶναι ἐκεῖ πέρα, λέγεται Μετέωρον.

Ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ ἦταν εἰδοποιημένος ἀπὸ τὸ πρωτὶ πὼς θὰ ἐπηγάιναι καὶ μᾶς ἐπερίμενε.

Πρὶν φθάσωμε στὴ ρίζα τοῦ βράχου, μοῦ ἐφαινόταν τὸ ἀνέβασμα παιγνιδάκι. Ὅταν ὅμως ἐφθάσαμε ἐκεῖ καὶ εἶδα τὸ φοβερὸ ὕψος, ποὺ χωρίζει τὴν κορυφή ἀπὸ τὴ ρίζα του, καὶ περιεργάσθηκα τὸ δίκτυ, τὸ καραβόσχοινο ποὺ τὸ κρατεῖ, τὴν ἀνεμόσκαλα μὲ τὰ ἑκατὸ καὶ περισσότερα σκαλιά, μ' ἔπιασε λιποψυχία.

Καὶ δὲν εἶναι τὸ ὕψος μόνον ποὺ προξενεῖ φόβο, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγριωτάτη ὄψις τῆς φύσεως. Ἐκεῖ πέρα εἶναι ὅλα σκυθρωπά καὶ φοβερά. Τίποτε δὲ γελάει. Νομίζει κανεὶς πὼς ὅλα τὸν φοβερίζουν καὶ πὼς ὅλα ἐπιβουλεύονται τῇ ζωῇ του.

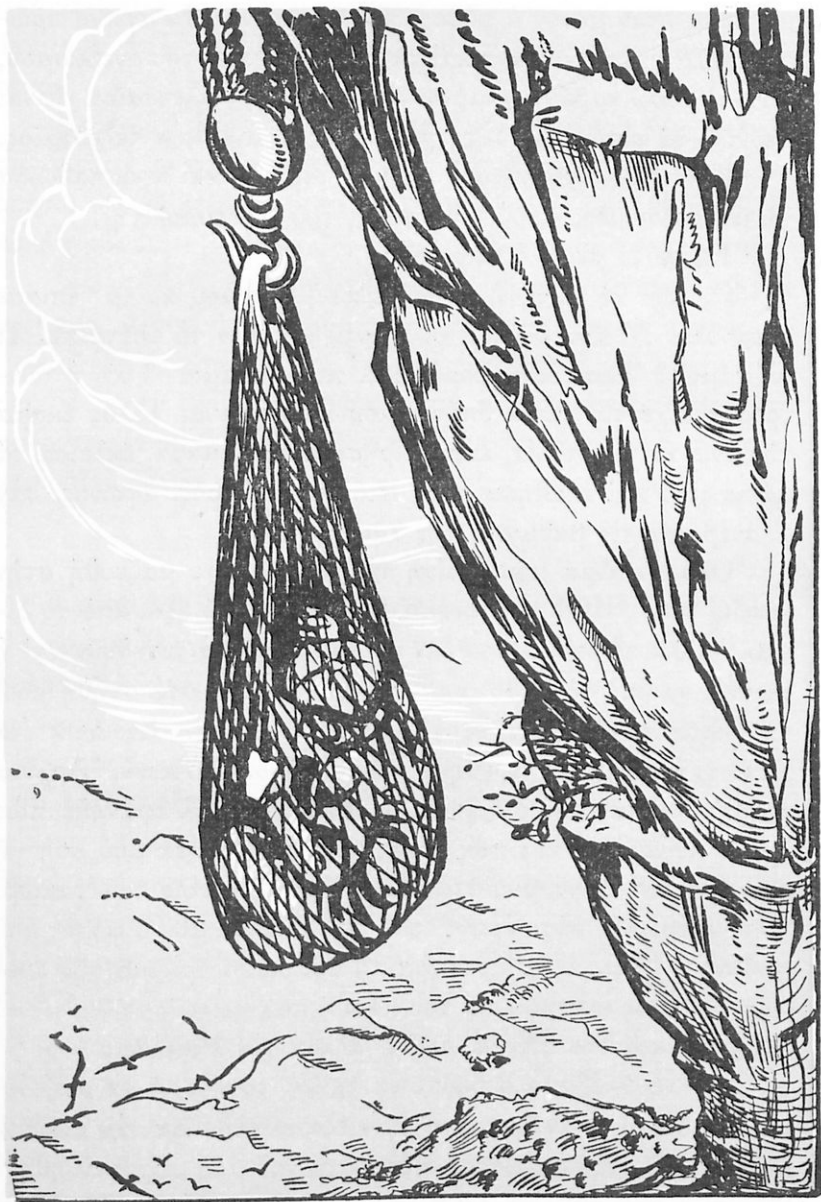
Ἀγριώτερη φύσις πουθενὰ στὸν κόσμον δὲν ὑπάρχει. Πελώριοι βράχοι ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο, ποὺ ἡ κορυφή του ὑψώνεται διακόσια πενήντα μέτρα καὶ περισσότερα ἀπὸ τὴ ρίζα του, ὡς τὸ μικρότερο. Ἀληθινὸ δάσος ἀπὸ βράχους! Μόλις λίγος οὐρανὸς κι αὐτὸς γεμάτος ἀπὸ ὄρνια, ποὺ ἔχουν ἐκεῖ γῦρο τὶς φωλιές τους.

Εἴχαμε μαζευθῇ ὅλοι οἱ λαϊκοὶ τῆς συντροφιᾶς κάτω ἀπὸ τὸ βράχο τῶν Μετεώρων. Περιμέναμε τὸ μητροπολίτη, ποὺ εἶχε ξεπεζεύσει ἀπὸ τ' ἄλογο πολὺ μακριὰ κι ἀνέβαινε με ὅλα τὰ γεράματά του τ' ἀνηφορικὸ μονοπάτι.

Τὸ δίκτυ ἦταν κατὰ γῆς. Οἱ καλόγεροι, ποὺ θὰ ἐγύριζαν τὴν ἀνέμη, στὴ θέσι τους. Δὲν ἔλειπε παρὰ νὰ φθάσῃ ὁ Σεβασμιώτατος, γιὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμη νὰ γυρίζῃ καὶ νὰ τρίξῃ, τὸ σχοινὶ νὰ μαζεύεται καὶ νὰ σηκώνεται τὸ δίκτυ στὸν ἀνήφορο ἔχοντας μέσα του μία ζωὴ ἑτοιμὴ νὰ χαθῇ, ἂν κοπῇ τὸ σχοινὶ ἢ χαλαρωθῇ ἡ ἀνέμη.

2. Η ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Τέλος ἦλθεν ὁ μητροπολίτης. Ἡ καρδιά μου ἄρχισε νὰ κτυπᾷ τικ - τὰκ με πολλὴ βία. Τὰ ποδάρια μου ἔτρεμαν σὰν νὰ εἶχε γίνει τὸ σῶμά μου δέκα φορές βαρύτερο. Ἐτοιμαζόμουν νὰ παραμερίσω, νὰ κρυφθῶ, νὰ ἐξαφανισθῶ, νὰ φύγω, γιὰ νὰ μὴ μὲ διατάξῃ ὁ μητροπολίτης νὰ μπῶ πρῶτος ἐγὼ στὸ δίκτυ, γιὰτὶ εἶχα μάθει πὼς στὸ ἀνέβασμα τῶν Μετεώρων ἀνεβαίνουν πρῶτα οἱ μικρότεροι στὴν ἡλικία κι ὕστερὰ οἱ μεγαλύτεροι.

Δὲν ἦταν μόνον ὁ φόβος, ποὺ ἤθελα νὰ μὴν ἀνεβῶ πρῶτος, ἀλλὰ γιατί θὰ ἔχανα καὶ τὸ λαμπρὸ θέαμα τοῦ ἀνεβασμοῦ, ποὺ τὸ ἀπολαμβάνουν μόνον ὅσοι μένουν τελευταῖοι. Εἶναι περιττὸ νὰ εἰπῶ πῶς ὁ μητροπολίτης θ' ἀνέβαινε τελευταῖος.

Ἐκεῖ ποὺ εὐρισκόμενους παραμερισμένους καὶ προσπαθοῦσα νὰ μὴ φαίνωμαι, ἀκούω τὴ φωνὴ τοῦ μητροπολίτη :

—Ἐμπρός! μέσα ὁ νεώτερος.

—ὦ, ποὺ νὰ πάρη ἡ ὀργή! εἶπα μέσα μου καὶ μ' ἐπιασε τρεμούλα. Ν' ἀρνηθῶ ; ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Τί νὰ κάμω ; Ἐμπρός γκρεμὸς καὶ πίσω ρέμμα. "Ὁλη ἡ συντροφιά εἶχε τὰ μάτια ἐπάνω μου καρφωμένα. Τέλος ἔκαμα τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία, ἐπροχώρησα λίγα βήματα, ἔκλεισα τὰ μάτια μου καὶ ἐκάθησα μέσα στὸ δίκτυ ὠχρὸς, ἄφωνος, σὰν ν' ἀνέβαινα τὶς βαθμίδες τῆς λαιμητόμου.

"Ὅλο τὸ αἷμά μου ἐκείνη τὴ στιγμὴ εἶχε μαζευθῇ στὴν καρδιά μου. Ἦθελα νὰ φωνάξω, νὰ πεταχθῶ ἔξω ἀπὸ τὸ δίκτυ. Ἀλλὰ τὰ πόδια μου δὲν εἶχαν δύναμι νὰ κινηθοῦν καὶ ἡ φωνή μου ἀπὸ τὸ φόβο μου εἶχε πνιγῇ μέσα στὰ στήθη μου.

"Ἐξαφνα τὸ σχοινὶ ἐτραβήχθηκε ἀπότομα. "Ενοίωσα ἓνα βίαιο τράνταγμα καὶ εὐρέθηκα κρεμασμένος στὸ κενό. "Ἀρχισα νὰ σηκώνωμαι τὸν ἀνήφορο. Πάει πιά! Μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἤμουν πεθαμένος καὶ πῶς εἶχα ἀφήσει τὸ σῶμά μου στὴ γῆ καὶ ἀνέβαινε ἡ ψυχὴ μου στὸν οὐρανὸ μὲ τὴ σκάλα τοῦ Ἰακώβ. "Ὅσο ἀνέβαινα, τόσο ἐμεγάλωνε στὸ πνεῦμά μου ὁ φόβος τοῦ κινδύνου. "Ἀκουα καθαρώτερα τὸ ἀδιάκοπο τρίξιμο τῆς ἀνέμης καὶ τοὺς συντρόφους μου κάτω, ποὺ ἐμιλοῦσαν γιὰ μένα, καὶ μοῦ ἐφαίνετο σὰν νὰ μοῦ ἔψαλλαν τὸν ἐπικήδειο.

Ἡ ἀνέμη ἐξακολουθοῦσε νὰ τρίζει, τὸ σχοινὶ νὰ μαζεύεται, τὸ δίκτυ ν' ἀνεβαίνει καὶ ἐγὼ ἐξακολουθοῦσα τὴν ἐναέριαν πορεία μου στὸν ἀνήφορο. Μέσα στὸ νοῦ μου εἶχε γεννηθῇ ἡ ιδέα πῶς εἶχα πεθάνει καὶ πῶς τὸ σῶμά μου εἶχε μείνει κάτω

στή γῆ καὶ ἡ ψυχὴ μου ἀνέβαινε στὴν οὐράνια κατοικία της, ἀνάμεσα ἀπὸ πλῆθος ἀστεριῶν, ἀστέρι κι αὐτὴ μικροσκοπικό.

Κι ἐνῶ ἔτρεχα, « τράπ » συγκρούομαι μ' ἓνα σκληρὸ σῶμα. Στὴ στιγμὴ ἀνοίγοντας τὰ μάτια μου εἶδα πῶς ἤμουν ἐπάνω στὰ Μετέωρα μέσα στὸ δίκτυ σὰν ψάρι. Πέντε - ἕξι καλόγεροι κατεγίνοντο νὰ μὲ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰ σχοινιά.

Μόλις ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ δίκτυ, ἐκάθισα μία στιγμὴ σ' ἓνα κάθισμα. Πόσο ἀνακουφίσθηκα! Ἐπειτα ἐτράβηξα πρὸς τὸ μοναστήρι ἔχοντας ὁδηγὸ ἓνα καλογεροπαίδι.

Ἡ ψυχὴ μου ἐφούσκωνε μέσα μου κι ἐπαρεκάλεσα τὸ καλογεροπαίδι νὰ μὲ ὁδηγήσῃ στὴν πιὸ ψηλὴ κορυφὴ τοῦ βράχου. Μοῦ ἔδειξε μὲ τὸ χέρι κι ἐτράβηξα ἴσα πάνω.

3. ΤΟ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

Ἐστάθηναι ἐκεῖ σὰ στήλη κι ἔφερα γύρο τὰ μάτια μου. Ἡ ἡμέρα ἦταν ἀσυννέφιαστη, καθάρια, σωστὴ ἀνοιξιάτικη ἡμέρα. Ὁ ἥλιος ἔγερνε πρὸς τὸ βασίλειμά του πίσω ἀπὸ τὰ χιονοσκεπέστα κορφοβούνια τῆς Πίνδου, ποὺ ἐχάνονταν μέσα στὰ οὐράνια ὕψη.

Δυτικὰ ἐξαπλωνόταν ὁ καταπράσινος κάμπος τῶν Τρικάλων. Ἀνατολικά ἀνοίγε ἡ κοιλάδα τοῦ Πηνειοῦ. Μεσημβρινὰ ἐφαινόταν ἡ ὄροσειρά τῶν Ἀγρᾶφων μὲ χιλιάδες γραμμὲς καὶ μυριάδες ὑψώματα, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ στενὰ τῆς Πόρτας καὶ πάει νὰ λούσῃ τὰ πόδια της στὸ Αἰγαῖο. Ἀνατολικά ἀσπρίζαν τὰ Φάρσαλα μὲ τὴ φυσικὴ τους ἀκρόπολι κι ἔδειχναν τὶς μυτερές τους κορυφές τὸ Πήλιο κι ὁ Κίσσαβος, ποὺ ἔφερναν μικρὸ στεφάνι ἀπὸ χιόνι. Ὀρεινὰ ἀπλωνόταν ἡ ὄροσειρά τῶν Χασιῶν.

Ἀπ' αὐτὴ τὴ λαμπρὴ εἰκόνα ἔλειπαν μόνον ὁ Ὀλυμπος καὶ τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν, γιὰ νὰ εἶναι ἀκέραιο στὸ μάτι

τοῦ παρατηρητοῦ τὸ Θεσσαλικὸ πανόραμα, ποὺ τ' ἀγκά-
λιαζε μὲ τὶς χρυσοπόρφυρες ἀκτῖνές του ὁ ἥλιος κι ἔστελνε
ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Πίνδου τὸ πιὸ στερεὸ φίλημα ἐκείνης
τῆς ἡμέρας στὰ κορφοβούνια τῶν Ἀγραφῶν, τῆς Γκούρας,
τοῦ Πηλίου καὶ τοῦ Κισσάβου.

Ὁ πατέρας τῆς ἡμέρας ἀκούμπησε τὸ κάτω του τόξο
στὸ κεφάλι τῆς Πίνδου κι ὅλα τὰ κορφοβούνια ἄρχισαν νὰ
παίρνουν τὰ χρυσοπόρφυρα χρώματα, νὰ ἱσκιάζουν τὰ λακ-
κώματα καὶ νὰ γιγαντεύουν οἱ ἡλιακὲς ἀκτῖνες καὶ οἱ ἱσκιοί.
Τὰ σύννεφα, ποὺ παραστέκονται στὴ δύσι, ἐχρυσώθηκαν
λίγο - λίγο κι ἔγιναν πελώρια χρυσᾶ κομμάτια, σὰν χρυσᾶ
νησιὰ μέσα σὲ ἀργυρᾶ θάλασσα. Κι ὅσο ὁ ἥλιος κατέβαινε
ἀργὰ - ἀργὰ, τόσο τὰ χρώματα στὰ σύννεφα, στὰ κορφοβού-
νια καὶ στὸν οὐρανὸ ἄλλαζαν, ἄλλαζαν. Καὶ τὴ στιγμή, ποὺ
ἔπεσε πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ κι ἄρχισαν νὰ ξεροδιζούν καὶ τὰ
ψηλότερα κορφοβούνια, ἡ ντροπαλὴ Ἑσπέρα ἐπρόβαλε δειλὰ
ν' ἀνάφη πρῶτα ἓνα - ἓνα κι ὕστερα πολλὰ - πολλὰ μαζὶ τὰ
καντήλια τῆς οὐράνιας ἐκκλησίας, γιὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὴν πα-
νέμορφη Νύκτα.

Ἡμποροῦσα νὰ καθήσω ἐκεῖ ὅλη τὴ νύκτα κουβεντιά-
ζοντας μὲ τ' ἀστέρια, ἂν δὲν ἐρχόταν τὸ γνωστὸ καλογεράκι
νὰ μοῦ εἰπῇ :

— Ὅριστε μέσα, σᾶς περιμένουν.

Αὐτὸ μπροστὰ κι ἐγὼ πίσω ἐμπήκαμε στὴν αἴθουσα
τῆς ὑποδοχῆς τοῦ μοναστηρίου, ὅπου ὁ δεσπότης καὶ ἡ ἄλλη
συντροφιά ἔπαιρναν τὸ ὀρεκτικὸ τους κουβεντιάζοντας, ἐνῶ
ὁ περιποιητικὸς ἡγούμενος ἐτοίμαζε τὸ τραπέζι τῶν φαγη-
τοῦ ἐπιστατῶντας ὁ ἴδιος σὲ ὅλα.

29. Ο ΘΕΡΙΣΜΟΣ

"Όλο τὸ χωριὸ βρίσκεται στὰ χωράφια. Στὴ μέση τοῦ χωραφιοῦ ὑψώνεται τὸ μεγάλο δένδρο, ποὺ κάθε πρωὶ δέχεται τὰ σακκίδια μὲ τὸ ψωμί τῶν θεριστῶν καὶ τὰ φλασκιὰ τοῦ νεροῦ.

Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο, ποὺ οἱ ἀκτῖνες του τώρα τὸν Ἰούλιο, τὸν Θεριστὴ, εἶναι φλογερές. Ἡ κάψα, ὅσο προχωρεῖ ἡ μέρα, μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς δουλευτάς.

"Όλος ὁ κάμπος εἶναι ὀλόχρυσος καὶ μόνον τὰ δένδρα πρασινίζουν. Οὔτε ἓνα λουλούδι δὲν ἀπόμεινε πιά. Τώρα, ὅσο εἶναι ἀκόμη πρωί, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυα μὲ τὰ δρέπανά τους, ποὺ μοιάζουν σὰ μισοφέγγαρο.

Σὰν τοὺς στρατιώτας στὴ γραμμὴ, οἱ ζωηρὲς θερίστρες θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἔχουν κατεβασμένο τὸ μαντίλι ὡς τὰ χεῖλη. Σκύβουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοφτερὸ δρεπάνι. Ἀπὸ κοντὰ ἄλλοι ἐργάται μὲ τὰ σπαρτὰ στὸ χέρι. Δένουν σὲ δεμάτια τὰ θερισμένα στάχυα.

Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ στὸ χωράφι, μοιάζουν μὲ νεκρούς, ποὺ σὲ λίγο θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Στὸν ἴσκιο τοῦ δένδρου μαζεύθηκαν τὸ μεσημέρι οἱ θερισταί. Ξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ τὰ φλασκιὰ. Οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου τοῦ κάκου ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

Οἱ θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ θερίστρες εἶναι οἱ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια τους. Καμμιὰ γεωργικὴ δουλειὰ δὲ γίνεται μὲ τόση εὐχαρίστησι.

Γιὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ στὶς χαρμόσυνες ἡμέρες τοῦ θερισμοῦ, πόσες βροχὲς ἔφαγαν τὸν καιρὸ

τῆς σπορᾶς καὶ πόσα καρδιοκτύπια πέρασαν ἀπὸ τὸ πρῶτο φύτρωμα ὡς σήμερα!...

Ἡ τελευταία ὅμως χαρὰ κάνει νὰ λησμονιοῦνται ὅλα τὰ παλιὰ βάσανα.

Τρώγοντας στὸν ἴσκιο τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ καμάρι τὰ δέματα τῶν σταχυῶν σκορπισμένα στὸ χωράφι καὶ συλλογίζονται πὼς σὲ λίγες μέρες θὰ ἀλωνίσουν τὸ σιτάρι, θὰ στείλουν τὸ νέο καρπὸ στὸ γειτονικὸ νερόμυλο καὶ θὰ φάγουν χαρούμενα τὸ πρῶτο ψωμὶ τῆς ἐσοδείας. Πόσο μοσχοβολάει τὸ ψωμὶ αὐτό!

Ὁ ἥλιος ἀργὰ - ἀργὰ γέρνει στὴ δύσι. Εὐχάριστος μπάτης δροσίζει τὴ φλεγόμενη γῆ καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. Ὅλες οἱ οἰκογένειες γέρνουν κοντὰ στὰ δεμάτια, ἔτοιμες νὰ συνεχίσουν τὴ χαρὰν τὸ γλυκὸ θερισμὸ μὲ τὸ πρῶτο τραγούδι τοῦ κορυδαλοῦ.

30. ΕΡΡΙΚΟΣ ΝΤΥΝΑΝ : Ο ΙΔΡΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΘΟΡΟΥ ΣΤΑΤΡΟΥ

Τὸ 1862 ἐκυκλοφόρησε στὴν Εὐρώπῃ ἓνα βιβλίο μὲ τὸν τίτλο « Ἀναμνήσεις ἀπὸ τῆ μάχης τοῦ Σολφερίνο ». Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔγραψε τὸ βιβλίο — ὁ Ἑρρίκος Ντυνάν — δὲν ἦταν στρατιωτικός, ὅπως θὰ ἤμποροῦσε νὰ φαντασθῇ κανεὶς. Ἦταν ἀπλούστατα ἄνθρωπος, μὲ τὴν πιὸ μεγάλη σημασία τῆς λέξεως.

Δὲν ἱστοροῦσε τὸ βιβλίο αὐτὸ τὶς στρατιωτικὲς λεπτομέρειες τῆς μάχης, ἀλλὰ τὸν πόνο, τὴν κακουχία καὶ τὸ μαρτύριο τῶν στρατιωτῶν, ποὺ εἶχαν τραυματισθῇ στὴ μάχη καὶ ἔμεναν ξαπλωμένοι στὴ γῆ ἀβοήθητοι, ἀπροστάτευτοι καὶ ἐγκαταλελειμμένοι. Καὶ μολονότι οἱ στρατιῶτες αὐτοὶ ἀνῆκαν σὲ δύο ἀντίθετες καὶ ἐχθρικὲς παρατάξεις — τῶν Γάλ-

λων καὶ τῶν Ἰταλῶν ἀπὸ τῆ μία καὶ τῶν Αὐστριακῶν ἀπὸ τὴν ἄλλη — τὸ βιβλίον δὲν τοὺς ξεχωρίζει, δὲν τοὺς ἔβλεπε ὡς ἀντιπάλους καὶ ἐχθροὺς μεταξύ τους, ἀλλὰ τοὺς ἀντίκρυζε ὅλους μὲ τὴν ἴδια συμπόνια καὶ ἀγάπη.

Ἔτσι τοὺς εἶχε ἰδῆ καὶ ὁ Ἑρρίκος Ντυνὰν τὴν τραγικὴν ἐκείνη ἐπαύριον τῆς μάχης. Κι ἐνῶ εἶχε φθάσει ἐκεῖ ὡς ἔμπορος καὶ ἐνῶ ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδιοῦ του ἦταν ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν ἐμπορικῶν του συμφερόντων, ἡ γεμάτη ἀπὸ συγκίνησι καρδιά του τὰ παραμέρισε ὅλα καὶ ἐπλημύρισε ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν πάσχοντα συνάνθρωπον. « Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοί. Γιατί νὰ προξενοῦν τόσο πόνον ὁ ἓνας στὸν ἄλλο ; Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε ; ».

Αὐτὴ ἡ κραυγὴ τοῦ πόνου ἀναπήδησε ἀπὸ τῆ ζεστή καὶ τρυφερὴ καρδιά του καὶ ἀπευθύνθηκε στοὺς γυρὸ του ἀνθρώπους. Κι αὐτοί, ἀπλοῖ καὶ ἀγνοὶ ἄνθρωποι τῆς ὑπαίθρου, τὴν ἄκουσαν καὶ τὴν ἔνοιωσαν. Καὶ τρέχοντας δίπλα του ἐργάσθηκαν μαζὶ του ὁλόκληρα ἡμερόνυχτα, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσουν, ν' ἀνακουφίσουν καὶ νὰ ἐνθαρρύνουν τοὺς τραυματισμένους στρατιῶτες.

Ἐκείνη τὴ μεγάλη καὶ ἱερὴ στιγμή, ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε τὸ καθῆκόν του ἀπέναντι στὸν ἀδελφὸ του, ἐμπῆκε τὸ πρῶτον θεμέλιον γιὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ. Ἐπάνω ἀπὸ τὸ αἵματοβαμμένο ἐκεῖνο πεδίο τῆς μάχης εἶχε πνεύσει τὴν εὐλογημένη ἐκείνη ὥρα τὸ θεῖον πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ποὺ εἶχε ἐμπνεύσει τρία χρόνια ἀργότερα τὸ βιβλίον τοῦ Ἑρρίκου Ντυνὰν « Ἀναμνήσεις ἀπὸ τῆς μάχης τοῦ Σολφερίνο », τὸ ἴδιον πνεῦμα ὡδηγοῦσε ἔπειτα ὅλες τὶς σκέψεις καὶ τὶς ἐνέργειάς του, ὅλα τὰ βήματα τῆς ζωῆς του. Διέθετε μὲ ἀπέραντη ἀφοσίωσιν καὶ πίστιν, μὲ ἀνεξάντλητὴ αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοθυσίαν ὅλες τὶς πνευματικὰς καὶ ψυχικὰς δυνάμεις του,

ακόμη κι όλη τήν περιουσία του, για να κηρύξει τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἀνθρώπινης ἀλληλεγγύης.

Οἱ ἄνθρωποι τὸν ἀγνοοῦσαν, τὸν παρεξήγοῦσαν, τὸν περιγελοῦσαν. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἔμεινε πιστὰ προσηλωμένος στὸ μεγάλο ἀνθρωπιστικὸ καθήκον του. Κι οὔτε ἡ κακουχία οὔτε ἡ πτώχεια οὔτε ἡ πείνα ἤμπόρεσαν νὰ τοῦ μαράνουν τὸ ζῆλο καὶ τὴν πίστι στὴν ὑψηλὴ ἀποστολὴ του.

Κι ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὸ ἔργο του. Καὶ στὸ τέλος εἶχε τὴ μεγάλη ἱκανοποίησι νὰ τὸ ἰδῇ νὰ πραγματοποιεῖται καὶ νὰ καρποφορῇ.

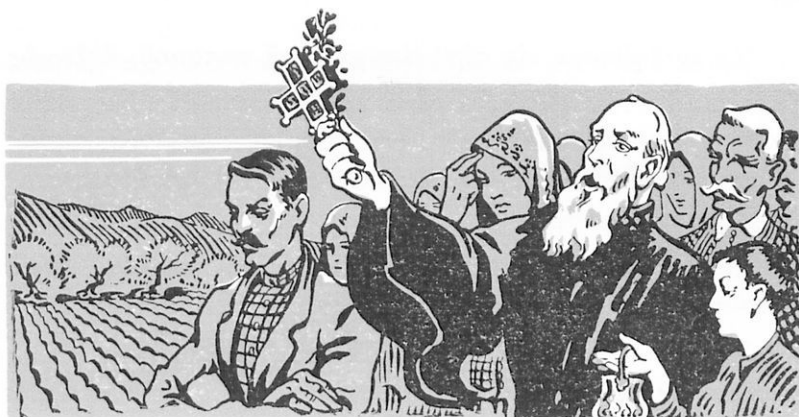
Ἡ πρώτη ἐκείνη πρόχειρη, ἀλλὰ καὶ τόσο αὐθόρμητη καὶ συγκινητικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἀνθρώπινης συμπόνιας, ποὺ εἶχε παρουσιασθῇ τότε κοντὰ στὸ Σολφερίνο, ἐπῆρε ἀργότερα, τὸ 1864, τὴ συγκεκριμένη μορφή τῆς συνθήκης τῆς Γενεύης γιὰ τὴν προστασία καὶ τὴν περίθαλψι τῶν τραυματιῶν κι ἀσθενῶν τοῦ πολέμου. Κι ἔπειτα ἀπὸ χρόνια ἔγινε ἡ πολὺπλευρὴ ὀργάνωσι τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ποὺ, ἀγκαλιάζοντας ὁλόκληρο τὸν κόσμο, ἀγωνίζεται μὲ θαυμαστὴ ἀποτελεσματικότητά ἐναντίον κάθε ἀνθρώπινης δυστυχίας κι ἀνάγκης.

Τὸ 1901, ὅταν πιά ὁ μεγάλος Ἑρρίκος Ντυνὰν ἐζοῦσε πάοτραβηγμένος στὸ ἥσυχο χωριὸ Χάϋδεν, ἐτιμῆθηκε μὲ τὸ παγκόσμιο βραβεῖο Νόμπελ. Ἄλλ' ἡ ἀνθρωπότης τοῦ εἶχε δώσει κάτι πολὺ μεγαλύτερο καὶ πολυτιμώτερο ἀπὸ τὸ βραβεῖο· τοῦ εἶχε δώσει τὴν ἀναγνώρισι, τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη της καὶ τὸν εἶχεν ἀνακηρύξει ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους εὐεργέτες της.

Εἰς τὴν χώρα μας ὑφίσταται ἡ Ἐρυθρὰ Ἡμισέληνος, ἡ ὁποία ἐργάζεται δραστηρίως καὶ παρέχει πολλὰς ὑπηρεσίας. Τελευταίως ἔσπευσε καὶ εἰς βοήθειαν τῶν σεισμοπλήκτων τῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

31. ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

Ὁ ἁγίαςμὸς τῶν ὑδάτων Ὁ παπα-Χαράλαμπος μὲ τὰ ἀσημένια μαλλιά καὶ γένεια καὶ τὸ σεβάσμιον πρόσωπον εἶχε τελέσει εὐλαβῶς τὴν λειτουργίαν τῶν Φώτων. Εἶχεν ἀγιάσει μὲ τὸν Σταυρὸν τὸ ὕδωρ καὶ μὲ αὐτὸ τὸ ποίμνιόν του.

Ἡ λειτουργία εἶχε πλέον τελειώσει, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ ἀγαθοῦ ἱερέως δὲν εἶχεν ἀκόμη λήξει. Ἐπρεπε νὰ φέρῃ εἰς τέλος καὶ μίαν ἄλλην ἱερὰν συνήθειαν τοῦ τόπου : Νὰ ἀγιάσῃ τὰ νερά καὶ τὰ κτήματα.

Μὲ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ βιβλίον τῶν εὐχῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐξεκίνησε διὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν τοῦ χωρίου· ἐκύλιε τὰ ἥσυχὰ νερά του ὅχι καὶ πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Τὸν ἠκολούθησαν ὅλοι οἱ ἐκκλησιαζόμενοι. Ἄν κανεῖς καθυστερημένος δι' οἰονδήποτε λόγον εὐρίσκετο εἰς τὸν δρόμον, ἠκολούθει κι ἐκεῖνος σταυροκοπούμενος.

Ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνυψωθῇ ἄρκετὰ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶχε διαλύσει τὴν πρωϊνὴν ὁμίχλην. Ἡ ἡμέρα, ἂν καὶ ἦτο ἡ καρδιά τοῦ χειμῶνος, ἦτο γλυκυτάτη ὥς ἡμέρα ἀνοιξέως.

“Όταν ἔφθασαν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ, ὁ ἱερεὺς κατέβη τὴν μαλακὴν ὄχθην ἕως τὰ καθαρὰ νερά του. Ἀφῆ-
ρεσε τὸ καλυμμαύχιόν του, ἐστράφη πρὸς ἀνατολὰς προσ-
βλέπων τὰ οὐράνια, ἔκαμε τὸν σταυρόν του καὶ ἤρχισε τὴν
εὐχὴν :

*Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα Σου καὶ οὐδεὶς λόγος
ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων Σου . . .*

Ἐπειτα ἔσκυψε καὶ ἡγίασε διὰ τοῦ σταυροῦ τρεῖς φορὰς
τὰ κρυστάλλινα ἐκεῖνα νερά ψάλλων :

Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου Σου, Κύριε . . .

Οἱ χωρικοὶ ἀπὸ τὰς δύο ὄχθας μὲ τὰ ἐορτάσιμά των ἐνδύ-
ματα, ἔκαμαν καὶ ἐκεῖνοι τὸν σταυρόν των καὶ συνώδευσαν
σιγὰ - σιγὰ τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας . . .

Ὁ ἱερεὺς, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸν ἀγιασμόν τῶν ὑδάτων,
ἀνέβη εἰς τὴν ὄχθην. Ἀπὸ ἓν μικρὸν ὕψωμα αὐτῆς ἐστράφη
πρὸς τοὺς χριστιανούς, ἔφερεν εἰς τὴν μνήμην του τὰ ὀλίγα
γράμματά του — εἶχε τελειώσει τὴν Β' τάξιν τοῦ τετρατα-
ξίου γυμνασίου — καὶ εἶπεν :

— Ἀδελφοὶ Χριστιανοί, ὥσάν σήμερα ὁ ἐρημίτης Ἰωάννης
μὲ χέρια, ποὺ ἔτρεμαν ἀπὸ φόβον καὶ συγκίνησιν, ἐβάπτισε
τὸν Χριστὸν εἰς τὰ νερά τοῦ Ἰορδάνου.

Ποιὸς Χριστιανὸς δὲν ἐνθυμεῖται τὸ θαῦμα! Τὰ νερά
τοῦ ποταμοῦ ἥλλαξαν τὸ ρεῦμά των καὶ ἐγύρισαν πρὸς τὰ ὀπί-
σω, ὅταν εἶδαν νὰ εἰσέρχεται εἰς αὐτὰ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ μὲ
σῶμα ἀνθρώπινον. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καταβαίνει ἀπὸ τὸν
οὐρανὸν ὥσάν λευκὴ περιστέρα καὶ πτερυγίζει γῦρο καὶ ἐπάνω
ἀπὸ τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου . . .

Ἡ ἐκκλησία μας εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου βα-
πτίσματος ἀγιάζει σήμερα μὲ τὸν σταυρόν τὴν θάλασσαν,

τὰς λίμνας, τὰ ποτάμια, τὰ πηγάδια· τὰ ἀγιάζει ὅλα. Μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὰ νερά γίνονται λουτρὰ ἱαματικά, ποὺ μᾶς καθαρίζουν ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας. Τὰ οὐράνια εὐλογοῦν ἀκόμη σήμερα τὰ σπαρτά μας, τὰ δένδρα μας, τὰ ἀμπέλια μας . . .

Τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ παπα - Χαράλαμπος δὲν ἦτο ἓνας ταπεινὸς ἄνθρωπος· ἦτο ἐμπνευσμένος προφήτης, ὁ ὁποῖος ἔδινε κάτι ἀπὸ τῆ ἰδικῆν του πίστιν, ποὺ ἐξωογόνησε τὴν ψυχὴν τοῦ ποιμνίου του.

Ἀ γ ι α σ μ ὸ ς τ ὼ ν κ τ η μ ᾶ τ ὼ ν Τὸ ἔργον τοῦ ἱερέως δὲν ἐτελείωσεν οὔτε ἐδῶ. Ἀκολουθοῦμενος τώρα ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν οἰκογενειῶν, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, κι ἀπ' ὅσους ἤθελον ἐσυνέχισε τὴν πορείαν του.

Ἐφθασαν εἰς τὸ μέσον τῶν σταφιδοκτημάτων. Ἐκεῖ ἐστάθη. Μὲ τὸ βλέμμα του ἐνηγκαλίσθη ὅλην ἐκείνην τὴν πεδινὴν ἔκτασιν κι ἔπειτα μὲ κλώνους βασιλικοῦ ἐσκόρπισεν ἀπὸ τὸ γεμᾶτον μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ χάλκινον δοχεῖον ρανίδας δεξιὰ - ἀριστερά, ἄνω καὶ κάτω. Ἀπὸ τὰ χεῖλη του ἀνέβαινε θερμὴ αὐτοσχέδιος προσευχὴ πρὸς τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ πολλοὺς καρπούς . . .

Ἀφοῦ ἔγινεν ὁ ἀγιασμὸς τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν σταφίδων, ὁ ἱερεὺς μὲ τὴν ἀκολουθίαν του ἐσυνέχισε τὸν δρόμον του. Ἐφθασαν τέλος εἰς τοὺς ἀγρούς, ποὺ ἀπλώνονται ἐπάνω εἰς κυματιστοὺς λόφους.

Ὡ, τὸν ἀπλοῖκὸν καὶ θεοσεβέστατον παπα - Χαράλαμπον! Ἀσκεπὴς, εὐθυτενὴς, σεβάσμιος ἀνέπεμψε μὲ γλυκεῖαν φωνὴν κι ἐδῶ τὰς ὀλίγας καὶ ὠραίας εὐχὰς του καὶ ἠὐλόγησε καὶ ἡρίασε τὰ σπαρτά. Οἱ χωρικοὶ μὲ κατάνυξιν καὶ σιωπὴν παρηκολούθησαν τὸν ἀγιασμὸν τῶν ἀγρῶν των.

Τὰ φυλλaráκια τοῦ πρωῒμου σίτου ἐδέχθησαν μὲ εὐγνωμοσύνην τὴν ἡγιασμένην δρόσον· καὶ ὁ ἄνεμος ἔλαφρὸς τὰ·

ἔκλινε ταπεινὰ πρὸς τὴν γῆν, ὥς νὰ προσεκύνουν ἐκείνην τὴν στιγμήν τὴν χάριν τοῦ ἁγιάσματος.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἀνέβαινον ὑψηλὰ πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ πρῶινά κελαδήματα τῶν κορυθαλλῶν, ὡς εὐχαριστήριος ὕμνος ὅλης τῆς πλάσεως πρὸς τὸν Δημιουργὸν καὶ Πλάστην αὐτῆς.

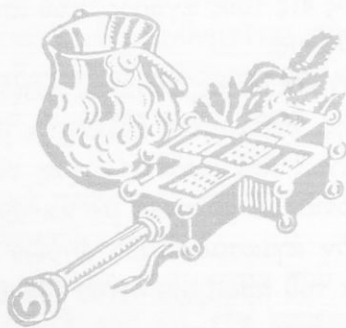
— Καλὴ 'σοδειά, χωριανοί! Καὶ τοῦ χρόνου! Ἡὐχήθη, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ ἔργον του, ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς.

— Εὐχαριστοῦμε, παππούλη! Νὰ χαίρεςσαι τὴν ἱερωσύνη σου! Ἀπήντησαν οἱ χωρικοί.

Ἐπειτα ἐφίλησαν τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν δεξιὰν τοῦ ἱερέως καὶ ἔχοντες αὐτὸν εἰς τὸ μέσον ἐπέστρεψαν εὐχαριστημένοι καὶ χαίροντες εἰς τὸ χωρίον των. Ἡ γῆ των, ποῦ εἶχον κληρονομήσει ἀπὸ πατέρα πρὸς πάππον, εἶχεν εὐλογηθῇ ἄλλην μίαν φοράν.

Γεμᾶτοι τώρα ἐλπίδας θὰ συνεχίσουν μὲ νέας δυνάμεις καὶ θάρρος τὸν σκληρόν, ἀλλ' εὐλογημένον ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

N. A. Κοντόπουλος

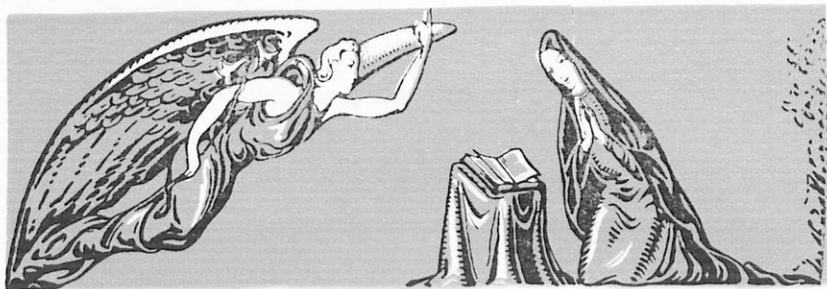
32. ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

Θεοφάνεια. Ὁ Οὐρανὸς πανηγυρίζει.
Ἐν' ἄσπρο περιστέρι φεύγει ἅπανου.
Μ' ἓνα κλωνὶ ὁ παπᾶς δενδρολιβάνου
μ' ἁγιασμὸ τὸ γρασίδι του ραντίζει.

Ἡ δέησι, κρίνος μέσα του, κι ἀνθίζει
γιὰ τὸ δικό του τὸ ψωμί, γιὰ τοῦ ζητιάνου.
Τὰ μυστικά τὰ λόγια μουρμουρίζει,
ποὺ λένε γιὰ τὸ θάμμα τοῦ Ἰορδάνου...

« Ἑλληνίδες ποιήτριες »
Ἄθ. Ταρσούλη

Αἰμ. Δάφνη

33. Η ΜΕΓΑΛΟΧΑΡΗ

Ὁ γαλανὸς μικρὸς λιμὴν τῆς Τήνου, ἡμικύκλιον ἀπὸ λευκοῦς οἰκίσκους, στρογγυλὰς καμάρας καὶ μικρὰν προκυμαίαν, ὅπου τὸ κύμα κτυπᾷ, μὲ μεταλλικὸν ἤχον τὰ ἀσματάκια του, εἶναι γεμᾶτος θόρυβον, κίνησιν, ζωήν.

Θαλαμηγοί, ἐμπορικὰ ἀτμόπλοια, ιστιοφόρα ἀπὸ κάθε γωνίαν ἀπλώνουν σήμερον μὲ ὅλην τὴν εὐλάβειαν τῆς ψυχῆς των τὴν σημαίαν των.

Ἀτμόπλοια ὑπερπλήρη, μερικὰ κλίνοντα εἰς τὸ πλευρὸν ἀπὸ τὸ βάρος, φθάνουν τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὅλα ἀνεμίζοντα σειρὰς πολυχρῶμων σημαίων, γεμίζοντα τὸν ἀέρα μὲ σφυρίγματα καὶ μουσικάς.

Ἐξω ἄλλα ιστιοφόρα λοξοδρομοῦν, διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν λιμένα, ἄλλα μὲ ὀξὺν τριγμὸν ἐτοιμάζονται νὰ ἀγκυροβολήσουν, πάντοτε δὲ νέα ιστία προβάλλουν εἰς τὸν ὀρίζοντα ἕως κάτω, ὅπου γαλανίζουν τὰ βουνὰ τῶν γύρω νήσων.

Δύο φορές τὸ ἔτος, Δεκαπενταύγουστον καὶ Εὐαγγελισμού, ἡ Τήνος παρουσιάζει θέαμα γραφικὸν καὶ ἀξιοπεριεργον. Δύο φορές τὸ ἔτος ἀπὸ κάθε γωνίαν σειραὶ ὁλόκληροι ιστιοφόρων ἐτοιμάζουν τὰ ιστία των καὶ χιλιάδες προσκυ-

νητῶν συρρέουν, ὅπως συνέρρεον ἄλλοτε εἰς τὴν γειτονικὴν Δῆλῶν, διὰ τὰ προσκυνήσουν τὴν Παρθένον καὶ τὰ φέρουν τὰ δῶρά των, ἀφιερῶματα εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστιῶν.

Κι ἡ συρροὴ κατ' ἔτος αὐξάνει. Οἱ ξένοι πάντοτε ἔρχονται περισσότεροι, ἡ πανήγυρις γίνεται μεγαλοπρεπεστέρα, ἀφορμὴ συγκεντρώσεως κόσμου, ἑορτὴ διὰ τοὺς κατοίκους.

Εἶναι ἡ ἑορτὴ τῆς Παρθένου!

Ἡ τρυφερώτερα τῶν ἑορτῶν, ὅσας ποτὲ ἄνθρωποι ἐώρτασαν κλίνοντες τὰς καρδίας πρὸ τῆς Παρθένου καὶ ζητοῦντες εἰς τοὺς ἀχράντους πόδας τῆς παραμυθίαν καὶ καταφυγὴν . . .

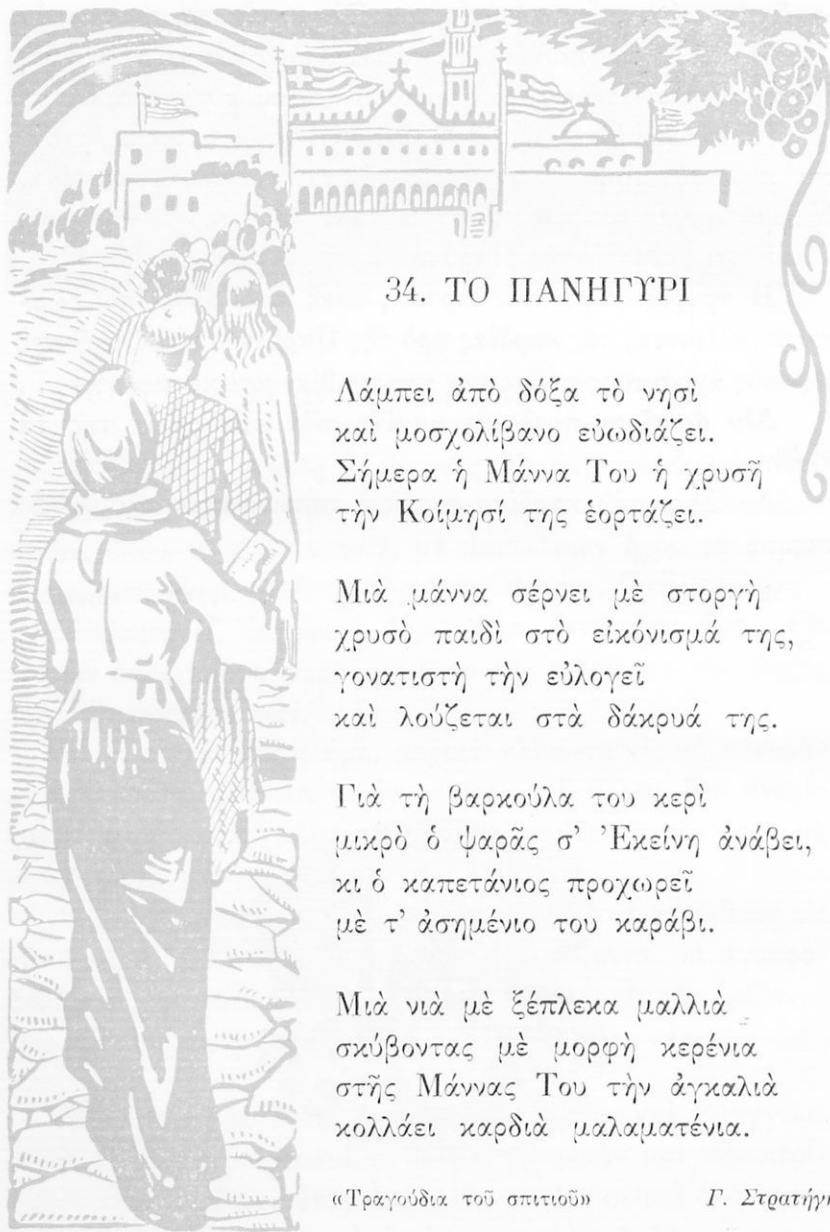
Δὲν ἀρνεῖται ποτὲ εἰς κανένα τῶν οἰκτιρμῶν τῆς τὰ πλήθη . . .

Ἀνοίξατε τὰς καρδίας σας καὶ ταπεινώσατε τὰς ψυχὰς σας.

« Μεγαλόχαρη »

Ἄγγελος Τανάγρας

34. ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ

Λάμπει από δόξα τὸ νησί
καὶ μοσχολίβανο εὐωδιάζει.
Σήμερα ἡ Μάννα Του ἡ χρυσῇ
τὴν Κοίμησί της ἐορτάζει.

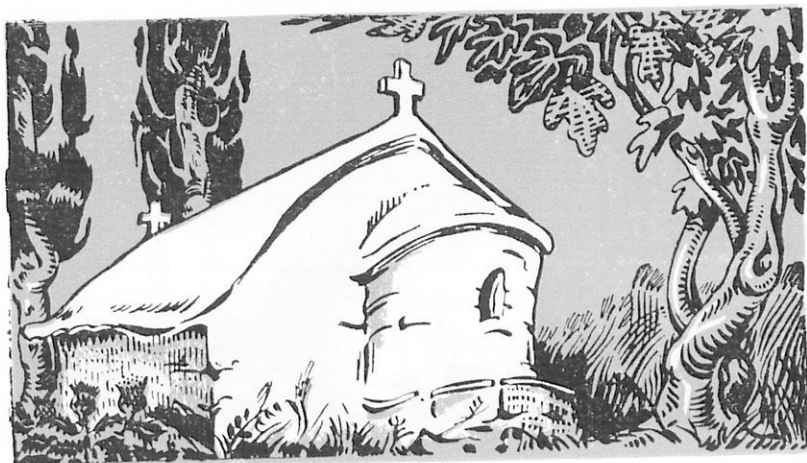
Μιά μάννα σέρνει μὲ στοργή
χρυσὸ παιδὶ στὸ εἰκόνισμά της,
γονατιστὴ τὴν εὐλογεῖ
καὶ λούζεται στὰ δάκρυά της.

Γιὰ τὴ βαρκούλα του κερί
μικρὸ ὁ ψαρθς σ' Ἐκεῖνη ἀνάβει,
κι ὁ καπετάνιος προχωρεῖ
μὲ τ' ἀσημένιο του καράβι.

Μιά νιά μὲ ξέπλεκα μαλλιά
σκύβοντας μὲ μορφὴ κερένια
στῆς Μάννας Του τὴν ἀγκαλιά
κολλάει καρδιά μαλαματένια.

«Τραγούδια τοῦ σπιτιοῦ»

Γ. Στρατήγης

35. Α·Τ· - ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Στὸ χωριό μας, ποὺ δὲν εἶναι κι' ὁμορφότερο στὴν πλάσι,
μας ἀφῆκαν οἱ γονεῖς μας μιὰ γερόντισσα ἐκκλησιά.
Δὲν τῆς ἔχομε φτιασμένο μαρμαρένιο εἰκονοστάσι,
τὰ καντήλια τῆς δὲν εἶναι κρυσταλλένια καὶ χρυσᾶ.

Πτωχικά ντυμένους ἔχει καὶ τοὺς γέρους τῆς παπᾶδες,
ταπεινοὶ κι οἱ δυό τῆς ψάλτες εἶναι πάντα ἐργατικοί.
Στὰ μανάλια τῆς μεγάλες δὲν ἀνάβουμε λαμπάδες,
στὸν Ἀφέντη Ἀϊ - Δημήτρη τὸ μικρὸ κεράκι ἀρκεῖ.

Κι ὅμως στὸ μικρὸ τῆς χώρο, ποὺ ὅλους κι ὅλους δὲ μάς πιάνει,
τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαλεῖο τὸ αἰσθανόμαστε τρανό.
Πουθενὰ πιὸ μυρωμένο δὲν καπνίζει τὸ λιβάνι,
πουθενὰ τὸ καντηλάκι δὲν σπιθάει πιὸ φωτεινό!

« Πρωινὸ Ξεκίνημα »

Γεώργιος Ἀθάνας

36. ΠΑΣΧΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΚΙΑΘΟΝ

Ποτέ δὲν θὰ τὸ λησμονήσω! Καὶ μόνον ἡ ἀνάμνησίς του μὲ γοητεύει καὶ τώρα ἀκόμη. Τί εὐμορφον Πάσχα! Νομίζω ὅτι ἔκτοτε δὲν εἶδα πλέον τοιοῦτο φαιδρὸν, τοιοῦτο μελωδικὸν καὶ εὐῶδες Πάσχα. "Ολοὶ ἐγελοῦσαν ὡς μικρὰ ἄθῳα παιδιά, ὅλα ἐμοσχοβολοῦσαν εἰς τὴν μικρὰν ἐκείνην νῆσον, ὅλα ἦσαν λαμπροφορεμένα. Τὰ περισσότερα παιδιά εἶχον φορέσει καινουργῇ ὑποδήματα κι ἔκαμνον κρότον καὶ κρότον ἐπάνω εἰς τὰς πλάκας τῆς ἐκκλησίας.

Τί εὐμορφον Πάσχα! Τὴν ψαλμωδίαν του, μοῦ φαίνεται, δὲν τὴν ἤκουσα πλέον. Ἴσως συνετέλεσε καὶ ἡ ἔκτακτος δροσερὰ ἀνοιξίς τοῦ ἔτους ἐκείνου τοῦ ἀλησμονήτου. Τὰ ἀηδόνια εἶχον ἔλθει τόσον ἐγγὺς εἰς τὴν κωμόπολιν, ὥστε μερικὰ ἀφόβως εἰσέδυσαν καὶ εἰς τὸ πυκνὸν τοῦ ναύσκου κηπάριον καὶ συνώδευον καὶ ἐκεῖνα μὲ τὴν μαγευτικὴν μελωδίαν των τὸ γλυκύτατον « Χριστὸς ἀνέστη ».

Τὸ καὲν θυμίαμα ὑπάρχουν στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας

νομίζω ὅτι τὸ αἰσθάνομαι ἀκόμῃ. "Ἐλεγον πὼς ἦτο θυμίαμα ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Ἀνναν, μονὴν τοῦ Ἀθωνος, γνωστὴν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἐρημιτῶν αὐτῆς. Ἀλλ' ἴσως καὶ τὰ πάμπολλα τριαντάφυλλα τοῦ κηπαρίου τῆς ἐκκλησίας προσέφερον καὶ αὐτὰ τὸ ἄρωμά των τὸ μεθυστικόν. Καὶ ἦσαν τόσα πολλὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο! Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ μπαρμπα - Κώστας ὁ Ὀλλανδέζος τὰ ἔκοπτε καὶ τὰ ἐμοίραζε καθ' ἐκάστην εἰς τὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς, διὰ νὰ μὴ φωνάζουν εἰς τὰ τρελλὰ παιγνίδια των εἰς τὴν μικρὰν πλατεῖαν τοῦ ναοῦ καὶ διακόπτουν τὸν ἑσπερινὸν τοῦ γέροντος παπα - Οἰκονόμου.

Ὁ λαμπρὸς στολισμὸς τοῦ Πάσχα, ὁ κατὰ τὴν συνήθειαν γινόμενος ὑπὸ τῶν νυμφῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου, παραμένει ἀκόμῃ βαθύτατα εἰς τὴν μνήμην μου μετὰ τὰ ζωηρὰ χρώματά του, ὡς νὰ ἐξωγραφίσθησαν ἔκτοτε εἰς τὴν φαντασίαν μου μετὰ ὅλην τὴν λάμψιν καλλιτεχνικῆς εἰκόνος ἀγιογράφου. Ἐτυχε τὸ ἔτος ἐκεῖνο νὰ τελεσθοῦν καὶ πολλοὶ γάμοι καί, τὸ σημαντικώτερον, ἔτυχε τὸ ἔτος ἐκεῖνο νὰ ἐργασθοῦν οἱ ναυτικοί μας, ὅσον σπανίως συμβαίνει. Ὡς ἐκ τούτου εἶχε συναχθῇ εἰς τὴν μικρὰν νῆσον ἀρκετὸν χρῆμα, τὸ ὁποῖον, ὅπου ὑπάρχει, παρακολουθεῖται μετὰ χαρὰν καὶ μετὰ λάμψιν.

"Ω, τί Πάσχα ἐκεῖνο! Συνεφώνει μαζί μου καὶ ὁ γέρον ἱερεὺς Οἰκονόμος καὶ μοῦ ἔλεγε μετὰ ταῦτα καὶ ἐκεῖνος : — Τί Πάσχα ἐκεῖνο, παιδί μου! Ἐχεις δίκαιον.

Καὶ ἔλαμπον ἀπὸ χαρὰν γεμᾶτοι οἱ ὀφθαλμοί του, ὡς λάμπει τὸ καθαρὸν ποτήριον ἀπέναντι τοῦ φωτός.

Γλυκοχαράζει πλέον. Ροδίζει εὐμορφα ἡ αὐγὴ προσπαθοῦσα νὰ διασπάσῃ τῆς νυκτὸς τὴν μαύρην καλύπτραν, ἢ ἡ ὁποία ἀπλοῦται ἀκόμῃ εἰς τὸ μικρὸν χωρίον μου καὶ εἰς τὸν εὐμορφον λιμένα του, τοῦ ὁποίου τὰ νερὰ ἀκίνητα ἡσυχάζουν εἰς τὴν σιωπηλὴν γαλήνην τῆς νυκτός. Οὔτε ὁ φλοῦ-

σβος ὁ μελωδικὸς ἀκούεται εἰς τὴν ἄμμον κάτω. Τὰ ἄστρα τρέμουν παιγνιώδη εἰς τὸ στερέωμα, ὡς νὰ τὰ ἐξήγειρον τώρα ἐκ τοῦ βαθέος ὕπνου αἱ πρῶται ἀκτῖνες τῆς αὐγῆς. Δύο γλυκόλαλοι ἀηδόνες κελαδοῦν τὸ ἐωθινὸν εἰς τὸ κηπάριον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀναδίδεται εὐωδία μεθυστικῇ ἀρωμάτων.

Ὁ ἀναστάσιμος ὕμνος ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀναμέλπεται τόσον περιπαθῶς καὶ τόσον γοητευτικῶς, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ παρατεταγμένοι ἔξω εἰς τὴν πλατεῖαν ναῦται διὰ νὰ πυροβολοῦν λησιμονοῦν τὸ χαρμόσυνον ἔθιμον παρασυρόμενοι ἀπὸ τῆς γλυκείας ψαλμωδίας τὸν ἀντίλαλον. Μέσα εἰς τοὺς χοροὺς εἶχον καταλάβει τὰ στασίδια τῶν ὅλοι οἱ προύχοντες ἔνθεν καὶ ἔνθεν φοροῦντες τὰ καλά των καὶ κρατοῦντες τὰς λαμπάδας των.

Σεμνὴ εἰς ὅλην τὴν ἀπλότητα αὐτῆς ἡ παράταξις. Ὅπισθεν δὲ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ οἱ νησιῶται ὅλοι, ναυτικοὶ καὶ γεωργοί, ἀνάμεικτοι. Καὶ πρὸς τούτοις τὰ παιδιά, καθένα μὲ τὸ κόκκινον αὐγὸν εἰς χεῖρας, γεμᾶτα χαράν.

Μετ' ὀλίγον ρεῦμα φωτὸς ἐξεχύθη εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ ἔλαβε διαφόρους διευθύνσεις ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πολίχνης. Ἐληξεν ἡ λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως καὶ οἱ πιστοὶ νησιῶται κρατοῦντες ἀναμμένην τὴν λαμπάδα τοῦ Πάσχα μετέβαινον μὲ ἀγαλλίασιν εἰς τοὺς οἴκους των νὰ φέρουν εἰς αὐτοὺς τὸ φῶς, τὴν χαράν, τὴν Ἀνάστασιν. Καὶ ἠκούοντο ζωηρῶς καὶ χαρμωδῶς διασταυρούμεναι αἱ εὐχαί :

— Χριστὸς ἀνέστη !

— Ἀληθῶς ἀνέστη !

Κατόπιν ὅλον ἐκεῖνο τὸ Ἀναστάσιμον φῶς, ὅλη ἐκεῖνη ἡ χαρὰ διεσπάρη μέσα εἰς τοὺς οἰκίσκους τῆς μικρᾶς πολίχνης, ἕκαστος τῶν ὁποίων μετεβλήθη εἰς ναὸν ἐορτάζοντα. Καὶ τὸ ἀχόρταστον Πασχάλιον ᾄσμα ἐψάλλετο ὑπὸ τὸ τσούγκρισμα τῶν αὐγῶν καὶ τὴν ἀνέκφραστον χαράν τῶν παι-

διῶν, τὰ ὅποῖα ἡγγρύπνησαν πρώτην φοράν διὰ τὴν γλυκυ-
τάτην αὐτὴν ἀπόλαυσιν, τὴν στιλπνὴν χαρὰν ὥς τὸ στιλπνὸν
κέλυφος τοῦ πασχάλينوῦ αὐγοῦ.

« Διηγῆματα » Τόμος Β'

Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης

37. ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Χριστὸς ἀνέστη! Ἀνοίγουν
καὶ ὕμνολογοῦν τὰ χεῖλη.
Ἐχθροὶ καὶ φίλοι σμίγουν
καὶ γίνοντ' ὅλοι φίλοι.
Χριστὸς στὸ θρόνο ἀνέβη
κι ἀγάπη βασιλεύει !

Ὁ Θάνατος ἐχάθη,
ὁ Ἄδης ἐνικήθη,
ἀφάνισε τὰ πάθη
κι ἐνδόξως ἀνεστήθη
ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου,
ὁ Πλάστης καὶ Θεός μου.

Ἡμέρα δοξασμένη,
χαρμόσυνη, μεγάλη !
Ἡ φύσις ἀνθισμένη
« Χριστὸς ἀνέστη ! » ψάλλει.
Κώδων χαρᾶς σημαίνει . . .
Χαρῆτε, λυπημένοι !

Τὸ μέγα Πάσχα σπέρνει
παντοῦ χαρὲς κι ἐλπίδες,
κόκκιν' αὐγὰ μᾶς φέρνει
κι ὁλόχρυσες λαμπάδες
καὶ ὕμνους καὶ τραγούδια.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

Εἰς τὰς 23 Ἀπριλίου τοῦ 1920, ἐπὶ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπροσίτου βράχου τῆς Ἀγκύρας ἰδρῦθη τὸ Νέον Κράτος. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀτενίσωμεν ἀπὸ τοῦ 1920 πρὸς τὴν Νέαν Τουρκίαν χωρὶς νὰ αἰσθανθῶμεν ἱλιγγον. Ὁ ἐχθρὸς τότε δὲν εὐρίσκετο μόνον εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ πυρός. Εἶχε φθάσει εἰς τὰ ὕψισθεν τῆς Ἀγκύρας, εἶχεν εἰσχωρήσει εἰς τὰς πεδιάδας, εἰς τοὺς δρόμους, εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία. Ἡμεῖς οὔτε τὸν ἐχθρὸν οὔτε τὰς προθέσεις του ἐγνωρίζομεν. Ἐπρεπε νὰ πολεμήσωμεν σκληρῶς, βῆμα πρὸς βῆμα, διὰ νὰ ἀπελευθερώσωμεν ὅλα τὰ ἐδάφη μας. Τότε θὰ εἴχομεν ἐκτελέσει μόνον ἓν ἐκ τῶν καθηκόντων μας. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἔπρεπε νὰ ἀνοικοδομήσωμεν τὴν πατρίδα μας μέχρι τοῦ τελευταίου χωρίου.

Τὸ Ὀθωμανικὸν Θησαυροφυλάκιον ἀπεμύζησεν ἐπὶ αἰῶνας τὴν Σταμπούλ καὶ τὴν ἐγκατέλειψεν ἐρειπωμένην καὶ εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Ἡ Ἀνατολὴ διήγνυσε τὸν 19ον καὶ 20ὸν αἰῶνα, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀτμὸν καὶ τὸν ἡλεκτρισμόν. Ἡ λέξις « τεχνικὴ » ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ γνωστὴ μὲ τὸ Νέον Κράτος.

Οἱ μαχηταὶ τοῦ Νέου Κράτους δὲν ἀπεθαρρύνθησαν ἀπὸ τὰς δυσκόλους φάσεις τοῦ ἀγῶνος. Ἐγνωρίζον καλῶς ὅτι χωρὶς τὰς δοκιμασίας αὐτὰς ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐλευθερίαν καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας.

Ὅλα τὰ ἀκατόρθωτα ὑπεχώρησαν, ὅπως ὑπεχώρησε καὶ ὁ ἀπρόσιτος καὶ σκληρὸς βράχος τῆς Ἀγκύρας. Τὸ ἐγκαταλειμμένον καὶ ἄγονον ἔδαφος τῶρα μᾶς μειδιᾷ διὰ τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ἀρωμάτων ἐνὸς ἐαρινοῦ ὀνείρου.

Ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ

39. ΣΕΜΕΡΚΑΝΔΗ

Ἡ Σεμερκάνδη, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μεγαλυτέρα πόλις τοῦ Τουρκιστάν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Τιμούρ ἐπωνομάζετο « ἡ Ρώμη τῆς Ἀνατολῆς ». Ἴσως καμμία ἄλλη πόλις ἐν τῇ ἱστορίᾳ δὲν δύναται νὰ παραβληθῇ ὡς πρὸς τὴν ὠραιότητα μὲ τὴν Σεμερκάνδην τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τὸ κυριώτερον στόλισμά της ἦσαν οἱ θαυμάσιοι κῆποι της. Ὅλαι αἱ ὁδοί της εἶχον δενδροστοιχίας, ὅλαι αἱ οἰκίαι της περιεβάλλοντο ἀπὸ ὠραίους κήπους, πλήρεις ἀνθέων καὶ καρποφόρων δένδρων.

Τὸ ζωηρὸν πράσινον τῆς πόλεως, κειμένης ἐν τῷ μέσῳ περιοχῆς κατακαιομένης ὑπὸ τῶν φλογερῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, ἐφαίδρυνε τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπισκέπτου.

Χάρις εἰς τὰς καταβληθείσας μεγάλας προσπάθειας τῶν κατοίκων της, ὅλοι οἱ κῆποι καὶ αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως εἶχον ἄφθονα καὶ δροσερὰ νερά.

Τὰ προϊόντα τῆς περὶ αὐτὴν γῆς ἦσαν ἄφθονα καὶ ὀλίγη μόνον ἐργασία τῶν κατοίκων της ἤρκει διὰ νὰ προσπορίσῃ εἰς αὐτοὺς τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Τὰς περισσοτέρας ὥρας τῆς ἡμέρας οἱ κάτοικοί της διέθετον πρὸς διασκέδασιν καὶ ψυχαγωγίαν των.

Ὁ καλλίτερος χάρτης καὶ τὰ ὠραιότερα ὑφάσματα ἐκεῖθεν ἐστέλλοντο εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Σεμερκάνδης μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν ἐβοήθουν τὸν Τιμούρ εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν αὐτῆς. Ὅλων τῶν οἰκιῶν αἱ προσόψεις ἦσαν καταστολισμέναι μὲ κυανᾶς πορσελάνας καὶ ἡ πόλις ἔφερε τὴν ἐπωνυμίαν « Κυανῇ πόλις ».

Κάθε νίκην τοῦ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπηθανάτιζε κτίζων εἰς

τὰ διάφορα μέρη τῆς πόλεως ὥραϊα καὶ ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς ἀπόψεως ἀθάνατα κτίρια.

Τὰ μέχρι σήμερον σωζόμενα ἐρείπια τῶν κτιρίων αὐτῶν μαρτυροῦν τὴν μεγάλην πρόοδον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Εἰς τὴν αὐλὴν ἐνὸς ἐξοχικοῦ ἀνακτόρου τοῦ Τιμοῦρ ὑπῆρχε δένδρον, τοῦ ὁποίου ὁ κορμὸς ἦτο ὅλος ἐκ χρυσοῦ καὶ τὰ φύλλα ἐξ ἀργύρου, ἀντὶ καρπῶν δὲ ἐκ τῶν κλάδων ἐκρέμαντο οἱ μεγαλύτεροι μαργαρίται καὶ πολύτιμοι λίθοι διαφόρων χρωμάτων.

Ἐπὶ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου τούτου ὑπῆρχον καὶ πτηνὰ κατεσκευασμένα ἐξ εὐγενῶν μετάλλων.

Ζωολογικὸς κῆπος περιέχων πλουσίαν συλλογὴν ἀγρίων θηρίων δὲν ἀπεῖχε τοῦ ἐξοχικοῦ τούτου ἀνακτόρου.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν καταφαίνεται ὅτι ἡ Σεμερκάνδη, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πρωτεύουσα μιᾶς ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας αὐτοκρατορίας τῆς ἱστορίας, ἦτο ἀπιστεύτως πλουσία πόλις.

Ἡ ἀκμὴ δὲ αὐτῆς καὶ ἡ πρόοδος ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου μονάρχου Τιμοῦρ, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἐγγονοῦ του Οὐλοῦγ βέη, ὁ ὁποῖος ἦτο βαθὺς γνώστης τῆς Κοσμογραφίας καὶ Γεωγραφίας καὶ ἱκανώτατος ποιητής.

Εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Οὐλοῦγ βέη ὅλαι αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι ἔφθασαν εἰς μεγάλην ἀκμὴν, τόσον εἰς τὴν πρωτεύουσαν Σεμερκάνδην ὅσον καὶ εἰς πλείστας ἄλλας πόλεις τῆς ἀπεράντου ταύτης αὐτοκρατορίας.

(Διάσκηψις ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ)

Κ. Φωτεινός

Ὁ Ναμικ Κεμάλ ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν ἀρίστων ποιητῶν τῆς Τουρκίας καὶ εἷς μέγας πατριώτης.

Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1840 εἰς τὴν παρὰ τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ Θρακικὴν πόλιν Τεκίρνταγ καὶ ἀπέθανε τὸ 1888 εἰς τὴν νῆσον Χίον, ὅπου ἦτο διοικητής.

Ὁ τάφος του εὐρίσκεται εἰς τὸ χωρίον Μπουλαγίρ, κείμενον ἐπὶ τοῦ στενοῦ λαιμοῦ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου Γκελίμπολίου.

Τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν διῆλθεν εἰς τὸ Κάρς καὶ τὴν πρωτεύουσιν τῆς Βουλγαρίας Σόφιαν, πλησίον τοῦ ἐκ μητρὸς πάππου του.

Εἰκοσαετῆς ἦλθεν εἰς τὴν Ἰσταμπούλ, ὅπου ἤρχισεν ἐργαζόμενος ὡς συντάκτης ἐφημερίδων καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητά ταύτην προσεπάθησε νὰ διαδώσῃ τὰς φιλοπροόδους ιδέας του.

Ἀργότερον διωρίσθη ἀρχισυντάκτης μιᾶς μεγάλης τουρκικῆς ἐφημερίδος καὶ ἔδρουσε τὸν σύνδεσμον τῶν Νεοτούρκων.

Ἐπὶ τι διάστημα μεταβάς εἰς Εὐρώπην, ἐξέδωκε μετὰ τοῦ Ζιᾶ πασᾶ ἐν Λονδίνῳ τὴν ἐφημερίδα « Ἐλευθερία ».

Ἐπανελθὼν κατόπιν εἰς Ἰσταμπούλ διωρίσθη καὶ πάλιν ἀρχισυντάκτης ἐφημερίδος.

Τὰ φιλελεύθερα καὶ ἐνθουσιώδη ἄρθρα του ἀνεγινώσκοντο ἀπλήστως ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ἡ ἀρθρογραφία ὅμως αὐτῇ δὲν ἤρρεσεν εἰς τὴν τότε ἀπολυταρχικὴν Κυβέρνησιν τῆς Τουρκίας, ἡ ὁποία, θέλουσα νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτὸν ἐκ τῆς πρωτεύουσας τοῦ καιροῦ ἐκείνου Ἰσταμπούλ, τὸν διώρισεν ἐπὶ τι διάστημα διοικητὴν τῆς Γκελίμπολίου.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐδημοσίευσεν ἐν πατριωτικὸν

θεατρικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Τουρκικὸν λαὸν καὶ ὑπερήρесе.

Ὁ Σουλτάνος ἐφοβήθη τὰς ζωνηράς λαϊκὰς ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν τοῦ Ναμὶκ Κεμάλ καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς τὴν νῆσον Κύπρον.

Ὁ μέγας ὅμως ποιητὴς καὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ εὐρισκόμενος δὲν ἔπαυσε συγγράφων διάφορα ἔργα, καθοδηγοῦντα τὸ τουρκικὸν ἔθνος πρὸς τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν πρόοδον.

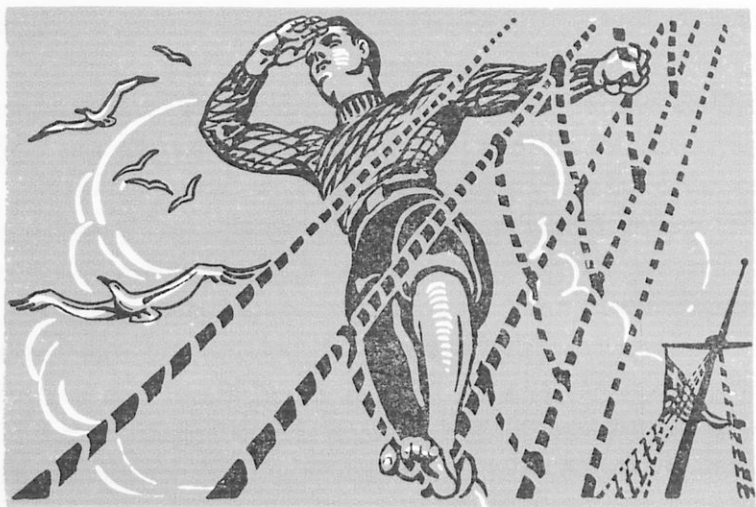
Ἀργότερον ὁ Ναμὶκ Κεμάλ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰσταμπούλ. Ἐκεῖ δὲν ἔπαυσε πάντοτε ἐργαζόμενος καὶ συγγράφων ἔργα, τὰ ὁποῖα ἦσαν πλήρη ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἐναντίον τῆς καταθλιπτικῆς ἀπολυταρχίας, ἣ ὁποία ἐβάρυνε τὸν τουρκικὸν λαόν.

Εἶναι λυπηρὸν διότι ὁ μέγας αὐτὸς πατριώτης δυστυχῶς ἀπέθανε, χωρὶς νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἴδῃ τοὺς καρποὺς τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἀγώνων του.

Σήμερον ὅμως ἀναμφιβόλως ἡ ψυχὴ του εἶναι ὑπερευχαριστημένη, διότι ὁ Μέγας Ἀτατοῦρκ ἀπέδωκεν εἰς τὸ τουρκικὸν ἔθνος πολὺ μεγαλυτέρας ἐλευθερίας ἐκείνων τὰς ὁποίας ὠνειρεύθη ὁ ἐνθερμος πατριώτης καὶ ἐθνικὸς ποιητὴς τῆς Τουρκίας Ναμὶκ Κεμάλ.

(Ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ)

41. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον. Σωστοὺς πέντε μῆνας. Ὕαχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του !

Ὁ «Ἅγιος Νικόλαος», τὸ ἐμπορικὸν πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπηρετεῖ, ἐπῆγεν εἰς μακρινὰς χώρας, προσωρμίσθη εἰς πολλοὺς λιμένας, ἀλλὰ τώρα γυρίζει ὀπίσω.

Νύκτα καὶ ἡμέρα ταξιδεύουν. Ὁ καιρὸς εἶναι τρικυμιώδης, ὁ ἄνεμος συρίζει ἀγριωπὸς μέσα εἰς τὰ ἄρμενα, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κυττοῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν φοβεῖται. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καὶ μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, ἀναρριχᾶται εἰς τὰ ξάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Ὅταν τελειώσῃ τὴν ὑπηρεσίαν του, ἔρχεται εἰς τὴν προῶ-
ραν τοῦ πλοίου, στηρίζει τὸν ἀγκῶνά του εἰς τὸ παραπέτον,

βυθίζει τὸ βλέμμα του εἰς τὴν ἀπέραντον θάλασσαν καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖάν του πατρίδα.

Ἔτσι καὶ τώρα, ποῦ γνωρίζει ὅτι πλησιάζουν, στέκει ἀκουμπισμένον εἰς τὸ παραπέτον καὶ παρατηρεῖ μακράν, ὅσον ἤμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του. Κοιτάζει μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὰ γνώριμα ἀκρογιάλια τοῦ χωρίου του, τὸ σπιτάκι των, ὅπου τὸν περιμένει ἡ χήρα ἡ μητέρα του καὶ τὰ ὀρφανὰ ἀδελφάκια του, καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τὰ μάτια του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. Ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποῖαν λαχτάραν θ' ἀναβῇ τὴν μικράν κλίμακα τῆς οἰκίας των καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς του καὶ τῶν ἀδελφῶν του!

Καὶ ἔπειτα, τὸ βράδυ, πλησίον τῆς ἐστίας, εἰς τὴν ὁποῖαν θὰ λάμπῃ ζεστή ἡ φωτιά, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγυρόντες, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσεν, ποῖα καὶ πόσα πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους!

Εἶναι πολὺ ὥραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον, διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὥραία ἡ ξενιτεία.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ! Ἐπιθυμεῖ τοῦτο καὶ δι' ἄλλον λόγον. Μὲ ἐν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὡς μισθὸν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κάτι τι διὰ τὸ ἐν ἀδελφάκι του ἐν ζευγος παπούτσια, διὰ τὸ ἄλλο ἓνα ὥραϊον καπέλλον, διὰ τὴν μικράν του ἀδελφὴν ἓνα χρωματιστὸν μανδῆλιον τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος νὰ ράψῃ νέον φόρεμα.

Μὲ ποῖαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποῖαν χαρὰν θὰ τὸ πάρῃ καθένας! Καὶ ἔπειτα, ἐνῶ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ βγάλῃ

ἀπὸ τὴν τσέπην τοῦ πανταλονιοῦ του δεμένα εἰς ἓνα κόμβον τὸν μανδηλίου του καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ν' ἀγοράσῃ σιτάρι, κρέας καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

Ἐνῶ αὐτὰ ἔχει εἰς τὸν νοῦν τὸ ναυτόπουλον, κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὅπου γνωρίζει ὅτι κεῖται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον.

Καὶ νά ! Τὰ σύννεφα, τὰ ὅποια τοῦ ἀπέκρυπτον ἕως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἔξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτὴν.

Ἄ ! πῶς κτυπᾷ τώρα ἡ καρδιά του ! Ἐφθασαν τέλος πάντων ! Ἴδου ξεχωρίζει εἰς τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ ἡ κορυφή τοῦ Προφήτου Ἡλία καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῇ καὶ τὸ ἄσπρον ἐκκλησιδάκι τοῦ Ἀγίου, μὲ τὰ σπιτάκια τοῦ χωρίου του σκορπισμένα πρὸς τὸν κατήφορον ἕως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει κανένα ἀκόμη ἀπὸ τὰ σπιτάκια τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει ὅτι εἶναι ἐκεῖ. Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του στηλνώνται μὲ προσοχὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰ διακρίνουν.

Ἄ ! πόσον ἀργὰ νομίζεις ὅτι προχωρεῖ τὸ καράβι. Ἄς ἡμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἶχε πτερά ! Ἄς ἡμποροῦσε νὰ ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὅποιοι ἤλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὥσάν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα καὶ νὰ πετάξῃ χωρὶς ἀναπνοὴν πρὸς ἓνα ἄσπρο σημάδι, ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, ποὺ δὲν τὸ βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει !

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ ὁλονέν, προχωρεῖ καὶ ἡ ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. Ὁ ἄνεμος, ὥσάν νὰ ἐννοῇ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾷ οὐριος μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φουσκώνει ὅλα τὰ πανιὰ καὶ τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἀφροὺς τὰ κύματα.

Νά ! Ἐφάνη ἡ ἐκκλησία, ἤρχισαν νὰ ξεπροβάλλουν

τώρα μία - μία, λευκαὶ ὥσάν μικρὰ πρόβατα, τὰ ὅποια βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του.

Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τὰ μάτια τοῦ μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του.

Νά το! Νά το! Νά ἡ καπνοδόχος, ποὺ καπνίζει ἐλαφρὰ - ἐλαφρὰ. Νά καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὅποιον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται : Ποῦ νὰ εἶναι ἄρά γε τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ δικοὶ του ; Ἡ μητέρα του θὰ ὑφαίνη καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν. Ἡ μήπως ἐπῆραν εἶδῃσιν, ὅτι ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον ; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον καθαρίζει τὰ μάτια του, ἐντείνει μὲ καρδιοκτύπι τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνῃ.

Ἄλλ' ἀπὸ τὴν προσήλωσίν του τὸν ἀποσπᾷ ἑξαφνα ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ πλοιάρχου.

Ἔχουν πλησιάσει πολὺ τώρα, πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ πανιά, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου.

Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ συστέλλουν τὰ ἱστία.

Οὐ! ἐπλησίασαν πολὺ. Γκρρρ! ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν.

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον τοῦ πλοίου τὴν βάρκαν, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὸν « Ἁγίον Νικόλαον », δεμένη μὲ χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾷ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ μὲ ὅσῃν δύνανμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκρογιαλιάν, ὅπου ἤρχισαν ἤδη νὰ μαζεύωνται μερικοὶ ἄνθρωποι.

Ἄχ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του,

ὥσάν νά θέλῃ νά σπάσῃ ! Εἶναι ἄρά γε ὅλοι καλὰ εἰς τὸ σπι-
τάκι των ; Μὴν ἔπαθε κανεῖς τίποτε ; Μήπως εἶναι ἄρρωστη
ἡ μητέρα του, κανέν ἀδελφάκι του ; Πῶς ἀνησυχεῖ !

Ἄλλὰ ποῖα εἶναι ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος ἡ μαυροφορε-
μένη ἐκείνη γυναῖκα μὲ τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὅποια ξεφω-
νίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλάϊ της ;

Ἄ ! τοὺς γνωρίζει. Τοὺς γνωρίζει. Εἶναι ἡ μητέρα του,
ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπη-
μένα του ἀδελφάκια !

Ἡ βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν, ἐξέρχεται ὁ
πλοίαρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται, καὶ τὸ ναυτόπουλον ὁρμᾷ
εἰς τὴν ἀγκάλῃν τῆς μητέρας του καὶ τῶν μικρῶν του ἀδελ-
φῶν ! . . .

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης

42. ΕΚΤΩΡ ΚΑΙ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

Ἡ συνάντησις Ἡ ἀγρία μάχη εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰλίου ἔχει κοπάσει. Ὁ ἀτρόμητος Ἑκτωρ ὁδηγῶν τοὺς Τρῶας ἔχει ἀναχαιτίσει τὴν ὁρμὴν τῶν ἀνδρείων Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ἡ παροδικὴ αὐτὴ ὑποχώρησις τῶν ἐχθρῶν δὲν τὸν ἡσυχάζει. Σπεύδει εἰς τὴν πόλιν, ἵνα συστήσῃ νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς, τῶν ὁποίων φοβεῖται τὴν ὀργήν.

Μετὰ τοῦτο ἔσπευσεν εἰς τὸ ἀνάκτορόν του, ἀλλὰ δὲν εὔρεν ἐκεῖ τὴν καλὴν γυναῖκά του. Ἡ Ἀνδρομάχη μὲ τὴν

τροφὸν καὶ μὲ τὸ βρέφος τῆς εἶχεν ἀναβῆ εἰς τοὺς πύργους τῶν τειχῶν καὶ ἔκλαιεν ἀπαρηγόρητος, διότι δὲν ἐγνώριζε διὰ τὴν τύχην κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην τοῦ δοξασμένου συζύγου τῆς.

Μόλις τὸ ἐπληροφορήθη ὁ Ἕκτωρ ἀπὸ τὴν συνετὴν οἰκονόμον τοῦ ἀνακτόρου, ὡς ἀστραπὴ ἐχύθη εἰς τοὺς δρόμους τῆς ὠραίας πατρίδος του· γρήγορα ἔφθασεν εἰς τὰς Σκαιὰς πύλας, ὅπου συνήντησε τὴν ἀπαρηγόρητον Ἀνδρομάχην καὶ τὸν μονάκριβον Ἕκτορίδην Σκαμάνδριον εἰς τὴν ἀγκάλῃ τῆς τροφοῦ.

Θλιβερόν μειδίαμα ἦλθεν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Ἕκτορος, ὅταν τοὺς ἐπλησίασε καὶ ἐστάθη ἀμίλητος. Καὶ ἡ ὠραία Ἀνδρομάχη δακρυσμένη τοῦ ἔσφιγγε τὴν χεῖρα καὶ τοῦ εἶπεν:

**Συγκινητικοὶ
λόγοι** — Καλέ μου Ἕκτορ, ἡ μεγάλη σου τόλμη καὶ φιλοτιμία θὰ σὲ καταστρέψουν. Εἶπέ μου, δὲν πονεῖς τοῦτο τὸ ἀθῶον βρέφος; Θέλεις νὰ μείνῃ ὀρφανόν; Δὲν συλλογίζεσαι ἐμὲ τὴν κακότυχον, ἡ ὁποία θὰ μείνω χήρα, ἔρημος καὶ ἀπροστάτευτος; Δὲν βλέπεις ὅτι ὅλοι οἱ Ἀχαιοὶ θὰ τρέξουν καὶ θὰ σὲ σφάζουν;

Μεῖνε λοιπὸν εἰς τὰ τεῖχη, διὰ νὰ ζήσης καὶ σὺ καὶ ἡμεῖς. Διότι, ἂν μοῦ μέλῃ νὰ σὲ χάσω, καλύτερα νὰ μὴ χαρῶ πλέον τὴν ζωὴν· τὰ μαῦρα χρώματα ἂς χαροῦν τὴν νεότητά μου· ἂν ἀποθάνῃς καὶ σὺ, καλέ μου Ἕκτορ, δὲν θὰ μοῦ ἀπομείνῃ καμμία παρηγορία παρὰ πικρία καὶ βάσανα.

Μήπως ἔχω τοὺς πολυαγαπημένους μου γονεῖς; Τὸν πατέρα μου ἐφόνευσεν ὁ θεῖος Ἀχιλλεύς, καθὼς καὶ τοὺς ἐπτὰ ἀδελφούς μου. Τὴν πολυπικραμένην μητέρα μου τὴν ἐθέρισεν ἡ Ἀρτεμις μὲ τὰ βέλη τῆς εἰς τὸ πατρικὸν ἀνάκτορον.

“Εκτορ, σὺ εἶσαι πλέον δι’ ἐμὲ καὶ πατέρας καὶ μητέρα καὶ ἀδελφὸς καὶ ἀγαπημένος σύντροφός μου!

— Ἀνδρομάχη, ἀπήντησεν ὁ Ἑκτωρ, μὴ μὲ πικραίνῃς· ὅλα τὰ αἰσθάνομαι καὶ ἐγώ· δὲν εἶμαι ἀνάσθητος. Ἐντρέπομαι ὅμως νὰ φανῶ ἄνανδρος καὶ νὰ φύγω ἀπὸ τὸν πόλεμον· μὲ τί πρόσωπον θὰ ἐμφανισθῶ, ἂν θὰ κλεισθῶ εἰς τὰ τεῖχη, εἰς τὰς σεβαστάς μητέρας τῶν πολεμιστῶν μας καὶ εἰς τοὺς γενναίους Τρῶας;

Ἄλλὰ καὶ ἡ καρδιά μου δὲν ἐπιθυμεῖ μίαν τοιαύτην πράξιν ἀναξίαν ἐμοῦ. Συνήθισα νὰ εἶμαι πάντοτε γενναῖος καὶ νὰ μάχωμαι πρῶτος ὑπερασπίζων τὸν πατρικὸν θρόνον, τὴν τιμὴν μου καὶ τὴν οἰκογένειάν μου. Τὸ γνωρίζω, ναί· μὲ βεβαιότητα τὸ προλέγει ἡ ψυχὴ μου· θὰ ἔλθῃ γρήγορα ἡ κακὴ ἡμέρα, ὅπου θὰ χαθῇ ἡ πατρίς μου Τροία καὶ ὁ σεβαστὸς μου πατὴρ Πρίαμος καὶ ὁ ξακουστὸς λαὸς του.

Δὲν μοῦ πληγώνει ὅμως τόσον τὴν καρδίαν οὔτε ἡ καταστροφή τῆς ὀνομαστῆς Τροίας οὔτε ὁ χαμὸς προσφιλῶν γονέων οὔτε ὁ φόνος ἀνδρείων ἀδελφῶν ὅσον ἡ ἰδικὴ σου πικρία. Ἀναλογίζομαι ὅτι ἡμπορεῖ κανεὶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν νὰ σὲ σύρῃ εἰς τὴν ἄτιμον δουλείαν, ἐνῶ σὺ θὰ κλαίῃς καὶ θὰ ὀδύρεσαι ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν μεγάλην σου συμφοράν. Καὶ ἐκεῖ κάποια Δέσποινα, εἰς τὸ πολυθρύλητον Ἄργος, ἡ ὁποία θὰ σὲ ἔχῃ σκλάβαν τῆς, θὰ σὲ στέλλῃ νὰ φέρῃς νερὸν ἀπὸ μακρινὴν πηγὴν ἢ θὰ σὲ βάζῃ διὰ τῆς βίας νὰ ὑφαίνῃς εἰς τὸν ἀργαλεῖον, χωρὶς νὰ ἀναπαύεσαι ποτέ.

Καὶ ὅταν σὲ βλέπουν οἱ Ἀργεῖοι νὰ περνᾷς δακρυσμένη καὶ θλιμμένη μὲ τὴν στάμναν εἰς τὸν ὄμον:

— Νά, θὰ λέγουν, ἡ σύζυγος τοῦ πρώτου πολεμάρχου τῶν Τρῶων, τοῦ ἀνδρείου Ἑκτορος.

Τοιαῦτα ἀσφαλῶς θὰ λέγουν καὶ ὁ πόνος σου θὰ αὐξάνῃ,

ὅταν σκέπτεσαι ὅτι δὲν ζῇ ὁ καλός σου Ἐκτωρ, διὰ νὰ σοῦ ἀποδώσῃ τὴν ποθητὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλὰ ὁ τάφος μου γρήγορα ν' ἀνοίξῃ καὶ τὰ μαῦρα χρώματα νὰ μὲ σκεπάσουν παρὰ νὰ ἴδω νὰ σὲ σύρουν θρηνοῦσαν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν.

Ἐτελείωσεν ὁ Ἐκτωρ καὶ πρὸς στιγμὴν ἐστάθη σιωπηλός. Κατόπιν ἤπλωσε τὰς δύο του χεῖρας, διὰ νὰ πάρῃ τὸν μικρὸν Ἐκτορίδην. Μὲ φωνὰς τρόμου τὸ βρέφος ἐκρύβη εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς τροφοῦ του· ἐφοβήθη τὸν πατέρα του, καθὼς εἶδε ν' ἀστράπτουν τὰ χάλκινα ὅπλα του καὶ νὰ ἀνέμιζῃ ὁ λόφος τοῦ λαμπροῦ κράνους. Μειδιάμα ἀνῆλθε τότε εἰς τὰ χεῖλη τοῦ στοργικοῦ πατρὸς καὶ τῆς θλιμμένης μητρός.

Ἀφήρесе λοιπὸν ὁ Ἐκτωρ τὸ ἀπαστράπτον κράνος ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του, ἀφοῦ μὲ τὴν λάμψιν του καὶ μὲ τὰς κινήσεις τοῦ λοφίου ἐφόβιζε τὸ ἀγαπημένον του τέκνον, καὶ τὸ ἀφῆκεν ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν. Ἐπῆρεν ἔπειτα τὸ μικρὸν καὶ τὸ ἐφίλησε τρυφερά, τὸ ἐχόρευσε ἀπαλὰ εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ὑψώνων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐδεήθη εἰς τοὺς θεοὺς :

— Ζεῦ Πάτερ καὶ σεῖς ἐπουράνιοι θεοί, ἅς δώσῃ ἡ χάρις σας νὰ μὴ χαθῇ ἡ πατρίς μου· ἅς δώσῃ καὶ εἰς τὸν υἱόν μου, ὅπως ἔδωκε καὶ εἰς ἐμέ, νὰ λάμψῃ εἰς τὸ γένος μου καὶ νὰ δοξασθῇ ὡς ἄριστος καὶ ἄξιος βασιλεὺς τῆς Τροίας. Καὶ ὅταν ἐπιστρέφῃ ἀπὸ τὸν πόλεμον κατάφορτος ἀπὸ λάφυρα, τὰ ὁποῖα ἐπῆρε πολεμῶν πρῶτος τοὺς ἐχθρούς του, νὰ τὸν χαιρετᾷ ὁ λαός του φωνάζων : « Αὐτὸς εἶναι ἀνδρεῖότερος καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα του ἀκόμη, τὸν Ἐκτορα ! ». Νὰ καμαρώνῃ δὲ καὶ νὰ χαίρῃ, ὅταν τὸ βλέπῃ καὶ τὸ ἀκούῃ ἡ στοργικὴ του μήτηρ.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔδωκε τὸ τέκνον του εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἡ ὁποία τὸ ἐσφιγξεν εἰς τὴν μητρικὴν ἀγκάλην μὲ

βαθύν ἀναστεναγμόν, ἐνῶ ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της ἐκυλίνοντο ἄφθονα δάκρυα, πικρὸν δὲ μειδίαμα ἀνέβη εἰς τὰ χεῖλη της.

Μόλις τὴν εἶδεν ὁ Ἑκτωρ νὰ κλαίῃ, τὴν ἐλυπήθη καὶ μὲ τρυφερότητα τὴν ἐθώπευσε καὶ τῆς εἶπεν :

— Ἀγαπητὴ μου Ἀνδρομάχη, μὴ μοῦ θλίβεσαι· μὴ λησμονῆς ὅτι εἰς τὸν Ἄδην κανεῖς δὲν ἡμπορεῖ νὰ μὲ στείλῃ, ἂν δὲν ἔλθῃ ἡ ὥρα μου· ὁ ἄνθρωπος, εἴτε γενναῖος εἶναι εἴτε δειλός, δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ ὅ,τι γράφει ἡ μοῖρά του. Πήγαινε λοιπὸν εἰς τὸ ἀνάκτορόν σου καὶ ἔχε τὸν νοῦν σου νὰ ἐργάζωνται μὲ προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν αἱ θεραπαινίδες εἰς τὴν ρόκαν καὶ τὸν ἀργαλειόν. Ἐγὼ δὲ πρῶτος μὲ τοὺς ἄλλους ἀνδρείας Τρῶας θ' ἀναλάβω τὰ βάρη τοῦ φοβεροῦ πολέμου.

Αὐτὰ εἶπεν ὁ Ἑκτωρ καὶ ἐφόρεσε πάλιν τὸ κράνος. Καὶ ἡ Ἀνδρομάχη περίλυπος ἐξεκίνησε διὰ τὸ ἀρχοντικόν της χύνουσα πικρὰ καὶ μαῦρα δάκρυα καὶ στρέφουσα πολ-
λάκις πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ ἴδῃ ἄλλην μίαν φορὰν τὸν ἀγαπημένον σύζυγόν της . . .

Ἑμήρου Ἰλιάς, Ζ' (Διασκευὴ)

N. A. Κοντόπουλος

43. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ εἷς ἀντὶ
τοῦ ἄλλου

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν δύο ἀδελφικοὶ φίλοι καὶ ἔζων εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς Σικελίας.

Ἐξ αὐτῶν ὁ Φιντίας κατηγορήθη ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ἐπεὶ εἶχεν ἀνάγκην νὰ τακτοποιήσῃ τὰς οἰκογενειακάς του ὑποθέσεις, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου νὰ ἀποφυλακισθῇ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ εἰς τὴν ἐξοχὴν τὴν οἰκογένειάν του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ

δεσμωτήριο, ὁ ὁποῖος θὰ ἐδέχετο νὰ θανατωθῇ, ἂν αὐτὸς δὲν ᾔθελεν ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν.

Ὁ τύραννος, τοῦ ὁποῦ ἡ καρδιά δὲν ἐγνώριζε παρὰ τὸ αἰσθημα τοῦ ἐγωῦσμοῦ καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρη ὁ Φιντίας τοιοῦτον ἐγγυητήν· μὲ τὴν πεποίθησιν δὲ αὐτὴν εἶπεν ὅτι παραχωρεῖ τὴν ἄδειαν, ἂν παρυσιάσῃ ἄλλον, ὁ ὁποῖος θὰ ἀνελάμβανε τὴν καταδίκην ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὥμως ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς τοῦ Διονυσίου, ὅταν εἶδε νὰ παρυσιάζεται εἰς τὸ δεσμωτήριο ὁ Δάμων, ὁ ὁποῖος προθύμως ἐδέχετο τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας τότε ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ ν' ἀνταμώσῃ τὴν οἰκογένειάν του· τὰ δεσμά του εὐχαρίστως ἀνταλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Ἡ προσδιωρισμένη ὥμως διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται.

Διὰ τοῦτο, ὅταν ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου ὁδηγεῖται ὁ Δάμων σιδηροδέσμιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

**Σωτηρία
καὶ τῶν δύο**

Ὁλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε διὰ τὴν αἰσχρὰν προδοσίαν τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἑτοιμον νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθόφου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ τύραννος μειδιᾷ μὲ σαρκασμὸν καὶ ἐμπαίζει καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνον ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει νὰ πλησιάσῃ ἡ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του. Ἀλλὰ ἡ χαρά του δὲν ἦτο πλήρης· ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἐτοιμάζεται καὶ λαμβάνει εἰς τὰς χεῖρας τὸν πέλεκυν· ἡ τρομερὰ στιγμή ἔφθασεν.

Ἐξαίφνης κραυγαὶ θορυβώδεις ἀκούονται :

—Ὁ Φιντίας! Ὁ Φιντίας!

Συγχρόνως ἀσθμαίνων καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη καὶ μὲ δάκρυα πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του· ζητεῖ τώρα νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του κάτω ἀπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ἀλλ' ὁ Δάμων, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ σώσῃ τὸν φίλον του, φιλονικεῖ πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν θέσιν, ἰσχυρίζομενος ὅτι τοῦ ἀνῆκεν, διότι εἶχε παρέλθει ἡ προθεσμία διὰ τὴν θανάτωσίν του. Ὁ Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ἀλλὰ καὶ ὁ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς θεωροῦν ὅλοι τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ θέαμα τῆς πάλης τῶν δύο φίλων περὶ θανάτου. Καὶ αὐτὸς ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους· θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῇ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῇ.

Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὑπαρξιν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου του ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ· χαρίζει τὴν ζωὴν εἰς τὸν Φιντίαν καὶ τὸν Φιντίαν εἰς τὸν Δάμωνα καὶ καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην.

« Γεροστάθης, τόμ. Γ' »

Λέων Μελάς

44. ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ

Ἀ ν ά μ ε σ α
ἀ π ό κ ι β ώ τ ι α

— Ἐβράδυνες, παιδί μου! εἶπεν ἡ κ. Εὐ-
φροσύνη, μόλις ἐπέστρεψεν ὁ Κωστά-
κης ἀπὸ τὸ ἀπογευματινὸν τοῦ μάθημα.

Διατί ; Πότε θὰ διαβάσης ;

— Ναί, μητέρα! Κάτι μοῦ συνέβη· θὰ σοῦ εἰπῶ καὶ ἐλπίζω
νὰ μὲ συγχωρήσης.

— Λέγε καὶ θὰ ἰδῶ.

— Εἰς τὸν δρόμον μου, καθὼς ἐπερνοῦσα ἀπὸ ἐν ὀπωρο-
πωλεῖον, εἶχε σταματήσει ἐν αὐτοκίνητον καὶ ἐξεφόρτωνεν.
Ἦκουσα νὰ φωνάζουν τ' ὄνομά μου καὶ ἐσταμάτησα. Εἶδα
τότε τὸν συμμαθητὴν μου Αὐγερινὸν ἰδρωμένον, ἀλλὰ γε-
λαστόν, νὰ παραλαμβάνη ἐμπόρευμα. Εἰς ἐργάτης ἐπάνω ἀπὸ
τὸ αὐτοκίνητον τοῦ ἔδιδε μικρὰ κιβώτια μὲ ὄψιμα σταφύλια
καὶ αὐτὸς τὰ ἐτοποθέτει μὲ σειρὰν εἰς τὸ πεζοδρόμιον. Τὸν
ἐχαιρέτησα καὶ ἐστάθην παράμερα θορυβημένος. Ὅταν ἔφυγε
τὸ αὐτοκίνητον, τὸν ἠρώτησα :

— Τί κάνεις ἐδῶ, Αὐγερινέ ;

— Δὲν τὸ βλέπεις ; Μοῦ ἀπήντησε γελῶν, ἐνῶ ἤπλωνε τὰ
χέρια του νὰ πάρῃ ἐν κιβώτιον μελετῶ τὸ μάθημά μου.

Ἐγέλασα καὶ ἐγὼ διὰ τὸ ἄστεϊον. Αὐτὸς ὅμως ὠμίλει σοβαρῶς καὶ ἐνῶ μετέφερε τὸ κιβώτιον νὰ τὸ τοποθετήσῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀπωροπωλείου, ἤρχισε νὰ λέγῃ χαμηλοφώνως :

— Ὁ παρατατικὸς τῶν ρημάτων σχηματίζεται, ἀφοῦ βάλωμεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος τὴν αὐξήσιν . . .

Ὅταν ἐτελείωσε τὴν μεταφοράν, μοῦ εἶπε :

— Τί νὰ κάμω ; Λέγω τὸ αὐριανόν μου μάθημα. Πατέρα δὲν ἔχω καὶ ἡ μητέρα μου εἶναι ἀσθενής καὶ δὲν ἐργάζεται. Εἴμεθα, ὅπως γνωρίζεις, πτωχοί. Ἐπέρασα λοιπὸν ἀρκετὰ καταστήματα ζητῶν ἐργασίαν, ἀλλὰ δὲν εἶχον νὰ μοῦ δώσουν. Ἦλθα τέλος εἰς τὸν καλὸν αὐτὸν ἄνθρωπον — καὶ μοῦ ἐδειξε τὸν ιδιοκτῆτην σκυμμένον εἰς τὰ τετράδιά του — καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐργάζωμαι τὰ ἀπογεύματα μετὰ τὸ μάθημα. Μὲ ἐλυπήθη καὶ με ἐδέχθη, ἂν καὶ εἶχε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ ἄλλον μικρόν.

Ἐπρεπε νὰ ἐργασθῶ ἐγὼ, διὰ νὰ συντηρῶ τὴν μητέρα μου καὶ τὸν μικρόν μου ἀδελφόν. Φεύγω λοιπὸν τὰ ἀπογεύματα, ἀφοῦ ἐζήτησα ἄδειαν, χωρὶς νὰ λαμβάνω μέρος εἰς τὸ συνηθισμένον ποδόσφαιρον τοῦ σχολείου, καὶ ἔρχομαι ἐδῶ. Καὶ διὰ νὰ μὴ χάνω καιρόν, τὴν ὥραν τῆς ἐργασίας παρασκευάζω τὸ μάθημά μου.

Σήμερον ὅμως τὸ διακόπτω συνεχῶς· δὲν ἔχω τύχην. Μύλις ἐκάθησα νὰ γράψω ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν, ἤλθε τόσος κόσμος νὰ ψωνίσῃ. Τώρα ἤλθε τὸ αὐτοκίνητον καὶ γρήγορα θὰ καταφθάσῃ πελάται. Ἀλλὰ δὲν πειράζει, θὰ τὸ συμπληρώσω τὸ βράδυ μετὰ τὴν λάμπαν εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Σὺ εἶσαι εὐτυχησμένος, μοῦ εἶπε χωρὶς πικρίαν, ποὺ ἔχεις ὅλον τὸν καιρόν νὰ μελετᾷς, νὰ παίζῃς καὶ νὰ περηγᾷνῃς περίπατον με τοὺς γονεῖς σου . . .

Δὲν εἶχε καλὰ καλὰ τελειώσει καὶ τὸν ἐφώναξαν πάλιν

ἀπὸ ἐν ἄλλο αὐτοκίνητον νὰ πάρῃ μερικὰ κιβώτια μὲ μῆλα.

— Τώρα δὲν ἔμπορῶ νὰ σὲ κρατήσω ἄλλο· μοῦ εἶπε. Βλέπεις, πρέπει νὰ ἐργασθῶ. Σὲ εὐχαριστῶ, ποὺ ἔμεινες νὰ μὲ ἰδῆς. Χαῖρε, λοιπόν, Κωστάκη μου, καὶ σοῦ εὐχομαι νὰ εἶσαι πάντοτε εὐτυχισμένος.

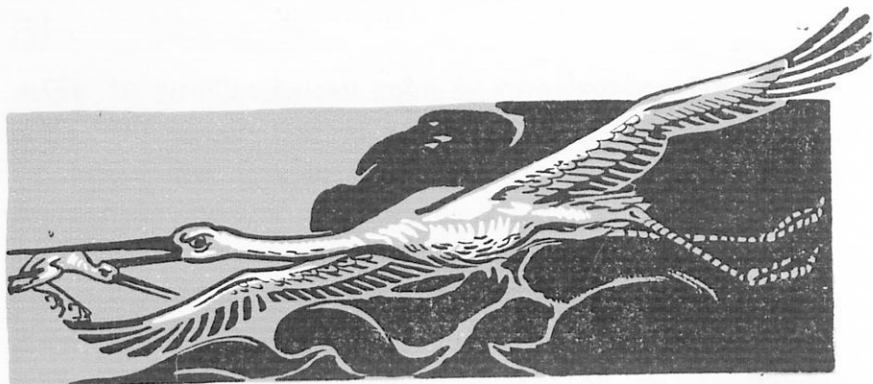
Ἦθέλησα νὰ τοῦ ἀπαντήσω κάτι διὰ τὴν ἐργασίαν του καὶ νὰ τοῦ εὐχθῶ καὶ ἐγώ, ἀλλ' αὐτὸς ἔτρεξε νὰ παραλάβῃ τὰ κιβώτια. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο γελαστόν καὶ ροδοκόκκινον, ποὺ ἦτο χαρὰ Θεοῦ νὰ τὸν κοιτάζῃ κανεὶς. Καὶ ἤξεύρεις, μητέρα, εἶναι ὁ πρῶτος μαθητὴς τῆς τάξεως!

Μάθημα δι' ὅλους Ἡ κ. Εὐφροσύνη εὐχαριστημένη ἔχαμογέλασε καὶ εἶπε :

— Σὲ συγχωρῶ, μόνον διότι ἐβράδυνες δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν. Βλέπεις μὲ πόσον θάρρος καὶ πόσους κόπους κερδίζει τὸν ἄρτον του καὶ τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας του ὁ συμμαθητὴς σου. Εὐγέ του! Αὐρίον θὰ γίνῃ δραστήριος καὶ καλὸς πολίτης, διότι ἀπὸ τώρα ἔμαθε νὰ ἐργάζεται. Μὲ τὸν ἰδρῶτά του βάζει τὰ θεμέλια τῆς εὐτυχίας του. Τὸ μάθημα τοῦ Αὐγερινοῦ εἶναι μάθημα δι' ὅλους. Ἡ ἐργασία δὲν εἶναι ἐντροπή, εἶναι τιμὴ καὶ καύχημα. Θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ τὸν καλέσῃς μίαν Κυριακὴν εἰς τὸ σπίτι μας διὰ γεῦμα νὰ τὸν γνωρίσω καὶ ἐγώ καὶ σὺ νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν ἐξαίρετον συμμαθητὴν σου.

— Ναί, μητέρα! Αὐτὸ ἐσκεπτόμην καὶ ἐγώ νὰ κάμω μὲ τὴν ἄδειάν σου...

N. A. Κορτόπουλος

45. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Εἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεὰ κατεσκευασμένη ἐκ κλάδων καὶ ξηρῶν χόρτων. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ζευγὸς πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν των στέγην. Ἰσταντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος των, ὡς νὰ ἐχαιρέτων τὴν ἀγαπητὴν των κατοικίαν, ὅπου εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα ἕως τότε.

Μίαν πνιγερὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐθερίζον. Αἰφνης ἰσχυροὶ κωδωνισμοὶ ἐκ τοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐκκλησίας ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται μυριόστομος.

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἄλλ' ὅταν φθάνουν εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, βλέπουν ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, ἔχει περικυκλωθῇ ὑπὸ τῶν φλογῶν.

Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν προσπαθοῦν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι εὐκόλον πρᾶ-

γμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῇ. Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε νὰ ἀναφλέγεται.

Ἐνῶ δὲ οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἷς πελαργὸς ἔρχεται ὀρμητικῶς πετῶν ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ διευθύνεται πρὸς αὐτήν. Εἶναι ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ἐντὸς τῆς φωλεᾶς ἐπὶ τῆς στέγης. Οἱ δυστυχεῖς νεοσσοὶ των, περικυκλωμένοι ἀπὸ τὸν καπνὸν καὶ τὰς φλόγας, κινδυνεύουν ν' ἀποθάνουν.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἔντρομος πετᾷ περίξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος λαμβάνει τολμηρὰν ἀπόφασιν. Εἰσορμᾷ διὰ μέσου τῶν φλογῶν καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται. Κρατεῖ εἰς τὸ ράμφος τῆς μικρῶν πελαργόν, τὸν ὅποιον ἀποθέτει εἰς τὴν ρίζαν ἐνὸς δένδρου. Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ εἰσορμᾷ ἐκ νέου εἰς τὰς φλόγας, αἱ ὅποιαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον γίνει δυνατώτεραι, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγὰς τῆς. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλησίον τοῦ πρώτου καὶ ὀρμᾷ ἀκράτητος διὰ τρίτην φορὰν διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν εἰς τὴν φωλεάν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν τὴν ἡρωϊκὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. Ἀλλ' αὕτη δὲν ἐξῆλθε πλέον. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγὰς τῆς τοὺς δύο νεοσσούς τῆς, οἱ ὅποιοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητὰ τέκνα τῆς, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ.

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης

46. Η MANNA

« Μάννα » κράζει τὸ παιδάκι,
« μάννα » ὁ νιὸς καὶ « μάννα » ὁ γέρος,
« μάννα » ἀκοῦς σὲ κάθε μέρος,
ἄ! τί ὄνομα γλυκό !

Τὴ χαρά σου καὶ τὴ λύπη
μὲ τὴ μάννα τὴ μοιράζεις,
ποθητὰ τὴν ἀγκαλιάζεις,
δὲν τῆς κρύβεις μυστικό.

Εἰς τὸν κόσμον ἄλλο πλάσμα
δὲν θὰ βρῆς νὰ σὲ μαντεύῃ
σὰν τὴ μάνα, ποὺ λατρεύει,
σὰν τὴ μάνα, ποὺ πονεῖ.

Τὴν ὑγείᾳ της, τὴ ζωὴ της.
ὅλα ἡ μάνα τ' ἀψηφάει,
γιὰ τὸ τέκνο π' ἀγαπάει,
γιὰ τὸ τέκνο ποὺ φιλεῖ.

Ὅπου τρέχεις, πάντα ἡ μάνα
μὲ τὸ νοῦ σὲ συντροφεύει,
σὲ προσμένει, σὲ γυρεύει
μ' ἀνυπόμονη καρδιά.

Κι ἂν, σκληρὸς ἐσύ, φαρμάκια
τὴν ποτίζης τὴν καημένη,
πάντα ἡ μάνα σ' ἀπαντᾷ
μὲ τὰ ὀλόθερμα φιλιὰ.

Δυστυχῆς ὅποιος τὴν χάνει!
Ὁ καημὸς εἶναι μεγάλος!
Σὰν τὴ μάνα δὲν εἶν' ἄλλος
εἰς τὸν κόσμον θησαυρός.

Κι ὅποιος μάνα πιὰ δὲν ἔχει
« μάνα » κράζει στ' ὄνειρό του·
πάντα « μάνα » στὸν καημό του
εἶν' ὁ μόνος στεναγμός!

Γεώργιος Μαρτινέλλης

47. ΑΙ ΠΕΝΤΕ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

Βρέφος μόλις πρὸ ὀλίγου ἐγεννήθη εἰς τὴν μικράν του κούνιαν. Ἄφρὸς ἀπὸ πέπλους τὸ σκεπάζει. Ἦρεμα - Ἦρεμα καὶ ἐλαφρὰ ἀνασηκώνεται τὸ ἀπαλόν του στῆθος. Εἰς τὰ χεῖλη του ζωγραφίζεται τὸ πρῶτον ἄθῳον χαμόγελον, τὸ ὁποῖον ἀνατέλλει εἰς τὴν χαραυγὴν τῆς ζωῆς του.

Τότε παρουσιάσθησαν ἐκεῖ αἱ πέντε αἰσθήσεις, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐδῶρει εἰς τὸν νεοελθόντα εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ ἀναλάβῃ ἡ κάθε μία ἀπὸ αὐτὰς τὴν ὠριμένην λειτουργίαν.

Πρώτη ἀπὸ ὅλας ἐπροχώρησεν ἡ ὄρασις καὶ εἶπεν :

— Εἶμαι τὸ πολυτιμότερον ἀπὸ τὰ δῶρα, ποῦ σοῦ ἐχάρι-

σεν ὁ Θεός. Εἶμαι ἡ βασίλισσα τῶν αἰσθήσεων. Δι' ἐμοῦ θὰ ἰδῇς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως. Δι' ἐμοῦ θὰ ἀπολαμβάνῃς τὰς ἐορτὰς καὶ τὰ θεάματα. Δι' ἐμοῦ θὰ γνωρίσῃς καὶ θὰ ἐκτιμήσῃς τὰ θαυμαστά προϊόντα τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης. Τόσον θὰ σοῦ εἶμαι ἀγαπητὴ, ὥστε ὁ ἱερώτερος ὅρκος σου θὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν διατήρησίν μου.

Ἔπειτα ἤλθεν ἡ ἀκοή.

— Καὶ ἐγώ, εἶπεν αὐτῇ, δὲν θὰ σοῦ εἶμαι ὀλιγώτερον πολυτίμος ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν μου. Χωρὶς ἐμὲ ὁ λόγος, τὸ πολυτιμότερον χάρισμα εἰς τὸν ἄνθρωπον, θὰ ἦτο ἀνωφελές. Χωρὶς ἐμὲ θὰ ζῇς ἀναίσθητος ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους καὶ θὰ σὲ περιβάλλῃ θλιβερὰ ἀπομόνωσις. Δι' ἐμοῦ θὰ ἀκούσῃς τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνης, τὸν ψίθυρον τῆς αὔρας, τὸν φλοῖσβον τῆς θαλάσσης καὶ τὴν ἐνθουσιώδη ἀρμονίαν τῆς μουσικῆς. Δι' ἐμοῦ θὰ γνωρίσῃς τὴν προσφιλῆ φωνὴν τοῦ φίλου σου καὶ τῶν ἰδικῶν σου.

Τρίτῃ ἐπλησίασεν ἡ ὁσφρησις.

— Εἶμαι ἡ ποιητικωτέρα μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν μου, εἶπε. Τὸ κράτος μου εἶναι περιορισμένον, ἀλλὰ πόσον εἶναι εὐγενές. Ἄν ἔλειπον ἐγώ, τὰ ρόδα καὶ αἱ τσουκνίδαι θὰ εἶχον τὴν ἰδίαν ἀξίαν. Τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθέων, τὴν μεθυστικὴν ὁσμὴν τῶν μύρων, τὴν εὖοσμον κνίσαν, τὴν ὁποῖαν ἀναδίδουν τὰ ἐκλεκτὰ φαγητά, ἐγώ θὰ σὲ κάμω νὰ τὰ ἀπολαύσῃς.

Ἔπειτα ἀπὸ αὐτὴν ἔλαβε τὸν λόγον ἡ γεῦσις, ἡ ὁποία ἐπροχώρησε μὲ ὄψιν θαλερὰν καὶ εὐχαριστημένην.

— Ὅ,τι παράγει τὸ ἀπέραντον βασίλειον τῆς φύσεως, ὅ,τι ἐφεῦρεν ἡ τέχνη τῶν λαιμάργων ἐγώ θὰ τὰ δοκιμάσω καὶ θὰ ἐκτιμήσω τὴν ἀξίαν των. Καὶ ὅταν αἱ ἄλλαι εὐχαριστήσεις τῆς ζωῆς σὲ ἀποχαιρετήσουν, ἐγώ θὰ ἐξακολουθῶ νὰ σὲ παρηγορῶ καὶ νὰ σὲ εὐφραίνω.

Τελευταία ἐπροχώρησε δειλὴ καὶ συνεσταλμένη ἡ ἀφή.

— Νὰ ἀκούσωμεν καὶ σὺ τί θὰ ὑποσχεθῇς καὶ θὰ τοῦ χαρίσης, εἶπαν αἱ ἄλλαι ἐμπαικτικά.

— Τίποτε δὲν ἔχω νὰ χαρίσω, εἶπε μὲ μετριοφροσύνην ἡ ἀφή. Ὑπόσχομαι ὅμως νὰ τοῦ μείνω μέχρι τέλους ἢ πιστοτέρα ἀπὸ ὅλας σας.

Καὶ τὰ ἔτη ἐπέρασαν. Τὸ βρέφος ἔγινε παῖς, ἔγινε νέος, ἔγινεν ἀνὴρ. Ἀνέβη μὲ γοργὸν βῆμα τὸν ἀνωφερῆ δρόμον, τὸν ὁποῖον καταυγάζει τὸ φῶς τῆς ἐλπίδος. Ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν γεμᾶτος σφρίγος καὶ ρώμην καί, χωρὶς νὰ σταματήσει οὔτε στιγμὴν, ἤρχισε νὰ καταβαίνει. Καὶ ὅσον κατέβαινε τόσον ἡ ὁδὸς ἐγίνετο δύσκολος καὶ ἀκανθώδης. Ὅσον ἐπροχώρει τόσον ὁ ὀρίζων τῆς ζωῆς του ἐγίνετο σκοτεινός. Αἱ ἀπολαύσεις ἤρχισαν νὰ γίνωνται σπάνιαι. Οἱ ἕως τώρα στιβαροὶ ὄμοί του ἤρχισαν νὰ κυρτοῦνται. Τὸ γῆρας ἤρχισε νὰ ἐπαργυρώσῃ τὴν κόμην του καὶ αἱ ρυτίδες νὰ αὐλακώσουν τὸ λεῖον μέτωπόν του.

Καὶ ἐξηκολούθει νὰ καταβαίνει.

Αἱ πρότερον ἀκμαῖαι αἰσθήσεις του ἤρχισαν νὰ ἐξασθενίζουν. Πρώτῃ ἀπὸ ὅλας ἐκουράσθη ἡ ὄρασις.

— Ἦρχισα νὰ βαρύνωμαι, εἶπεν. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐθώλωσαν. Ποῦ εἶναι τὰ θεάματα, αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ διασκεδάσεις; Ὅλα τὰ βλέπω παρηλλαγμένα. Τίποτε δὲν μὲ εὐχαριστεῖ.

Αὐτὰ ἔλεγεν ἡ ὄρασις, ἕως ὅτου μίαν ἡμέραν ἐξηφανίσθη ἐντελῶς.

Ὁ γέρον ἐυρέθη ἔξαφνα εἰς τέλειον σιότος.

Ἐπειτα ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς ἀκοῆς, ἡ ὁποία τὸν ἐγκατέλειψε καὶ αὐτῇ. Μετ' ὀλίγον ἡ σειρὰ τῆς ὁσφρήσεως, τὴν ὁποίαν ἐπνίξεν ὁ γεροντικὸς κατάρρους καὶ ἔπειτα καὶ τῆς γεύσεως. Ὁ γέρον δὲν εἶχεν ὀδόντας καὶ ἔτρωγε μόνον χυλόν.

Μόνος πλέον μέσα εις ἕνα θάλαμον ἐκάθητο ἐπὶ ἑνὸς ἀνακλίντρου.

Οἱ ὀφθαλμοί του δὲν ἔβλεπον τὸ ζωογόνον φῶς τοῦ ἡλίου. Τὰ ὄπτα του δὲν ἤκουον τὴν ἐκ τοῦ κήπου προσερχομένην φαιδρὰν συναυλίαν τῶν πρωϊνῶν ἀσμάτων τῶν πτηνῶν, τὸν βόμβον τῶν ἐντόμων, τὰς χαρμωσύνους κραυγὰς τῶν παιδίων.

Ἡ ρίς του δὲν ὠσφραίνεται τὸ τερπνὸν ἄρωμα τῶν ἀνθέων τοῦ κήπου.

Ἐπὶ μιᾷ τραπέζῃς ἀνέμενεν αὐτὸν τὸ πρωϊνόν του ρόφημα, τὸ ὁποῖον δὲν τοῦ ἐπροξένει καμμίαν εὐχαρίστησιν.

Εἰς τὸ ἐτοιμοθάνατον ἐκεῖνο σαρκίον μόνον ἡ μνήμη ἔζη ἀκόμη καὶ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ μέσα εἰς τὴν ὁμίχλην τοῦ παρελθόντος τὰς παλαιὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας.

Ἐξαφνα ὥραϊον κοράσιον ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ θαλάμου. Ἐπροχώρησε πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἀνερριχθήθη εἰς τὰ γόνατά του. Ἠπλώσε τοὺς μικροὺς του βραχίονας καὶ περιέβαλε τὴν λευκὴν κεφαλὴν του. Ἐπειτα ἐπλησίασε τὰ μικρὰ ρόδινα χεῖλη του ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ μετώπου τοῦ γέροντος καὶ τὸν ἐφίλησεν.

Ὁ γέρον ἀντιληφθεὶς τὸν ἐναγκαλισμὸν τῆς ἐγγονῆς του ἀνεσκίρτησε. Καὶ ἐνῶ αἱ ἄγονοι χεῖρές του ἐπετίθεντο θωπευτικῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδίου καὶ τὰ ἄχροα χεῖλη του ἐφίλουν τὰς ἀγνὰς παρειάς του, ἄρρητος ἰλαρότης ἐχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

Ἡ ἀφῆ δὲν εἶχε φύγει ἀκόμη. Ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσίν της.

Χαράλαμπος Ἀντωνος

48. ΟΙ ΔΥΟ ΠΤΩΧΟΙ

Σὲ μιὰ γωνιά περαστικὴ
γέρος φτωχὸς ἔχει καθήσει.
Κόσμος πολὺς περνᾷ ἀπ' ἐκεῖ
καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐλεήσῃ
καμμιά ψυχὴ, πὺν ἔχει μάθει
νὰ συμπονῇ τὰ ξένα πάθη.

Σὲ λίγο ὅλος προσοχὴ
ἔφερ' ἐκεῖ τὰ βήματά του
κι ἄλλος φτωχὸς — τὸ δυστυχῆ!
Μὲ ὅλη τὴ νεότητά του
ἔχει στὸ φῶς του μαύρη σκέπη·
εἶναι τυφλός! τυφλός! Δὲ βλέπει!

Ἄχ! τί ζευγάρι θλιβερό!
Τὰ νιάτα τὰ δυστυχισμένα
κι ἀπὸ τὸν ἄγριο καιρὸ
τὰ γηρατειὰ τὰ μαραμμένα
βλέπει ἐκεῖ ὅποιος περνάει
νὰ ζητιανεύουν πλάϊ - πλάϊ.

“Ομως καθεὶς τὰ γηρατειά
τὰ χιονοσκεπέπαστα λυπᾶται!
Στὸ γέρο ρίχνουν μιὰ ματιά
τὸν ἐλεοῦνε οἱ διαβάται,
μὰ οὔτε ἕνας τους δὲ δίνει
καὶ στὸν τυφλὸ ἐλεημοσύνη.

Μὲ πονεμένη τὴν καρδιά
ἀνασκηκώνεται νὰ πάη . . .
“Αχ! θὰ περάσῃ τὴ βραδιά
καὶ σήμερα χωρὶς νὰ φάῃ . . .
Γι’ αὐτὸ τοὺς ἄλλους τί τοὺς νοιάζει ;
Καὶ ὁ τυφλὸς ἀναστενάζει . . .

Μὰ ἔξαφνα κάποιος ζητᾷ
μέσ’ στὴν παλάμη νὰ τοῦ δώσῃ
χρήματα λίγα, μ’ ἄρκετὰ
ἓνα ψωμί γιὰ νὰ πληρώσῃ.
— Σοῦ εὐχετ’ ἡ φτωχὴ καρδιά μου
τιμὲς καὶ δόξες, ἄρχοντά μου!

Εἶπεν ἐκεῖνος, ἐπειδὴ,
τυφλὸς ποὺ ἦταν, δὲν μποροῦσε
μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ ἰδῇ
πὼς σπλαχνικὰ τὸν ἐλεοῦσε
ὁ γέρος, ἐλεῶντας πάλι
καθὼς τὸν ἐλεῆσαν ἄλλοι.

Γεώργιος Δροσίνης

49. ΘΕΛΩ ΝΑ ΚΤΙΣΩ ΕΝΑ ΣΠΙΤΑΚΙ

Θέλω νὰ κτίσω ἕνα σπιτάκι
στή μοναξιά καὶ στή σιωπή.
Ξέρω μιὰ πράσινη ραχοῦλα.
— Δὲ θὰ τὸ κτίσω ἐκεῖ.

Ξέρω στή χώρα τὴ μεγάλη
τὸν πλούσιο δρόμο, τὸν πλατὺ
μὲ τὰ πλατάνια καὶ τοὺς κήπους.
— Δὲ θὰ τὸ κτίσω ἐκεῖ.

Ξέρω τὸ πρόσχαρο ἀκρογιάλι,
ὅλο τὸ κῦμα τὸ φιλεῖ,
κρινόσπαρτη εἶναι ἡ ἀμμουδιά του.
— Δὲ θὰ τὸ κτίσω ἐκεῖ.

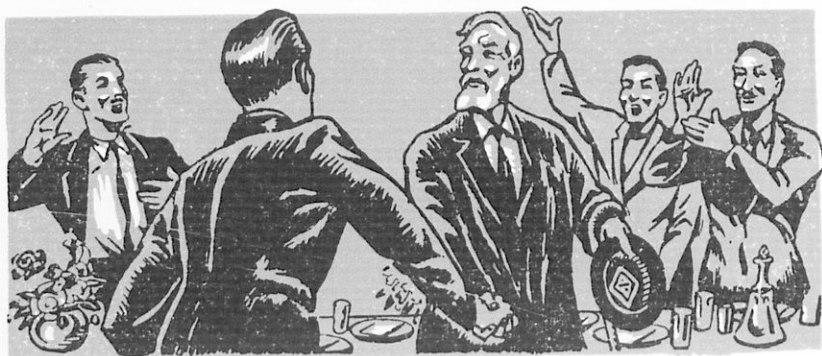
Ἀτέλειωτη τραβάει μιὰ στράτα,
σχίζει μιὰ χέρσα ἀπλοχωριά,
σκληρὰ τὴ δέρνει τ' ἀγριοκαίρι
καὶ ὁ ἥλιος τὴ κτυπᾷ.

Μιὰ στράτα χιλιοπατημένη
τὸν καβαλλάρη νηστικό,
τὸν πεζοπόρο διψασμένο
θάφτει στὸν κορνιαχτό.

Ἐκεῖ τὸ σπίτι μου θὰ κτίσω
μὲ μιὰ βρυσούλα στὴν αὐλή,
πάντα ἡ γωνιά του νὰ καπνίζει
κι ἡ θύρα του ἀνοιχτή.

Κωστῆς Παλαμᾶς

50. Ο ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗΣ

Κατὰ τὰς τελευταίας δημοτικὰς ἐκλογὰς ὁ Παῦλος Λε-
κὸς ἐξελέγη πρόεδρος τῆς Κοινότητος εἰς τὴν ἰδιαίτεράν πα-
τρίδα του. Δὲν ἦτο οὔτε ὁ πλουσιώτερος οὔτε ὁ γεροντότερος
οὔτε ὁ πλέον ἐγγράμματος τῆς κωμοπόλεως. Ἦτο ὅμως ὁ
ἀγαπητότερος μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν του. Ἦτο τὸ «κα-
λὸ παιδί», ὅπως τὸν ἔλεγον ὅλοι, καὶ ὅταν ἦτο μικρὸς καὶ
τώρα ποῦ ἦτο μεγάλος.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν οἱ συμπολιταὶ του παρέθεσαν εἰς
αὐτὸν τιμητικὸν γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον προσελήθη νὰ παρα-
στῇ καὶ ὁ γηραιὸς διδάσκαλος τῆς κωμοπόλεως, ὁ ὁποῖος
ὑπῆρξε διδάσκαλός του, ὅπως καὶ τῶν περισσοτέρων κατοί-
κων τῆς Κοινότητος.

Μὲ πόσῃ συγκίνησιν ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν ὁ σεβα-
στὸς γέρον! Ἡ τιμὴ, ἡ ὁποία ἀπενέμετο πρὸς τὸν μαθη-
τὴν του, ἀπετέλει δι' αὐτὸν τὴν μεγαλυτέραν ἱκανοποίησιν.
Καὶ κατὰ τὰ ἐπιδόρπια, μόλις συγκρατῶν τὴν συγκίνησίν του,
ὑψωσε τὸ ποτήριόν του καὶ προέπνεε εἰς υἱείαν τοῦ νέου Κοι-
νοτάρχου μὲ τὰ ἐξῆς ὠραῖα λόγια :

— Πρὶν ἐκλέξετε, κύριοι, πρόεδρόν σας τὸν Παῦλον Λε-

κόν, τὸν εἶχεν ἐκλέξει πρόεδρόν του πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῆς Κοινότητός μας. Οἱ περισσότεροι ἐξ ὑμῶν ἦσθε τότε συμμαθηταὶ του καὶ μαθηταὶ μου. Σήμερα δὲν ἐκάμετε ἄλλο τίποτε, παρὰ νὰ ἐπαναλάβετε τὴν παλαιὰν ἐκείνην ψηφοφορίαν . . .

— Μάλιστα, μάλιστα! τὸν διέκοψαν πολλαὶ φωναί.

— . . . Διότι — ἐξηκολούθησε δακρύων ἀπὸ συγκίνησιν ὁ γηραιὸς διδάσκαλος — ὁ Κοινοτάρχης Παῦλος Λεκὸς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι καὶ σήμερον « ὁ καλὸς Παυλάκης », ὁ μαθητὴς τῆς 6ης τοῦ δημοτικοῦ. Διότι ἐκεῖνο, ποῦ εἶναι κανεῖς εἰς τὸ σχολεῖον, ἐξακολουθεῖ, ὅσα ἔτη καὶ ἂν περάσουν, νὰ εἶναι ἀργότερον καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς παρουσιάσω ἐγὼ τὸν παλαιὸν μαθητὴν μου. Τὸν γνωρίζετε οἱ περισσότεροι. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι δὲν τὸν ἐγνωρίσατε τότε εἶναι ὡς νὰ τὸν ἐγνωρίσατε. Διότι, ὅπως εἶπομεν, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ ἴδιος : Ὁ « καλὸς Παυλάκης » . . .

— Ζήτω τοῦ Παυλάκη! ἤκούσθη μία φωνή.

“Ολοι ἐγέλασαν διὰ τὴν διακοπὴν καὶ ὁ γηραιὸς διδάσκαλος ἐξηκολούθησεν :

— Ἐνθυμεῖσθε πόσον καλὸς καὶ πρόθυμος ἦτο ἀπέναντι ὅλων τῶν συμμαθητῶν του. “Ο,τι εἶχε τὸ ἐμοιράζετο μαζί τους. Καὶ τοὺς βαθμοὺς του ἀκόμη. Καλὸς μαθητὴς αὐτός, ἐβοηθοῦσε τοὺς πλέον ἀδυνάτους εἰς τὰ μαθήματα, ὥστε νὰ πάρουν καὶ ἐκεῖνοι καλὸν βαθμόν. Δὲν ἔφαγε ποτὲ μόνος του τὸ πρόγευμα, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔβαζε ἡ μήτηρ του εἰς τὴν σάκκαν του. Τὸ ἐμοιράζετο καὶ αὐτὸ μὲ τοὺς πτωχοτέρους τῆς τάξεως. “Οταν ἔχανε κανεῖς τὸ μολύβι του, αὐτὸς τοῦ ἐδάνειζε τὸ ἰδικόν του. “Οταν εἶχε λησμονήσει κανεῖς εἰς τὸ σπῆτι του τὸν χάρακά του, αὐτὸς τοῦ ἐδίδεν ἄλλον. “Οταν τὸ μελανοδοχεῖον κανενὸς δὲν εἶχε μελάνην, αὐτὸς πάλιν τοῦ τὸ ἐγέμιζεν ἀπὸ τὸ ἰδικόν του. Καὶ ὅταν κάποιος πτωχὸς συμ-

μαθητής του δὲν εἶχε τὰς ὀλίγας δραχμάς, τὰς ὁποίας ἐχρειάζετο, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν σχολικὴν ἐκδρομὴν, αὐτὸς πάλιν ἐξήτει ἀπὸ τὴν μητέρα του χρήματα καὶ τὰ ἔδιδε μυστικὰ εἰς τὸν συμμαθητὴν του, διὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλλῃ. Ἀπὸ τὰ μικρὰ αὐτὰ πράγματα ἐφαίνετο ποῖος ἦτο ὁ μικρὸς ἐκεῖνος μαθητής. Διότι δὲν χρειάζονται μεγάλα πράγματα, διὰ νὰ φανῇ ὁ καλὸς καὶ ὁ κακός. Καὶ ὁ Παῦλος ἦτο καλός. Ἦτο ὁ «καλὸς Παυλάκης». Διὰ νὰ τὸν ἐκλέξετε σήμερον πρόεδρόν σας, σημαίνει ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ ἴδιος.

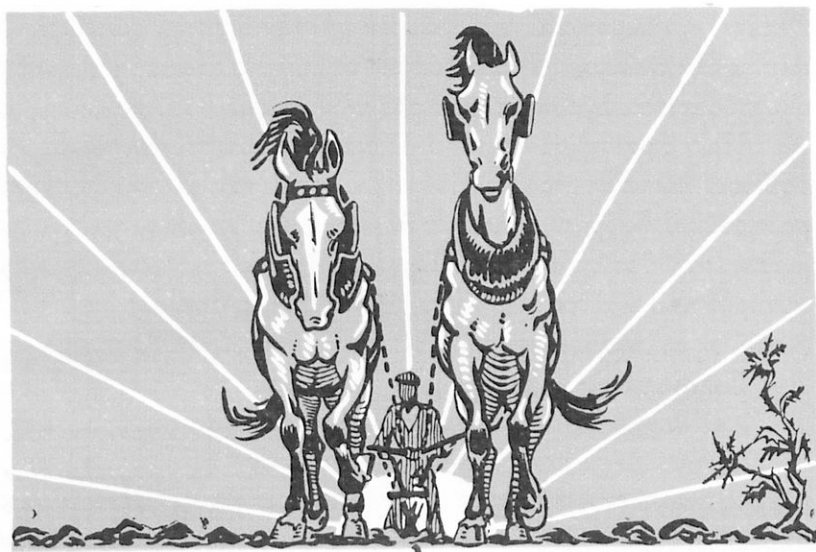
— Μάλιστα, μάλιστα! ἐφώναζεν εἰς ἐκ τῶν ἀκροατῶν. Θυσιάζεται διὰ τοὺς ἄλλους. Καὶ δι' αὐτὸ μόνον φίλους ἔχει εἰς τὸν τόπον.

— Ὅπως καὶ εἰς τὸ σχολεῖον . . . ἐξηκολούθησεν ὁ γηραιὸς διδάσκαλος. Καὶ ἓνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κάμνει τὸ καλὸν εἰς τοὺς ὁμοίους του, θὰ κάμῃ τὸ καλὸν εἰς τὴν Κοινότητα, τῆς ὁποίας τὴν διοίκησιν τοῦ ἐνεπιστεύθητε. Περὶ τούτου νὰ εἰσθε βέβαιοι. Σᾶς συγχαίρω λοιπόν, κύριοι, διὰ τὴν ἐκλογὴν σας, συγχαίρω τὸν ἀγαπητόν μου μαθητὴν διὰ τὴν τιμὴν, τῆς ὁποίας ἐγένεν ἄξιος, καὶ τέλος συγχαίρω τὸν ἑαυτόν μου διὰ τὸν μαθητὴν μου. Σήμερον μοῦ ἀπέδωσε πλουσιοπαρόπως τὰ τροφεῖα. Εἰς ὑγείαν του!

Καὶ μὲ τὴν τελευταίαν λέξιν ἐνηγκαλίσθη δακρῶν τὸν παλαιὸν του μαθητὴν καὶ τὸν ἡσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς συγκινήσεως.

Ἦτο τὸ τελευταῖον «ἄριστα», τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει ὁ «καλὸς Παυλάκης» ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του. Καὶ ἦτο τὸ ὠραιότερον ἀπὸ ὅλα.

Παῦλος Νιοβάνας

51. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Ὁ Πανάγος Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια καὶ τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα. Τοὺς χαμογελᾷ ὡς παλαιὸς βασιλεὺς εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του.

Ἀπὸ ἀπέναντι ἡ θάλασσα στέλλει τὴν μυρωμένην ἄλμυρην τῆς νᾶ ἐνωθῇ μὲ τὸ ἄρωμα τῶν μύρτων καὶ τῶν σχοίων. Μέσα εἰς τὴν γαλήνην τῆς ἐξοχῆς, φλωροὶ, καρδεῖναι καὶ σπίνοι καθισμένοι εἰς τοὺς κλώνους τῶν θάμνων δοκιμάζουν νέα κελαδήματα. Καὶ πέραν εἰς τὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ ὁ βοσκὸς βόσκει τὰ πρόβατά του καὶ παίζει τὴν φλογέραν του.

Ὁ κύρ Πανάγος φθάνει εἰς τὸν ἀγρόν του μὲ τὰ δύο ἀλογά του, τὸν Ψαρήν καὶ τὸν Ντορῆν, καὶ μὲ τὸ ἄροτρον. Ἀφήνει εἰς τὴν ρίζαν τοῦ πεύκου, ποὺ ὑφώνεται εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ, τὸ σακκίδιον μὲ τὸ λιτὸν φαγητόν του, τὴν στά-

μναν με τὸ νερόν καὶ τὸν σάκκον με τὴν τροφήν τῶν ζώων. Δίπλα ἐξαπλώνεται ὁ σκύλλος με τὸ ρύγχος ἀνάμεσα εἰς τοὺς δύο πόδας του ἄγρυπνος φρουρὸς τῶν ἀγαθῶν τοῦ κυρίου του.

Πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργον ὁ Πανάγος, ἀφαιρεῖ τὸν σκουφόν του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια κατὰ τὴν ἀνατολήν. Παρρησιῶν με θάρρος, ὥσάν νὰ βλέπῃ παλαιὸν φίλον καὶ γνώριμον ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν. Κάμνει τρεῖς φορὰς τὸν σταυρόν του καὶ τὰ χεῖλη του ψιθυρίζουν με συγκίνησιν τὴν ἀφελῇ προσευχὴν του :

— Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος!...

Καὶ τοποθετεῖ πάλιν τὸν σκουφόν εἰς τὴν κεφαλὴν του.

Ἐρευνᾷ ἔπειτα με τὸ βλέμμα τὴν παλαιὰν γραμμὴν τῶν αὐλάκων τοῦ ἀγροῦ, διὰ νὰ ὀργώσῃ τὴν σταυρωτά, καὶ ἀρπάξῃ τὴν χειρολαβὴν τοῦ ἀρότρου με τὴν στιβαράν χεῖρά του.

— Ἐλα, Ψαρῇ μου! Ἐλα, Ντορῇ μου! Ἀῖντε, πουλιά μου! . . . Δίδει τὸ σύνθημα εἰς τοὺς δύο συντρόφους του με τόνον πολὺ φιλικὸν καὶ ἀρχίζει τὸ ἔργον του.

Τὸ ἔργον Τὰ δύο ζῶα φιλότιμα καὶ ψυχωμένα προβαίνουν με κόπον. Ὁπισθέν των τὸ ὑνίον ἀναποδογυρίζει τοὺς βόλους καὶ αὐλακώνει βαθέως τὴν γῆν.

Κάθε τόσον ὁ Πανάγος κοιτάζει ὀπίσω του τὰ αὐλάκια, ποὺ ἀφήνει τὸ ἄροτρον του, ἐνῶ ἡ φωνὴ του γλυκεῖα ἐνθαρρύνει τὰ ζῶα :

— Ἐλα, Ντορῇ μου! Ἀῖντε, Ψαρῇ μου! . . .

Τὰ δύο ἄλογα προχωροῦν, ἐνῶ λάμπουν ἀπὸ τὸν ἰδρώτα, τὸν ὁποῖον χύνουν.

Πόσον θαυμάζω τὸ προαιώνιον ἔργον τοῦ κυρ Πανάρχου. Μοῦ φαίνεται ἔξαφνα ὅτι ὁ γέρον μεγαλώνει καὶ ὅτι ἐγγίζει τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ· ὅλα τὰ ἄλλα φαίνονται μικρὰ ἐμπρὸς εἰς αὐτόν. Μικρὰ εἶναι ἡ πολιτεία ἐκεῖ πέραν με τοὺς θορύ-

βους της· μικροὶ οἱ κύριοι καὶ αἱ κυρίαι, ποὺ περνοῦν αὐτὴν τὴν στιγμὴν μὲ τὰ αὐτοκίνητα συζητοῦντες· μικροὶ καὶ οἱ ἀργόσχολοι, ποὺ πηγαίνουν περίπατον εἰς τὴν ἐξοχὴν.

Μόνον ὁ γέρων γεωργὸς εἶναι πράγματι μεγάλος. Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ἰδρωμένον καὶ ψημένον μέτωπόν του· ὁ πρωϊνὸς ἀήρ εἰσέρχεται ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸν εἰς τὸ στῆθος ὑποκάμισόν του καὶ θωπεύει τὸ γεροδεμένον σῶμά του.

Καὶ αὐτὸς ἐπαναλαμβάνει συχνά :

—“Ἐλα, Ψαρῇ μου! Ἐλα, Ντορῇ μου! Ἀῖντε, πουλιά μου!..

Τὸ ὑψηλὸν πεῦκον τὸν καρτερεῖ τὴν μεσημβρίαν. Θὰ καθήσῃ εἰς τὴν σκιάν του, θὰ φάγῃ καὶ θὰ κατακλιθῇ ὀλίγον νὰ ἀναπαυθῇ· ὡς στρῶμα καὶ προσκέφαλον θὰ ἔχῃ μυρωμένους κλάδους ἀπὸ σχοῖνα. Καὶ ὅταν γλυκὰ - γλυκὰ θὰ ἔλθῃ ὁ ὕπνος, θὰ ἀπλωθῇ ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια του ὁλόξανθον ὄνειρον ἀπὸ στάχνα, ποὺ κυματίζουν μεστωμένα.

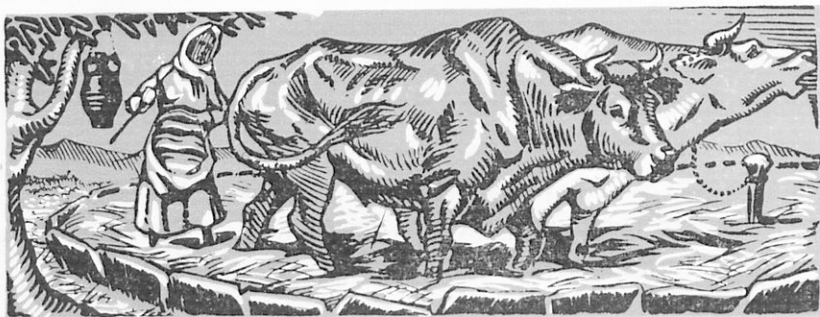
Στέκω νὰ τὸν θαυμάσω ἀκόμη μίαν φορὰν... Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει· ἀποκαλύπτομαι.

— Γειά σου! μοῦ λέγει μὲ ἀφέλειαν νομίζων ὅτι τὸν καλημερίζω.

Ἄλλ' αὐτὸ δὲν ἦτο μία ἀπλῆ καλημέρα. Ἦτο ὁ βαθὺς σεβασμὸς πρὸς τὸν θεῖον γέροντα, τὸν ἐργάτην τῆς γῆς. Εἶχον ἀποκαλυφθῇ, ὅπως ἀποκαλυπτόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ἐφημερίς « Ἐλεύθερον Βῆμα »
(Διασκευὴ Ν. Α. Κοντοπούλου)

Σπύρος Μελάς

52. Ο ΖΕΥΓΑΣ

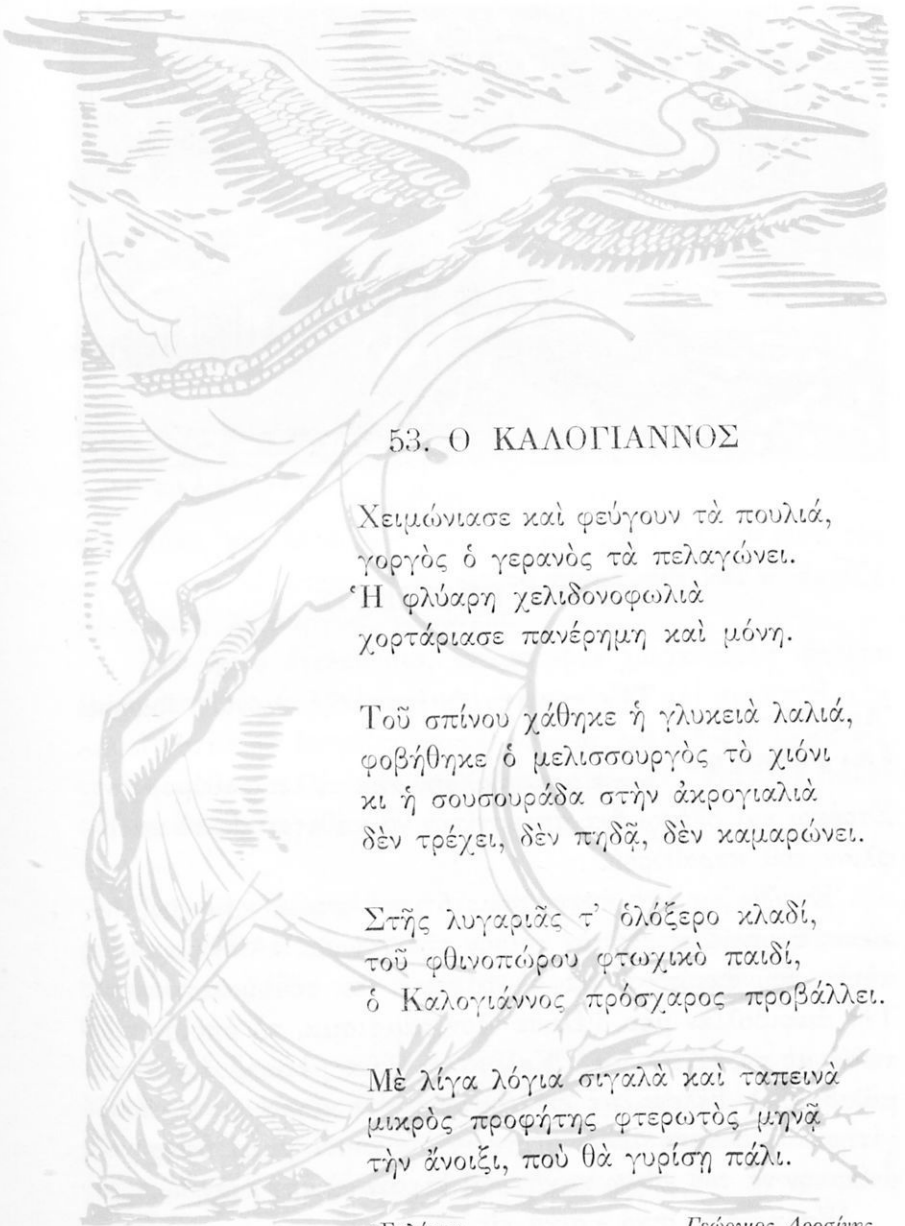
Βαριά τ' αλέτρι όπίσω τ' άφρᾶτο αὐλάκι άφήνει
καί τ' άργοπάτητα ό ζευγάς τὰ βόδια του κεντᾶ·
καί έκείνα, πού παιδεύονται μέ τόση καλωσύνη,
μέ τὰ μεγάλα μάτια τους κοιτάζουνε σκυφτά.

Χαρά στ' αλέτρι, στο ζευγά, πού τή ζωή μάς δίνουν.
Όταν τὰ στάχυα θά γενοῦν, τὰ βόδια θ' άποστάσουν,
οί παραγυιοί τίς ύψηλές τίς θημωνιές θά στήνουν
καί έκείνα θαῦρουν καλαμιὰ πολλή γιά νά χορτάσουν.

Μέσα στ' αλώνια τὰ χρυσᾶ τ' άλογα θά γυρνᾶνε
καί θά σηκώνουν σύννεφο τή σκόνη στόν άγέρα
κι οί λιχνιστάδες παρακειΐ ψηλά θέ νά σκορπᾶνε -
μαλαματένια κότσαλα μέσ' στο γαλάζιο αἰθέρα.

« Άνοιχτά μυστικά »

Άλέκος Φωτιάδης

53. Ο ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

Χειμώνιασε καὶ φεύγουν τὰ πουλιά,
γοργὸς ὁ γερανὸς τὰ πελαγώνει.
Ἡ φλύαρη χελιδνοφωλιά
χορτάριασε πανέρνημη καὶ μόνη.

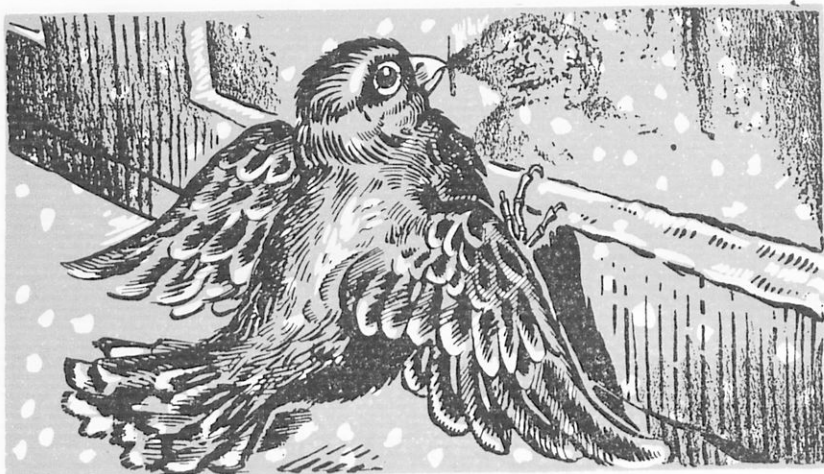
Τοῦ σπίνου χάθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά,
φοβήθηκε ὁ μελισσουργὸς τὸ χιόνι
κι ἡ σουσουράδα στὴν ἀκρογιαλιά
δὲν τρέχει, δὲν περδᾷ, δὲν καμαρώνει.

Στῆς λυγαριᾶς τ' ὀλόξερο κλαδί,
τοῦ φθινοπώρου φτωχικὸ παιδί,
ὁ Καλογιάννος πρόσχαρος προβάλλει.

Μὲ λίγα λόγια σιγαλὰ καὶ ταπεινὰ
μικρὸς προφήτης φτερωτὸς μηνᾶ
τὴν ἀνοιξι, ποὺ θὰ γυρίσῃ πάλι.

«Γαλήνη»

Γεώργιος Δροσίνης

54. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

**Ἀπροσδόκητος
ἐπισκέπτης**

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἓνα μικρὸν θόρυβον, ὡς νὰ ἔρριπτον λιθά-
ρια εἰς τὸν ὑαλοπίνακα τοῦ παραθύρου μου.
Στρέφω καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην νὰ κάθεται εἰς τὸ κατώ-
φλιον τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζον ἀπὸ ἀναγνώσεις ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοι-
αύτας ἐπισκέψεις εἰς τὸν καιρὸν τῆς χιονιᾶς. Ἀληθῶς ὅμως
αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸν ὑαλοπίνακα ;
Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα
τώρα μὲ τὰ μάτια μου. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε καὶ
μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουρ-
γίτης μοῦ ἔκαμνε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς
ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον.

Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ παρατήρησε μὲ τὴν μεγάλην περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν.

Ἀπεῖχον τώρα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα.

Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς του ὡς χαιρετισμόν. Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἤπλωσα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν σῦρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Συμφιλίωσις Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον ἐκαθάρισα ἀπὸ τὴν χιόνα, καὶ ἔκλεισα τὸ παράθυρον. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὸ παράθυρον καὶ ν' ἀρχίζει νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία.

Καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέον χαιρετισμόν· ἔπειτα ἐρράμφισε τὸν ὑλοπίνακα καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὡς νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ τί ἐγίνετο μέσα εἰς τὸ δωμάτιον. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα ν' ἀνοιξῶ, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, ἔρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτὰ καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δισταγμοὺς ἐπῆδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ πάτωμα ψιχία· ἦτο ὅμως ἀνήσυχος πάντοτε καὶ ἕτοιμος νὰ πετάξῃ.

Ἐπειτα μὲ ἐν πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει· μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη ὅτι εἰς τὰ μάτια τοῦ ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος.

Ἀλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὐτε καὶ ἐγὼ ἡδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερο ἀνοικτόν.

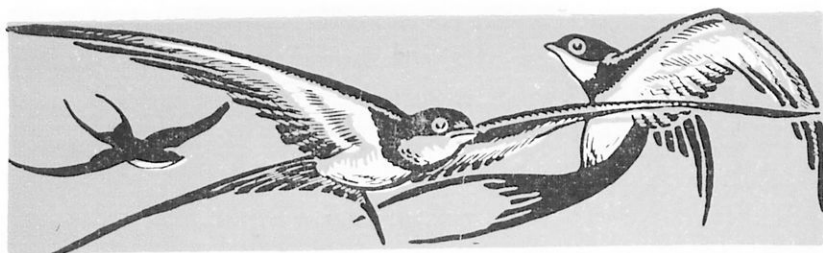
Ἀνέμενον τὴν ἐπομένην· ἀνέμενον καὶ τὴν μεθεπομένην ν' ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ παράθυρον. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουν καὶ τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκεῖνου, ὁ ὅποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερε εἰς τὰς παραβολὰς του.

Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν.....

Ἐφημερίς «Ἐμπρός»
(Διασκευὴ Ν. Α. Κοντοπούλου)

Ἰωάννης Κορυλάκης

55. ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Προάγγελοι
τῆς ἀνοίξεως

Τὰ πρωῒνὰ κελαδήματα, τὰ ὅποια χαίρετίζουν τὸν ἥλιον καὶ δοξολογοῦν τὸν Πλάστην, ἀντηχοῦν ἀπὸ τινος ζωηρότερα, πολυπληθέστερα. Ἡ συναυλία των μὲ εὐφραίνει κάθε αὐγὴν, ὅταν ἐξυπνῶ καὶ ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου.

Ἀπέναντι ἔχω ἓν δένδρον ὑψηλόν, τοῦ ὁποίου οἱ κλάδοι τώρα ἤρχισαν νὰ φουντώνουν καὶ νὰ πρασινίζουν. Ἐπὶ τοῦ δένδρου τούτου τονίζουν τὸν πρωῒνόν των ὕμνον οἱ πτερωτοὶ ψάλται τῆς περιοχῆς μας. Καὶ γύρο πρασινίζουν τὰ φυτὰ καὶ τὰ δενδράκια τῆς αὐλῆς καὶ εἶναι μία μικρὰ εἰκὼν ἀνοίξεως αὐτή, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ἐμπρὸς μου κάθε πρωῒ, ὅταν ἀνοίγω τὸ παράθυρόν.

Ναί, ἡ ἀνοιξὶς ἤλθεν! Μᾶς τὸ λέγει ὁ γαλανὸς οὐρανός, μᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνει τὸ πράσινον τῆς γῆς, μᾶς τὸ βεβαιώνει τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν.

Ἦλθεν ἡ ἀνοιξὶς καὶ, ὅπως πάντοτε, τὸ ἀνθοστόλιστον ἄρμα τῆς τὸ ἔσυραν αἱ χελιδόνες. Ὡ, τὰ ἀγαπημένα, τὰ λατρευτὰ πτηνά, οἱ προάγγελοι τῶν ὡραίων ἡμερῶν!

Τὰς εἶδατε ; Τὰς εἶδατε πάλιν νὰ διασχίζουν μὲ τὴν χαριτωμένην των πτῆσιν τὸν γαλάζιον ἀέρα καὶ νὰ τὸν γεμί-

ζουν με την ἁρμονίαν τῶν τερετισμῶν των ; Καὶ ἐπληρώθη ἀπὸ χαρὰν ἡ ψυχὴ σας εἰς τὴν συνάντησιν τῶν καλῶν καὶ πιστῶν φίλων, αἱ ὁποῖαι ἐπανέρχονται εἰς τὰς παλαιάς των φωλεάς, διὰ νὰ μείνουν μαζί μας, ὅσον θὰ διαρκέσῃ ἡ ὥραία ἐποχὴ ;

Ναί· δὲν ὑπάρχει ἀγαπητότερον πτηνὸν ἀπὸ τὴν χελιδόνα ! Ἐρχεται μαζί με τὴν ἀνοιξιν καὶ εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ζωῆς.

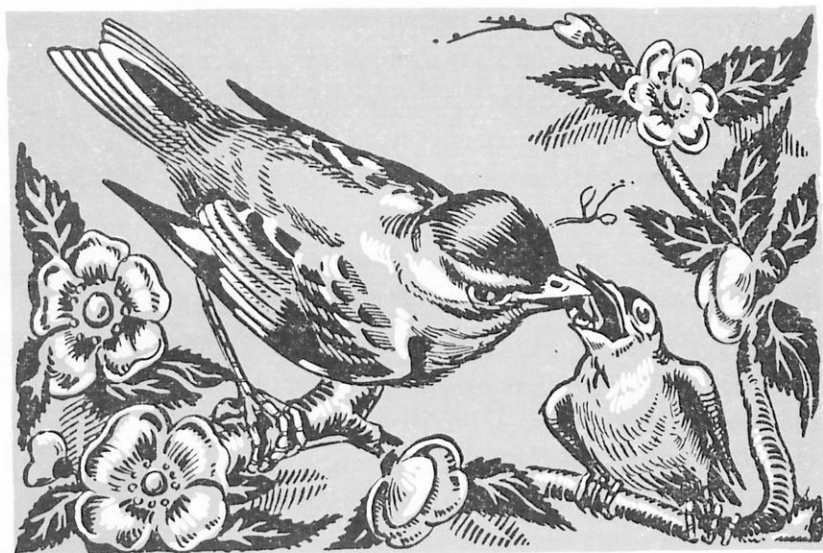
Ἀρεταί της Ἡ χελιδὼν εἶναι φίλη τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ προτίμησιν στήνει τὴν φωλεάν της πλησίον εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλάκις μέσα εἰς αὐτάς.

Δίδει τὸ μέγα παράδειγμα τῆς φιλοπονίας, τῆς οἰκογενειακῆς ἀγάπης, τοῦ κοινωνικοῦ αἰσθήματος, διότι εἶναι πολὺ φιλόπονος, φιλόστοργος καὶ κοινωνική. Ἡ παρουσία της θεωρεῖται ὡς καλὸς οἰωνὸς καὶ γίνεται παντοῦ δεκτὴ ὡς εὐλογία Θεοῦ.

Καὶ δὲν εἶναι μόνον στολισμός· δὲν μᾶς εὐχαριστεῖ ἀπλῶς με τὴν χάριν τῆς πτήσεώς της καὶ με τὴν γλυκύτητα τοῦ ἔσματος της. Εἶναι καὶ εὐεργέτις τοῦ ἀνθρώπου· διότι καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τοὺς κώνωπας καὶ τὰ ἄλλα βλαβερὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν κυρίως τὴν τροφὴν της.

Ἐπεὶτα χρησιμεύει κάποτε καὶ ὡς εἶδος βαρομέτρου. Οἱ χωρικοὶ μάλιστα, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἄλλο, μεταχειρίζονται τὴν χελιδόνα· ὅταν πετᾷ χαμηλά, προμηνύει βροχὴν· ὅταν πετᾷ ὑψηλά, προμηνύει καλοκαιρίαν.

Αἱ χελιδόνες εἶναι ὅχι μόνον εὐχάριστοι φίλοι, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ εὐεργετικὰ πτηνά.

56. Ο ΜΑΪΟΣ

Ἦλθεν ὁ Μάιος.

Μεγάλη ἑορτὴ εἰς τὸν δροσερὸν καὶ ἀνθοστόλιστον κήπον. Ἄνθη εἰς τὰ δένδρα, ἄνθη εἰς τοὺς θάμνους, ἄνθη εἰς τὴν χλόην, ἄνθη παντοῦ. Τὰ χρώματα συνδυάζονται ἑναρμονίως μετὰ τὰ ἀρώματα. Αἱ κατακόκκιναι παπαροῦναι ἀδελφώνονται μετὰ τὰς λευκὰς μαργαρίτας καὶ τὸ βαρὺ ἄρωμα τῶν κρίνων μετὰ τὴν λεπτὴν εὐωδίαν τῶν ρόδων. Καὶ ἡ πρωϊνὴ δρόσος κατακοσμεῖ τὰ φύλλα καὶ τὰ πέταλα μετὰ ἀδάμαντας, μετὰ τοὺς ὁποίους παίζουν φαειρῶς αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου.

Εἰς τὴν καθάραν, τὴν γαλανήν, τὴν εὐώδη ἀτμόσφαιραν τοῦ κήπου πετοῦν ἀναρίθμητα ἔντομα καὶ πτηνὰ βομβοῦντα, τερετίζοντα, κελαδοῦντα. Ἡ συναυλία τῶν ἡ πανηγυρικῇ

συμπληροῖ τὴν ὄψιν τοῦ κήπου τὴν ἐορτάσιμον· ἀντὶ τῶν ἀφθόνων ἀνθέων, τὰ ὅποια κοιτάζουν μὲ ἀγάπην καὶ θαυμασμόν, ψάλλουν τὰ πτηνὰ τὸν ὕμνον τοῦ Μαΐου. Καὶ ἐνῶ πετοῦν μὲ κελαδήματα, πλησιάζουν τὰ ἄνθη, ὥς διὰ νὰ αἰσθανθοῦν αὐτὰ τὴν εὐωδίαν των, ὥς διὰ ν' ἀκούσουν ἐκεῖνα τὸ ἄσμα των.

Καὶ λέγουν τὰ ἄνθη πρὸς τὰ πτηνὰ :

— Σᾶς ζηλεύομεν καὶ σᾶς μακαρίζομεν. Πόσον εἴσθε εὐτυχισμένα, ποῦ ἔχετε λάρυγγα μουσικὸν καὶ ἡμπορεῖτε νὰ τονίζετε ἄσματα πρὸς τὸν Δημιουργόν μας! Ἡμεῖς εὐωδιάζομεν καὶ αἰσθανόμεθα· ἀλλὰ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν ὅ,τι αἰσθανόμεθα μὲ ἄσματα.

Καὶ ἀπαντοῦν τὰ πτηνὰ πρὸς τὰ ἄνθη :

— Ἡ εὐωδία σας ἐκφράζει τὰ αἰσθήματά σας. Ἡμεῖς προσευχόμεθα μὲ ἄσματα εἰς τὸν μέγαν αὐτὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ! Ἀλλὰ σεῖς εἴσθε τὰ θυμιατήρια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκπέμπεται πρὸς τὸν οὐρανόν, μαζὶ μὲ τὴν προσευχήν, ἡ εὐωδία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης!

Καὶ τὸ ἀγνὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔρχεται τὴν πρωΐνην ἐκείνην ὥραν, διὰ νὰ δρέψῃ τὰ ἄνθη τοῦ Μαΐου, ἀκούει, ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθέων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ λέγει :

— Νά, ὁ κήπος αὐτὸς εἶναι ναός, εἰς τὸν ὁποῖον δοξάζεται καὶ ὑμνεῖται ὁ Δημιουργός. Σήμερον εἶναι ἡ μεγίστη τῶν ἐορτῶν. Ἐορτάζει ἡ φύσις. Τὰ πτηνὰ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ θυμιατήρια τῶν ἀνθέων ἐκπέμπουν πρὸς Αὐτὸν τὸν λιβανωτὸν τῆς λατρείας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης.

Γρηγόριος Ξενόπουλος

57. ΠΡΩΤΗ ΜΑ·Ι·ΟΥ

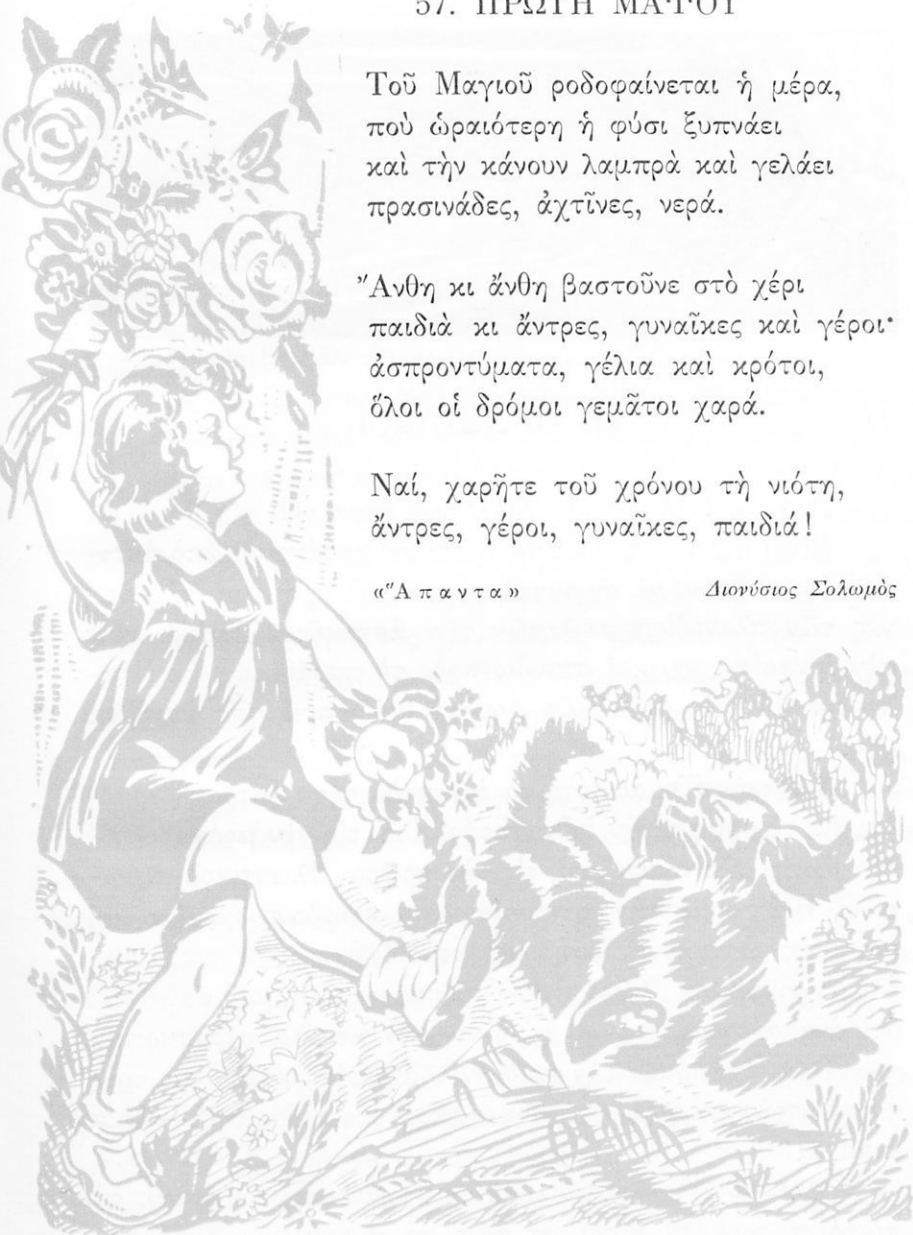
Τοῦ Μαγιοῦ ροδοφαίνεται ἡ μέρα,
ποῦ ὠραιότερη ἡ φύσι ξυπνάει
καὶ τὴν κάνουν λαμπρὰ καὶ γελάει
πρασινάδες, ἀχτῖνες, νερά.

Ἄνθη κι ἄνθη βαστοῦνε στὸ χέρι
παιδιὰ κι ἄντρες, γυναῖκες καὶ γέροι·
ἀσπροντύματα, γέλια καὶ κρότοι,
ὅλοι οἱ δρόμοι γεμᾶτοι χαρά.

Ναί, χαρῆτε τοῦ χρόνου τὴ νιότη,
ἄντρες, γέροι, γυναῖκες, παιδιὰ!

« Ἀ π α ν τ α »

Διονύσιος Σολωμός

58. ΟΙ ΑΣΤΑΚΟΙ

—'Αστακοί! 'Αστακοί! Ζωντανοί ἀστακοί!

Εἶναι πολὺ φυσικὸν ἐγώ, ὁ ὅποιος κατάγομαι ἀπὸ ἀστακοτρόφον νῆσον, νὰ συγκινοῦμαι περισσότερον ἀπὸ τὰς φωνὰς τῶν πλανοδίων πωλητῶν τῶν ἀστακῶν. 'Αφῆνω τότε τὴν ἐργασίαν μου καὶ σπεύδω πρὸς τὸ παράθυρον, ἵνα ἀπολαύσω διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ θαλασσινὰ τῆς πατρίδος μου.

Καὶ φαντάζομαι τότε τὸ ἐκλεκτὸν αὐτὸ ὀστρακόδερμον ὄχι εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν ἰχθυαγοράν, ἀλλ' εἰς τὴν μοσχοβολοῦσαν ἀκτὴν τῆς νήσου μου, εἰς τὴν πρῶραν ἀλιευτικῷ πλοιαρίου. Βλέπω μὲ τὴν φαντασίαν μου διαφόρου ἡλικίας καὶ μεγέθους ἀστακοὺς· ἐφήβους, νεοσυλλέκτους ἢ γηραιούς, ὁλόκληρον λόχον. "Ολοι εἶναι ὀπλισμένοι, ὅλοι μοῦ φαίνονται ὅτι ἀναπαύονται, ὡς νὰ ἤρχοντο ἀπὸ μεγάλα στρατιωτικὰ γυμνάσια, ἐπάνω εἰς τὴν πρῶραν τοῦ πλοίου. Θαυμάζω τοὺς ἀγκυλωτοὺς καὶ γαμφωνύχους ἀμετρήτους πόδας των — δέκα ἕκαστος!

"Ολοι εἶναι ὀπλισμένοι μὲ τὸν ἀκανθώδη ὀπλισμόν, τὰ πιστόλια των, τὰ μαχαίρια των, τὰ γιαταγάνια των! Καὶ

ὅλοι εἶναι θωρακοφόροι προστατευόμενοι ἀπὸ ἀκανθωτὸν θώρακα, ὁ ὁποῖος περιβάλλει ἰσχυρῶς τὰ νῶτά των, ἀπὸ οὐρὰν ὀστρακοειδῆ καὶ δύο ἀεικινήτους κεραίας ἐμπρός, μακρὰς ὡς δύο δόρατα.

“ὦ! ἐκεῖνος ὁ χρωματισμός των! Τί μαγεία! “Ὀλαι αἱ εὐγενέστεραι ἀποχρώσεις τοῦ πορφυροῦ.

— Ἀστακοί! Ἀστακοί! Ζωντανοὶ ἀστακοί!

Ἡ ἀλιεῖα τῶν ἀστακῶν γίνεται ὡς ἑξῆς :

Οἱ ἀλιεῖς ἔχουν ἐκεῖ ἐπίτηδες δίκτυα δι’ ἀστακοὺς μὲ μεγάλας ὀπὰς, διὰ τῶν ὁποίων συλλαμβάνονται τὰ θαυμάσια αὐτὰ θαλασσιναὶ εὐκολώτατα, ὅταν ἐξέρχονται εἰς βοσκὴν. Τὰ δὲ ὅπλα των ἐκεῖνα τὰ πολλὰ καὶ φοβερά, οἱ γαμφοὶ ὄνυχες καὶ αἱ ἄλλαι ἀκανθοὶ τοῦ θώρακος των, χρησιμεύουν μόνον διὰ τὴν ἀσφαλεστέραν σύλληψιν των.

Τοὺς αἰχμαλώτους των αὐτοὺς τοὺς μεταφέρουν οἱ ἀλιεῖς καὶ τοὺς ρίπτουν εἰς θαλασσίας μάνδρας, τὰς ὁποίας ἐπίτηδες ἔχουν εἰς τοὺς πλέον ἡσύχους ὄρμους τῆς νήσου, ἵνα διατηρῶνται ζωντανοὶ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀτμοπλοίου. Τότε δὲ τοὺς τοποθετοῦν μὲ προσοχὴν ἐντὸς καλὰθων μεγάλων, τοὺς ὁποίους σκεπάζουν διὰ κλώνων σχοίνων ἢ ἄλλων θάμνων.

“Ὅσοι τῶν ἀλιέων δὲν ἔχουν μάνδρας, κρεμοῦν εἰς τὴν θάλασσαν αὐτοὺς τοὺς καλὰθους, τοὺς ἐτοίμους πρὸς ἐξαγωγὴν, μέχρι τοῦ κατάπλου τοῦ ἀτμοπλοίου.

Περιεργότερον εἶναι τὸ θέαμα, ὅταν ἐντὸς τῆς θαλασσίας μάνδρας, ὅπου φυλάσσονται ἐλεύθεροι οἱ αἰχμάλωτοι ἀστακοί, εἰσχωρήσῃ κανεῖς ὀκτάπους.

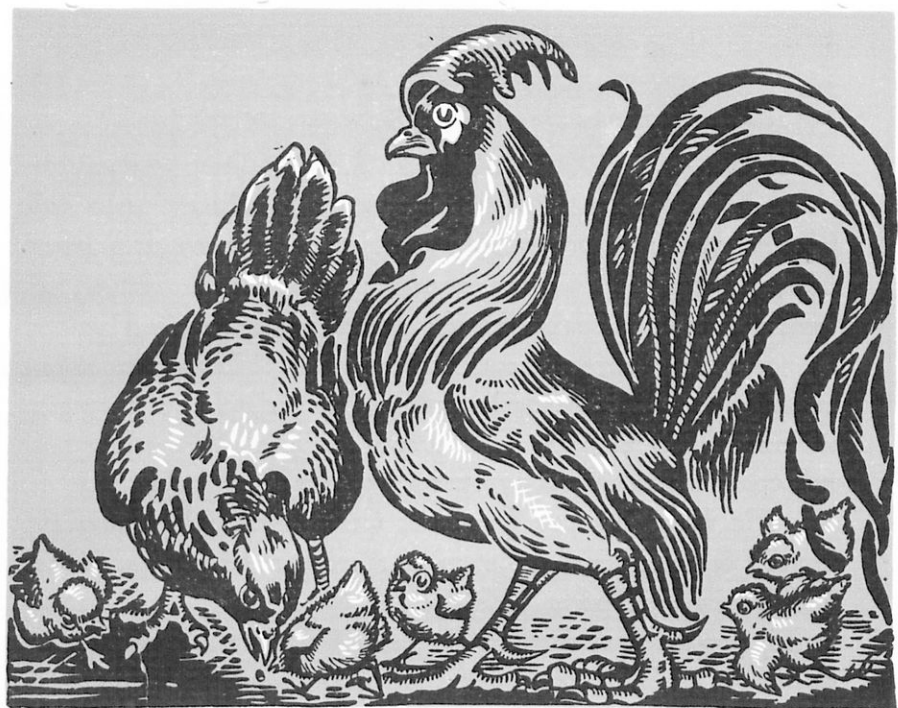
Οὗτος εἶναι ὁ φοβερώτερος ἐχθρὸς τῶν ἀστακῶν. Αὐτὸς ὁ πάνοπλος, ὁ ἔχων τόσον βαρύτατον ὀπλισμόν, ὁ ἔχων

θώρακα ἰσχυρότατον μὲ ἀναριθμήτους ἀκάνθας, καταλαμβάνεται ἀμέσως ὑπὸ ἀνεξήγητου φόβου πρὸ τοῦ μαλακοῦ καὶ ἀόπλου ὀκτάποδος. Κάμνει βιασιότατας κινήσεις ἐντὸς τῆς θαλασσίου μάνδρας. Ἀναταράσσει τὸ ὕδωρ, κινεῖ ἀπελπισμένος τοὺς πελωρίους ἐκείνους μύστακάς του καὶ κτυπᾷ ἀστραπιαίως τὴν τόσον δεινῶς θωρακισμένην οὐράν του.

Τόσα δὲ ἄλματα αἰφνίδια κάμνει ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὥστε διὰ ζωηροτάτων τιναγμῶν ἀνατινάσσεται ἔξω εἰς τὴν ξηράν, ὅπως σωθῇ ὁ δυστυχὴς στρατάρχης! Διότι ὁ εἰσχωρήσας εἰς τὴν μάνδραν φοβερὸς ἐκεῖνος ἐχθρὸς του μὲ τὴν πλαδαράν καὶ ὡς ζύμην μαλακὴν σάρκα του ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ περισφίγγῃ τὸν δυστυχῆ ἀστακὸν μὲ τοὺς πλοκάμους του καὶ νὰ τὸν φονεύῃ ἀπομυζῶν τὰς σάρκας του.

Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης

59. ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΟΡΝΙΘΟΤΡΟΦΕΙΟΝ

Εἰς τὴν ὥραίαν νῆσον τῶν Κυκλάδων, εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς ὁποίας πρωτοδιωρίσθην καθηγητής, ἐπληροφορήθην ὅτι ἐλειτούργει ἐν ὀρνιθοτροφείῳ. Δύο μορφωμένοι ἐντόπιοι εἶχον συνεταιρισθῇ καὶ εἶχον ἀγοράσει πλησίον τῆς πόλεως ἐν κτῆμα ὀλίγων στρεμμάτων, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐγκατέστησαν τὴν ἐπιχείρησίν των.

Μίαν ἡλιόλουστον ἡμέραν ἀπεφασίσαμεν μὲ ὀλίγους φίλους νὰ ὑπάγωμεν ἐκεῖ πρὸς ἐπίσκεψιν. Οἱ ἰδιοκτῆταί των μᾶς εἶχον πολλάκις προσκαλέσει καὶ τοὺς εἶχομεν ὑποσχεθῇ.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς μας, μόλις εἰσῆλθομεν εἰς τὸ μικρὸν κτῆμα, ἦτο ὅτι ἐπεκράτει τάξις καὶ καθαριότης. Πυκνὸν συρματόπλεγμα τὸ περιέφρασεν ὀλόκληρον, ὥστε νὰ ἐμπο-

δίζωνται αἱ ὄρνιθες νὰ ἐξέρχωνται. Πυκνὰ δενδρύλλια φουντουκιῶν καθίστων ἀδύνατον τὴν ἐπίθεσιν ἱεράκων, διότι θὰ ἐπέπιπτον μὲ ὀρμὴν εἰς τοὺς κλάδους των καὶ θὰ ἐφονεύοντο. Αἱ ὄρνιθες πάλιν βόσκουσαι ὑπὸ τὰ δενδρύλλια προεφυλάσσοντο ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ τοῦ χειμῶνος καὶ ἀπὸ τὸν καύσωνα τοῦ θέρους. Καὶ οἱ ἱεράκες δυσκόλως τὰς διέκρινον ἀπὸ μέγα ὕψος. Εὐτυχῶς δὲν ὑπῆρχε φόβος ἀπὸ τὰς ἀλώπεικας, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄγνωστοι εἰς τὰς μικρὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Περιποιητικώτατοι καὶ προθυμότατοι οἱ ἰδιοκτῆται πρῶτον μᾶς προσέφεραν εἰς τὴν καθαρὰν τραπεζαρίαν τῆς μικρᾶς κατοικίας των γλύκισμα καὶ καφὲν καὶ μετ' ὀλίγον μᾶς περὶέφεραν εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ ὀρνιθοτροφείου.

Εἰς ἓν εὐρύχωρον ἐπίμηκες ὑπόστεγον, διηρημένον εἰς ἀρκετὰ διαμερίσματα, εἶδομεν μὲ εὐχάριστον ἔκπληξιν πολλὰ διαφέροντα πράγματα. Ἐδῶ εἶχεν ἐγκατασταθῇ ἡ ἐκκολλαπτική μηχανή καὶ ἀμέσως κατόπιν ἦτο τὸ διαμέρισμα τῶν νεοσσῶν, οἱ ὁποῖοι ἐτρέφοντο μὲ φιλοκομμένην τροφήν καὶ ἐκοιμῶντο εἰς θερμὴν φωλεάν. Εἰς ἄλλο διαμέρισμα ἐτρέφοντο αἱ ὄρνιθες, αἱ ὁποῖαι ἐγέννων σχεδὸν καθημερινῶς ὥα, διότι ἡ ποσότης, ἡ ποιότης καὶ ἡ ὥρα τῆς τροφῆς των ἦσαν ἐπιστημονικῶς ὀρισμέναι. Ἐντύπωσιν μᾶς ἐπροξένησε τὸ μέγεθος τῶν ὀρνίθων, διότι ἦσαν ἐκλεκτοῦ εἴδους. Εἰς ἰδιαίτερον διαμέρισμα ἐτρέφοντο οἱ πετεινοί, οἱ προωρισμένοι πρὸς πώλησιν. Τὸ βάρος τῶν μεγαλυτέρων ἐκ τούτων δὲν ἦτο κατώτερον τοῦ βάρους τῆς γαλλοπούλας.

Οἱ ὀρνιθοτρόφοι μᾶς ἔδιδον πληροφορίας διὰ τὸν τρόπον τῆς διατροφῆς τῶν ὀρνίθων. Μεγάλην προσοχὴν, μᾶς εἶπον, πρέπει νὰ καταβάλλουν διὰ τὴν προφύλαξιν ἀπὸ τὰ ζωῦφια καὶ τὰς πολλὰς ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι ἀπειλοῦν τὰ πουλερικά, δηλαδή τὴν ψεῖραν, τὴν διφθερίτιδα, τὴν χολέραν κλπ. Διὰ τοῦτο διετήρουν πάντοτε μεγάλην καθαριότητα καὶ

ἐκαμνον συχνὰς ἀπολυμάνσεις. Ἐπίσης, μᾶς εἶπον, καὶ ἡ τροφή πρέπει νὰ δίδεται συμφώνως πρὸς ἐπιστημονικὰς ὁδηγίας. Μᾶς ἐπέδειξαν δὲ καὶ μερικὰ βιβλία, τὰ ὅποια εἶχον γράψει εἰδικοὶ πτηνολόγοι. Ἄν δὲν ἐφαρμόσῃ ὁ πτηνοτρόφος αὐτὰς τὰς ὁδηγίας, προσέθεσαν, ματαιοπονεῖ.

— Καὶ ἀπὸ ποῦ προμηθεύεσθε τὰς τροφάς ; τοὺς ἠρώτησα.

— Μερικὰ καλλιεργοῦμεν εἰς ἄλλα κτήματά μας οἱ ἴδιοι. Τὰς περισσοτέρας ὅμως τὰς ἀγοράζομεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, διότι, ὅπως βλέπετε, ἡ νῆσός μας εἶναι μᾶλλον ἄγονος.

— Καὶ συμφέρει ἡ ἐπιχείρησίς σας, ἐὰν ἀγοράζετε τὰς τροφάς ;

Μᾶς ἐξήγησαν μὲ ἀριθμοὺς ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν ὀρνίθων ἀφήνει σημαντικὸν κέρδος. Βεβαίως εἰς εὐφορώτερα μέρη, ὅπου ἡ καλλιέργεια ὅλων τῶν τροφῶν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνεταί ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς ὀρνιθοτρόφους, τὸ κέρδος εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀγόνους νήσους συμφέρει. Κεφάλαια πολλὰ δὲν ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιχείρησις οὔτε μεγάλην προσωπικὴν ἀπασχόλησιν. Ἐπομένως δὲν τοὺς ἐμποδίζει νὰ ἀσχολοῦνται καὶ μὲ τὰς ἄλλας γεωργικὰς ἐργασίας των.

Τὸ Κράτος σήμερον προσπαθεῖ νὰ ἐνισχύσῃ κάθε σχετικὴν προσπάθειαν. Ἐχει ἰδρύσει πτηνοτροφικὰς σχολὰς, παρέχει εὐκολίας εἰς τὴν προμήθειαν τροφῶν καὶ ὀργανώνει ἐτησίως πτηνοτροφικὰς ἐκθέσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀπονέμει βραβεῖα χρηματικὰ καὶ μετὰλλια. Καὶ οἱ ἴδιοι εἶχον βραβευθῇ εἰς μίαν τοιαύτην ἔκθεσιν.

Συνεχάρημεν τοὺς ὀρνιθοτρόφους διὰ τὸ τόσον ὠφέλιμον ἔργον των καὶ ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὴν πόλιν.

Γεώργιος Ν. Καλαματιανὸς

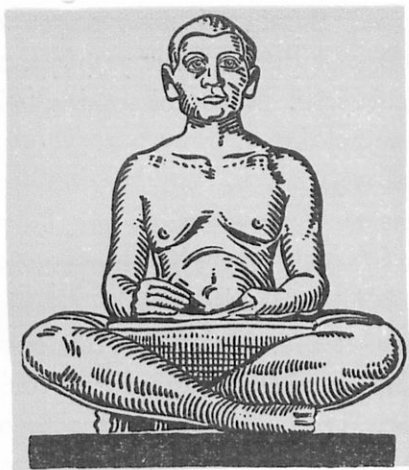

60. ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ

Ἡ πλάσι ἡ παντοδύναμη κι ἀπόνετη μητέρα
γιὰ σένα δὲν ἐστάθηκε καθόλου ἀκριβοχέρα.
Ἄν ἔδωσε σ' ἄλλο βουνὸ ψῆλος καὶ περηφάνεια
κι' ἄλλο βουνὸ ἂν τὸ σκέπασε μὲ λόγγους καὶ ρουμάνια
κι' ἄλλο βουνὸ ἂν στεφάνωσεν ὀλοχρονὶς μὲ χιόνια,
μάζεψε ἀπ' ὅλα τὰ βουνὰ τὴ μοιρασμένη χάρι,
τὴν ἔσμιξε καὶ σ' ἔπλασε, βουνό, βουνῶν καμάρι!

Κι ὅταν ἀτόφιο καὶ βαρὺ καὶ παγωμένο χιόνι
ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὴν κορφή πέφτη καὶ σὲ πλακώνῃ,
μαρμαρωμένο φαίνεσαι, καθὼς στὰ παραμύθια.
Μὰ ἔχεις κρυμμένη τὴ ζωὴ στὰ παγωμένα στήθια
κι ἅμα προβάλῃ ὀλόφεγγος ὁ ἥλιος ἀπ' ἀγνάντια,
τὸ μάρμαρο σπᾶ καὶ γεννᾶ σμαράγδια καὶ διαμάντια.

Σμαράγδια τὰ ρουμάνια σου, διαμάντια τὰ νερά σου
ἀπλώνονται, σκορπίζονται, χύνονται ὀλόγυρά σου,
χαρίσματα ἀξετίμητα καὶ δῶρα εὐλογημένα
στὰ εἰκοσιτέσσερα χωριά, ποὺ κρέμονται ἀπὸ σένα.
Καὶ δίνεις στὶς ζωὲς ζωὴ, φέρνεις στὶς χάρες χάρι,
περήφανο καὶ σπλαχνικὸ βουνό, βουνῶν καμάρι!

61. ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τυπογραφία — Ἐπάνω εἰς τὰ θρανία σας, φίλοι μου, εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ διδάσκαλος, βλέπω τὰ βιβλία σας. Ὡ, τί θαῦμα αὐτὰ τὰ βιβλία σας, τί ὥραϊα εἰς ἐμφάνισιν, τί πλούσια εἰς περιεχόμενον! Εἰς τὰς εἰκονογραφημένας σελίδας των συσσωρεύονται ὡς θησαυροὶ αἱ καλύτεραι ἀνθρώπινα σκέψεις.

Ἐν τούτοις τὰ βιβλία σας, τὰ τόσον πολύτιμα καὶ εὐθηνά, αἱ παιδικαὶ σας χεῖρες πολλάκις, χωρὶς νὰ προσέχετε καὶ πολὺ, τὰ ζαρώνουν, τὰ καταρρακώνουν, τὰ σχίζουν. Λησμονεῖτε, φαίνεται, τὴν μεγάλην ἀξίαν των. Καὶ ὅμως μὲ ἐν βιβλίον, τὸ βιβλίον π.χ. τῆς γεωγραφίας σας, δύνασθε νὰ ταξιδεύσετε εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ νὰ γνωρίσετε τοὺς κατοίκους, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ προϊόντα τῆς μακρινῆς αὐτῆς χώρας.

Οἱ μαθηταὶ ἔμειναν ἔκπληκτοι. Ἦκουον πράγματα, ποὺ δὲν τὰ εἶχον ἕως τώρα σκεφθῇ. Καὶ ὁ διδάσκαλος ἐσυνέχισεν :

— Παλαιότερα τὰ βιβλία τὰ ἀντέγραφον οἱ ἀντιγραφεῖς μὲ τὴν χεῖρα. Ὅλα τὰ βιβλία ἦσαν χειρόγραφα καὶ δι' αὐτὸ ἐπωλοῦντο πολὺ ἀκριβά. Μόνον οἱ πολὺ πλούσιοι ἄνθρωποι ἠδύναντο νὰ ἔχουν βιβλία.

Ἄν ἦσαν καὶ σήμερον τὰ βιβλία χειρόγραφα, ἐλάχιστοι ἀπὸ σᾶς θὰ εἶχετε τὸ Ἀναγνωστικόν σας, διότι θὰ ἦτο πανάκριβον. Τί δυστυχία διὰ σᾶς, τὴν οἰκογένειάν σας, τὴν πατρίδα μας! Θὰ ἐμένετε ἀγράμματοι!

Ἄλλ' ὅχι, δὲν μένετε. Πρὸ 500 ἐτῶν ἐφευρέθη ἡ τυπογραφία καὶ τὰ βιβλία πλέον εἶναι εὐθηνά, διότι τυπώνονται πολλὰ συγχρόνως. Ὅλοι σήμερον ἡμποροῦν νὰ ἀποκτήσουν βιβλία, καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πτωχοί. Ἀλλὰ γνωρίζετε ποῖος ἐφεῦρε τὴν τυπογραφίαν;

— Ὁ Γερμανὸς Γουτεμβέργιος, εἶπον πολλοὶ μαθηταί.

— Καὶ γνωρίζει κανεὶς σας περὶ τῆς ζωῆς τοῦ μεγαλοφυοῦς αὐτοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς ἐφευρέσεώς του;

— Ἐγώ, Κύριε..., εἶπεν ὁ Δημοσθένης. Ἐχω διαβάσει τὸ βιβλίον « Οἱ Μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης » τοῦ Συλλόγου Ὠφελίμων Βιβλίων, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται καὶ περὶ τοῦ Γουτεμβέργιου. Μοῦ εἶπεν ἀκόμη καὶ πολλὰ περὶ αὐτοῦ ὁ ἀδελφός μου, ὁ ὁποῖος εἶναι τυπογράφος. Θέλετε νὰ ἐπαναλάβω ὅ,τι ἐνθυμοῦμαι;

— Μάλιστα· λέγε μας.

— Ὁ Ἰωάννης Γουτεμβέργιος, ἤρχισεν ὁ ὁ ἐφευρέτης Δημοσθένης, ἐγεννήθη ἀπὸ εὐγενεῖς γονεῖς εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1400 εἰς τὴν Μαγεντίαν τῆς Γερμανίας. Νέος ἐξωρίσθη ἀπὸ τὴν πατρίδα του διὰ πολιτικούς λόγους καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ Στρασβούργον.

Ἐκεῖ, διὰ νὰ ζήσῃ, ἔγινεν ἀδαμαντουργός, δηλαδὴ ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἀδαμάντων. Χάριν ὅμως

τοῦ ἐπαγγέλματός του ἐταξίδευσεν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Γερμανίας, τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Ὀλλανδίας.

Ἀλλὰ μία διαρκὲς σκέψις τὸν ἐβασάνιζε, πῶς δηλαδὴ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν βιβλίων μὲ ἓν μέσον ταχύτερον καὶ εὐθηνότερον. Δι' αὐτὸ ἤλλαξεν ἐργασίαν καὶ ἔγινε χαράκτης.

Ὅπως χαράσσονται καὶ τυπώνονται τὰ σχέδια καὶ αἱ εἰκόνες — αὐτὸ ἐγένετο τότε — ἐσκέπτετο, θὰ ἔπρεπε νὰ χαραχθοῦν καὶ τὰ γράμματα καὶ νὰ τυπωθοῦν. Ὁ ἐφευρετικὸς τοῦ νοῦς εἶχεν εὔρει τὸν δρόμον του.

Ἐπειτα ἀπὸ ἀδιάκοπον ἐργασίαν καὶ συνεχεῖς δοκιμὰς κατάρθωσε νὰ κατασκευάσῃ ξύλινα στοιχεῖα, τὰ ὅποια παρίστανον ἀπὸ ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου. Βραδύτερον ἀντικατέστησε τὰ ξύλινα στοιχεῖα, ποὺ ἔσπαζον, μὲ μεταλλικά, ποὺ εἶναι στερεά.

Ἀφοῦ ἐφεῦρε τὰ στοιχεῖα, ἐπροχώρησεν ἔπειτα εἰς τὴν τυπογραφίαν. Ἔθεσε τὰ στοιχεῖα τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου, ὥστε νὰ σχηματίζῃ λέξεις, στίχους, σελίδας. Τὰ ἐσκέπασε τέλος μὲ μελάνην καὶ μὲ τὴν βοήθειαν μιᾶς ἀπλῆς μηχανῆς, ἥ ὅποια ὀνομάζεται πιεστήριον, ἐπίεξε τὰ στοιχεῖα δυνατὰ ἐπὶ τοῦ χάρτου. Τοιουτοτρόπως ἐπέτυχε τὴν ἐκτύπωσιν.

Τὰ πρῶτα βιβλία, τὰ ὅποια ἠθέλησε νὰ τυπώσῃ εἰς τὸ Στρασβοῦργον, ἦσαν θρησκευτικὰ· γρήγορα ὅμως ἐτελείωσαν τὰ χρήματά του. Ἐπῆρε λοιπὸν κατ' ἀνάγκην συνεταῖρους· ἀλλὰ ἡ ἐπιχείρησις δὲν ἔφερε κέρδη.

Τουναντίον ἔφερε ζημίας καὶ οἱ συνεταῖροί ἔχασαν τὰ χρήματά των καὶ ἀπέθανον κατεστραμμένοι. Καὶ ὁ δυστυχὴς Γουτεμβέργιος, διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη του, ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ ἐνὸς τῶν συνεταίρων του.

Ἐν τούτοις δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του καὶ τὴν πεποίθη-

σίν του εἰς τὰ μεγάλα πλεονε-
κτήματα τῆς ἐφευρέσεώς του.
"Ὅταν λοιπὸν ἀπεφυλακίσθη
καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα
του Μαγεντιάν, προσέλαβε
νέους πάλιν συνεταῖρους καὶ
ἐτύπωσε μὲ ὥραϊα τυπογρα-
φικὰ γράμματα τὸ πρῶτον βι-
βλίον του, τὴν 'Αγίαν Γραφήν.

'Αλλὰ καὶ ἐδῶ τὸν ἀνέμε-
νον νέαι πικρίαί. Οἱ νέοι συν-
εταῖροι κατώρθωσαν νὰ ἀπο-
γυμνώσουν τελείως τὸν σοφὸν
ἐφευρέτην καὶ ἀπὸ τὰ κέρδη
καὶ ἀπὸ τὴν δόξαν· παρουσία-
σαν ὡς ἰδικὴν τῶν ἐφεύρεσιν
τὴν τυπογραφίαν, ἣ δὲ περιου-
σία του, στοιχεῖα, πιεστήρια
κ.λ., κατεσχέθη διὰ τὰ δῆθεν
χρέη του. Τί σκληρὰ ἀχαριστία!

"Ἐτσι ὁ Γουτεμβέργιος εὐ-
ρέθη εἰς τοὺς δρόμους, ἀλλὰ
τώρα εὗρεν ἀνέλπιστον προ-
στάτην. Ὁ Ἀδόλφος, Γερμα-
νὸς πρῆγχιψ τοῦ Νασσάου, ἀπὸ
ἐκτίμησιν, ποὺ ἦτο καὶ ἐκτί-
μησις ὅλων τῶν μορφωμένων
Γερμανῶν, τὸν ἔλαβεν ὑπὸ τὴν
προστασίαν του· τὸν διώρι-
σεν αὐλικὸν καὶ τοῦ ἐχορήγη-
σε μικρὰν σύνταξιν, διὰ νὰ ζῇ.

Ἀπερίσπαστος πλέον ὁ Γουτεμβέργιος ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ζωῆς ἀφωσιώθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν τυπογραφίαν καὶ τὴν τελειοποίησίν της. Ἐπὶ τρία ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου του, τὸ 1468, ἐξηκολούθησε νὰ τυπώνη ἐκεῖ ἰδιοχείρως μὲ τὸ μικρὸν πιεστήριόν του.

Παρ' ὅλας τὰς ἐναντιότητας τῆς τύχης καὶ παρ' ὅλας τὰς κακίας τῶν ἀνθρώπων, ὁ Γουτεμβέργιος εἶναι σήμερον τὸ καύχημα τῶν Γερμανῶν. Ἡ πατρίς του Μαγεντία, τὸ Στρασβοῦργον καὶ ἄλλαι πόλεις τοῦ ἔχουν ἀνεγείρει λαμπροὺς ἀνδριάντας, διὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν εὐγνωμοσύνην των.

Μὲ συγχωρεῖτε πολὺ, ἂν ἐλησμόνησα τίποτε.

— Εὖγε, Δημοσθένη! εἶπεν ὁ διδάσκαλος, ἐνῷ οἱ μαθηταὶ εἶχον μείνει ἀκίνητοι ἀπὸ θαυμασμόν. Γνωρίζεις ὅσα πρέπει, παιδί μου. Δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωμεν ἀπλῶς τοὺς εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ γνωρίζωμεν πῶς μᾶς εὐηργέτησαν καὶ τί πικρίας καὶ θυσίας ἐδοκίμασαν, διὰ νὰ φέρουν εἰς πέρας τὸ εὐεργετικὸν ἔργον των...

Ἀποτελέσματα — Νά, φίλοι μου, μία θαυμασία ἐφεύρεσις· εἶπεν ἔπειτα ἀπὸ μικρὰν σιωπὴν ὁ διδάσκαλος.

Τώρα, ποὺ ἔγινε γνωστή, μᾶς φαίνεται ἀπλουστάτη. Καὶ ὅμως ἦτο δυσκολωτάτη νὰ ἐφευρεθῇ. Ἐχρειάσθησαν χιλιάδες ἐτῶν, διὰ νὰ ἐφευρεθῇ, πολλαὶ παρόμοιαι ἐργασίαι, πολλὰ πικρία καὶ θυσίαι· πρὸ πάντων ὅμως ὁ ἐφευρετικὸς νοῦς τοῦ Γερμανοῦ σοφοῦ. Τὸ ἀπλοῦν καὶ βραδυκίνητον χειροκίνητον πιεστήριον τοῦ Γουτεμβέργιου εἶναι ὁ μακρινὸς πατὴρ τῶν σημερινῶν πολυσυνθέτων, τὰ ὅποια ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἐκτυπώνουν χιλιάδας ἀντίτυπα τόσον εὐθηνά.

Μὲ τὴν τυπογραφίαν καὶ τὰ βιβλία σκορπίζεται παντοῦ ἡ μόρφωσις καὶ φθάνει καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καλύβην τοῦ χωρι-

κοῦ. Ἀντιθέτως ἡ ἀμάθεια ὑποχωρεῖ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ μαζί της αἱ προλήψεις καὶ αἱ κακίαι.

Μὲ τὴν μόρφωσιν οἱ ἄνθρωποι ἀποκτοῦν καλυτέρους τρόπους, γίνονται εὐγενέστεροι. Ἐνῶ ἡ πρόοδος αὐξάνει, τὰ ἐγκλήματα βαθμηδὸν ἐλαττώνονται. Ἡ ἀγάπη τοῦ Εὐαγγελίου ριζώνει εὐκολώτερον καὶ περισσότερον εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων.

Χάρις εἰς τὰ βιβλία γνωρίζομεν ὅλην τὴν ἱστορίαν, ὅλους τοὺς σοφοὺς, ὅλους τοὺς ἐπιστήμονας, ὅλους τοὺς σπουδαίους ἄνδρας, ὅλον τὸν κόσμον. Ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἀρχιμήδης μᾶς εἶναι φίλοι καὶ γνωστοί, ὅπως καὶ ὁ διδάσκαλός σας.

Χάρις εἰς τὴν τυπογραφίαν καὶ τὰ βιβλία ταξιθεύομεν μὲ πολὺ μικρὰν δαπάνην εἰς ὅλον τὸν κόσμον, χωρὶς νὰ μετακινούμεθα καὶ. Ἔτσι γνωρίζομεν, ὅπως εἶπον εἰς τὴν ἀρχήν, τὰ προϊόντα τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχανίας, τὰς φυσικὰς καλλονὰς καὶ τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν πρόοδον ἐκάστης χώρας.

Ἀλλὰ καὶ τί δὲν γνωρίζομεν. Γνωρίζομεν καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ ἄστρα του!

Ὁ Γουτεμβέργιος προσέφερε πράγματι μίαν ἀνεκτίμητον ὑπηρεσίαν εἰς τὸν κόσμον.....

N. A. Κοντόπουλος

62. ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

‘Ο ‘Οδοντωτός ‘Ο συρμός έπερίμενε μίαν θερινήν ήμέραν τόν έκδρομικόν μας όμιλον εΐς τόν σταθμόν τοϋ Διακοφτοϋ. Μία μικρά άτμομηχανή και έν μικρόν όχημα ήτο όλος - όλος.

— Τί εΐναι αύτά πάλιν ; Θα ταξιδεύσωμε ή θα παίξωμε μαζί των ; Τα πρωτοχρονιάτικα σιδηροδρομάκια τών παιδιών εΐναι μεγαλύτερα ! Εΐπε και έγέλασε δυνατά ό άστεΐος τοϋ όμίλου.

— Μη γελάς, απήντησε σοβαρός ό πρόεδρος τής εκδρομής. Εΐναι μικρός βέβαια ό ‘Οδοντωτός· αλλά εΐναι μαχητής και εΐναι ό μόνος ‘Οδοντωτός, πού ύπάρχει εΐς την ‘Ελλάδα. Λειτουργεί 60 περίπου έτη και κάνει τó δυσκολώτερον ταξίδι. ‘Αναβαίνει εΐς ύψος 700 μέτρων περίπου από τó Δια-

κοπτὸν ἕως τὰ Καλάβρυτα ἢ ἀντιθέτως καταβαίνει. Καὶ ὅμως δὲν ἐσημειώθη ποτὲ δυστύχημα. Μάτια λοιπὸν χρειάζεται κανεῖς, διὰ νὰ βλέπη καὶ νὰ χαρῇ τὸ τοπίον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ περάσωμεν. Νοῦν καὶ καρδίαν, διὰ νὰ θαυμάσῃ τὰ κατορθώματα τοῦ ἀνθρώπου!

Ἀνέβημεν. Μᾶς ἐκλείδωσαν τὰς θύρας.

— Διατί μᾶς τὸ ἔκαμες αὐτό, κ. ἐλεγκτά; Δὲν εἴμεθα οὔτε ἄτακτοι οὔτε φυλακισμένοι.

— Πρὸς ἀσφάλειάν σας. Ὁ συρμὸς περνᾷ δίπλα καὶ μέσα εἰς τοὺς βράχους. Εἶναι μεγάλος κίνδυνος νὰ ἀνοίγουν αἱ θύραι.

— Τώρα μάλιστα. Σύμφωναι.

Γρήγορα ἀφήσαμεν ὀπίσω τὴν πεδιάδα μὲ τοὺς κήπους, τὰ ὀπωροφόρα καὶ καρποφόρα καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὴν χαράδραν, ὅπου ρέει ὁ Βουραϊκὸς ποταμός. Εἰς τὰ νερά του τὰ μισόβολα βρέχουν τὸ φύλλωμά των πλάτανοι, πεῦκα καὶ πικροδάφνη ἀνθισμένοι. Πόσον ἡμερώνουν τὸ τοπίον μὲ τὰ κόκκινα καὶ ρόδινα ἄνθη των!

— Δὲν σᾶς τὸ ἔλεγα; Ἀνοίξατε τὰ μάτια σας νὰ χαρῇτε...

Ὅσον προχωροῦμεν, ἡ χαράδρα στενεύει καὶ ἡ ἀνωφέρεια αὐξάνει. Μᾶς ἐγκαταλείπει ἡ γελαστὴ πικροδάφνη καὶ τὸ τοπίον γίνεται σιγὰ σιγὰ ἄγριον, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ χάνῃ εἰς ὠραιότητα. Ἀγρία βλάστησις μᾶς περιβάλλει καὶ βράχοι, βράχοι, βράχοι!

Ὁ σιδηρόδρομος ἀναβαίνει τώρα παραπλεύρως εἰς τοὺς βράχους ἀσθμαίνων καὶ μεταπηδῶν ἐπάνω εἰς γεφύρας πότε δεξιὰ καὶ πότε ἀριστερὰ τοῦ ποταμοῦ, ποὺ χρησιμεύει ὡς ὁδηγός του. Καὶ ὅμως θὰ ἐπροτιμῶμεν νὰ ἦτο ἡ γραμμὴ του ὀλίγον μακρότερον. Ἄν ὀλισθήσῃ ὁ συρμὸς εἰς τὴν βαθεῖαν κοίτην τοῦ ποταμοῦ, τί θὰ γίνωμεν;

— Μὴ φοβεῖσθε! Ὁ συρμὸς δὲν ὀλισθαίνει. Γνωρίζει ποῦ τρέχει. Ἔχει ἐκλέξει μὲ προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν τὰ ἀσφαλῆ μέρη. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ περάσῃ ἀπ' ἄλλου.

Ἔτσι προχωρεῖ μεταξὺ ὄχθης καὶ βράχων ἢ καὶ μέσα εἰς τοὺς βράχους εἰς σκοτεινὰς σήραγγας, ἀδιάφορος διὰ τὸν φόβον τῶν κοινῶν ἀνθρώπων.

Κράκ - κράκ! ἤκούσαμεν ἔξαφνα. Μικροπανικὸς εἰς... τοὺς γενναίους. Εὐτυχῶς, ποῦ αἱ θύραι ἦσαν κλειδωμέναι...

— Τί συμβαίνει ; Τί τρέχει ; Κίνδυνος ;

— Τίποτε ἀπολύτως. Ἡ ἀνωφέρεια εἶναι πολὺ μεγάλη. Ὁ Ὀδοντωτός, διὰ νὰ μὴ παρασυρθῇ πρὸς τὰ ὀπίσω, ἔβαλε πρὸς ἀσφάλειαν τὰ δόντια του, ποῦ τοῦ χρησιμεύουν ὡς τροχοπέδα. Μᾶς ἐξήγησεν ὁ ἐλεγκτὴς τῶν εἰσιτηρίων.

Γύρὸ μας οἱ θάμνοι, τὰ δένδρα, οἱ βράχοι, ὁ ἄνεμος, τὰ πουλάκια ἀλλάσσουν κάθε τόσον μορφήν, σχήματα, χρώματα, μέγεθος, φύσημα, τραγούδια. Μόνον οἱ πλάτανοι παραμένουν οἱ ἴδιοι. Ριζωμένοι εἰς τὴν βαθεῖαν κοίτην καὶ τὰς ὄχθας τοῦ Βουραϊκοῦ ἐκτείνουν τοὺς φυλλωμένους κλώνους των ἕως τὰ παράθυρά μας. Τί ἀνακουφιστικὸν ὄραμα!

Νά τώρα καὶ ὁ μεγάλος καταρράκτης κάτω ἀπὸ τὴν μεγαλύτεραν γέφυραν τοῦ σιδηροδρόμου. Χύνεται λαμπαδωτὸς καὶ ἀφρισμένος ἀπὸ βράχον ὕψους 15 περίπου μέτρων. Γύρο καὶ κάτω βράχοι. Τί μαγεῖα! Ἡ βοή του ὁμοιάζει μὲ τὸ μούγκρισμα κάποιου στοιχειωμένου δράκοντος τῶν παραμυθιῶν· φρουρεῖ ἡμέραν καὶ νύκτα ἄγρυπνος τὴν ἐρημίαν ἐκείνην, διὰ νὰ μὴ περάσῃ κανεὶς!

Θαυμάζομεν κατάπληκτοι τὸν καταρράκτην, ποῦ ἔκαμεν ὁ Θεός :

— Ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε!

Ἄλλ' εὐλογοῦμεν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ποὺ ἔκαμε τὴν γέφυραν. Μόνον ἐπάνω ἀπ' αὐτὴν δύναται νὰ παρατηρήσῃ καὶ νὰ ἀπολαύσῃ κανεὶς τὸ μεγαλεῖον τοῦ καταρράκτου.

Ἡ ἀξία του Ἐξαφνα εἰς μίαν καμπήν, ἐνῶ ἐπροχωρο-
ροῦμεν, τὰ δύο βουνά, ποὺ ἠπείλουν νὰ μᾶς
συνθλίψουν μὲ τὸν ὄγκον των, ἀπομακρύνονται. Ὁ ὀρίζων
ἐλευθερώνεται. Ἡ χαράδρα ἐτελείωσε.

Ὁ συρμός μας σταματᾷ εἰς τὴν ἐξοδον· ἐδίψασεν ὁ καη-
μένος ἀπὸ τὸν μέγαλον ἀνήφορον καὶ θέλει νὰ πῇ νερόν. Ἀ-
νοίγονται αἱ θύραι καὶ κατερχόμεθα.

Ἡ ἀτμομηχανὴ πλησιάζει εἰς τὴν δεξαμενὴν, ποὺ ἔχει
ἀνεγερθῇ ἐκεῖ ἐπίτηδες, καὶ καταπίνει μὲ ἀπληστίαν ἀπὸ τὸ
ἀποθηκευμένον εἰς αὐτὴν ὕδωρ. Καταπίνει, καταπίνει, χωρὶς
νὰ φαίνεται ὅτι πρόκειται νὰ χορτάσῃ. Τόσον εἶναι διψα-
σμένη! Ἐχει ἐξαντλήσει κατὰ τὴν ἄνοδον ὅλην τὴν δεξαμε-
νὴν τοῦ ὕδατός της.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν περιεργαζόμεθα καὶ ἡμεῖς τὰ
δόντια τοῦ Ὀδοντωτοῦ.

— Βλέπετε, μᾶς εἶπεν ὁ κ. πρόεδρος, τὴν ὀδοντωτὴν γραμ-
μὴν, ποὺ εἶναι εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῶν δύο ἄλλων συνηθι-
σμένων σιδηροτροχιῶν ; Τὰ δόντια της μᾶς ἐνθυμίζουν τὰ
δόντια ἐνὸς ἀνεστραμμένου πριονιοῦ καὶ αὐτὰ μᾶς παρέχουν
τὴν ἀσφάλειαν.

Εἰς ἐκάστην ἀτμομηχανὴν τοῦ Ὀδοντωτοῦ ὑπάρχει καὶ
ἓνας τρίτος τροχὸς ὀδοντωτός, μὲ δόντια ὅμοια μὲ τῆς γραμ-
μῆς ποὺ βλέπομεν. Οὗτος παραμένει ἐφεδρικός καὶ κρεμα-
σμένος εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῶν συνηθισμένων τροχῶν της.
Ὅταν λοιπὸν εἶναι ἀνωφέρεια ἢ κατωφέρεια, ὁ μηχανοδηγὸς
μὲ ἐν μηχανήμα καταβιβάζει καὶ τοποθετεῖ εἰς τὴν ὀδοντω-
τὴν γραμμὴν τὰ δόντια τοῦ τροχοῦ τῆς μηχανῆς. Τοιουτο-

τρόπως με την ἀρπάγην αὐτὴν δεσμεύει ἢ ἐπιτρέπει τὴν κίνησιν.

Οἰονδήποτε ἀπρόοπτον καὶ ἂν συμβῇ, δὲν ὑπάρχει κα-
νεὶς φόβος πλέον νὰ παρασυρθῇ ὁ συρμὸς πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅταν
ἀναβαίνει, ἢ πρὸς τὰ ἐμπρός, ὅταν καταβαίνει. Εἶναι δεμένος
μετὰ τὴν γῆν μετὰ τὰ δόντια του. Ἐπιβάται καὶ σιδηροδρομικοὶ
εἶναι ἀπολύτως ἐξησφαλισμένοι.

Ὅταν ὁ πρόεδρος μας εἶχε τελειώσει τὴν σύντομον δι-
δασκαλίαν του περὶ Ὀδοντωτοῦ, ἡ ἀτμομηχανὴ εἶχε καὶ
αὐτὴ ἀποθηκεύσει τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ. Ἀνέβημεν εἰς τὰς
θέσεις μας. Μᾶς ἐκλείδωσαν καὶ πάλιν. Ὁ συρμὸς ἐξηκολού-
θησε τὸν δρόμον του.

Ὁ ἀνήφορος εἶναι ἀκόμη μεγάλος καὶ ὁ σιδηρόδρομος
τρέχει ἀκόμη ἀσθμαίνων μετὰ τὰ δόντια του. Ὅταν ἐφθάσαμεν
εἰς τὸν σταθμὸν Ζαχλωροῦς — Μεγάλου Σπηλαίου, ὁ συρμὸς
ἦτο κατάκοπος ὡς ὁδοιπόρος, ποὺ ἐπέρασε τὸν τελευταῖον
δύσβατον ἀνήφορον.

Ἀπ' ἐδῶ ὁ συρμὸς τρέχει εἰς τὴν μικρὰν κοιλάδα χωρὶς
δόντια πλέον. Δὲν τὰ χρειάζεται. Ἡ ἀνωφέρεια εἶναι πολὺ
μικρά. Καὶ διὰ νὰ μᾶς ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν βραδύτητά του
καὶ νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι εἶναι καλὸς δρομεύς, διπλασιάζει καὶ τρι-
πλασιάζει τὴν ταχύτητά του!

Ὁ Βουραϊκὸς πότε δεξιὰ καὶ πότε ἀριστερά μας δὲν
ἔλλαξε γνώμην· μᾶς συνοδεύει ὡς πιστὸς σκύλλος ἢ μᾶλλον
ἡμεῖς τὸν ἀκολουθοῦμεν, ὅπως οἱ τυφλοὶ τὸν ὁδηγόν των.
Οἱ ρωμαλέοι πλάτανοί του, τοὺς ὁποίους ὁ ἐξήλευεν καὶ ὁ
πλέον ζηλωτὴς τοῦ πρασίνου Δήμαρχος, σείουν τὸ παχὺ
φύλλωμά των εἰς χαιρετισμὸν μας. Ἡ ἀγράφου μᾶς γεμί-
ζει μετὰ μόσχους καὶ τὰ ἔλατα μᾶς στέλλουν τὸν δροσερὸν καὶ
ζωογόνον ἀέρα των νὰ μᾶς καλωσορίσουν...

Νά τέλος καί τὰ Καλάβρυτα, ὁ ἀκραῖος σταθμὸς τοῦ Ὀδοντωτοῦ καί τὸ τέρμα τῆς ἐκδρομῆς μας.

Τὸ βράδυ μετὰ τὸ φαγητὸν εἶπε κάποιος ἀπὸ τὸν ὄμιλον :
—Ὠραία καὶ θαυμαστὴ εἶναι, κ. πρόεδρε, ἡ θεὰ τοῦ τοπίου καὶ ἡ διαδρομὴ του μὲ τὸν Ὀδοντωτόν. Εἶναι ἀπὸ τὰς ὠραιότερας τῆς πατρίδος μας. Ἀλλὰ τί νὰ σᾶς εἰπῶ . . . Ὁ Ὀδοντωτὸς δὲν μοῦ φαίνεται καὶ σπουδαῖος!

—Ὁ Ὀδοντωτὸς, ἀπήντησεν ὁ κ. πρόεδρος, δὲν εἶναι σήμερον μεγάλον καὶ ἐντυπωσιακὸν τεχνικὸν ἔργον· ἦτο ὅμως τοιοῦτον διὰ τὴν ἐποχὴν του· ἦτο τὸ δυσκολώτερον σιδηροδρομικὸν ἔργον εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ πραγματικὸν κατόρθωμα τοῦ ἀνθρώπου. Ἄς μὴ εἴμεθα ἀγνώμονες καὶ ἀπρόσεκτοι, φίλε μου, δι' ὅ,τι σπουδαῖον καὶ ὠφέλιμον μᾶς ἐκληροδότησε τὸ παρελθόν. Τουναντίον ἄς εὐλογῶμεν καὶ ἄς θαυμάζωμεν τοὺς κόπους καὶ τὰς προσπάθειάς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ βελτιώσῃ τὸν πολιτισμόν.

Ἀπὸ τὸν δρόμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον διέρχεται σήμερον ὁ Ὀδοντωτὸς, ἄλλοτε ὅχι ἄνθρωπος, ἀλλ' οὔτε αἶγες δὲν ἠδύναντο νὰ περάσουν. Ὁ στοιχειωμένος δράκων, ἡ φύσις δηλαδὴ ὁλόκληρος, δὲν ἐπέτρεπε τὴν διάβασιν. Καὶ ὅμως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου καὶ αἱ χεῖρές του ἤνοιξαν δρόμον διὰ σιδηρόδρομον!

Ἀνῶρυζαν καὶ ἔσκαψαν τοὺς βράχους, ἔκαμαν σήραγγας μέσα εἰς τὰ βουνά, ἀνῆγειραν τείχη μεγάλα, διὰ νὰ συγκρατήσουν τὰ χώματα καὶ τοὺς βράχους, ἔκαμαν γεφύρας καὶ ἐγεφύρωσαν τὰ κενά, ἔκαμαν ὁδοντωτὴν γραμμὴν εἰς τὴν ἀνωφέρειαν, διὰ νὰ μὴ ὀλισθαίνει ὁ συρμός· καὶ τί δὲν ἔκαμαν!

Ὁφείλεται μεγάλῃ εὐγνωμοσύνῃ εἰς τοὺς εὐσυνειδήτους, ἀλλὰ λησμονημένους καὶ ἀγνώστους ἐκτελεστάς τοῦ Ὀδοντωτοῦ. Ὅλοι, μηχανικοί, ἀρχιτεχνῖται, τεχνῖται, ἐρ-

γάται, λατόμοι, σιδηρουργοί, ἐξετέλεσαν ἓν ἔργον τέλειον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς κοινωνίας. Καὶ ἡ τελειότης ἐνὸς τεχνικοῦ ἔργου εἶναι δυσκολωτάτη, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν εἶναι τοῦτο, διότι παρουσιάζει ἅπειρα προβλήματα πρὸς λύσιν. Καὶ ὁ Ὀδοντωτὸς τὰ ἔλυσε μὲ προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν.

Ὅπως εἶπα πρὶν ἐκκινήσωμεν, ἐξήκοντα τώρα ἔτη κά-νει ὁ Ὀδοντωτὸς τὴν διαδρομὴν του, καὶ μάλιστα δύο καὶ τρεῖς φορές τὴν ἡμέραν, χωρὶς νὰ σημειωθῇ ποτὲ καὶ τὸ παραμικρὸν δυστύχημα. Εἶναι λοιπὸν ἢ δὲν εἶναι τέλειος ;

Ἄν ἡμεῖς θέλωμεν νὰ συναγωνισθῶμεν τοὺς ἐργάτας τοῦ κατορθώματος τούτου καὶ νὰ παρουσιάσωμεν, ἀναλόγως μὲ τὴν ἐποχὴν μας, ἔργον σπουδαιότερον, πρέπει νὰ ἡλεκτροκινήσωμεν τὸν γηραιὸν Ὀδοντωτόν. Τότε καὶ μόνον θὰ φανῶμεν ἄξιοι διάδοχοί των. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἡλεκτροκινήσαμεν ἔως τώρα· καὶ ὅμως φωνάζομεν, ὅτι δὲν εἶναι σπουδαῖος ! Τί νὰ εἶπω !

N. A. Κοντόπουλος

63. ΟΙ ΛΑΟΙ ΑΔΕΛΦΩΜΕΝΟΙ ΒΟΗΘΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΣΕΙΣΜΟΠΑΘΕΙΣ

Ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Γερασίμου εἶχε συγκεντρωθῇ πλησίον τοῦ ραδιοφώνου καὶ μὲ ἀγωνίαν παρηκολοῦθει τὰς νεωτέρας εἰδήσεις διὰ τοὺς σεισμούς. Ὁ οἰκοδεσπότης, ἡ σύζυγός του κ. Εὐφημία καὶ τὰ δύο τέκνα των, ὁ Ἀνδρέας, ἑνδεκαετής, καὶ ἡ Ἑλένη, κατὰ δύο ἔτη μικροτέρα, ἀπὸ τῆς προηγουμένης πρωίας διὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἐνδιέφέροντο.

Αἱ τρομακτικαὶ καταστροφαί, τὰς ὁποίας προεκάλεσαν οἱ σεισμοὶ εἰς τὰς ὠραίας νήσους τοῦ Ἰονίου, εἶχον συνταράξει ὅλον τὸν ἐλληνικὸν λαόν. Μὲ πόνον ἀδελφικὸν ὅλοι ἐσκέπτοντο τὴν μεγάλην συμφορὰν καὶ ᾔσαν ἔτοιμοι νὰ προσφέρουν τὴν βοήθειάν των καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ ὑστέρημά των.

Περισσότερον ὅλων ὅμως ὅσοι κατήγοντο ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων καὶ ἔζων εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἢ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ εὐρίσκοντο εἰς διαρκῆ ἀγωνίαν. Αὐτοὶ εἶχον ἐκεῖ γονεῖς, ἀδελφούς, συγγενεῖς, φίλους, τόσα προσφιλῆ πρόσωπα, τὰ ὅποια ἴσως εἶχον χάσει καὶ τὴν ζωὴν των. Διὰ τὰς περιουσίας των οὐδεὶς πλέον ἐσκέπτετο. Καὶ προσηύχοντο εἰς τὸν Ἅγιον Γεράσιμον καὶ εἰς τὸν Ἅγιον Διονύσιον καὶ ἡλπίζον ὅτι ἡ θεία Χάρις θὰ εἶχε προστατεύσει τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Γερασίμου εἶχε τοὺς περισσότερους συγγενεῖς τῆς εἰς τὴν Κεφαλληνίαν. Οἱ γονεῖς καὶ δύο ἀδελφαὶ τοῦ κ. Γερασίμου μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ἡ μήτηρ καὶ εἷς ἀδελφὸς τῆς κ. Εὐφημίας καὶ πολλοὶ ἄλλοι μακρινώτεροι συγγενεῖς εὐρίσκοντο τώρα εἰς τὴν κόλασιν τῶν συνεχῶν σεισμῶν. Καὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐπικοινωνήσουν μαζὶ των καὶ νὰ τοὺς βοηθήσουν . . .

— Αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸν μαρτύριον, ἔλεγεν ἡ κ. Εὐφημία μὲ δακρυσμένους διαρκῶς τοὺς ὀφθαλμούς.

— Εἰς αὐτάς τὰς περιστάσεις χρειάζεται ψυχραιμία. Αἱ ἀρχαὶ θὰ λάβουν ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς, τὴν παρηγόρει ψυχραιμότερος ὁ κ. Γεράσιμος.

« Προσοχή! Προσοχή! Θὰ μεταδώσωμεν νεωτέρας πληροφορίας περὶ τῶν καταστρεπτικῶν σεισμῶν τῶν Ἰονίων νήσων ».

« Ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας συνεκράτουν καὶ αὐτὴν τὴν ἀναπνοὴν των!

« Αἱ καταστροφαὶ τῶν σεισμῶν τῶν τελευταίων ἡμερῶν (12 - 14 Αὐγούστου 1953) εἶναι πρωτοφανεῖς. Δὲν εἶναι ὑπερβολή, ἂν εἴπωμεν ὅτι αἱ ὥραῖαι πόλεις τῆς Ζακύνθου, τοῦ Ἀργοστολίου καὶ τοῦ Ληξουρίου δὲν ὑπάρχουν πλέον.

Δυνάμεις στρατοῦ, ναυτικοῦ καὶ ἀεροπορίας διατάχθησαν νὰ σπεύσουν πρὸς τὰς μαρτυρικὰς νήσους, διὰ νὰ μεταφέρουν τρόφιμα, φάρμακα καὶ ἐνδύματα καὶ νὰ βοηθήσουν διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἀποκλεισθέντων ἐντὸς τῶν ἐρειπίων . . .

» Τοὺς σεισμοπαθεῖς καὶ ὅλον τὸν ἑλληνικὸν λαὸν συγκινεῖ βαθέως ἡ πολῦτιμος συνδρομὴ τῶν φίλων κρατῶν. Μοῖρα Ἰσραηλιτικοῦ στόλου, ἡ ὁποία διεξῆγε γυμνάσια πλησίον τῶν σεισμοπαθῶν νήσων, ἔσπευσε πρώτη εἰς τὰς καταστραφεῖσας πόλεις. Τὰ ἀγήματα τῶν Ἰσραηλιτικῶν πλοίων ἔσωσαν πολλοὺς τραυματίας καὶ ἀποκλεισθέντας ἐντὸς τῶν ἐρειπίων. Καὶ τὰ φάρμακα καὶ τὰ τρόφιμα, τὰ ὁποῖα προσέφερον, ἦσαν ἀνεκτιμήτου ἀξίας κατ' αὐτὰς τὰς κρίσιμωτάτας στιγμὰς.

» Ἀγγλικά πολεμικὰ κατάφορτα μὲ φάρμακα καὶ ἐφόδια διαρκῶς καταφθάνουν. Τουρκικὰ ἐπίσης. Ἀμέσως ἀποβιβάζουν καὶ αὐτὰ ἀγήματα, τὰ ὁποῖα μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των ἐκκαθαρίζουν τὰ ἐρείπια καὶ σφάζουν τοὺς ἀνθρώπους.

» Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, ἐκτὸς τῶν μεγάλων ἀγγλικῶν πολεμικῶν, καταπλέουν καὶ πολλὰ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ μὲ ἄφθονα φάρμακα καὶ ἐφόδια.

» Ἀνηγγείλαμεν εἰς προηγουμένας ἐκπομπάς μας ὅτι τὴν προεδρίαν τῆς μεγάλης πανελληνίου ἐπιτροπῆς ἐράνων ἀνέλαβεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς καλέσῃ ὅλους, πλουσίους καὶ πτωχοὺς, νὰ ἐκδηλώσωμεν ἐμπράκτως τὴν ἀγάπην μας πρὸς τοὺς δυστυχεῖς ἀδελφούς μας.

» Αἱ εἰδήσεις περὶ τῶν τρομακτικῶν καταστροφῶν τῶν σεισμῶν συνεκίνησαν ὅλους τοὺς λαοὺς. Ἀπὸ τὰς πρωτεύουσας πολλῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς τηλεγραφήματα ἀγγέλλουν ὅτι, ἐκτὸς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ὁ ὁποῖος ἀποστέλλει ἀμέσως μεγάλην βοήθειαν, ὁργανώνονται παλλαῖκοι ἔρανοι. Ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ἐπιτροπῶν διὰ τοὺς

ἔράνους τούτους τίθενται μεγάλοι προσωπικότητες. Οἱ φίλοι λαοὶ δὲν λησμονοῦν αὐτὴν τὴν στιγμὴν πόσα ὀφείλουν εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας τῆς Πατρίδος μας.

» Τὰ μέγαρα ποσά, τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς θὰ συγκεντρώσῃ καὶ ὁ πανελλήνιος ἔρανος καὶ οἱ ἔρανοι τῶν φίλων λαῶν, θὰ βοηθήσουν ὅχι μόνον διὰ τὴν προσωρινὴν ἀνακούφισιν τῶν σεισμοπαθῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὀριστικὴν στέγασίν των ».

Ἄφθονα δάκρυα ἔρρεον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν τεσσάρων μελῶν τῆς οἰκογενείας. Δάκρυα ἀνακουφίσεως, ἐλπίδος καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἐξεδήλωνον οἱ ξένοι λαοὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς των.

— Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς τὰ πληρώσῃ πολλαπλάσια! ἡυχήθη ἡ κ. Εὐφημία.

— Πόσον καλῦτερος θὰ ᾔτο ὁ κόσμος, ἂν πάντοτε οἱ λαοὶ παρουσίαζον αὐτὴν τὴν ἀδελφικὴν ἀλληλεγγύην! Θὰ εἶχε πραγματοποιηθῇ ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ μας : « Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη », ἀνεστέναξε μὲ ἀνακούφισιν ὁ κ. Γεράσιμος.

Γεώργιος Ν. Καλαματιανός

64. Σ' ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ, ΘΕΕ ΜΟΥ! . . .

Όταν τριγύρο βλέπω τῆς φύσεως τὰ κάλλη,
τὸν ἥλιο, τὴ σελήνη, τ' ἄστρα τὰ φωτεινά,
τὴ θάλασσα, π' ἀφρίζει κι ἀπλώνεται μεγάλη,
τοὺς ποταμούς, τὰ δένδρα, τοὺς κάμπους, τὰ βουνά
καὶ τ' ἄνθη, ποὺ στολίζουν ἀγρούς καὶ μονοπάτια,
Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, ποὺ μοῦ 'δωκες τὰ μάτια.

Κι ὅταν ἀκούω τὸ φλοῖσβο στὴν ἡσυχὴ ἀμμουδιᾶ
κι ὅταν ἀκούω στὸ δάσος τὸ ζηλεμμένο ἀηδόνι
κι ὅταν ἀκούω τ' ἀγέρι στοῦ δέντρου τὰ κλαδιὰ
κι ὅταν ἀκούω ἀκόμη τοὺς στεναγμούς τοῦ γκιώνη
καὶ τὴ φωνὴ τοῦ γρύλλου στὴ σκοτεινὴ νυχτιὰ,
Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, ποὺ μοῦ 'δωκες τ' αὐτιά.

Κι όταν στὸ δρόμο βρίσκω γέρο, τυφλό, ζητιᾶνο
 ἢ κι ὀρφανὰ παιδάκια, ποὺ τρέμουν καὶ πεινοῦν,
 καὶ σταματῶ μ' ἀγάπη κι ἐλεημοσύνη κάνω
 κρυφὰ ἀπ' τοὺς διαβάτες, ποὺ δίπλα μου περνοῦν,
 κι εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ μου κι ἀγάλλεται καὶ χαίρει,
 Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, ποὺ μοῦ 'δωκες τὸ χέρι.

Ἰωάννης Πολέμης

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Σελίς

1. Πρὸς τὸν Θεὸν (ποίημα) Α. Προβελεγγίου	7
2. Χριστούγεννα (ποίημα) Κ. Κρυστάλλη	8
3. Ὁ Χριστοῦλης, Γρ. Ξενοπούλου	9
4. Τὰ Χριστούγεννα τῶν ὀρφανῶν, Ν.Α. Κοντοπούλου	11
5. Προσευχὴ στὴν Παναγία (ποίημα) Σ. Μαρτζώκη	17
6. Πάσχα στὰ πέλαγα, Α. Καρκαβίτσα	18
7. Οἱ Κυρίαρχοι τῆς Χώρας	21
8. Τί εἶναι ἡ πατρίδα μας (ποίημα) Ι. Πολέμη	23
9. Τὸ παλιὸ Σχολεῖο	24
10. Ἡ Σημαία (ποίημα)	27
11. Ἐπάνοδος στὸ πάτριον ἔδαφος, Μ. Ροδᾶ	28
12. Χῶμα τῆς πατρίδος (ποίημα) Γ. Δροσίνη	29
13. Οἱ χωριανοὶ (ποίημα) Γ. Ἀθάνα	31
14. Ἀληθινὴ χαρὰ (ποίημα) Ι. Πολέμη	32
15. Μία θαυμαστὴ κοινωνία, Ν.Α. Κοντοπούλου	33
16. Ἕνας λαὸς καὶ ἓνας ἀρχηγός, Π. Νιρβάνα	41
17. Ἡ Ἀργώ, Ν.Α. Κοντοπούλου	42
18. Ἐπιστροφὴ τοῦ ναυτῆ (ποίημα) Α. Προβελεγγίου	46
19. Πατρίδα (ποίημα) Γ. Δροσίνη	47
20. Τὸ πανηγύρι τῶν χωραφίων, Γ.Ν. Καλαματιανοῦ	48
21. Ἡ ἐξοχὴ (ποίημα) Σ. Μαρτζώκη	52
22. Ἀληθινὸ παραμῦθι, Ν.Α. Κοντοπούλου	53
23. Ὁ τελευταῖος στὴν τάξι	60
24. Μὲ τὴ συρτή, Ε. Λυκούδη	66
25. Ψαράδες (ποίημα) Γ. Ἀθάνα	73
26. Ὁ σπάρκος, Θ. Ποταμιάνου	74
27. Ἡ Ἀραπίτσα, Γ. Ἀθάνα	77
28. Τὰ Μετέωρα, Χ. Χριστοβασίλη	85
29. Ὁ θερισμός	91
30. Ἐρρῆκος Ντυνάν, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ,	93

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

	Σελίς
31. Θεοφάνεια, Ν.Α. Κοντοπούλου	99
32. Θεοφάνεια (ποίημα) Αίμ. Δάφνη	103
33. Ἡ Μεγαλόχαρη, Ἀγγ. Τανάγρα	104
34. Τὸ πανηγύρι (ποίημα) Γ. Στρατήγη	106
35. Ἀν-Δημήτρης (ποίημα) Γ. Ἀθάνα	107
36. Πάσχα εἰς τὴν Σκίαθον, Α. Μωραϊτίδη	108
37. Χριστὸς Ἀνέστη (ποίημα) Α. Προβελεγγίου	112
38. Ἡ 23ῃ Ἀπριλίου—(Ulus 1935)	113
39. Ἡ Σεμεριάνδη	114
40. Ναμικ Κεμάλ	116
41. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδου	118
42. Ἐκτωρ καὶ Ἀνδρομάχη, Ν.Α. Κοντοπούλου	123
43. Δάμων καὶ Φιντίας, Α. Μελλά	128
44. Τὸ μάθημα τοῦ Αὐγερινού, Ν.Α. Κοντοπούλου	131
45. Φιλοστοργία πελαργού, Α. Κουρτίδου	134
46. Ἡ μάνα (ποίημα) Γ. Μαρτινέλλη	136
47. Αἱ πέντε αἰσθήσεις, Χ. Ἀννίνου	138
48. Οἱ δύο πτωχοὶ (ποίημα) Γ. Δροσίνη	142
49. Θέλω νὰ κτίσω ἓνα σπιτάκι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	144
50. Ὁ κοινοτάρχης, Π. Νιρβάνα	146
51. Τὸ ἔργωμα, Σπ. Μελλά	149
52. Ὁ ζευγᾶς (ποίημα) Α. Φωτιάδη	152
53. Ὁ καλογιάννος (ποίημα) Γ. Δροσίνη	153
54. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκη	154
55. Αἱ χελιδόνες, Γρ. Ξενοπούλου	157
56. Ὁ Μάιος, Γρ. Ξενοπούλου	159
57. Πρώτη Μαΐου (ποίημα) Δ. Σολωμοῦ	161
58. Οἱ ἀστακοί, Α. Μωραϊτίδη	162
59. Ἐπίσκεψις εἰς ὀρνιθοτροφεῖον, Γ.Ν. Καλαματιανοῦ	165
60. Ὕμνος τοῦ Πηλίου (ποίημα) Γ. Δροσίνη	168
61. Τὰ βιβλία, Ν.Α. Κοντοπούλου	169
62. Κατορθώματα τοῦ ἀνθρώπου, Ν.Α. Κοντοπούλου	175
63. Οἱ λαοὶ ἀδελφωμένοι βοηθοῦν τοὺς Ἑλληνας σεισμοπαθεῖς, Γ.Ν. Καλαματιανοῦ	182
64. Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου (ποίημα) Ι. Πολέμη	186
ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	189

Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΞΥΔΗΣ (ἀπ. Δ.Σ. ΟΕΣΒ. 2446/14-8-59)

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου τούτου, προοριζόμενα ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολείων, φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον.

Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρ. 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α.108).

0020561599

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Β', 1959 (ΙΧ) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 4.500 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 967/5.9.59

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : ΑΔΕΛΦΩΝ Γ. ΡΟΔΗ — Κεραμεικοῦ 40, Ἀθήναι

